

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець

РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я ТА ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я ТА ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

О.О. Дідух — викладач першої кваліфікаційної категорії Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — викладач-методист, викладач вищої категорії, заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні предметної (циклової) методичної комісії хірургічних дисциплін Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 03 червня 2011 р., протокол № 13.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з акушерства та гінекології 26 жовтня 2011 р., протокол № 1.

Рецензенти:

Т.В. Грабовська — доцент кафедри акушерства та гінекології Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького;

О.О. Назарова — викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист ВНКЗ “Львівський медичний коледж післядипломної освіти”;

І.Б. Назарова — заслужений працівник освіти АРК, викладач-методист, викладач вищої категорії, голова опорної циклової комісії з акушерства Кримського вищого навчального закладу “Кримський медичний коледж”.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Репродуктивне здоров’я та планування сім’ї” для вищих медичних навчальних закладів України I—III рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти (ОКХ і ОПП) та навчальних планів 2011 р., затвердженого МОЗ України. Навчальним планом для вивчення дисципліни передбачено 81 год, з них лекцій — 20, навчальної практики — 28, самостійної роботи — 33 год.

Репродуктивне здоров’я — це стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя. Воно забезпечує можливість задовільного та безпечного сексуального життя, здатність до відтворення. Унаслідок несприятливих умов життя більшості населення зростає захворюваність та смертність, підвищується інвалідність, що негативно впливає на загальноекономічну ситуацію, погіршує передумови для збереження і поліпшення здоров’я нації.

Демографічна криза зумовлює посилення уваги до сім’ї як осередку відтворення населення та трудового потенціалу країни. Не менш важливе значення для відтворення населення та збереження життя й здоров’я нового покоління має стан репродуктивного здоров’я.

Охорона репродуктивного здоров’я розглядається як сукупність методів, прийомів і послуг, що впливають на репродуктивну функцію та благополуччя шляхом запобігання і вирішення проблем, які стосуються населення. Цим передбачено право чоловіків та жінок на інформацію та доступ до безпечних, ефективних і прийнятих методів планування сім’ї. Крім того, їм надається право доступу до відповідних послуг з охорони здоров’я, які дають змогу жінці безпечно перенести вагітність, пологи та народити здорову дитину.

Метою дисципліни є вивчення репродуктивного здоров’я організму чоловіка та жінки, методів і форм планування сім’ї, регулювання народжуваності, основ сексології. Знання та навички, що формуються під час вивчення дисципліни, є фундаментом для застосування професійної діяльності.

За навчальним планом “Репродуктивне здоров’я та планування сім’ї” вивчають на другому році навчання.

Види навчальних занять згідно з навчальним планом:

- лекції;
- навчальна практика;
- самостійна робота студентів.

У програмі відображено теми лекційних і практичних занять, якими повинні оволодіти студенти і про що мають бути поінформовані.

Засвоєння тем контролюється на практичних заняттях. Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня знань студентів: комп’ютерні тести, розв’язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок тощо.

Циклова комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних можливостей, напрямів наукових досліджень, але відповідно до вимог кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Після вивчення дисципліни ***студенти повинні знати:***

- принципи роботи центрів з планування сім'ї та репродуктивного здоров'я;
- медичну документацію;
- демографічні показники;
- медичні показники;
- фізіологічну репродукцію жінки та чоловіка;
- форми та методи природного планування сім'ї;
- методи контрацепції;
- показання та протипоказання до застосування методів контрацепції;
- методи невідкладної контрацепції;
- методи стерилізації;
- жіноче та чоловіче безпліддя його класифікацію, причини;
- основи сексології;
- основні принципи інформації, навчання, комунікації (ІНК) жінок;
- оцінювання стану пацієнтів;
- проблеми жінки, чоловіка;
- правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму професійної безпеки в практичній діяльності.

Студенти повинні вміти:

- заповнити медичну документацію;
- підготувати пацієнтку до огляду;
- збирати анамнез;
- консультувати подружню пару;
- консультувати жінок з медичними проблемами;
- консультувати жінок з питань невідкладної контрацепції;
- оформлювати графік базальної температури та оцінювати показники;
- оцінювати симптом зіниці;
- оцінювати феномен папороті;
- оцінювати ступінь натягу цервікального слизу;
- проводити розрахунок фертильних днів;
- визначити тривалість менструального циклу;
- оволодіти методами контрацепції: бар'єрним, хімічним і гормональним;
- асистувати під час введення внутрішньоматкових засобів;
- здійснювати догляд за пацієнтами;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму професійної безпеки в практичній діяльності.

Студенти мають бути поінформовані про:

- основи законодавства України про охорону здоров'я населення;
- основні принципи організації центрів репродуктивного здоров'я та планування сім'ї;
- нормативні акти та накази Міністерства охорони здоров'я України з питань охорони здоров'я жінок;
- нові методи діагностики та лікування безпліддя;
- екологічний та санітарно-епідеміологічний стан регіону, України.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Розділ 1. Основи репродуктивного здоров'я				
1	Репродуктивне здоров'я. Біологічні основи репродуктивної системи жінки та чоловіка	8	4	4	
2	Планування сім'ї. Форми природного планування сім'ї	8	4	4	
	Розділ 2. Методи контрацепції				
3	Бар'єрні методи контрацепції та сперміциди. Внутрішньоматкові засоби (ВМЗ). Гормональна контрацепція. Невідкладна контрацепція	20	8	12	
4	Безплідний шлюб	10	2	8	
5	Основи сексології	2	2		
	Самостійна робота	33			33
	Усього	81	20	28	33

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Анатомо-фізіологічні особливості розвитку статеві системи жінки в різні вікові періоди. Визначення оваріально-менструального циклу	3
2	Котрацепція для підлітків (бесіда)	3
3	Аборт. Підготовка інструментів для операції. Медичні та соціальні аспекти	3
4	Основні етапи Національної програми “Репродуктивне здоров’я нації на 2006—2015 рр. (основні тези)	3
5	Гігієна та статеве виховання підлітків (бесіда)	3
6	Консультування пацієнтів з питань планування сім’ї — принцип “ДОВІРА”. Методи природного планування сім’ї	3
7	Підготовка інструментів для ендоскопічних, рентгенологічних обстежень. Асистування	3
8	Захворювання, які передаються статевим шляхом їх вплив на репродуктивну функцію подружньої пари. Обстеження. Відпрацювання практичних навичок	4
9	Взяття мазків на бактеріоскопічне дослідження. Заповнення направлень	2
10	Підготовка пацієнтки до введення ВМЗ. Спостереження	3
11	Заповнення облікової документації відповідно до наказів МОЗ України	3
	Усього	33

ЗМІСТ

Розділ 1. Основи репродуктивного здоров'я

Тема 1. Репродуктивне здоров'я. Біологічні основи репродуктивної системи жінки та чоловіка

ЛЕКЦІЇ

Поняття про репродуктивне здоров'я нації. Демографічні показники: народжуваність, смертність, природний приріст населення. Медичні показники: материнська та перинатальна смертність, кількість захворювань, що передаються статевим шляхом; частота безпліддя: жіночого, чоловічого. Комплексна державна програма “Репродуктивне здоров'я нації 2006—2015 рр.”. Основні положення.

Біологічні основи репродуктивної системи жінки. Фізіологія оваріально-менструального циклу. Жіночі статеві гормони.

Біологічні основи репродуктивної системи чоловіка. Статева функція в чоловіків. Сперматогенез. Гормональний обмін у чоловіка.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Медсестринське обстеження репродуктивної системи жінки та чоловіка: збирання скарг, відомостей гінекологічного анамнезу та життя, об'єктивне обстеження органів і систем. Виявлення наявних проблем пацієнта, медсестринське оцінювання стану пацієнтів, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань. Участь у проведенні основних та додаткових методів обстеження пацієнтів. Дотримання правил особистої гігієни та гігієни статевого життя.

Практичні навички:

- збирання скарг, анамнезу хвороби, життя;
- проведення медсестринського об'єктивного обстеження пацієнтів;
- трактування анамнестичних даних, загального стану, визначення проблем пацієнтів;
- установлення медсестринського діагнозу;
- складання плану медсестринських втручань;
- проведення консультування пацієнтів;
- заповнення відповідної медичної документації;
- дотримання правил особистої гігієни та гігієни статевого життя;
- дотримання правил техніки медичної безпеки.

Тема 2. Планування сім'ї. Форми природного планування сім'ї

ЛЕКЦІЇ

Структура, організація, завдання служби планування сім'ї в Україні. Інформація, навчання, консультування (ІНК) у роботі служб планування сім'ї, форми та впровадження. Етапи консультування з планування сім'ї. Принципи “ДОВІРА”.

Медсестринське обстеження при формах природного планування сім'ї.

Значення скарг, анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження. Визначення проблем пацієнтів. Методи функціональної діагностики, правила користування. Механізм дії, ефективність. Переваги та недоліки кожного методу.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Планування сім'ї. Форми природного планування сім'ї. Медсестринське обстеження жінки: збирання скарг, даних анамнезу хвороби та життя, об'єктивне обстеження органів і систем. Виявлення наявних проблем пацієнток, медсестринське оцінювання їхнього стану. Встановлення медсестринського діагнозу. Планування медсестринських втручань. Проведення методів функціональної діагностики. Застосування мінімікроскопа "ARBOR". Застосування принципу "Допоможи". Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час виконання медсестринських втручань, інструментальних обстежень.

Практичні навички:

- збирання скарг, анамнезу життя;
- складання плану медсестринських втручань;
- графічне зображення базальної температури;
- визначення ступеня натягу цервікального слизу;
- визначення симптому зіниці;
- визначення феномену папороті;
- розрахунок фертильних днів;
- консультування жінок;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час виконання медсестринських втручань та інструментальних обстежень.

Розділ 2. Методи контрацепції

Тема 3. Бар'єрні методи контрацепції та сперміциди. Внутрішньоматкові засоби (ВМЗ). Гормональна контрацепція. Невідкладна контрацепція

ЛЕКЦІЇ

Медсестринське обстеження з метою з'ясування підбору контрацептивів. Консультування та навчання пацієнтів методам контрацепції. Різновиди бар'єрних методів контрацепції. Сперміциди. Типи ВМЗ. Контрацепція для підлітків. Метод добровільної хірургічної стерилізації (ДХС) чоловіків. Використання кільця "Нова Ринг". Механізм його дії, ефективність. Переваги та недоліки. Побічні ефекти та ускладнення. Надання допомоги. Дотримання правил особистої безпеки.

Післяпологова контрацепція. Метод лактаційної аменореї (МЛА). Механізм дії, ефективність. Переваги та недоліки. Побічні ефекти та ускладнення. Надання допомоги. Післяпологова контрацепція. Методи і засоби післяпологової контрацепції. Переваги та недоліки. Побічні ефекти та ускладнення. Надання допомоги.

Медсестринське обстеження з метою застосування гормональної

контрацепції. Класифікація контрацептивів: монофазні, двофазні, трифазні. Механізм дії, показання і протипоказання до застосування, правила приймання. Пролонговані контрацептиви. Переваги та недоліки.

Невідкладна контрацепція. Методи стерилізації. Типи, механізм дії, побічні ефекти. Простагландини, побічні ефекти, можливі ускладнення. Ін'єкційні контрацептиви (ІК). Імплантанти. Методи стерилізації жінок. Показання та протипоказання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Бар'єрні методи контрацепції та сперміциди. ВМЗ. Післяпологова контрацепція.

Медсестринське обстеження пацієнтів: збирання скарг, даних анамнезу і життя. Гінекологічне обстеження пацієнток: огляд зовнішніх статевих органів за допомогою дзеркал, узяття мазків на бактеріоскопічне дослідження. Дослідження еякуляту, крові — для серологічного дослідження тощо. Планування медсестринських втручань. Консультування і навчання пацієнтів методам бар'єрної контрацепції та сперміцидів, ВМЗ. Контрацепція для підлітків. МЛА. Підготовка пацієнтки до введення ВМЗ. Реалізація плану медсестринських втручань. Спостереження за пацієнткою, розміщеним ВМЗ, вирішення наявних проблем пацієнтки. Дотримання правил особистої гігієни. Надання допомоги при типових і побічних діях. Правила професійної безпеки під час виконання ін'єкційних введень контрацептивів.

Гормональна контрацепція.

Медсестринське обстеження в разі застосування гормональної контрацепції: збирання скарг, анамнезу, життя тощо. Виявлення наявних проблем у пацієнток. Проведення медсестринського об'єктивного обстеження органів і систем. Складання плану медсестринських втручань та реалізація їх. Участь у проведенні і навчання пацієнток методам гормональної контрацепції. Спостереження за об'єктивним станом пацієнток і побічними діями. Надання допомоги у випадку типових і побічних діях.

Невідкладна контрацепція. Методи стерилізації.

Медсестринське обстеження під час застосування невідкладної контрацепції: збирання скарг, анамнезу, життя тощо. Виявлення наявних проблем у пацієнток. Проведення медсестринського об'єктивного обстеження органів і систем. Складання плану медсестринських втручань та реалізація їх. Участь у проведенні і навчання пацієнток методам невідкладної контрацепції. Участь у підготовці пацієнтки до стерилізації. Спостереження за об'єктивним станом пацієнток і побічними діями. Надання допомоги в разі типових і побічних діях. Дотримання правила професійної безпеки під час інструментальних обстежень, правила захисту у випадку спілкування з ВІЛ-інфікованими.

Практичні навички:

- збирання скарг, анамнезу життя;
- складання плану обстеження пацієнтів;
- визначення проблем пацієнтів та встановлення медсестринського діагнозу;
- складання плану медсестринських втручань;
- консультування та навчання методам бар'єрної, сперміцидної контрацепції;
- консультування підлітків з питань контрацепції;
- консультування жінок віком понад 35 років та жінок з гормональними

- проблемами;
- проведення відбору пацієнтів для призначення бар'єрних і сперміцидних контрацептивів;
- підготовка пацієнтки та інструментів до введення внутрішньоматкових засобів;
- контроль за місцем знаходження ВМЗ;
- проведення відбору пацієток для гормональної контрацепції;
- оволодіння методами гормональної контрацепції;
- проведення відбору пацієток для стерилізації;
- консультування жінок з медичними проблемами;
- консультування жінок і підлітків з питань невідкладної контрацепції;
- оволодіння методами невідкладної контрацепції;
- надання допомоги при типових і побічних ефектах.
- навчання подружньої пари правилам особистої гігієни та статевого життя.

Тема 4. Безплідний шлюб

ЛЕКЦІЯ

Медсестринська діагностика жіночого та чоловічого безпліддя. Класифікація, причини. Обстеження подружньої пари. Соціальні аспекти безплідного шлюбу. Діагностика імунологічно зумовленого безпліддя. Сучасні репродуктивні технології. Метод екстракорпорального запліднення (ЕКЗ). Профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Медсестринська діагностика жіночого безпліддя. Медсестринське обстеження жінки: збирання скарг, даних анамнезу, об'єктивного обстеження органів і систем. Виявлення дійсних проблем пацієнта. Медсестринське оцінювання стану пацієнтки. Планування медсестринських втручань. Підготовка пацієнтів до якісних і кількісних тестів на імунологічно зумовлене безпліддя: посткоїтального, пенетраційного, тесту контакту сперми та цервікального слизу, гормональної кольпоцитодіагностики тощо; до інструментальних методів дослідження: УЗД, лапароскопія тощо. Дотримання правил техніки безпеки під час проведення лапароскопії.

Медсестринська діагностика чоловічого безпліддя. Медсестринське обстеження чоловіка: збирання скарг, даних анамнезу, об'єктивного обстеження органів і систем. Виявлення дійсних проблем пацієнта. Медсестринське оцінювання стану пацієнта. Планування медсестринських втручань. Взяття еякуляту на дослідження, зберігання та доставка в лабораторію. Підготовка пацієнтів до якісних і кількісних тестів на імунологічно зумовлене безпліддя: посткоїтального, пенетраційного, тесту контакту сперми та цервікального слизу, до інструментальних методів дослідження: УЗД.

Практичні навички:

- збирання скарг, анамнезу життя, шкідливі звички, перенесені операції;
- складання плану обстеження;
- визначення проблем пацієнтів;
- взяття еякуляту на дослідження;

- підготовка до інструментальних методів обстеження;
- підготовка подружньої пари до тестів на імунологічно зумовлене безпліддя;
- написання скерування (направлення) на обстеження та лабораторне дослідження;
- доставка біологічного матеріалу до лабораторії;
- консультування, інформування та навчання подружньої пари з питань сексології;
- дотримання правил особистої гігієни та гігієни статевого життя;
- дотримання правил техніки медичної безпеки.

Тема 5. Основи сексології

ЛЕКЦІЯ

Основи сексології. Поняття про фізіологію статевого акту. Сексуальні розлади. Лікування. Профілактика.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Підготовка кабінету та гінекологічного крісла до роботи.
2. Знезараження інструментів і підготовка їх до стерилізації.
3. Приготування дезінфікуючих робочих розчинів.
4. Проведення інформування, консультування, навчання методам і формам планування сім'ї.
5. Консультування щодо методів природного планування сім'ї.
6. Визначення тривалості менструального циклу.
7. Вимірювання базальної температури.
8. Оцінювання ступеня натягу цервікального слизу.
9. Оцінювання симптому зіниці.
10. Оцінювання феномену папороті.
11. Проведення розрахунку фертильних днів.
12. Проведення відбору пацієнтів для призначення гормональних контрацептивів.
13. Проведення відбору пацієнтів для призначення бар'єрних контрацептивів та сперміцидів.
14. Консультування та підготовка жінки до введення ВМЗ.
15. Консультування підлітків з питань контрацепції.
16. Консультування жінок віком понад 35 років та жінок з гормональними проблемами.
17. Консультування жінок і чоловіків з питань використання різних методів добровільної хірургічної стерилізації.
18. Підготовка пацієнтів до проведення інструментальних методів.
19. Підготовка чоловіка до обстеження.
20. Підготовка подружньої пари до тестів на імунологічно зумовлене безпліддя.
21. Консультування і навчання подружньої пари з питань сексології.
22. Заповнення медичної документації.
23. Проведення санітарно-освітньої роботи.
24. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час виконання медсестринських втручань.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Поняття про репродуктивне здоров'я. Основні показники.
2. Біологічні основи репродуктивної системи жінки та чоловіка.
3. Регуляція оваріально-менструального циклу. Жіночі статеві гормони.
4. Гормональний обмін у чоловіка.
5. Поняття про планування сім'ї. Принцип "ДОВІРА".
6. Форми природного планування сім'ї.
7. Структура, організація, завдання служби планування сім'ї в Україні.
8. ІНК в роботі служб планування сім'ї. Форми ІНК.
9. Упровадження програми ІНК для жінок.
10. Календарний метод планування сім'ї. Правила користування, оцінювання, консультування.
11. Метод базальної температури. Правила користування, оцінювання, консультування.
12. Натяг цервікального слизу, феномен папороті, симптом зіниці. Правила користування, оцінювання, консультування.
13. Переваги та недоліки кожного методу природного планування сім'ї.
14. Бар'єрні методи контрацепції. Різновиди. Механізм дії, ефективність, переваги та недоліки бар'єрних методів контрацепції.
15. Види сперміцидів. Різновиди. Механізм дії, ефективність.
16. Внутрішньоматкова контрацепція. Типи. Механізм дії. Показання та протипоказання до застосування.
17. Надання допомоги при типових і побічних діях та інших проблемах під час застосування ВМЗ.
18. Гормональна контрацепція. Методи, механізм дії, правила вживання.
19. Показання і протипоказання до застосування методів гормональної контрацепції.
20. Пролонговані контрацептиви. Переваги і недоліки.
21. Посткоїтальна контрацепція. Типи, механізм дії, побічні ефекти.
22. Використання простагландинів, побічні дії, можливі ускладнення.
23. Контрацепція для підлітків, переваги та недоліки.
24. Контрацепція для жінок понад 35 років та жінок з гормональними проблемами.
25. Методи стерилізації жінок. Показання і протипоказання.
26. Безплідний шлюб, жіноче, чоловіче безпліддя, поняття. Причини. Класифікація.
27. Методи обстеження подружньої пари.
28. Методи лікування безпліддя. Профілактика.
29. Гормональна кольпоцитодіагностика.
30. Імунологічно зумовлене безпліддя.
31. Основи сексології.
32. Екстракорпоральне запліднення.
33. Правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час виконання медсестринських втручань.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Адамова Г.М., Богатирьова Р.В. та ін. Керівництво по плануванню сім'ї. — К.: “БЛІЦ-ПРИНТ”, 1999. — 256 с.

Венцовський Б.М., Маркін Л.Б. та ін. Планування сім'ї. Медико-соціальні аспекти. — Львів: Фенікс ЛТД, 1994. — 118 с.

Гойда Н.Г., Мойсеєнко Р. та ін. Довідник з питань репродуктивного здоров'я. — К.: Вид-во Раєвського. — 2004. — 128 с.

Назарова І.Б., Посипкіна Н.М. Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї: Підручник. — К.: Медицина, 2008. — 224 с.

Наказ МОЗ України від 06.07.94 № 121 “Про застосування методів стерилізації громадян”.

Паращук Ю.С. Репродуктивне здоров'я дівчаток-підлітків. — К.: Здоров'я, 2003. — 112 с.

Чайка В.К. Основы репродуктивной медицины. — Донецк: Альматео, 2001. — 608 с.

Додаткова

Краткое руководство по репродуктивному здоровью и контрацепции / Elisabeth Oliveras. — Американское агенство международного развития (HSAID), 1998. — 405 с.

Нагорна А.М., Безпалько В.В. Репродуктивне здоров'я та статеве виховання молоді. — К.: Вид-во Європейського університету, 2004. — 408 с.

Наказ МОЗ України за № 539 від 04.08.2006 р. “про організацію діяльності служби планування сім'ї та охорони репродуктивного здоров'я в Україні”.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України» Т.І. Чернишенко 	ЗАТВЕРДЖУЮ Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України О.П. Волосовець
--	---

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ ТА МЕДСЕСТРИНСТВА

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ ТА МЕДСЕСТРИНСТВА

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

У.Ю. Безкоровайна — викладач вищої кваліфікаційної категорії Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії сестринської справи та внутрішньої медицини Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 3 червня 2011 р., протокол № 15.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з сестринської справи.

Рецензенти:

Г.Т. Терешкевич — канд. наук з державного управління, магістр релігійних наук, доцент кафедри філософії та економіки Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького;

Г.В. Панчишин — викладач вищої кваліфікаційної категорії ВНКЗ “Львівський медичний коледж післядипломної освіти”.

© МОЗ України, 2011
© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з дисципліни “Історія медицини та медсестринства” для вищих медичних навчальних закладів I—III рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” напряму підготовки 1201 “Медицина” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) та освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки фахівців, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України і Міністерством охорони здоров’я України у 2011 р. і навчальних планів (2011 р.).

За навчальним планом “Історію медицини та медсестринства” вивчають на першому році навчання. Навчальним планом передбачено 81 год; з них лекцій — 44, самостійної позааудиторної роботи студентів (СПРС) — 37.

“Історія медицини та медсестринства” як навчальна дисципліна:

- ґрунтується на вивченні загальної історії та щільно з нею пов’язана, вивчає розвиток медичних знань у людському суспільстві в цілому;
- дає можливість глибше ознайомитися з особливостями становлення медицини в Україні;
- допомагає краще зрозуміти суть медсестринської освіти, напрями діяльності медичної сестри, необхідність реформування медсестринства на сучасному етапі та логічно передбачати перспективи розвитку спеціальності медичної сестри.

Історія медицини та медсестринства є одним з розділів загальної історії культури людства. Своїм корінням вона сягає глибини віків.

Ця наука розглядає розвиток знань, пов’язаних з лікуванням, а пізніше — із збереженням і зміцненням здоров’я людини та запобіганням різних захворюванням.

Вивчення цієї дисципліни дає можливість простежити в історичній послідовності зміни в медичній сфері, допомагає правильно розуміти сучасний стан медицини та медсестринства, передбачити перспективи їх розвитку. Кожна епоха має свої особливості та певні умови, що можна простежити в розвитку медичної науки.

Для вивчення історії медицини та медсестринства використовують ті самі джерела, що й у загальній історії, але особливу увагу приділяють усьому, що стосується медицини, лікуванню, догляду. Звичайно, найбільше дає вивчення писемних творів медичного змісту.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Теми лекційного курсу розкривають актуальні питання відповідних етапів історії медицини та медсестринства.

Циклова комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних можливостей, напрямів історичних та наукових досліджень, особливостей регіону, але виконати в цілому обсяг матеріалу з дисципліни згідно з кінцевими цілями ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальними планами.

Після вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- основні етапи розвитку медицини у зв’язку з розвитком і зміною суспільно-економічних формацій, загальну періодизацію та хронологію

- розвитку медицини;
- основні епохи, періоди в історії медицини та медсестринства;
 - фактори, що впливають на історію та розвиток медицини і, зокрема, сестринської справи, досягнення медицини, медсестринства на різних етапах розвитку світової історії;
 - вклад видатних діячів світової та української медичної науки в національну і світову медицину, медсестринство;
 - проблеми розвитку охорони здоров'я та сестринської справи в Україні, світі.

Студенти повинні вміти:

- правильно аналізувати розвиток медицини та медсестринства;
- застосовувати свої знання при вирішенні професійних проблем;
- сприяти духовному відродженню української медицини та медсестринства;
- поглиблювати свої знання в медицині;
- орієнтуватися в сучасних проблемах охорони здоров'я і сприяти вирішенню їх.

Студенти мають бути поінформовані про:

- прогрес медсестринської освіти в країнах світу;
- сучасні системи та програми підготовки медичних сестер в Україні та світі;
- плани міжнародного співробітництва;
- програми з вищої медсестринської освіти;
- перспективи розвитку вищої медсестринської освіти в Україні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ. Історія медицини первісного суспільства	8	8	—	
2	Медицина Стародавнього Світу, Середньовіччя	10	10	—	
3	Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі	2	2	—	
4	Медицина XIV—XVII ст.	8	8	—	
5	Медицина в Європі	4	4	—	
6	Медицина та медсестринство XIX—XXI ст.	10	10	—	
7	Історія медицини від Київської Русі, медицина та медсестринство XIX—XXI ст.	2	2	—	
	Самостійна робота	37		—	37
	Усього	81	44	—	37

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Хвороби первісних людей	2
2	Медицина первіснообщинного ладу народів, що заселяли Україну	2
3	Історія розвитку медицини в Україні	2
4	Народна гігієна і народне акушерство	2
5	Лікувальні ванни, відвари трав, які використовувала цариця Клеопатра	2
6	Методика шіацу	2
7	Застосування аромотерапії в стародавній Індії	2
8	Застосування тибетської флори з лікувальною метою	2
9	Великі епідемії XIII—XVI ст.	3
10	Галілео Галілей. Винаходи, які використовують ще й сьогодні	2
11	Історичні дані про Євпраксію Мстиславівну	2
12	Юрій Дрогобич. Внесок у розвиток медицини	2
13	Митрополит Петро Могила	2
14	Луїза де Грас. Внесок у розвиток медсестринства	2
15	Флоренс Найтінгейл, Марія Терезія у встановленні медичної освіти	2
16	Перспективи вищої медичної освіти в Україні	3
17	О.П. Вальтер, В.О. Бец, О.Т. Богаєвський. Внесок у розвиток медицини	3
	Усього	37

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Історія медицини первісного суспільства

ЛЕКЦІЇ

Історія медицини як наука і частина історії людства.

Зміст медицини, її біосоціальний характер. Предмет курсу, місце історії медицини та медсестринства серед інших наук, джерела, принципи вивчення. Історія медицини, загальна та спеціальна.

Джерела з історії первісного суспільства і первісної медицини.

Медичні знання трипільців, скіфів, слов'янських племен. Захворювання первісних людей. Лікувальні засоби первісної медицини. Емпірична медицина, релігійні вірування.

Розвиток медицини у Єгипті, Індії. Школи при храмах. Діяльність лікарів у Єгипті. Епідемії Єгипту. Лікувальні ванни, відвари трав, які використовувала цариця Клеопатра. Період Харапської культури. Ведичний період. Періоди в історії Стародавньої Індії. Система йога. Перші трактати з анатомії.

Трактати Чарака, Сушрута.

Особливості китайської медицини, лікування голковколанням (акупунктура). Діяльність П'ян Чіао, Ван Шу-Хе, Цан Гун. Методика шіацу.

Тема 2. Медицина Стародавнього Світу, Середньовіччя

ЛЕКЦІЇ

Виникнення медичних шкіл (Кнідоської, Кротонської). Алкмеон — античний лікар. Гіппократ, Гален, Цельс. Лікарська етика древньогрецьких лікарів. Філософські погляди. Ботанічна праця Діоскорида.

Культура, медичні знання та звичаї трипільців, скіфів, слов'янських племен. Лікувальні засоби рослинного та тваринного походження.

Культові обряди, заходи гігієнічного характеру (лазні). Сімейні медичні гуртки.

Народні лікарі.

Розвиток наукової медицини Візантії та Сходу. Арабські лікарі (Разес, Авіценна). Медицина Тибету. Застосування тибетської флори з лікувальною метою.

Медицина у середньовічній Європі: медична освіта, створення цехів медиків. Надання медичної допомоги під час хрестових походів (1096—1291 рр.). Боротьба у XII—XVI ст. з епідеміями тифу, прокази, чуми, віспи. Зародження перших протиепідемічних заходів.

Людина — центр гуманістичної культури і медицини Відродження. Лікарі-новатори: Парацельс, Френсіс Бекон, Андреас Везалій, Вільям Гарвей, Амбруаз Паре. Сестринська справа Середньовіччя. Діяльність лицарських орденів. Госпітальна братство святого Андрія.

Тема 3. Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі

ЛЕКЦІЯ

Виникнення захворювань у первісних людей. Лікувальні засоби первісної медицини. Зародження емпіричної та досвідної медицини. Паралельний розвиток медицини та релігії.

Чотири періоди в розвитку історії Єгипту. Застосування ліків рослинного та тваринного походження в медицині.

Стародавня медицина Китаю. Основні положення терапії. Фармакопея Китаю.

Збірник “Синапсис”. Його внесок у розвиток хірургії.

Особливості медицини в Західній Римській імперії. Удосконалення медичних маніпуляцій того часу та проведення перших дослідів на тваринах. Епідемії та вплив на них масових переміщень і розвиток торговельних відносин.

Початок клінічного викладання. Початок вивчення тонкої будови організму. Перші видатні праці, що стосуються професійних захворювань і патологічної анатомії.

Відкриття клітини. Целюлярна патологія. Розвиток експериментальної медицини. Розвиток бактеріології, гігієни.

Тема 4. Медицина XIV—XVII ст.

ЛЕКЦІЇ

Особливості розвитку медицини Київської Русі. Розвиток народної медицини. Лікарі-ченці: Антоній, Пимен, Агапіт. Відкриття лікарень, притулків для хворих і немічних. Створення стаціонарних лікувальних установ. Історичні дані про Євпраксію Мстиславівну.

Медицина України XIV—XVII ст. Цехова медицина. Братства та їхня роль в організації медичної допомоги. Центри формування медичної культури — Замойська академія, Острозька школа. Медична допомога в козацькому війську. Організація шпиталів у Запорозькій Січі, догляд за хворими і пораненими в монастирях.

Розвиток медицини в Україні. Медична справа в Західній та Східній (Великій) Україні. Зародження, встановлення і розвиток медичної освіти в Україні і на західноукраїнських землях (Андрей Крупинський).

Є. Славинецький, І. Полетика, Д. Самойлович, Н. Максимович-Амбодик, П. Погорецький, О. Шумлянський, М. Тереховський.

Прикази громадського опікування. Повітові лікарі. Єлизаветградська медико-хірургічна школа. Відкриття аптек у Лубнах, Кременчуці, Києві, Глухові.

Тема 5. Медицина в Європі

ЛЕКЦІЇ

Медична наука в Європі. Лейденська школа. Ятрохіміки. Герман Бургав. Розвиток теоретичної та клінічної медицини в Англії. Медицина в Німеччині, Швейцарії. Початок демографічної та санітарної статистики. Внесок А. Галера. Протистояння поглядів Шталя та Гофмана.

Заснування Паризької хірургічної академії. Перші творці наукової клініки. Лікарі-матеріалісти. Винахід перкусії та аускультії. Італійська

медична школа.

Тема 6. Медицина та медсестринство XIX—XXI ст.

ЛЕКЦІЇ

Наукові досягнення. Відкриття клітини. Целюлярна патологія (Р. Віхров). Експериментальні дослідження (Г. Мендель), бактеріологія (Л. Пастер, Р. Кох, М. Гамалія), клінічна медицина (Ф. Веллер, Л. Траубе, С. Боткін, В. Образцов, Ф. Яновський, В. Бехтерев, Дж. Лістер, М. Скліфосовський, М. Пирогов). Винайдення знеболювальних речовин. Розвиток гігієнічних наук (С.Т. Стинка, Ф. Ерісман).

Медсестринство в Європі та США. Флоренс Найтінгейл — засновниця наукової підготовки медичних сестер.

Створення Товариства Червоного Хреста, його значення у відкритті шкіл сестер милосердя.

Розвиток медицини та сестринської справи на українських землях: медична освіта, медичне обслуговування населення. Земська медицина. Видатні лікарі: О.Т. Богаєвський, Б.С. Козловський, Л.І. Малиновський, С.Г. Ковнер.

Пироговські з'їзди та їх роль у розвитку медицини.

Прогрес сестринської справи та медсестринської освіти в країнах світу. Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер.

Організація охорони здоров'я та сестринської справи в СРСР, а з 1991 р. — в Україні.

Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки: морфологічних наук (В.П. Воробйов, О.І. Абрикосов, В.Т. Талалаєв, А.І. Струков та ін.), фізіології та патологічної фізіології (О.О. Богомолець та інші), медичної генетики, мікробіології (Д.К. Заболотний), епідеміології (Є.Н. Павловський, Л.В. Громашевський), клінічної медицини (М.Д. Стражеско, В.Х. Василенко, Н.М. Амосов, В.П. Філатов, А.П. Ромоданов, О.Ф. Возіанов, О.О. Шалімов, В.М. Шамов), гігієнічних наук (В.О. Левицький, О.М. Марзеєв) тощо.

Створення науково-дослідних інститутів, АМН. Структура надання медичної допомоги населенню.

Розвиток медсестринства в УРСР у складі СРСР. Медсестринство в незалежній Україні. Реформування медсестринської освіти і перспективи вищої медсестринської освіти в Україні. Участь України в міжнародному співробітництві з питань вдосконалення сестринської справи та медсестринської освіти.

Заснування в Західній Україні медичної школи. Андрей Крупинський — засновник медичної освіти, його роль у розвитку медицини у Західній Україні. Роль М.Б. Шегедин у започаткуванні бакалаврської освіти.

Тема 7. Історія медицини від Київської Русі, медицина та медсестринство XIX—XXI ст.

ЛЕКЦІЇ

Єдність релігії та сприяння її розвитку медицини.

Монгольська навала, підкорення західно-руських земель Литвою і Польщею та їх вплив на стан медицини.

Відновлення наукових зв'язків. Медичні школи. Перші дипломовані лікарі.

Релігійно-національні організації України. Лікувально-опікувальні заклади Запорізької Січі.

Возз'єднання України з Росією та його значення в розвитку медицини. Медицина в Московській державі. Госпітальні медичні школи.

Державні заходи в медичній справі. Прикази громадського опікування.

Медичне обслуговування населення. Московська хірургічна школа. Хірургія в Україні. Клінічна медицина в другій половині XIX і на початку XX ст.

Розвиток вітчизняної фізіології, мікробіології, гістології.

Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки в XX і на початку XXI ст.

Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер.

Реформування сестринської справи та медсестринської освіти і перспективи вищої медсестринської освіти в Україні.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Історія медицини та медсестринства як наука і предмет викладання.
2. Джерела та принципи вивчення історії людства і медицини.
3. Історія медицини загальна та спеціальна.
4. Хвороби первісних людей.
5. Розвиток медицини в період первісного ладу.
6. Медицина первіснообщинного ладу народів, що заселяли Україну.
7. Народна гігієна і народне акушерство.
8. Медицина Стародавнього Світу (Єгипту, Індії, Китаю, Греції, Риму).
9. Видатні лікарі філософії: Гіппократ, Цельс, Гален.
10. Медицина Середньовіччя (Візантії, арабських народів, Тибету, середньовічної Європи).
11. Авіцена — глава лікарів, найвидатніший вчений середніх віків.
12. Схоластична медицина Західної Європи часів Середньовіччя.
13. Медицина Західної Європи епохи Відродження.
14. Надання медичної допомоги під час хрестових походів.
15. Боротьба з епідеміями інфекційних захворювань у XII—XVI ст.
16. Лікарі-новатори: Парацельс, Френсіс Бекон, Андреас Везалій, Вільям Гарвей, Амбруаз Паре.
17. Сестринська справа Середньовіччя.
18. Медицина часів Київської Русі.
19. Євпраксія-Зоя та її трактат “Алімма”.
20. Цехова медицина.
21. Медична допомога в козацькому війську. Організація шпиталів у Запорозькій Січі.
22. Лейденська школа. Ятрохіміки.
23. Винахід перкусії та аускультатії.
24. Медицина на західноукраїнських землях. Перші дипломовані лікарі.
25. Андрей Крупинський, його роль у розвитку медицини в Західній Україні.
26. Києво-Могилянська академія.
27. Прикази громадського опікування. Повітові лікарі. Єлисаветградська медико-хірургічна школа.
28. Відкриття клітини. Целюлярна патологія. Експериментальні дослідження.
29. Флоренс Найтінгейл — засновниця наукової підготовки медичних сестер.
30. Створення Товариства Червоного Хреста, його значення у відкритті шкіл сестер милосердя.
31. Роль медичних сестер у роки Кримської війни.
32. Земська медицина.
33. Пироговські з'їзди.
34. Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки в XX і на початку XXI ст.
35. Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер.
36. Реформування сестринської справи та медсестринської освіти і перспективи вищої медсестринської освіти в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Верхратський С.А., Заблудовський П.Ю. Історія медицини. — К.: Вища шк., 2001. — 431 с.

Конопелько Г.Г., Голяченко А.О. Історія медицини та фармації України. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 96 с.

“ЛЕМОН” — проект навчальних матеріалів по сестринській справі, 2007.

Шегедин М.Б. Медсестринство у світі. — Львів: Край, 1999. — 120 с.

Шегедин М.Б., Мудрик Н.О. Історія медицини та медсестринства. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 328 с.

Додаткова

Голяченко О.М. Лікарі Тернопільщини. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2006.

Голяченко О.М. Лікарі Вінниччини. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2006.

Інтернет сайти: referatu.com.ua, medbook.lviv.ua, doktor.ru, medcollege.te.ua

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України» Т.І. Чернишенко 	ЗАТВЕРДЖУЮ Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України О.П. Волосовець
--	---

ОСНОВИ МЕДСЕСТРИНСТВА

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

ОСНОВИ МЕДСЕСТРИНСТВА

Укладачі:

Л.П. Бразалій — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова опорної циклової комісії сестринської справи Черкаського медичного коледжу;

В.Г. Апишай — викладач вищої категорії, старший викладач опорної циклової комісії сестринської справи Черкаського медичного коледжу;

І.В. Радзієвська — викладач-методист Черкаського медичного коледжу, заступник директора з навчальної роботи, спеціаліст вищої категорії;

І.Я. Губенко — директор Черкаського медичного коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, канд. мед. наук, Заслужений лікар України.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії сестринської справи Черкаського базового медичного коледжу (протокол № 2 від 10 жовтня 2011 р.) та рекомендовано до затвердження опорною цикловою комісією ВМ(Ф)НЗ І—ІІ рівнів акредитації МОЗ України сестринської справи (протокол № 1 від 26 жовтня 2011 р.).

Рецензенти:

Т.М. Павлова — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової комісії “Сестринська справа” Житомирського інституту медсестринства;

І.М. Духонченко — викладач-методист, викладач вищої категорії Донецького базового медичного коледжу;

П.С. Бебешко — викладач-методист, викладач вищої категорії, директор Уманського медичного коледжу, спеціаліст вищої категорії.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Основи медсестринства” складено для вищих медичних навчальних закладів України I—III рівнів акредитації відповідно до галузевого стандарту вищої освіти зі спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” затвердженого МОН та МОЗ України в 2011 р. та навчальних планів (2011 р.).

На вивчення курсу відводиться — 432 год; з них: 34 год — теоретичні заняття, 248 год — практичні заняття та 150 год — самостійна робота.

Загальною метою вивчення цього предмета є засвоєння студентами теоретичних знань та практичних умінь при здійсненні медсестринського процесу.

Програма містить чотири розділи, послідовне вивчення яких формує у майбутніх медичних сестер холистичне бачення своєї майбутньої професії.

Завдання розділу «Вступ до предмета “Основи медсестринства”. “Медсестринські теорії і процес”» — вивчити історію та філософію медсестринської справи в нашій країні і за кордоном, різні моделі медсестринської справи і засвоїти медсестринський процес, а також навчити студентів техніці спілкування та методиці медсестринської педагогіки.

Формування власного погляду на професію, ознайомлення з моральними концепціями, принципами й традиціями медсестринської справи дасть змогу студентам краще зрозуміти сутність майбутньої професії.

Заняття з філософії медсестринської справи рекомендується проводити у формі ділових ігор, під час яких студенти повинні самостійно розкрити зміст основних етичних елементів філософії медсестринської справи.

Медсестринський процес розглядається як метод організації та надання догляду за пацієнтом, спрямований на задоволення фізичних, психологічних і соціальних потреб людини, сім’ї та суспільства.

Ознайомлення студентів з медсестринським процесом має починатися з першого семестру, оскільки медсестринський процес виховує у студентів здатність до чіткого розуміння проблем пацієнта і самостійного прийняття рішень у межах своєї компетенції; є серед основних практичних умінь медичної сестри і навчає навичкам спілкування. Заняття рекомендується проводити переважно в кабінетах доклінічної практики шляхом моделювання клінічних ситуацій.

Завдання розділу “Основи практичної діяльності медичної сестри. Маніпуляційна техніка” — набути умінь та навички виконання різних медсестринських маніпуляцій. Рекомендується приділяти увагу не лише оволодінню маніпуляційною технікою, а й майстерності спілкування медичної сестри з пацієнтами та їх оточенням, навчанні пацієнта та (або) членів його сім’ї необхідним навичкам догляду в домашніх умовах.

Враховуючи, що дисципліна “Основи медсестринства” є початковим етапом навчання, то щоб виключити ризик для здоров’я пацієнта, програма передбачає в основному фантомний цикл. Оснащення кабінетів доклінічної практики має відображати реальні умови та імітувати робоче місце медичної сестри.

Студенти відпрацьовують одне на одному маніпуляції в тому разі, якщо останні не супроводжуються ризиком для здоров’я або не зачіпають почуття власної гідності (наприклад, заходи особистої гігієни, годування пацієнта, транспортування, відпускання найпростіших фізіотерапевтичних процедур тощо).

Обговорення медсестринських втручань при можливих проблемах пацієнта сприяє формуванню професійного мислення при оволодінні медсестринськими маніпуляціями, дає студентам змогу уникнути хибного уявлення про медсестринську діяльність як механічне виконання завдань, закріплює знання, уміння та навички, об'єднуючи їх у гнучку систему догляду.

Розділ “Основи санології” висвітлює основні принципи здорового способу життя, можливості втручання медичної сестри задля зміцнення здоров'я хворого та збереження здоров'я здорових людей.

Розділ “Підсумкова практика” передбачає проведення практичних занять в умовах відділень лікувально-профілактичних закладів та практичної діяльності студента під керівництвом викладача основ медсестринства. Студенти щоденно відпрацьовують практичні навички, передбачені програмою, виконують лікарські призначення, ведуть робочі щоденники та медсестринську документацію.

Застосовуючи активні форми навчання при викладанні дисципліни (індивідуальні завдання, тести, створення та розв'язання проблемних ситуацій, ділові ігри тощо), доцільно застосовувати різні форми самостійної роботи, які формують санітарно-освітнє мислення майбутнього фахівця, спонукають до самостійного набуття знань, умінь та навичок.

Під час навчання слід акцентувати увагу на основних наказах та інструктивних документах МОЗ України, сучасному стані захворюваності в регіоні, Україні та світі, необхідності гарантувати інфекційну безпеку медичного персоналу.

Після вивчення дисципліни ***студенти повинні знати:***

- теорію і філософію медсестринської справи;
- основні потреби людини;
- роль медичної сестри у збереженні індивідуального та громадського здоров'я;
- структуру лікувально-профілактичних закладів;
- функціональні обов'язки медсестри стаціонару;
- основні види медичної документації приймального і соматичного відділень, правила їх оформлення;
- визначення поняття медсестринської справи, її основні функції;
- історію розвитку і становлення медсестринської справи;
- роль медичної сестри, як спеціаліста в системі охорони здоров'я, її основні завдання, права та обов'язки;
- визначення санітарно-протиепідемічного режиму, його призначення, засоби досягнення;
- види і методи дезінфекції та стерилізації, їх характеристики;
- лікувально-охоронний режим: визначення, шляхи забезпечення;
- основні принципи лікувального харчування;
- особливості спостереження і догляду за пацієнтами в гарячці;
- особливості спостереження і догляду за пацієнтами з порушеннями функціонального стану органів дихання, кровообігу, травлення, сечової системи;
- догляд за тяжкохворими та агонуючими;
- основні методи лабораторних досліджень, їх принципи, підготовку пацієнтів до лабораторного обстеження;
- характеристику рентгенологічного та ендоскопічного методів дослідження, особливості підготовки пацієнта до обстеження за

- допомогою цих методів;
- основи санології;
 - необхідність впровадження медсестринського процесу в медсестринську освіту і практику;
 - характеристики етапів медсестринського процесу;
 - чинні накази, інструкції і методичні вказівки МОЗ України, Головних управлінь охорони здоров'я облдержадміністрацій України.

Студенти повинні вміти:

- здійснювати медсестринський процес;
- документувати медсестринський процес;
- забезпечити інфекційну безпеку пацієнта і медсестри;
- навчити пацієнта та членів його сім'ї навичкам само- і взаємодогляду;
- професійно спілкуватися;
- виконувати санітарне оброблення пацієнта;
- готувати і застосовувати дезінфекційні розчини;
- проводити стерилізацію;
- складати добове меню та виписувати порційну вимогу;
- годувати тяжкохворих;
- вимірювати температуру тіла, визначати пульс, артеріальний тиск, добовий діурез, водний баланс;
- ставити газовивідну трубку, клізми;
- проводити катетеризацію і промивання сечового міхура м'яким катетером;
- виконувати найпростіші фізіотерапевтичні процедури;
- застосовувати лікарські засоби: зовнішньо, ентерально і парентерально;
- готувати пацієнта до лабораторного, рентгенологічного, ендоскопічного та ультразвукового методів дослідження;
- оформляти медичну документацію;
- давати рекомендації щодо здорового способу життя, загартування, рухової активності, раціонального харчування, активного довголіття, планування сім'ї;
- проводити санітарно-освітню роботу (оформлювати санітарні бюлетені, бесіди, лекції).

Студенти мають бути поінформовані про:

- досягнення медицини, що втілюються в практику охорони здоров'я;
- нові лікарські засоби і методи їх застосування, нові методи діагностики захворювань;
- екологічний та санітарно-епідеміологічний стан регіону, країни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Розділ 1. Вступ до предмета “Основи медсестринства”. Медсестринські теорії і процес				
1	Система охорони здоров’я в Україні. Історія медсестринської справи. Охорона праці в галузі	20	2	12	6
2	Медсестринський теорії (моделі)	4	2	—	2
3	Медсестринський процес. Етапи медсестринського процесу	26	2	16	8
	Розділ 2. Основи практичної діяльності медичної сестри. Маніпуляційна техніка				
4	Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів	46	4	28	14
5	Прийом пацієнтів	8	—	4	4
6	Типи лікувально-профілактичних закладів. Безпечне лікарняне середовище	16	2	8	6
7	Особиста гігієна пацієнта	14	—	8	6
8	Харчування та годування пацієнтів	14	—	8	6
9	Спостереження за пацієнтами. Оцінювання функціонального стану пацієнта	50	2	32	16
10	Втрата, смерть і горе	4	2	—	2
11	Найпростіші методи фізіотерапії. Грудотерапія	14	2	8	4
12	Виписування, зберігання та застосування лікарських засобів	52	2	32	18
13	Участь медичної сестри в лабораторних та інструментальних дослідженнях	28	2	16	10
14	Зондові маніпуляції	8	—	4	4
	Розділ 3. Основи санонології				
15	Здоров’я. Чинники ризику виникнення захворювань	4	2	-	2
16	Формування здорового способу життя і профілактика захворювань	4	2	-	2
17	Рух і здоров’я	9	2	4	3
18	Раціональне харчування	9	2	4	3
19	Загартовування організму. Психічна саморегуляція	8	2	4	2
20	Сім’я та здоров’я. Активне довголіття	4	2	—	2
	Розділ 4. Підсумкова практика				
21	Медсестринський процес. Медсестринська педагогіка	9	—	6	3
22	Профілактика внутрішньолікарняної інфекції	9	—	6	3
23	Прийом пацієнтів	9	—	6	3
24	Особиста гігієна пацієнтів. Харчування та годування пацієнтів	9	—	6	3
25	Спостереження за пацієнтами	9	—	6	3
26	Найпростіші методи фізіотерапії. Грудотерапія	9	—	6	3
27	Виписування, зберігання та застосування лікарських засобів	9	—	6	3

28	Участь медичної сестри в лабораторних та інструментальних дослідженнях	9	—	6	3
29	Зондові маніпуляції	9	—	6	3
30	Основи санології	9	—	6	3
Усього		432	34	248	150

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Система охорони здоров'я в Україні. Історія медсестринської справи. Охорона праці в галузі	6
2	Медсестринські теорії (моделі)	2
3	Медсестринський процес. Етапи медсестринського процесу	11
4	Інфекційна безпека. Інфекційний контроль	5
5	Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів	12
6	Безпечне лікарняне середовище	13
7	Особиста гігієна пацієнта	8
8	Харчування та годування хворих пацієнтів	7
9	Спостереження за пацієнтами. Оцінювання функціонального стану пацієнта	19
10	Втрати, смерть та горе	2
11	Найпростіші методи фізіотерапії. Гірудотерапія	7
12	Застосування лікарських засобів	21
13	Участь медичної сестри в лабораторних та інструментальних методах дослідження	13
14	Зондові маніпуляції	7
15	Здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань	3
16	Формування здорового способу життя, профілактика захворювань	3
17	Рух і здоров'я	3
18	Раціональне харчування	3
19	Загартовування організму. Психічна саморегуляція	3
20	Сім'я та здоров'я. Активне довголіття	2
	Усього	150

ЗМІСТ

Розділ 1. Вступ до предмета “Основи медсестринства”. Медсестринські теорії і процес

Тема 1. Система охорони здоров'я в Україні. Історія медсестринської справи. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття “медсестринська справа”. Значення медсестринської справи для охорони здоров'я, її функції. Медсестринська справа як предмет; мета, завдання, її місце серед інших дисциплін у системі медичної освіти. Філософія, теорія, суть медсестринської справи.

Історія розвитку медсестринської справи в Україні (організація шпиталів у Запорізькій Січі, догляд за хворими і пораненими в монастирях). Міжнародне визнання діяльності Ф. Найтінгейл (1820—1910). Товариство Червоного Хреста, його значення в створенні шкіл сестер милосердя.

Положення про медичну освіту, медичні школи, училища, медичні коледжі. Система підготовки медсестер в Україні сьогодні.

Кваліфікаційна характеристика медичної сестри (призначення, вимоги до особистості, професійні вимоги).

Значення самовиховання і самоосвіти в житті та діяльності медсестри. Система підвищення кваліфікації. Атестація кваліфікаційного рівня. Кваліфікаційні категорії.

Роль медичної сестри в лікувальному процесі. Догляд за пацієнтами як лікувальний чинник. Права та обов'язки медичної сестри.

Медсестринська етика та деонтологія. Мистецтво спілкування в медсестринстві. Навчання в медсестринській справі. Медсестринська педагогіка.

Поняття про потреби, теорію і класифікацію потреб людини. Ієрархія потреб по Маслоу, її значення для медсестринської справи. Характеристика життєво-важливих потреб.

Охорона праці в галузі. Професійні шкідливості в роботі медсестри, їх профілактика. Дотримання правил техніки безпеки.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Етичні елементи філософії медсестринської справи; обов'язки, цінності та чесноти медичної сестри.

Основні принципи медсестринської деонтології, викладені в клятві Флоренс Найтінгейл і Етичному кодексі Міжнародної ради медичних сестер.

Структура навчальної сестринської історії хвороби.

Спілкування як ефективний засіб допомогти людям в адаптації до змін в житті у зв'язку із захворюванням.

Фактори, що сприяють і перешкоджають спілкуванню.

Майстерність письма як форма словесного спілкування з пацієнтами, в яких спостерігається порушення гостроти слуху.

Підтримка комунікативного зв'язку з пацієнтами, нездатними до вербального спілкування.

Самоконтроль медичної сестри при невербальному спілкуванні (вираз обличчя, міміка, жести).

Навчання в медсестринській справі. Сфери навчання: пізнавальна, емоційна, психомоторна.

Умови ефективного навчання. Етапи навчального процесу.

Основні життєво-важливі потреби пацієнта (визначення й основні характеристики). Роль медичної сестри в задоволенні фізіологічних потреб пацієнта.

Можливі проблеми пацієнта, наприклад: дефіцит знань, зниження слуху, зору, порушення сну, рухової активності, відсутність апетиту тощо.

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- спілкування з пацієнтом з метою допомогти адаптуватися до змін у житті у зв'язку із захворюванням;
- вміння проводити бесіду з пацієнтом для виявлення проблем;
- ведення карти спостереження за пацієнтом;
- оцінювання здатності до навчання;
- мотивація навчання;
- організація навчання;
- визначення змісту навчання;
- оцінювання вихідного рівня знань, умінь пацієнта;
- складання індивідуального плану навчання, реалізація його;
- оцінювання якості й ефективності навчання;
- виявлення проблем пацієнта;
- допомога задовольняти фізіологічні потреби пацієнта.

Тема 2. Медсестринські теорії (моделі)

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття “модель (теорія) медсестринської справи”. Медична та медсестринська модель догляду. Ф. Найтінгейл — основоположниця медсестринської справи. Модель поведінкової системи Д. Джонсон, адаптаційна модель К. Рой, модель дефіциту самогляду Д. Орем, вдосконалена модель здоров'я М. Аллен. Модель В. Хендерсон як основа медсестринського процесу для країн, що здійснюють реформу медсестринської освіти та практики.

Тема 3. Медсестринський процес. Етапи медсестринського процесу

ЛЕКЦІЯ

Етапи медсестринського процесу, їх взаємозв'язок і зміст кожного етапу. Необхідність впровадження медсестринського процесу в медсестринську освіту і практику.

Перший етап медсестринського процесу: медсестринське обстеження пацієнта.

Методи обстеження пацієнта: суб'єктивний, об'єктивний.

Суб'єктивне обстеження: розпитування пацієнта, бесіда з родичами пацієнта.

Об'єктивне обстеження пацієнта: фізичне обстеження, знайомство з медичною картою, бесіда з лікарем, вивчення спеціальної літератури з догляду.

Реєстрація відомостей про пацієнта в навчальній медсестринській історії хвороби.

Другий етап медсестринського процесу: медсестринська діагностика.

Формулювання проблем пацієнта. Різниця між проблемою пацієнта і медичним (лікарським) діагнозом.

Класифікація проблем пацієнта. Визначення пріоритетних проблем.

Формулювання медсестринського діагнозу, документування.

Третій етап медсестринського процесу: планування медсестринського догляду.

Складання індивідуального плану догляду за пацієнтом, його значення.

Використання стандартних планів клінічного догляду за пацієнтом при написанні індивідуального плану.

Погодження плану догляду з пацієнтом та членами його сім'ї.

Документування плану догляду в навчальній медсестринській історії хвороби.

Четвертий етап медсестринського процесу: реалізація (виконання) плану медсестринських втручань.

Типи медсестринських втручань: залежні, незалежні, взаємозалежні.

Визначення об'єму медсестринських втручань, документування.

П'ятий етап медсестринського процесу: оцінювання результатів і корекція догляду.

Аналіз причин отриманих результатів і формулювання висновків.

Документація оцінювання в навчальній медсестринській історії хвороби.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Значення медсестринського обстеження для виявлення проблем пацієнта і їх розв'язання.

Джерела інформації.

Суб'єктивні методи обстеження пацієнта.

Фактори, що сприяють і заважають спілкуванню.

Об'єктивні методи обстеження пацієнта.

Медсестринська діагностика, визначення цілей догляду.

Складання плану догляду та/або плану навчання, узгодження плану з пацієнтом та членами його сім'ї.

Реалізація плану догляду.

Оцінювання результатів догляду та його корекція у разі необхідності.

Ведення навчальної медсестринської історії хвороби.

Можливі проблеми пацієнта, наприклад: дефіцит знань, ситуаційно низька самооцінка, порушене вербальне спілкування, незгода до співпраці.

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- проведення опитування пацієнта та його родичів;
- аналіз отриманих даних;
- оцінювання даних фізичного обстеження пацієнта: зовнішній вигляд, положення в ліжку, забарвлення і вологість шкіри і слизових оболонок, притомність/непритомність;
- визначення набряків;
- уміння навчити пацієнта і членів його сім'ї навичкам само- і взаємодогляду;

- реєстрації даних стану здоров'я пацієнта в навчальній медсестринській історії хвороби;
- виявлення, формулювання проблем пацієнта, визначення їх першочерговості;
- визначення цілей медсестринських втручань;
- визначення об'єму медсестринських втручань;
- складення індивідуальних планів медсестринського догляду та навчання пацієнтів;
- використання стандартних планів догляду під час складання індивідуального плану медсестринських втручань;
- погодження плану догляду з пацієнтом і членами його сім'ї;
- визначення термінів досягнення цілей, оцінювання результату;
- внесення корективів у цілі і (або) план догляду в разі потреби;
- розписування етапів медсестринського процесу в навчальній медсестринській історії хвороби.

Розділ 2. Основи практичної діяльності медичної сестри. Маніпуляційна техніка

Тема 4. Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів

ЛЕКЦІЇ

Санітарно-протиепідемічний режим: мета, завдання, засоби забезпечення.

Внутрішньолікарняної інфекції: проблеми, способи передачі. Групи ризику. Фактори, що впливають на можливість інфікування.

Інфекційний контроль у лікувально-профілактичних закладах. Оброблення рук до і після виконання маніпуляції. Оброблення рук і слизових оболонок в разі контакту з біологічними рідинами.

Значення дезінфекції та стерилізації виробів медичного призначення в профілактиці внутрішньолікарняної інфекції.

Види, методи та режими дезінфекції в лікувально-профілактичних закладах.

Приготування і використання дезінфекційних розчинів: 10 %, 1 %, 0,5 % хлорного вапна, 0,5 % 1 %, 3 %, 5 % розчинів хлораміну. Правила зберігання хлоровмісних розчинів. Правила техніки безпеки при роботі з хлоровмісними розчинами. Характеристика сучасних засобів дезінфекції (АХД-2000, бонадерм, дезактин, кутасепт, сайдекс, стериліум, сульфохлорантин, хлорантоїн тощо).

Дезінфекція предметів догляду за пацієнтом.

Передстерилізаційне очищення шприців, голок, гумових виробів. Мийні розчини, приготування, критерії використання. Контроль якості передстерилізаційного очищення: реактиви, постановка, критерії оцінювання.

Стерилізація. Стерилізація в сухожаровій шафі: режим стерилізації, контроль за режимом, види упаковки медичних інструментів. Автоклавування: режим стерилізації, контроль за режимом, види упаковки медичних інструментів.

Дезінфекція і утилізація одноразових медичних виробів.

Централізоване стерилізаційне відділення: обладнання, функції.

Профілактика передачі вірусів парентеральних гепатитів і ВІЛ-інфекції в лікувально-профілактичних закладах: шляхи інфікування, загальні застережні заходи.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, страх перед ризиком ВІЛ-інфікування).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Визначення і масштаб проблеми внутрішньолікарняної інфекції. Способи передачі.

Фактори, що впливають на передачу інфекції

Групи ризику розвитку внутрішньолікарняної інфекції.

Види збудників, що зумовлюють внутрішньолікарняну інфекцію.

Резервуари збудників внутрішньолікарняних інфекцій.

Заходи профілактики і контролю внутрішньолікарняних інфекцій.

Види, способи і режими дезінфекції в лікувально-профілактичних закладах.

Цілі, задачі і принципи роботи центрального стерилізаційного відділення. Способи контролю стерилізації.

Профілактика передачі парентеральних гепатитів та ВІЛ-інфекції в лікувально-профілактичних закладах.

Правила техніки безпеки під час приготування дезінфекційних розчинів.

Правила надання першої допомоги при потрапленні хлоровмісних розчинів на шкіру і слизові оболонки.

Чинні накази, інструкції і методичні вказівки МОЗ України, Головних управлінь охорони здоров'я облдержадміністрацій.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, страх перед ВІЛ-інфікуванням).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- проведення вологого прибирання в лікувально-профілактичних закладах із застосуванням дезінфекційних розчинів;
- проведення провітрювання і кварцування приміщень лікувально-профілактичних закладів;
- проведення контролю санітарного стану палат, тумбочок, холодильників;
- дезінфекція та утилізація використаного одноразового медичного інструментарію;
- дотримання техніки безпеки при роботі з біологічними рідинами;
- оброблення рук до і після виконання будь-якої маніпуляції.
- оброблення рук і слизових оболонок при контакті з біологічними рідинами;
- використання захисного пристосування (маска, халат, окуляри, шапочку, фартух);
- вміння готувати мийні і дезінфекційні розчини різної концентрації.
- дезінфікувати предмети догляду;
- проведення передстерилізаційного очищення виробів медичного

- призначення;
- контроль якості передстерилізаційного очищення;
- підготовка перев'язувального матеріалу, укладання в стерилізаційні коробки;
- стерилізація медичних інструментів методом кип'ятіння (в домашніх умовах);
- стерилізація медичних інструментів у повітряному стерилізаторі;
- контроль якості стерилізації;
- миття рук (соціальний рівень);
- вміння надягати стерильний халат, шапочку, маску та гумові рукавички;
- вміння знімати використані рукавички, халат, маску;
- вміння готувати до роботи маніпуляційний кабінет.

Тема 5. Прийом пацієнтів

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обладнання і функції приймального відділення. Зміст діяльності медсестринського персоналу в приймальному відділенні стаціонару.

Шляхи госпіталізації пацієнтів у стаціонар. Огляд волосяних частин тіла пацієнта для виявлення педикульозу.

Документація, необхідна для прийому пацієнта в стаціонар.

Дезінфекційні засоби при педикульозі.

Види санітарного оброблення пацієнтів: повне і часткове.

Медична документація приймального відділення стаціонару, реєстрація пацієнта в “Журналі обліку прийому хворих і відмов у госпіталізації”.

Оформлення титульного листа “Медичної карти стаціонарного хворого”, “Екстреного повідомлення про інфекційне захворювання...”.

Транспортування пацієнта в лікувальне відділення (на лікарняному візку, кріслі-візку, на руках, пішки).

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, свербіння шкіри у зв'язку з педикульозом).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- заповнювання паспортної частини медичної карти стаціонарного хворого, журналу прийому пацієнтів;
- транспортування пацієнта до лікувального відділення;
- здійснення повного або часткового санітарного оброблення пацієнта;
- проведення огляду, вжиття відповідних заходів у разі виявлення педикульозу.

Тема 6. Типи лікувально-профілактичних закладів. Безпечне лікарняне середовище

ЛЕКЦІЯ

Лікувально-охоронний режим та його значення для пацієнта.

Види режимів рухової активності пацієнта.

Біомеханіка тіла. Правильне положення тіла.

Організація робочого місця медичної сестри для забезпечення правильної біомеханіки тіла та запобігання травмам хребта (у положенні сидючи, стоячи, при підніманні важких речей).

Запобігання травмам у пацієнта. Специфіка ризику виникнення травм у пацієнтів різного віку. Медсестринські втручання для зниження ризику падіння, отруєння й ураження електричним струмом. Виявлення пацієнтів з високим ризиком нещасних випадків (вік старше за 65 років, порушення свідомості, зору, слуху, ходи і рухливості, побічні ефекти лікарської терапії).

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, високий ризик падіння, пов'язаний з порушенням рухової функції).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Лікувально-охоронний режим, елементи і значення для пацієнта.

Види режимів рухової активності.

Правильна біомеханіка при різних положеннях тіла.

Правила переміщення і зміни положення тіла пацієнта у ліжку (на спині, на животі, в положенні Фаулера і Сімса).

Фактори ризику нещасних випадків у пацієнтів різного віку.

Методи зниження ризику падіння та інших травм у пацієнта.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, пов'язані з порушенням рухової активності).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- переконання пацієнта в необхідності дотримання призначеного режиму фізичної активності;
- збирання необхідної інформації про пацієнта, обговорення з пацієнтом і колегою плану спільних дій перед транспортуванням пацієнта;
- застосування правил біомеханіки під час організації робочого місця і в процесі діяльності медичної сестри для запобігання травмам хребта;
- уміння здійснювати безпечне переміщення пацієнта на візок, крісло-візок, носі, ліжку;
- допомога пацієнту при зміні положення тіла в ліжку.

Тема 7. Особиста гігієна пацієнта

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Положення пацієнта в ліжку.

Функціональне ліжка і різні пристосування для створення пацієнтові зручного положення.

Вимоги до постільної білизни. Зміна постільної та натільної білизни тяжкохворим. Правила збирання і транспортування брудної білизни.

Догляд за шкірою, природними складками.

Пролежні. Методики визначення ступеня ризику утворення пролежнів у пацієнта (використання шкал оцінювання ризику розвитку пролежнів за Braden та Norton). Фактори ризику розвитку пролежнів. Локалізація, стадії утворення пролежнів. Медсестринські втручання при ризику розвитку пролежнів. Тактика медичної сестри при розвитку пролежнів.

Догляд за волоссям: миття голови, розчісування.

Миття ніг. Підстригання нігтів на руках і ногах.

Догляд за ротовою порожниною.

Догляд за очима.

Догляд за носом.

Догляд за вухами.

Використання підкладних суден і сечоприймачів. Догляд за зовнішніми статевими органами, промежиною.

Навчання пацієнтів і членів його сім'ї елементам догляду за природними шкірними складками і слизовими оболонками.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, порушення цілісності шкіри (пролежні), ризик появи попірлостей у лежачого пацієнта).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- визначення ступеня ризику розвитку пролежнів;
- вжиття заходів з профілактики пролежнів;
- оброблення шкіри за наявності пролежнів;
- забезпечення правильного положення пацієнта за допомогою функціонального ліжка та інших пристосувань.
- приготування ліжка пацієнту;
- зміна постільної та натільної білизни;
- здійснення заходів з догляду за шкірою (вмивання, обтирання лежачих пацієнтів);
- здійснення заходів з догляду за волоссям (миття, розчісування, гоління, стрижка);
- здійснення заходів з догляду за статевими органами, промежиною (профілактика попірлостей);
- здійснення заходів з догляду за очима (промивання, закапування крапель, закладання мазі, ванночки);
- здійснення заходів з догляду за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу;
- здійснення заходів з догляду за носовими ходами;
- здійснення заходів з догляду за порожниною рота (огляд, протирання, зрошення, полоскання, аплікації);
- подання сечоприймача тяжкохворим;
- подання металевого і гумового суден тяжкохворим.

Тема 8. Харчування та годування пацієнтів

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Складання порційної вимоги на харчування хворих та приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою.

Здійснення контролю за санітарним станом приліжкових столиків і холодильників, за асортиментом і терміном зберігання продуктів.

Годування тяжкохворих пацієнтів у ліжку (з ложки, напувальниці). Введення харчових сумішей через зонд. Годування пацієнта через гастростому, догляд за нею. Техніка проведення живильних клізм. Парентеральне годування.

Практичні навички:

- проведення бесіди з пацієнтом і його родичами про сутність

- призначеної дієти;
- складання порційної вимоги на харчування хворих;
- складання приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою;
- здійснення контролю за санітарним станом приліжкових столиків, холодильника, асортиментом і терміном зберігання продуктів;
- годування тяжкохворого з ложки і напувальниці;
- здійснення штучного харчування пацієнта (на фантомі);
- участь у роздаванні їжі.

Тема 9. Спостереження за пацієнтами. Оцінювання функціонального стану пацієнта

ЛЕКЦІЯ

Клінічні симптоми захворювання органів дихання. Можливі проблеми пацієнта: задишка, кашель, кровохаркання. Спостереження та догляд за пацієнтом.

Клінічні симптоми захворювань кровообігу. Можливі проблеми пацієнта: біль у серці, запаморочення, брадикардія, тахікардія, аритмія, гіпотензія, гіпертензія тощо. Спостереження та догляд за пацієнтом.

Клінічні симптоми при захворюваннях органів травного каналу. Можливі проблеми пацієнта: блювання, аспірація блювотних мас, метеоризм, закрепи тощо. Спостереження та догляд за пацієнтом.

Клінічні симптоми при захворюваннях органів сечової системи. Можливі проблеми пацієнта: нетримання або затримка сечі, анурія, олігоурія, поліурія тощо. Спостереження та догляд за пацієнтом.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Термометрія: будова термометра, правила зберігання та користування термометром, види термометрів, правила вимірювання температури тіла, реєстрація результатів, цифрове і графічне записування даних термометрії.

Види температурних кривих, стадії гарячки, основні симптоми.

Особливості спостереження та догляду за пацієнтами в кожній стадії. Зниження температури тіла (критичне, літичне). Вікові особливості температурних реакцій.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, маячіння, спрага, криза).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Дихання (частота, глибина, ритм). Визначення частоти дихання. Визначення життєвої ємності легень (спірометрія). Основні симптоми при захворюванні органів дихання. Задишка (інспіраторна, експіраторна, змішана). Кашель характер кашлю (сухий, вологий). Кровохаркання (характер харкотиння, користування індивідуальною плівковою кашлем). Ядуха, механізм розвитку. Патологічні типи дихання: Куессауля, Чейна—Стокса, Біота.

Оксигенотерапія: методи, показання до застосування.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, сухість у роті, кашель).

Медсестринські втручання у зв'язку з проблемами, що виникли.

Пульс. Його характеристика (ритм, частота, наповнення, напруження).

Техніка визначення пульсу; реєстрація результатів (цифрове та графічне в температурному листку). Порушення пульсу: брадикардія,

тахікардія, аритмія.

Артеріальний тиск (систолический, діастолічний, пульсовий). Вимірювання артеріального тиску (АТ). Види тонометрів. Цифрове і графічне записування артеріального тиску. Вікові особливості артеріального тиску. Симптоми підвищення чи зниження тиску. Симптоми порушення АТ при хворобах органів кровообігу. Спостереження та догляд за пацієнтами з порушеннями функції системи кровообігу.

Можливі проблеми пацієнта: тахікардія, брадикардія, аритмія, гіпотензія, гіпертензія тощо.

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Спостереження та догляд за пацієнтами під час блювання, надання допомоги при аспірації блювотних мас.

Надання допомоги при метеоризмі. Застосування газовідвідної трубки (на фантомі).

Види клізм: очисна, послаблювальні (олійна і гіпертонічна), сифонна, лікувальні (мікроклізма, краплинна), живильна. Показання, протипоказання і можливі ускладнення при встановленні клізм та газовідвідної трубки.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, закріп, посилене газоутворення в кишківнику (метеоризм), відчуття сорому).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Догляд за пацієнтами при нетриманні сечі, користування сечоприймачами. Навчання пацієнта та членів його сім'ї користуванню сечоприймачем.

Догляд при затримці сечі, катетеризація сечового міхура м'яким катетером (на фантомі).

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, страх розриву сечового міхура, страх інфікування).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Спостереження і догляд за тяжкохворими та агонуючими. Паліативна та хоспісна допомога. Стадії термінального стану, їх основні клінічні прояви. Правила поводження з трупом.

Практичні навички:

- оцінювання даних фізичного обстеження пацієнта: зовнішній вигляд, свідомість, положення у ліжку, колір та вологість шкіри і слизових оболонок;
- визначення набряків;
- вимірювання температури тіла;
- реєстрація даних термометрії в температурному листі;
- дезінфекція і зберігання термометрів;
- надання допомоги пацієнту з гарячкою;
- підрахування частоти дихальних рухів;
- визначення життєвої ємності легень за допомогою спірометра;
- допомога пацієнту під час кашлю, задишки, кровохаркання, легеневої кровотечі;
- вміння подавати кисень з кисневої подушки. централізоване подавання кисню через носові катетери;
- дослідження пульсу, вказування його властивості;
- вимірювання артеріального тиску;
- навчання пацієнта і членів його сім'ї елементам само догляду;
- надання допомоги під час блювання, аспірації блювотних мас;

- застосування газовідвідної трубки;
- застосування очисної клізми;
- застосування сифонної клізми;
- застосування лікувальної клізми;
- застосування послаблювальних клізм;
- проведення катетеризації сечового міхура м'яким катетером;
- промивання сечового міхура;
- визначення добового діурезу, водного балансу;
- догляд за тяжкохворими та агонуючими пацієнтами.

Тема 10. Втрати, смерть і горе

ЛЕКЦІЯ

Стадії горя. Оцінювання реакції пацієнта на втрату і його здатність адаптуватися до неї.

Медсестринська допомога.

Етико-деонтологічні особливості спілкування з інкурабельним (безнадійним) хворим, його сім'єю та близькими. Потреби сім'ї та близьких інкурабельного хворого. Психологічна допомога сім'ї та близьким інкурабельного хворого. Навчання їх елементів догляду і психологічної допомоги.

Догляд за інкурабельним хворим у стаціонарі і вдома.

Роль медичної сестри при здійсненні медсестринського процесу в паліативній та хоспісній медицині.

Необхідність психологічної підтримки медсестринського персоналу, що працює з інкурабельними.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, відчуття провини у родині; їх невідання доглядати за безнадійно хворим родичем; надмірна депресія у пацієнта у зв'язку з майбутньою втратою).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Тема 11. Найпростіші методи фізіотерапії. Гірудотерапія

ЛЕКЦІЯ

Поняття про найпростішу фізіотерапію. Види найпростіших фізіотерапевтичних процедур. Показання та протипоказання до застосування тепла та холоду. Можливі ускладнення та їх профілактика.

Водолікування.

Гірудотерапія.

Можливі проблеми пацієнта.

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Застосування банок, солюкс-лампи, проведення кварцування, накладання гірчичників, компресів, міхура з льодом, грілки: механізм дії, показання, протипоказання, техніка процедури, догляд за пацієнтами (підготовка пацієнта, оснащення, вибір місця проведення процедури). Можливі ускладнення та їх профілактика.

Водолікування: місцеві та загальні ванни.

Гірудотерапія: показання, протипоказання, ускладнення. Техніка постановки п'явок.

Правила техніки безпеки при застосуванні найпростіших методів фізіотерапії.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, страх перед постановкою п'явок, ризик переохолодження пацієнта при водолікуванні, опіки при постановці банок).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- застосування банок;
- накладання гірчичників;
- накладання зігрівального компресу;
- накладання охолоджувального компресу;
- застосування грілки;
- застосування міхура з льодом;
- проведення водних процедур;
- проведення квартування;
- застосування солюкс-лампи;
- вміння ставити п'явки.

Тема 12. Виписування, зберігання та застосування лікарських засобів

ЛЕКЦІЯ

Вимоги до зберігання лікарських засобів.

Шляхи і способи введення лікарських засобів в організм, їх характеристика.

Особливості практичного застосування лікарських форм.

Виписування й отримування ліків в умовах лікувально-профілактичних установ. Правила зберігання, розміщення й обліку лікарських засобів у відділенні. Зберігання й облік препаратів списку А і Б. Правила роздачі лікарських засобів.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, негативне ставлення пацієнта до терапії антибіотиками).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вибірка призначень з листка лікарських призначень. Виписування вимоги-накладної на лікарські засоби і порядок отримання їх з аптеки.

Правила зберігання і розподілення лікарських засобів у відділенні: на медсестринському посту і в процедурному кабінеті.

Виписка, облік і зберігання лікарських засобів списку А і Б.

Оформлення журналів обліку лікарських засобів.

Шляхи і способи введення лікарських засобів.

Право пацієнта на інформацію про лікарські засоби. Необхідність отримання поінформованої згоди пацієнта на введення ліків.

Навчання пацієнта прийманню різних форм лікарських засобів ентерально, сублінгвально.

Використання мазі, присипок, пластирів, розчинів, настоянок.

Інгаляційний спосіб введення лікарських засобів через рот та ніс.

Введення супозиторіїв у пряму кишку.

Оснащення і документація процедурного кабінету.

Види шприців та голок. Ціна поділок шприца. Збирання шприців із крафт-пакета. Набирання лікарських засобів із ампул і флаконів. Розведення антибіотиків. Постановка проб на чутливість до лікарських засобів. Анатомічні ділянки для парентерального введення лікарських засобів. Особливості введення олійних розчинів та інсуліну.

Техніка внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, взяття крові для лабораторного дослідження (на фантомі).

Збирання та заповнення системи для внутрішньовенних вливання. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів (на фантомі), заміна використаного флакона. Ускладнення, що виникають при парентеральному способі введення лікарських засобів. Тактика медичної сестри.

Чинні накази, інструкції та методичні вказівки МОЗ України, Головних управлінь охорони здоров'я облдержадміністрацій.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, негативне ставлення пацієнта до терапії антибіотиками, відмова пацієнта від ін'єкцій).

Медсестринські втручання з вирішення проблем, що виникли.

Практичні навички:

- робота медичної сестри з листом лікарських призначень;
- заповнювання журналів обліку лікарських засобів;
- надання пацієнту необхідної інформації про лікарські засоби;
- роздавання лікарських засобів для ентерального застосування;
- навчання пацієнта прийому різних лікарських форм ентерально;
- навчання пацієнта техніці сублінгвального прийому лікарських засобів;
- введення лікарських засобів через пряму кишку (за допомогою ректальних свічок);
- навчання пацієнта користуватися кишеньковим інгалятором;
- вміння застосовувати лікарські засоби на шкіру (мазі, присипки, розчини і настойки);
- навчання пацієнта або членів його родини закапуванню крапель в очі, ніс, вуха.
- навчання пацієнта чи членів його родини закладанню мазі за нижнє повіко;
- збирання стерильного багаторазового використання шприца з крафт-пакету;
- збирання одноразового стерильного шприца;
- набрання лікарських засобів з ампул і флаконів;
- розведення і розрахування дози антибіотика;
- вміння ставити проби на чутливість до лікарських засобів;
- виконання внутрішньошкірних, підшкірних і внутрішньом'язових ін'єкцій (на фантомі);
- введення внутрішньовенних ін'єкцій. Взяття крові з вени для лабораторного дослідження (на фантомі);
- збирання і заповнення системи для внутрішньовенних вливань;
- виконання внутрішньовенного краплинного введення ліків (на фантомі);

- запобігання ускладненням, що можуть виникнути при парентеральному способі введення лікарських засобів.

Тема 13. Участь медичної сестри в лабораторних та інструментальних дослідженнях

ЛЕКЦІЯ

Характеристика основних методів лабораторного обстеження пацієнта, роль медичної сестри в проведенні діагностичних обстежень.

Підготовка пацієнта, взяття і направлення матеріалу на лабораторне дослідження.

Лабораторне дослідження харкотиння: бактеріологічне, загальне.

Лабораторне дослідження калу, сечі.

Характеристика основних методів інструментального обстеження пацієнтів, роль медичної сестри.

Підготовка пацієнтів до рентгенологічного обстеження шлунка, жовчного міхура, кишок, нирок, сечового міхура.

Підготовка пацієнта до ендоскопічного обстеження: бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, цистоскопії.

Підготовка пацієнта до ультразвукового обстеження.

Підготовка пацієнта до проведення пункцій (абдомінальної, плевральної, люмбальної), догляд за пацієнтами після пункції.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Підготовка пацієнта, оснащення, взяття і направлення матеріалу на лабораторне дослідження харкотиння (загальне і бактеріологічне).

Взяття калу для копрологічного, бактеріологічного дослідження, на приховану кров, наявність яєць гельмінтів.

Взяття сечі на загальне і бактеріологічне дослідження, проби за Зимницьким, Нечипоренко, визначення діастази, глюкози, 17-кетостероїдів, фенілкетонурії.

Взяття крові для бактеріологічного дослідження.

Підготовка пацієнта до рентгенологічного дослідження (бронхографія, холецистографія, дослідження шлунка і кишок, сечової системи). Підготовка пацієнта до ультразвукового та ендоскопічного дослідження (бронхоскопія, езофагогастродуоденоскопія, колоноскопія, ректороманоскопія, цистоскопія). Підготовка пацієнта й участь у проведенні пункції (абдомінальної, люмбальної, плевральної). Спостереження та догляд за пацієнтом після пункції.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, страх перед бронхоскопією, відмова від абдомінальної пункції).

Медсестринські втручання з вирішення проблем, що виникли.

Практичні навички:

- вміння вибрати призначення на лабораторні та інструментальні дослідження з листка лікарських призначень;
- пояснення пацієнту сутності дослідження і правил підготовки до нього;
- взяття харкотиння на загальний аналіз та мікобактерії туберкульозу;
- взяття калу для копрологічного та бактеріологічного дослідження, на приховану кров, наявність яєць гельмінтів;
- взяття сечі на загальний аналіз, за методами Нечипоренка,

- Зимницького, на цукор, діастазу, 17-кетостероїди, фенілкетонурию;
- взяття крові з вени для бактеріологічного дослідження (на фантомі);
- оформлення направлення на різні види лабораторних досліджень;
- транспортування біологічний матеріал до лабораторії;
- підготовка пацієнта до рентгенологічних та ендоскопічних методів дослідження травної і сечової систем;
- підготовка пацієнта до ультразвукових методів дослідження.

Тема 14. Зондові маніпуляції

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Промивання шлунка з лікувальною та діагностичною метою. Особливості промивання шлунка пацієнтів, які перебувають у непритомному стані.

Фракційне зондування шлунка (підготовка пацієнта, техніка проведення, направлення взятого матеріалу в лабораторію).

Дуодентальне зондування (підготовка пацієнта, техніка і методи зондування).

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, неможливість заковтнути зонд, відмова від процедури).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- промивання шлунка пацієнта в свідомому та непритомному стані (на фантомі);
- взяття промивних вод шлунка для дослідження;
- проведення дослідження секреторної функції шлунка з ентеральними і парентеральними подразниками (на фантомі);
- проведення дуоденального зондування (на фантомі).

Розділ 3. Основи санології

Тема 15. Здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань

ЛЕКЦІЯ

Визначення понять “здоров'я”, “суспільне здоров'я”.

Показники суспільного здоров'я: народжуваність, смертність, середня тривалість життя, захворюваність.

Чинники ризику виникнення захворювань. Характеристика найвагоміших чинників: забруднення навколишнього природного середовища, нераціональне харчування, гіподинамія, шкідливі звички (алкоголізм, паління, наркоманія, токсикоманія); психоемоційна напруженість; генетична схильність та ін.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, проживання у промисловій зоні, психоемоційна напруженість у сім'ї).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Тема 16. Формування здорового способу життя і профілактика захворювань

ЛЕКЦІЯ

Формування здорового способу життя — головний засіб профілактики захворювань.

Диспансеризація — активна форма медичного нагляду за станом здоров'я населення, роль у виявленні і ранній діагностиці захворювань.

Диспансерне спостереження за окремими групами населення.

Види спеціалізованих диспансерів, їх організація, форми і методи роботи.

Роль медичної сестри в системі диспансерного спостереження.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, конфліктні ситуації в сім'ї, працюючий підліток).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Тема 17. Рух і здоров'я

ЛЕКЦІЯ

Вплив рухової активності на функціональний стан органів і систем.

Гігієнічні вимоги до фізичних вправ, приміщення, взуття, одягу.

Основні принципи тренування: поступовість, систематичність, різноманітність, індивідуальний підхід до пацієнтів.

Фізичні вправи як лікувальний чинник.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, перенесений інфаркт міокарда, часті відрядження, що виключають систематичність тренувань).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вплив рухової активності на функціональний стан органів і систем. Антропометрія. Динамометрія. Визначення ступеня фізичного навантаження за частотою пульсу і дихання. Визначення рівня вихідної тренуваності за пробами (проба з присіданням, ортостатична проба, проба із затриманням дихання).

Основні принципи тренування.

Особливості рухової активності різних груп населенні з урахуванням віку, характеру праці, стану здоров'я.

Практичні навички:

- вміння пояснити пацієнту значення рухової активності для здоров'я;
- визначення та оцінювання сили м'язів;
- виконання антропометричних досліджень;
- визначення рівня вихідної тренуваності за пробами (проба з присіданням, ортостатична проба, проба із затриманням дихання);
- визначення ступеня фізичного навантаження за часом по відновленню пульсу;
- проведення бесіди на тему “Рух і здоров'я”.

Тема 18. Раціональне харчування

ЛЕКЦІЯ

Раціональне харчування — чинник профілактики захворювань.

Визначення поняття, вплив раціонального харчування на здоров'я.

Основні вимоги до раціонального харчування. Енергетична цінність харчового раціону. Основні принципи збалансованого харчування. Режим харчування. Поєднання раціонального харчування з правильною організацією рухового режиму. Харчування в похилому віці. Харчування при розумовій та фізичній праці. Організація харчування залежно від інтенсивності (енерговитрат) праці.

Формула розрахунку маси тіла. Характеристика розвантажувальних дієт.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, порушення режиму харчування, перевищення нормальної маси тіла на 15 %).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Основні принципи раціонального харчування.

Визначення оптимальної маси тіла людини. Визначення фізіологічних потреб різних груп населення (з урахуванням статі, віку, інтенсивності праці) у поживних речовинах та енергії.

Організація харчування залежно від груп інтенсивності праці.

Практичні навички:

- пояснення пацієнтові принципів раціонального харчування;
- визначення фізіологічних потреб різних груп населення (з урахуванням статі, віку, інтенсивності праці) в поживних речовинах та енергії;
- визначення оптимальної маси тіла людини.

Тема 19. Загартовування організму. Психічна саморегуляція

ЛЕКЦІЯ

Основні принципи загартовування. Характеристика основних засобів загартовування. Рекомендації щодо загартовування здорової людини.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, часті простудні захворювання; страх переохолодження організму).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Саморегуляція поведінки як одна з важливих функцій психіки людини. Правила позбавлення від шкідливих звичок. Психологічний захист.

Аутотренінг як система концентрованого саморозслаблення і самонавіювання.

Можливі проблеми пацієнта (наприклад, паління, психоемоційна напруженість на роботі).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Основні принципи загартовування організму. Характеристика основних засобів загартовування. Санітарно-освітня робота медсестри (підготовка тематичних лекцій, бесід). Підготовка санітарних бюлетенів на тему “Загартовування організму”.

Саморегуляція поведінки і діяльності пацієнта. Принципи

психологічного захисту. Сутність аутотренінгу.

Можливі проблеми (наприклад, напруженість на роботі).

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Практичні навички:

- пояснення пацієнтові основних принципів загартування;
- проведення бесід, лекції на тему “Загартування організму”;
- виготовлення тематичного санітарного бюлетеня “Загартування організму”.

Тема 20. Сім'я та здоров'я. Активне довголіття

ЛЕКЦІЯ

Особливості здоров'я дорослого населення залежно від сімейного стану. Соціально-психологічні проблеми сім'ї, проблеми розлучення. Роль сім'ї у формуванні здоров'я дітей. Визначення поняття геронтологія, герогієна, геріатрія. Проблеми людей похилого віку. Основні умови активного довголіття.

Можливі проблеми пацієнта, наприклад: розлучення, психологічна адаптація людей старечого віку.

Медсестринські втручання з розв'язання проблем, що виникли.

Розділ 4. Підсумкова практика

Тема 21. Медсестринський процес. Медсестринська педагогіка

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Етапи медсестринського процесу, їх взаємозв'язок і зміст. Медсестринське обстеження, медсестринська діагностика, складання плану догляду та/або плану навчання, реалізація плану догляду. Оцінювання результатів догляду, його корекція в разі необхідності.

Навчання в медсестринській справі. Сфери навчання. Умови ефективного навчання. Етапи навчального процесу.

Робота у відділеннях лікувально-профілактичних закладів під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- вміння проводити бесіду з пацієнтом для виявлення проблем;
- оцінювання даних фізичного обстеження пацієнта;
- визначення мети та обсягу медсестринських втручань;
- оцінювання вихідного рівня знань, умінь пацієнта;
- складання індивідуальних планів медсестринського догляду та навчання пацієнтів;
- використання стандартних планів догляду при складанні індивідуального плану медсестринських втручань;
- оцінювання якості та ефективності навчання;
- документування етапів медсестринського процесу в навчальній

медсестринській історії хвороби.

Тема 22. Профілактика внутрішньолікарняної інфекції

Способи передачі внутрішньолікарняної інфекції. Групи ризику розвитку внутрішньолікарняної інфекції. Резервуари збудників внутрішньолікарняних інфекцій.

Заходи профілактики і контролю внутрішньолікарняних інфекцій.

Види, способи і режим дезінфекції в лікувально-профілактичних закладах.

Мета, завдання і принципи роботи центрального стерилізаційного відділення. Способи контролю стерилізації.

Чинні накази, інструкції і методичні вказівки МОЗ України, Головних управлінь охорони здоров'я облдержадміністрацій.

Робота у відділеннях лікувально-профілактичних закладів під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- проведення вологого прибирання в лікувально-профілактичних закладах із застосуванням дезінфекційних розчинів;
- провітрювання і кварцування приміщень лікувально-профілактичних закладів;
- дезінфекція і утилізація використаного одноразового медичного інструментарію;
- оброблення рук до і після виконання будь-якої маніпуляції;
- оброблення рук і слизових оболонок в разі контакту з біологічними рідинами;
- використання захисного пристосування (маска, халат, окуляри, шапочка, фартух);
- підготовка мийних і дезінфекційних розчинів різної концентрації;
- дезінфекція предметів догляду;
- проведення передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення;
- контроль якості передстерилізаційного очищення;
- підготовка перев'язувального матеріалу, укладання в стерилізаційні коробки;
- стерилізація інструментів у повітряному стерилізаторі;
- контроль якості стерилізації;
- миття рук (соціальний рівень);
- надягання стерильного халата, шапочки, маски, гумових рукавичок;
- знімання використаних рукавичок, халата, маски;
- підготовка до роботи маніпуляційного кабінету.

Тема 23. Прийом пацієнтів

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Робота медичної сестри приймального відділення стаціонару. Огляд волосяних частин тіла пацієнта для виявлення педикульозу. Дезінсекційні

протипедиккульозні засоби.

Санітарне оброблення пацієнтів. Медична документація приймального відділення стаціонару. Транспортування пацієнта в лікувальне відділення.

Робота у приймальному відділенні стаціонару під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- заповнення паспортної частини медичної карти стаціонарного хворого, журналу прийому пацієнтів;
- транспортування пацієнта в лікувальне відділення;
- здійснення повного або часткового санітарного оброблення пацієнта;
- проведення огляду і здійснення відповідних заходів при виявленні педиккульозу.

Тема 24. Особиста гігієна пацієнтів. Харчування та годування пацієнтів

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Положення пацієнта у ліжку.

Надання пацієнтові зручного положення за допомогою функціонального ліжка та інших пристосувань.

Зміна постільної і натільної білизни тяжкохворим.

Догляд за шкірою, природними складками.

Пролежні. Методики визначення ступеня ризику утворення пролежнів у пацієнта. Фактори ризику розвитку пролежнів. Медсестринські втручання в разі ризику розвитку пролежнів. Тактика медичної сестри при пролежнях.

Догляд за волоссям.

Миття ніг. Підстригання нігтів на руках і ногах.

Догляд за ротовою порожниною.

Догляд за очима.

Догляд за носом.

Догляд за вухами.

Використання підкладних суден і сечоприймачів. Догляд за зовнішніми статевими органами, промежиною.

Навчання пацієнтів і членів його сім'ї елементам догляду за природними шкірними складками і слизовими оболонками.

Складання порційної вимоги на харчування хворих та приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою.

Здійснення контролю за санітарним станом приліжкових столиків і холодильників, за асортиментом і терміном зберігання продуктів.

Годування тяжкохворих у ліжку. Штучне харчування.

Робота у відділеннях стаціонару під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- визначення ступеня ризику розвитку пролежнів у пацієнта;
- здійснення заходів з профілактики пролежнів;
- оброблення шкіри за наявності пролежнів;
- забезпечення правильного положення пацієнта за допомогою

- функціонального ліжка та інших пристосувань;
- приготування ліжка пацієнта;
- зміна постільної та натільної білизни;
- вжиття заходів з догляду за шкірою;
- догляд за волоссям;
- догляд за статевими органами, промежиною (профілактика попрілостей);
- догляд за очима;
- догляд за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу;
- догляд за носовими ходами;
- догляд за порожниною рота;
- подання сечоприймач тяжкохворим пацієнтам;
- подання металевого і гумового судно тяжкохворим пацієнтам;
- бесіда з пацієнтом і його родичами про суть призначеної дієти;
- складання порційної вимоги на харчування хворих;
- складання приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою;
- здійснення контролю за санітарним станом приліжкових столиків, холодильника, асортиментом і терміном зберігання продуктів;
- годування тяжкохворих з ложки і напувальниці;
- здійснення штучного харчування пацієнта (на фантомі).

Тема 25. Спостереження за пацієнтами

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вимірювання температури тіла, реєстрація результатів. Особливості спостереження та догляду за пацієнтами при гарячці

Визначення частоти дихання. Основні симптоми при захворюванні органів дихання: задишка, кашель, кровохаркання, ядуха. Оксигенотерапія.

Визначення пульсу, реєстрація результатів (цифрове та графічне в температурному листку). Порушення пульсу: брадикардія, тахікардія, аритмія.

Вимірювання артеріального тиску. Цифрове і графічне записування артеріального тиску. Симптоми підвищення чи зниження тиску. Спостереження і догляд за пацієнтами з порушеннями функції системи кровообігу.

Спостереження і догляд за пацієнтами під час блювання.

Надання допомоги при метеоризмі.

Показання, протипоказання і можливі ускладнення при постановці клізм та газовідвідної трубки.

Догляд за пацієнтами при нетриманні сечі, користування сечоприймачами. Догляд при затримці сечі, катетеризація сечового міхура м'яким катетером.

Спостереження і догляд за тяжкохворими та агонуючими. Поняття про паліативну та хоспісну допомогу. Стадії термінального стану, їх основні клінічні прояви.

Робота у відділеннях стаціонару під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- визначення набряків;
- вимірювання температури тіла;
- реєстрація даних термометрії в температурному листі;
- дезінфекція і зберігання термометрів;
- надання допомоги пацієнту з гарячкою;
- підрахування частоти дихальних рухів;
- допомога пацієнту під час кашлю, задишки, кровохаркання, легеневої кровотечі;
- подавання кисню з кисневої подушки. Централізоване подавання кисню через носові катетери;
- дослідження пульсу, вказання його властивостей;
- вимірювання артеріального тиску;
- надання допомоги під час блювання, аспірації блювотних мас;
- застосування газовідвідної трубки;
- застосування очисної клізми;
- застосування сифонної клізми;
- застосування лікувальної клізми;
- застосування послаблювальної клізми;
- катетеризація сечового міхура м'яким катетером;
- промивання сечового міхура;
- визначення добового діурезу, водний баланс.
- догляд за тяжкохворими та агонуючими пацієнтами.

Тема 26. Найпростіші методи фізіотерапії. Гірудотерапія

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Застосування банок, солюкс-ламп, кварцування, накладання гірчичників, компресів, міхура з льодом, грілки: механізм дії, показання, протипоказання, техніка процедури, догляд за пацієнтами (підготовка пацієнта, оснащення, вибір місця проведення процедури). Можливі ускладнення та їх профілактика.

Водолікування: місцеві та загальні ванни.

Гірудотерапія: показання, протипоказання, ускладнення. Техніка постановки п'явок.

Правила техніки безпеки при застосуванні найпростіших методів фізіотерапії.

Робота у відділеннях стаціонару під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- застосування банок;
- накладання гірчичників;
- накладання зігрівального компресу;
- накладання охолоджувального компресу;
- застосування грілки;
- застосування міхура з льодом;
- застосування водних процедур;
- проведення кварцування;

- застосування солюкс-лампи;
- постановка п'явок.

Тема 27. Виписування, зберігання та застосування лікарських засобів

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вибірка призначень з листка лікарських призначень. Виписування вимоги-накладної на лікарські засоби і порядок отримання їх з аптеки. Зберігання і розподілення лікарських засобів у відділенні. Виписка, облік і зберігання лікарських засобів списку А і Б.

Право пацієнта на інформацію про лікарські засоби. Необхідність отримання згоди пацієнта на введення ліків.

Застосування мазі, присипок, пластирів, розчинів, настоянок.

Інгаляційний спосіб введення лікарських засобів через рот та ніс.

Введення супозиторіїв в пряму кишку.

Оснащення і документація процедурного кабінету.

Набирання лікарських засобів із ампул і флаконів. Розведення антибіотиків. Постановка проб на чутливість до лікарських засобів. Анатомічні ділянки для парентерального введення лікарських засобів. Особливості введення олійних розчинів та інсуліну.

Техніка внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, взяття крові для лабораторного дослідження.

Збирання та заповнення системи для внутрішньовенного вливання. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів. Ускладнення, що виникають при парентеральному способі введення лікарських засобів. Тактика медичної сестри.

Робота у відділеннях стаціонару під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- робота з листом лікарських призначень;
- заповнювання журналів обліку лікарських засобів;
- надання пацієнту необхідної інформації про лікарські засоби;
- роздавання лікарських засобів для ентерального застосування;
- навчання пацієнта прийому різних лікарських форм ентерально.
- навчання пацієнта техніці сублінгвального вживання лікарських засобів;
- застосовування лікарських засобів через пряму кишку (за допомогою ректальних свічок);
- навчання пацієнта користуватися кишеньковим інгалятором;
- застосування лікарських засобів на шкіру (мазі, присипки, розчини і настойки);
- навчання пацієнта або членів його сім'ї закапуванню крапель в очі, ніс, вуха;
- збирання стерильного багаторазового використання шприца з крафт-пакету;
- збирання одноразового стерильного шприца;
- набирання лікарських засобів з ампул і флаконів;

- розведення і розрахування дози антибіотика;
- вміння поставити проби на чутливість до лікарських засобів;
- виконання внутрішньошкірних, підшкірних і внутрішньом'язових ін'єкцій;
- виконання внутрішньовенних ін'єкцій;
- взяття крові з вени для лабораторного дослідження;
- збирання і заповнення системи для внутрішньовенних вливань;
- виконання внутрішньовенного краплинного вливання ліків;
- запобігання ускладненням, що можуть виникнути при парентеральному способі введення лікарських засобів.

Тема 28. Участь медичної сестри в лабораторних та інструментальних дослідженнях

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Підготовка пацієнта, оснащення, взяття і направлення матеріалу на лабораторне дослідження харкотиння (загальне і бактеріологічне).

Взяття калу для копрологічного, бактеріологічного дослідження, на приховану кров, яйця гельмінтів.

Взяття сечі для загального і бактеріологічного дослідження, проби за Зимницьким, Нечипоренко, визначення діастази, глюкози, 17-кетостероїдів, фенілкетонурії.

Взяття крові для бактеріологічного дослідження.

Підготовка пацієнта до рентгенологічного дослідження (бронхографія, холецистографія, дослідження шлунка і кишок, сечової системи).

Підготовка пацієнта до ультразвукового та ендоскопічного дослідження (бронхоскопія, езофагогастродуоденоскопія, колоноскопія, ректороманоскопія, цистоскопія).

Підготовка пацієнта й участь у проведенні пункції (абдомінальної, люмбальної, плевральної). Спостереження і догляд за пацієнтом після пункції.

Робота у відділеннях стаціонару під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- вибирання призначення на лабораторні та інструментальні дослідження з листка лікарських призначень;
- пояснення пацієнту суті дослідження і правила підготовки до нього;
- взяття харкотиння на загальний аналіз та мікобактерії туберкульозу;
- взяття калу для копрологічного і бактеріологічного дослідження, на приховану кров, яйця гельмінтів;
- взяття сечі на загальний аналіз, за Нечипоренком, Зимницьким, на глюкозу, діастазу, 17-кетостероїди, фенілкетонурію;
- взяття крові з вени для бактеріологічного дослідження;
- оформлення направлення на різні види лабораторних досліджень;
- транспортування біологічного матеріалу до лабораторії;
- підготовка пацієнта до рентгенологічних та ендоскопічних методів

- дослідження травної і сечової систем;
- підготовка пацієнта до ультразвукових методів дослідження.

Тема 29. Зондові маніпуляції

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Промивання шлунка з лікувальною та діагностичною метою. Особливості промивання шлунка пацієнтів, що перебувають у непритомному стані.

Фракційне зондування шлунка (підготовка пацієнта, техніка проведення, направлення взятого матеріалу в лабораторію).

Дуодентальне зондування (підготовка пацієнта, техніка і методи зондування).

Робота у відділеннях стаціонару під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- промивання шлунка пацієнту в свідомому та непритомному стані;
- взяття промивних вод шлунка для дослідження;
- участь у дослідженні секреторної функції шлунка з ентеральними і парентеральними подразниками;
- участь у дуоденальному зондуванні.

Тема 30. Основи санології

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вплив рухової активності на функціональний стан органів і систем. Антропометрія. Динамометрія. Визначення ступеня фізичного навантаження за частотою пульсу і дихання. Визначення рівня вихідної тренуваності за пробами (проба з присіданням, ортостатична проба, проба з затримкою дихання).

Основні принципи тренування.

Основні принципи раціонального харчування. Визначення оптимальної маси тіла людини. Визначення фізіологічних потреб різних груп населення (з урахуванням статі, віку, інтенсивності праці) у поживних речовинах і енергії.

Організація харчування залежно від груп інтенсивності праці.

Основні принципи загартовування організму. Характеристика основних засобів загартовування. Санітарно-освітня робота медсестри (підготовка тематичних лекцій, бесід). Підготовка санітарних бюлетенів на тему “Загартовування організму”.

Саморегуляція поведінки і діяльності пацієнта. Принципи психологічного захисту. Сутність аутотренінгу.

Робота у відділеннях стаціонару під контролем викладача, відпрацювання практичних умінь та навичок, виконання лікарських призначень, ведення щоденників, навчальної медсестринської історії хвороби.

Практичні навички:

- пояснення пацієнтові значення рухової активності для здоров'я;
- визначення та оцінювання сил м'язів;

- виконання антропометричних досліджень;
- визначення рівня вихідної тренованості за пробами (проба з присіданням, ортостатична проба, проба з затриманням дихання);
- визначення ступеня фізичного навантаження за часом по відновленню пульсу.
- проведення бесіди, лекції на тему: “Рух і здоров’я”;
- пояснення пацієнту принципів раціонального харчування;
- визначення фізіологічних потреб різних груп населення (з урахуванням статі, віку, інтенсивності праці) у поживних речовинах і енергії;
- визначення оптимальної маси тіла людини;
- пояснення пацієнту основних принципів загартовування;
- проведення бесіди, лекції на тему: “Загартовування організму”;
- виготовлення тематичного санітарного бюлетеня “Загартовування організму”.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Виявляти проблеми пацієнта, формувати медсестринський діагноз.
2. Скласти індивідуальні плани медсестринського догляду за пацієнтом, використовуючи стандартні плани догляду.
3. Скласти індивідуальні плани навчання пацієнта, використовуючи стандартні плани навчання.
4. Дезінфікувати й утилізувати використаний одноразовий медичний інструментарій.
5. Дезінфікувати інструменти медичного призначення.
6. Обробляти руки до і після виконання будь-якої маніпуляції.
7. Обробляти руки і слизові оболонки при контакті з біологічними рідинами.
8. Готувати мийні і дезінфекційні розчини різної концентрації.
9. Дезінфікувати предмети догляду.
10. Проводити передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення.
11. Контролювати якість передстерилізаційного очищення.
12. Стерилізувати медичний інструментарій методом кип'ятіння (у домашніх умовах).
13. Стерилізувати інструменти в повітряному стерилізаторі. Контролювати якості стерильності.
14. Готувати перев'язувальний матеріал, укласти в стерилізаційні коробки. Контролювати якість стерильності при стерилізації в автоклаві.
15. Надягати стерильний халат, шапочку, маску, гумові рукавички.
16. Заповнювати паспортну частину індивідуальної карти стаціонарного хворого, журнал прийому пацієнтів.
17. Проводити огляд і здійснювати відповідні заходи при виявленні педикульозу.
18. Визначати ступінь ризику розвитку пролежнів у пацієнта.
19. Проводити заходи з профілактики пролежнів.
20. Обробляти шкіру за наявності пролежнів.
21. Здійснювати заходи з догляду за статевими органами, промежиною (профілактика попрілоостей).
22. Здійснювати заходи з догляду за очима (промивання, закапування крапель, закладання мазі, ванночки).
23. Здійснювати заходи з догляду за вухами, оброблювання зовнішнього слухового ходу.
24. Здійснювати заходи з догляду за носовими ходами.
25. Здійснювати заходи з догляду за порожниною рота (огляд, протирання, зрошення, полоскання, аплікації).
26. Подавати сечоприймач, металеве і гумове судно тяжкохворим.
27. Скласти порційну вимогу на харчування хворих.
28. Скласти приблизне добове меню згідно з рекомендованою дієтою.
29. Годувати тяжкохворого пацієнта з ложки і напувальниці.
30. Здійснювати штучне харчування пацієнта (на фантомі).
31. Вимірювати температуру тіла. Реєструвати дані термометрії в температурному листі.
32. Підраховувати частоту дихальних рухів. Реєструвати дані в температурному листі.
33. Визначати життєву ємність легень за допомогою спірометра.
34. Подавати кисень з кисневої подушки.
35. Подавати кисень через носові катетери.

36. Досліджувати пульс. Реєструвати дані в температурному листі.
37. Вимірювати артеріальний тиск. Реєструвати дані в температурному листі.
38. Визначати набряки.
39. Надавати допомогу під час блювання, аспірації блювотних мас.
40. Застосовувати газовідвідну трубку.
41. Застосовувати очисну клізму.
42. Застосовувати сифонну клізму.
43. Застосовувати лікувальну мікроклізму.
44. Застосовувати лікувальну краплинну клізму.
45. Застосовувати олійну клізму.
46. Застосовувати гіпертонічну клізму.
47. Проводити катетеризацію сечового міхура м'яким катетером.
48. Промивати сечовий міхур.
49. Застосовувати банки.
50. Накладати гірчичники.
51. Накладати зігрівальний компрес.
52. Накладати охолоджувальний компрес.
53. Застосовувати міхур з льодом.
54. Застосовувати грілку.
55. Застосовувати п'явки.
56. Навчати пацієнта користунню кишеньковим інгалятором.
57. Закрапувати краплі в очі, ніс, вуха, закладати мазь за нижнє повіко.
58. Збирати стерильний багаторазового використання шприц з крафт-пакета.
59. Збирати одноразовий стерильний шприц.
60. Набирати лікарські засоби з ампули і флакона.
61. Розводити і розрахувати дозу антибіотика.
62. Виконувати внутрішньошкірні ін'єкції (на фантомі).
63. Виконувати підшкірні ін'єкції (на фантомі).
64. Виконувати внутрішньом'язові ін'єкції (на фантомі).
65. Виконувати внутрішньовенні ін'єкції (на фантомі).
66. Брати кров з вени для лабораторного дослідження (на фантомі).
67. Збирати і заповнювати систему для внутрішньовенних вливань.
68. Виконувати внутрішньовенне краплинне вливання ліків(на фантомі).
69. Брати харкотиння на загальний аналіз та мікобактерії туберкульозу.
70. Брати кал для копрологічного та бактеріологічного дослідження.
71. Брати кал на приховану кров, яйця гельмінтів.
72. Брати сечу на загальний аналіз, за методом Нечипоренка, на діастазу.
73. Брати сечу за методом Зимницького (визначити питому вагу).
74. Брати сечу на глюкозу, білок, фенілкетонурію, 17-кетостероїди, бактеріологічне дослідження.
75. Брати кров з вени для бактеріологічного дослідження (на фантомі).
76. Промивати шлунок пацієнту в свідомому стані (на фантомі).
77. Промивати шлунок пацієнту в непритомному стані (на фантомі).
78. Брати промивні води шлунка для дослідження.
79. Проводити дослідження секреторної функції шлунка з ентеральними і парентеральними подразниками (на фантомі).
80. Проводити дуоденальне зондування (на фантомі).
81. Готувати пацієнта та оснащення до проведення плевральної пункції.
82. Готувати пацієнта та оснащення до проведення абдомінальної пункції.
83. Готувати пацієнта та оснащення до проведення люмбальної пункції.
84. Визначати та оцінювати силу м'язів.
85. Виконувати антропометричні дослідження.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Медсестринська справа: визначення, функції, значення.
2. Стандарти медсестринського догляду.
3. Моделі медсестринської справи.
4. Поняття про медсестринський процес.
5. Основні терміни, необхідні для визначення філософії медсестринської справи: “пацієнт”, “медсестринська справа”, “навколишнє середовище і суспільство”, “здоров’я”.
6. Моральні концепції, принципи і традиції медсестринської деонтології в клятві Флоренс Найтінгейл та Етичному кодексі Міжнародної Ради медичних сестер.
7. Два типи спілкування: вербальний і невербальний. Їхня характеристика.
8. Підтримка зв’язків з пацієнтами, нездатними до вербального спілкування.
9. Самоконтроль медичної сестри при невербальному спілкуванні (вираз обличчя, міміка, жести).
10. Ієрархія потреб людини по Маслоу, її значення для медсестринської справи. Характеристика життєво-важливих потреб.
11. Проблеми пацієнта, пов’язані з порушенням задоволення фізіологічних потреб.
12. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах.
13. Санітарно-протиепідемічний режим: мета, завдання, засоби забезпечення.
14. Проблеми внутрішньолікарняної інфекції.
15. Характеристика і способи передачі збудників внутрішньолікарняної інфекції.
16. Інфекційна безпека.
17. Профілактика передачі вірусів парентеральних гепатитів і ВІЛ-інфекції в лікувально-профілактичних закладах.
18. Види, методи і режими дезінфекції в лікувально-профілактичних закладах.
19. Характеристика сучасних засобів дезінфекції (дезактин, стериліум, сульфохлорантин, хлорантоїн тощо).
20. Приготування і використання дезінфекційних розчинів різної концентрації. Правила зберігання хлоровмісних розчинів.
21. Правила техніки безпеки при роботі з хлоровмісними розчинами.
22. Дезінфекція й утилізація одноразових медичних виробів.
23. Передстерилізаційне очищення шприців, голок, гумових виробів.
24. Мийні розчини, приготування, критерії використання.
25. Контроль якості передстерилізаційного очищення: реактиви, постановка, критерії оцінювання.
26. Види, методи і способи стерилізації в лікувально-профілактичних закладах.
27. Стерилізація в сухожаровій шафі: режим стерилізації, контроль за режимом, види упаковки медичних інструментів.
28. Автоклавування: режим стерилізації, контроль за режимом, види упаковки медичних інструментів.
29. Робота медсестринського персоналу в приймальному відділенні стаціонару.
30. Медична документація приймального відділення стаціонару.
31. Види санітарної обробки пацієнтів: повна і часткова.
32. Транспортування пацієнта в лікувальне відділення (на лікарняному візку,

- кріслі-візку, на руках, пішки).
33. Лікувально-охоронний режим, його елементи і значення для пацієнта.
 34. Види режимів рухової активності.
 35. Правильна біомеханіка при різних положеннях тіла.
 36. Переміщення пацієнта в ліжку і різні види його положення (на спині, на животі, у положенні Фаулера і Сімса).
 37. Запобігання травмам у пацієнта. Специфіка ризику травм у пацієнтів різного віку.
 38. Вимоги до постільної білизни. Зміна постільної і натільної білизни тяжкохворим.
 39. Правила збирання і транспортування брудної білизни.
 40. Пролежні. Методика визначення ступеня ризику розвитку пролежнів у пацієнта.
 41. Фактори ризику розвитку пролежнів.
 42. Медсестринські втручання при ризику розвитку пролежнів.
 43. Локалізація, стадії утворення пролежнів.
 44. Тактика медичної сестри при розвитку пролежнів.
 45. Основні принципи лікувального харчування.
 46. Лікувальні столи, характеристика основних лікувальних столів.
 47. Види штучного харчування пацієнта: через зонд, через гастростому, парентерально, за допомогою живильної клізми.
 48. Термометрія: будова термометра, правила зберігання та користування термометром.
 49. Ступені підвищення температури.
 50. Стадії гарячки, особливості спостереження та догляду за пацієнтами в стані гарячки.
 51. Клінічні симптоми захворювання органів дихання.
 52. Спостереження і догляд за пацієнтом під час задишки, кашлю, кровохаркання.
 53. Оксигенотерапія: правила зберігання і подавання кисню. Техніка безпеки під час роботи з кисневими установками.
 54. Клінічні симптоми захворювань органів кровообігу.
 55. Спостереження і догляд за пацієнтом при болю в серці, запамороченні.
 56. Спостереження і догляд за пацієнтом при брадикардії, тахікардії, аритмії.
 57. Спостереження і догляд за пацієнтом при гіпотензії, гіпертензії.
 58. Клінічні симптоми при захворюваннях органів травного каналу.
 59. Спостереження та догляд за пацієнтом при блюванні, аспірації блювотних мас.
 60. Спостереження та догляд за пацієнтом при метеоризмі, закрепах.
 61. Клінічні симптоми при захворюваннях органів сечової системи.
 62. Спостереження і догляд за пацієнтом при нетриманні та затримці сечі.
 63. Стадії термінального стану, їх основні клінічні прояви.
 64. Принципи реанімації.
 65. Правила поводження з трупом.
 66. Поняття про паліативну та хоспісну допомогу.
 67. Стадії горя. Оцінювання реакції пацієнта на втрату та його здатність адаптуватися до неї.
 68. Етико-деонтологічні особливості спілкування з інкурабельним пацієнтом, його сім'єю та близькими.
 69. Найпростіша фізіотерапія. Види найпростіших фізіотерапевтичних процедур.
 70. Показання та протипоказання до застосування тепла та холоду. Можливі

- ускладнення та їх профілактика.
71. Водолікування: види, механізм дії, показання, протипоказання, догляд за пацієнтами.
 72. Гірудотерапія: механізм дії, показання, протипоказання, ускладнення та їх профілактика.
 73. Солюкс-лампа та кварцування: механізм дії, показання, протипоказання, ускладнення та їх профілактика.
 74. Вимоги до зберігання лікарських засобів.
 75. Шляхи і способи введення лікарських засобів в організм, їх характеристика.
 76. Виписування й отримування ліків в умовах лікувально-профілактичних закладів.
 77. Правила зберігання, розміщення і обліку лікарських засобів у відділенні.
 78. Зберігання й облік препаратів списку А і Б.
 79. Правила роздачі лікарських засобів. Право пацієнта на інформацію про лікарські засоби.
 80. Ускладнення, що виникають при парентеральному способі введення лікарських засобів. Тактика медичної сестри.
 81. Чинні накази, інструкції і методичні вказівки МОЗ України, Головних управлінь охорони здоров'я облдержадміністрацій.
 82. Лабораторне дослідження харкотиння: бактеріологічне, загальне.
 83. Лабораторне дослідження калу, сечі.
 84. Характеристика основних методів інструментального обстеження пацієнтів, роль медичної сестри.
 85. Підготовка пацієнтів до рентгенологічного обстеження шлунка, жовчного міхура, кишок, нирок, сечового міхура.
 86. Підготовка пацієнта до ендоскопічного обстеження: бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, цистоскопії.
 87. Підготовка пацієнта до ультразвукового обстеження.
 88. Підготовка пацієнта до проведення пункцій (абдомінальної, плевральної, люмбальної), догляд за пацієнтами після пункції.
 89. Підготовка пацієнта, взяття і направлення матеріалу на лабораторне дослідження, роль медичної сестри в підготовці та проведенні шлункового зондування.
 90. Беззондові методи дослідження шлункової секреції.
 91. Підготовка пацієнта, взяття і направлення матеріалу на лабораторне дослідження, роль медичної сестри в підготовці та проведенні дуоденального зондування.
 92. Визначення понять "здоров'я", "суспільне здоров'я".
 93. Показники суспільного здоров'я: народжуваність, смертність, середня тривалість життя, захворюваність.
 94. Чинники ризику виникнення захворювань.
 95. Диспансеризація — активна форма медичного нагляду за станом здоров'я населення. Роль медичної сестри.
 96. Основні принципи тренування: поступовість, систематичність, різноманітність, індивідуальний підхід до пацієнтів.
 97. Фізичні вправи як лікувальний чинник. Визначення ступеня фізичного навантаження за частотою пульсу і дихання.
 98. Особливості рухової активності різних груп населення з урахуванням віку, характеру праці, стану здоров'я.
 99. Визначення поняття, вплив раціонального харчування на здоров'я.
 100. Основні вимоги до раціонального харчування.

101. Організація харчування залежно від інтенсивності (енерговитрат) праці.
102. Формула розрахунку маси тіла. Характеристика розвантажувальних дієт.
103. Характеристика основних засобів загартовування.
104. Рекомендації щодо загартовування здорової людини.
105. Саморегуляція поведінки як одна з важливих функцій психіки людини.
106. Принципи ставлення до життя, які сприятливо впливають на мотиваційну саморегуляцію. Реалізація програми самовиховання.
107. Психологічний захист.
108. Аутотренінг як система концентрованого саморозслаблення і самонавіювання.
109. Соціально-психологічні проблеми сім'ї, проблеми розлучення. Роль сім'ї у формуванні здоров'я дітей.
110. Визначення понять "геронтологія", "герогігієна", "геріатрія".
111. Проблеми людей похилого віку.
112. Основні умови активного довголіття.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Медсестринська справа: визначення, функції, значення.
2. Стандарти медсестринського догляду. Моделі медсестринської справи.
3. Медсестринський процес: необхідність впровадження в медсестринську освіту і практику.
4. Два типи спілкування: вербальний і невербальний. Їх характеристика.
5. Ієрархія потреб людини по Маслоу, її значення для медсестринської справи. Характеристика життєво-важливих потреб.
6. Поняття про санітарно-протиепідемічний режим, його мета, завдання, засоби забезпечення.
7. Проблеми внутрішньолікарняної інфекції.
8. Види, методи і режими дезінфекції в лікувально-профілактичних закладах.
9. Передстерилізаційне очищення шприців, голок, гумових виробів.
10. Види, методи і способи стерилізації в лікувально-профілактичних закладах.
11. Види санітарного оброблення пацієнтів: повне і часткове.
12. Види режимів рухової активності.
13. Пролежні. Методика визначення ступеня ризику розвитку пролежнів у пацієнта.
14. Медсестринські втручання при ризику розвитку пролежнів.
15. Локалізація, стадії утворення пролежнів. Тактика медичної сестри при розвиткові пролежнів.
16. Лікувальні столи, характеристика основних лікувальних столів.
17. Види штучного харчування пацієнта: через зонд, через гастростому, парентерально, за допомогою живильної клізми.
18. Ступені підвищення температури.
19. Стадії гарячки, особливості спостереження та догляду за пацієнтами в гарячці.
20. Спостереження і догляд за пацієнтом при задишці, кашлі, кровохарканні.
21. Спостереження і догляд за пацієнтом при болю в серці, запамороченні, брадикардії, тахікардії, аритмії, гіпотензії, гіпертензії.
22. Спостереження та догляд за пацієнтом при блюванні, аспірації блювотних мас, метеоризмі, закрепах.
23. Спостереження і догляд за пацієнтом при нетриманні, затримці сечі.
24. Поняття про паліативну та хоспісну допомогу.
25. Стадії горя. Оцінювання реакції пацієнта на втрату і його здатність адаптуватися до неї.
26. Ускладнення, що виникають при парентеральному способі введення лікарських засобів. Тактика медичної сестри.
27. Підготовка пацієнтів до основних методів лабораторного обстеження пацієнта.
28. Підготовка пацієнтів до основних видів інструментального обстеження пацієнтів.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апшай В.Г. Медсестринський процес. — К.: Здоров'я, 2001.

Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / Під заг. керів. І.Я. Губенко. — Черкаси, 2007. — 44 с.

Касевич Н.М. Основи медсестринства в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2009.

Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник. — К.: Медицина, 2008. — 424 с.

Касевич Н.М. Практикум із сестринської справи: навч. посіб. — К.: Здоров'я, 2005. — 464 с.

Ковальова О.М., Лісовий В.М., Шевченко С.І., Фролова Т.В. та ін. Догляд за хворими: підручник. — К.: ВСВ Медицина, 2010. — 488 с.

Лісовий В.М., Ольховська Л.П., Капустник В.А. Основи медсестринства: підручник. — К.: ВСВ Медицина, 2010. — 560 с.

Медсестринський догляд за пацієнтом: Стандарти медсестринських процедур, маніпуляцій та планів догляду і навчання: навч. посіб. / І.Я. Губенко, О.Т. Шевченко, Л.П. Бразалій, В.Г. Апшай. — К.: Медицина, 2008. — 304 с.

Пасєчко Н.В., Лемке М.О. Мазур П.Є. Основи сестринської справи: підручник. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 544 с.

Савка Л.С., Разінкова Л.І., Коплик А.Ф., Коцар О.І., Аленіч О.І. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посіб. / За ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. — К.: Медицина, 2009. — 480 с.

Додаткова

Кудрявцева Т.О. Сестринський процес: етапи, зміст, документація: навч.-метод. посіб. — К.: Здоров'я, 2001. — 96 с.

Шевченко О.Т. Психологія кризових станів: навч. посіб. — К.: Здоров'я, 2005 — 120 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець

МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського, викладач медсестринства у внутрішній медицині;

І.А. Шуляр — викладач-методист, викладач вищої категорії Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії сестринської справи та внутрішньої медицини Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 3 червня 2011 р., протокол № 15.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з дисциплін терапевтичного профілю та інфекційних хвороб.

Рецензенти:

Є.І. Дзись — доктор мед. наук, професор кафедри внутрішньої медицини № 2 Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького;

Е.Т. Гнелиця — викладач вищої кваліфікаційної категорії медичного коледжу Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького;

Л.О. Піц — викладач вищої категорії, викладач-методист Чернівецького базового медичного коледжу Буковинського державного медичного університету, голова предметної (циклової) комісії терапевтичних та сестринських дисциплін;

О.С. Стасишин — викладач-методист Івано-Франківського базового медичного коледжу, викладач вищої категорії, голова опорної циклової комісії терапевтичного профілю та інфекційних хвороб МОЗ України;

І.М. Бандура — викладач І категорії Івано-Франківського базового медичного коледжу, завідувач виробничої практики.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство у внутрішній медицині” складено для вищих медичних навчальних закладів України І—ІІ рівнів акредитації для спеціальності 5.110102 “Сестринська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) та освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки молодших спеціалістів, затверджених МОН і МОЗ України у 2011 р. і, навчальних планів (2011 р.). Навчальним планом передбачено 405 год, з них лекцій — 47, навчальної практики — 216, самостійної позааудиторної роботи — 142 год.

Суть медсестринства у внутрішній медицині полягає в науковій організації діяльності медичної сестри при захворюваннях внутрішніх органів. Основу цієї діяльності становить реалізація медсестринського процесу. Головну роль у ньому відіграє медична сестра, яка в межах своєї компетенції надає медичні та медсестринські послуги, спрямовані на зміцнення здоров'я пацієнта, запобігання захворюванням, стабілізацію стану та виздоровлення. Вона працює в тісному контакті з пацієнтом з метою сприяння успішній діагностиці, задоволення його потреб, вирішення дійсних і супутніх проблем, пов'язаних із захворюванням, та ефективного лікування й реабілітації.

Потреба в медсестринському процесі універсальна. Вона передбачає надання кваліфікованого догляду за пацієнтом, опіки над ним у широкому сенсі (побутовому, соціальному, духовному, національному з точки зору традицій).

Медична сестра обговорює з пацієнтом питання медсестринського процесу, першочерговості та послідовності надання медсестринських послуг, догляду. Важливою умовою успішного медсестринського процесу є вміння медичної сестри уважно вислухати пацієнта, визначити спільно з ним пріоритетні напрями діяльності, що має принести пацієнту психологічний та фізичний комфорт і значне полегшення.

Мета дисципліни — оволодіти медсестринським процесом при патології внутрішніх органів, який здійснюється в такій послідовності:

1. Визначення захворювання.
2. Етіологія.
3. Класифікація за клінічними проявами, перебігом, стадіями, активністю патологічного процесу, ускладненнями і т. ін., що необхідно для загальної орієнтації медичної сестри.
4. Медсестринський процес у клініці внутрішніх хвороб:

І етап — медсестринське обстеження (скарги пацієнта, анамнестичні дані, об'єктивно);

ІІ етап — медсестринська діагностика (перераховані медсестринські діагнози — ознаки захворювання, на які медична сестра може впливати, надавати допомогу пацієнтові в межах своєї компетенції);

ІІІ етап — планування медсестринських втручань за схемою:

- підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;
- підготовка пацієнта до інструментальних методів обстеження;
- спостереження за пацієнтом та вирішення його дійсних проблем;
- виконання призначень лікаря;
- вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта;
- навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду;

ІV етап — реалізація плану медсестринських втручань, де

розшифровуються всі пункти III етапу;

V — етап оцінювання результатів медсестринських втручань та корекція їх.

5. Профілактика захворювань: первинна і вторинна.

За навчальним планом “Медсестринство у внутрішній медицині” вивчають на другому і третьому роках навчання.

Види навчальних занять згідно з навчальним планом:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна (індивідуальна) позааудиторна робота студентів.

Предметна (циклова) комісія терапевтичних дисциплін має право вносити зміни до навчальної програми залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але відповідно до вимог кінцевих цілей освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) і освітньо-професійної підготовки (ОПП) за фахом підготовки та навчальним планом (у межах 15 %).

Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях. Рекомендується застосовувати такі засоби визначення рівня знань студентів: комп’ютерні тести, розв’язування типових та проблемно-ситуаційних задач, контроль практичних навичок на муляжах, рольові ігри тощо.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- історію вчення про внутрішні хвороби;
- етапи медсестринського процесу;
- основну роль медсестринства у внутрішній медицині;
- *основні симптоми і синдроми при патології внутрішніх органів:*
 - органів дихання;
 - серцево-судинної системи;
 - органів травлення;
 - нирок та сечовивідних шляхів;
 - сполучної тканини;
 - системи крові;
 - ендокринної системи;
- методи діагностики у внутрішній медицині, підготовку пацієнтів до них та участь медсестри в їх проведенні;
- основні методи лікування внутрішніх хвороб і роль медсестри у виконанні призначень лікаря та ефективності лікування;
- методи спостереження, догляду за пацієнтами;
- суть опіки над пацієнтами;
- правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному закладі;
- принципи медичної етики та деонтології;
- чинні накази МОЗ України, які регламентують діяльність лікувально-профілактичних закладів та медсестер;
- правила техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Студенти повинні вміти:

- дати медсестринську оцінку стану пацієнта в клініці внутрішніх хвороб;
- проводити медсестринське обстеження пацієнта;

- готувати пацієнтів до діагностичних і лікувальних процедур;
- проводити реалізацію медсестринських втручань та їх корекцію;
- проводити профілактичні заходи для забезпечення інфекційної безпеки пацієнта і медичної сестри;
- *надавати медсестринську допомогу пацієнтам при критичних станах:*
 - задишці;
 - нападі бронхіальної астми;
 - кашлі;
 - кровохарканні;
 - легеневій кровотечі;
 - стенокардії;
 - інфаркті міокарда;
 - гіпертонічному кризі;
 - гострій серцевій недостатності;
 - гострій судинній недостатності;
 - перфорації шлунка;
 - стравохідній, шлунковій, кишковій кровотечах;
 - печінковій коліці;
 - гострій затримці сечі;
 - нирковій коліці;
 - геморагічному синдромі;
 - гіперглікемічній комі;
 - гіпоглікемічній комі;
 - гіпер-, гіпотермії;
- навчати пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду;
- володіти технікою медсестринських маніпуляцій;
- вирішувати супутні проблеми та потреби пацієнта;
- дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичних закладах. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасні методи діагностики;
- сучасні методи лікування;
- нові методи профілактики захворювань;
- статистичні дані захворюваності;
- екологічний і санітарно-епідеміологічний стан регіону, України.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вчення про медсестринство у внутрішній медицині. Методи обстеження пацієнта в клініці внутрішніх хвороб	2	2	—	
2	Методи обстеження пацієнта медичною сестрою в клініці внутрішніх хвороб	20	4	16	
3	Хвороби органів дихання. Професійні захворювання та отруєння	26	10	16	
4	Хвороби серцево-судинної системи	28	8	20	
5	Підсумкова практика студентів	60		60	
6	Захворювання органів травлення	24	4	20	
7	Хвороби нирок та сечовивідних шляхів	24	4	20	
8	Ревматичні та системні хвороби сполучної тканини. Алергійні захворювання	26	6	20	
9	Хвороби системи крові	26	6	20	
10	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Охорона праці в галузі	27	3	24	
	Самостійна робота	142			142
	Усього	405	47	216	142

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Теми	Кількість годин
1	Деонтологічні особливості спілкування з пацієнтом. Відпрацювання практичних навичок	2
2	Радіоізотопні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	2
3	Ендоскопічні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	2
4	Ультразвукові методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	3
5	Функціональні методи діагностики. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	3
6	Пневмосклероз. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
7	Емфізема легень. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
8	Абсцес легень. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
9	Професійна інтоксикація: свинцем, хлорорганічними, фосфорорганічними, ртутьорганічними, миш'яковмісними сполуками. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	4
10	Вібраційна хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
11	Променева хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
12	Кардіоміопатія. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	3
13	Міокардити неревматичного походження. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	3
14	Септичний ендокардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	3
15	Гострий та хронічний перикардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	3
16	Підготовка пацієнта до діагностичних процедур в поліклінічному відділенні	2
17	Основи здорового способу життя. Навчання пацієнта і його оточення	2
18	Навчання пацієнта та його оточення техніці застосування різних лікувальних засобів	4
19	Основи раціонального та дієтичного харчування. Навчання пацієнта і його оточення	3
20	Специфічна та неспецифічна профілактика туберкульозу. Виготовлення санітарного бюлетеня	3
21	Методи визначення добового діурезу, водного балансу. Навчання пацієнта і його оточення	3
22	Медична та соціальна реабілітації в кардіології. Відпрацювання навичок та вмінь	3
23	Медична реабілітація в інфарктному відділенні. Відпрацювання навичок та вмінь	3
24	Медична та соціальна реабілітація у відділенні постінфарктної реабілітації. Відпрацювання навичок та вмінь	3
25	Медсестринський процес при хворобах органів дихання. Удосконалення практичних навичок та вмінь	3
26	Медсестринський процес при хворобах серцево-судинної системи. Удосконалення практичних навичок та вмінь	3
27	Запальні захворювання тонкої кишки. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
28	Запальні процеси товстої кишки. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
29	Функціональні розлади шлунка. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
30	Гострі стани в гастроентерології. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
31	Панкреатит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
32	Рак шлунка. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
33	Печінкова недостатність. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних	3

	навичок та вмінь	
34	Гестози. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
35	Амілоїдоз нирок. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
36	Проведення рекомендацій дієтотерапії при захворюваннях нирок. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
37	Види діалізу. Участь у проведенні діалізу. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
38	Системний васкуліт. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
39	Дерматоміозит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
40	Деформівний остеоартрит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
41	Вузликовий перикардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
42	Сироваткова хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
43	Синдром Ласла. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
44	Анемія. Проведення рекомендацій дієтотерапії. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	4
45	Мієломна хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
46	Злоякісні лімфоми. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	3
47	Тромбофілії. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
48	Захворювання наднирників. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
49	Захворювання гіпофізу. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
50	Пухлини щитоподібної залози. Мед сестринське обстеження. Реалізація медсестринських втручань	2
51	Тиреоїдит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
52	Гіповітамінози. Причини виникнення та проблеми пацієнта, вирішення, відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
53	Нецукровий діабет. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь	2
	Усього	142

ЗМІСТ

Тема 1. Вчення про медсестринство у внутрішній медицині. Методи обстеження пацієнта в клініці внутрішніх хвороб

ЛЕКЦІЯ

Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби, їх місце серед інших клінічних дисциплін у системі підготовки медсестри. Основні історичні етапи розвитку внутрішньої медицини в Україні. Внесок академіків М.П. Кончаловського, Г.Ф. Образцова, М.Д. Стражеско, М.М. Губергіца, Ф.Г. Яновського, В.М. Іванова, В.Х. Василенка, Л.Т. Малої, професора Г.Й. Яновського та інших у розвиток вітчизняної внутрішньої медицини.

Принципи організації та методи надання лікувально-профілактичної допомоги пацієнтам в Україні. Основи законодавства України з питань охорони здоров'я населення і довкілля. Пропаганда санітарних знань, гігієнічне та фізичне виховання населення, формування здорового способу життя, боротьба зі шкідливими звичками. Роль медсестри в реалізації цих завдань.

Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом, апаратурою тощо.

Поняття про хворобу, етіологію, патогенез, періоди, стадії, діагностику, клінічний та медсестринський діагнози, прогноз, перебіг, види лікування, профілактику.

Тема 2. Методи обстеження пацієнта медичною сестрою у клініці внутрішніх хвороб

ЛЕКЦІЇ

Суб'єктивний та об'єктивні методи обстеження пацієнтів. Медсестринський процес в клініці внутрішніх хвороб. Опитування пацієнта медичною сестрою (паспортні дані, скарги, анамнез хвороби, анамнез життя). Обстеження пацієнта в межах компетенції медичної сестри.

Додаткові методи обстеження: лабораторні та інструментальні (функціональні, комп'ютерна томографія, рентгенологічні тощо).

Підготовка пацієнта, правила взяття біологічного матеріалу для досліджень, транспортування його в лабораторію. Участь медсестри в підготовці пацієнтів та проведенні інструментальних обстежень. Значення додаткових методів дослідження для з'ясування клінічного діагнозу та динаміки перебігу хвороби.

Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження.

Токсономія медсестринських діагнозів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Перший етап медсестринського процесу: опитування пацієнта (паспортні дані, скарги, анамнез хвороби, анамнез життя), правила та

послідовність проведення їх медичною сестрою. Виявлення проблем пацієнта (дійсних та супутніх, пріоритетних, потенційних).

Огляд пацієнта: оцінка його загального стану, свідомості, положення в ліжку, загальний огляд пацієнта та окремих систем і органів.

Суть та значення фізичних методів обстеження (антропометрія, визначення частоти дихальних рухів, підрахунок і характеристика пульсу, вимірювання артеріального тиску) для встановлення медсестринських діагнозів. Медсестринська діагностика на основі отриманих даних.

Оволодіння особливостями підготовки пацієнтів до різних лабораторних досліджень, правилами й технікою взяття біоматеріалу для досліджень. Оформлення направлень і доставка досліджуваного матеріалу до лабораторії.

Підготовка пацієнта до різних досліджень сечі: загального аналізу, за методами Зимницького, Нечипоренка.

Взяття харкотиння для загального та бактеріологічного досліджень.

Підготовка пацієнта для загального аналізу крові та взяття крові для біохімічного, серологічного та бактеріологічного досліджень.

Підготовка пацієнта і взяття калу для копрологічного дослідження, на виявлення гельмінтів та приховану кров.

Взяття шлункового вмісту фракційним методом для дослідження. Внутрішньошлункова рН-метрія.

Взяття дуоденального вмісту фракційним методом.

Відвідування структурних підрозділів лікувально-профілактичних закладів, які здійснюють інструментальну діагностику.

Оволодіння методиками підготовки пацієнтів до основних інструментальних методів обстеження (рентгенологічних, комп'ютерної томографії тощо) і функціональної діагностики (електрокардіографії, спірографії, пневмотахометрії), значення цих методів у діагностиці захворювань внутрішніх органів.

Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, під час роботи з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методів обстеження. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- медсестринська діагностика;
- здійснення спостереження і догляду за пацієнтами з різними захворюваннями органів дихання;
- надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах (кровохарканні, легеневій кровотечі, задишці, бронхоспазмі, ядусі тощо);
- асистування лікареві під час проведення плевральної пункції;
- виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (застосування гірчичників, проведення інгаляцій, опромінення кварцовою лампою, виконання йодної сітки);
- взяття харкотиння для дослідження (загального, бактеріологічного та визначення чутливості флори до антибіотиків);
- виконання проби Манту;
- підрахунок частоти дихальних рухів (ЧДР);
- вимірювання температури тіла, записування результатів у

- температурний листок;
- ведення листків лікарських призначень;
- розведення та введення антибіотиків;
- виконання всіх видів ін'єкцій (внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних);
- ведення медсестринської документації;
- навчання само- та взаємодогляду пацієнта та його оточення;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному закладі. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 3. Хвороби органів дихання. Професійні захворювання та отруєння

ЛЕКЦІЇ

Основні прояви захворювань органів дихання.

Поняття про хронічні неспецифічні захворювання легень (ХНЗЛ): бронхіт, бронхоектатична хвороба. Причини, класифікація. Медсестринський процес при обструктивних захворюваннях легень. Ускладнення. Профілактика.

Бронхіальна астма. Етіологія, роль алергенів у виникненні захворювання. Медсестринський процес при бронхіальній астмі. Клінічна картина нападу бронхіальної астми, невідкладна допомога та профілактика в міжприступний період, критерії ефективності медсестринських втручань.

Пневмонія. Сучасна класифікація: позалікарняна, набута пневмонія, внутрішньолікарняна (шпитальна, нозокоміальна), аспіраційна та пневмонії з тяжкими дефектами імунітету. Етіологія, морфологічні зміни. Медсестринський процес при пневмонії. Можливі ускладнення. Профілактика.

Плеврит сухий та ексудативний. Визначення, класифікація. Медсестринський процес при плевриті. Значення плевральної пункції в діагностиці та лікуванні. Профілактика.

Абсцес легенів. Визначення. Медсестринський процес при абсцесі легенів. Профілактика.

Емфізема легенів. Визначення. Медсестринський процес при емфіземі легенів. Профілактика.

Пневмосклероз. Визначення. Медсестринський процес при пневмосклерозі. Профілактика.

Професійні інтоксикації свинцем, хлорорганічними, фосфорорганічними, ртуть-органічними, миш'яковмісними сполуками. Медсестринський процес. Профілактика.

Променева хвороба. Медсестринський процес. Профілактика.

Онкопатологія органів дихання. Медсестринський процес при раку легень. Профілактика онкологічних уражень органів дихання.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці та особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Пульмонологія"».

Туберкульоз легень. Етіологія, класифікація туберкульозу.

Медсестринський процес при туберкульозі легень: медсестринська діагностика, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань при обстеженні, спостереженні та догляді за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Специфічна і неспецифічна профілактика туберкульозу. Наказ МОЗ України з боротьби та запобігання туберкульозу.

Суть пневмоконіозу. Класифікація залежно від виду пилу та його структури. Медсестринський процес при пневмоконіозі: медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика професійних хвороб та отруень.

Вібраційна хвороба. Визначення. Медсестринський процес при вібраційній хворобі. Профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при хронічних обструктивних захворюваннях легень: бронхіті, бронхіальній астмі, бронхоектатичній хворобі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його наявних проблем і встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Надання допомоги пацієнтам при задишці, кашлі та ядусі. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття харкотиння для лабораторних досліджень; підготовка пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, бронхоскопії, спірометрії). Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду: застосування індивідуальних інгаляторів, виконання дихальної гімнастики. Профілактика нападів ядухи. Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія»».

Медсестринський процес при пневмоніях, плевритах. Оцінювання стану пацієнта на основі медсестринського обстеження. Додаткові методи обстеження пацієнтів з легеневою патологією (взяття харкотиння на загальний клінічний аналіз, цитологічне та бактеріологічне дослідження, на антибіотикограму), участь медсестри у проведенні плевральної пункції. Діагностична і лікувальна мета плевральної пункції.

Складання плану вирішення дійсних проблем пацієнта, здійснення медсестрою мотивованого догляду та опіки.

Невідкладна долікарська допомога при критичному зниженні температури тіла.

Специфіка роботи медсестри в пульмонологічному відділенні (стаціонарі). Дотримання особистої професійної безпеки медсестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом, інструментальних методах обстеження.

Дійсні проблеми пацієнтів при різних формах туберкульозу легень та раку легень, медсестринське оцінювання стану. Методи лабораторної та інструментальної діагностики, туберкулінодіагностика, участь медичної

сестри у їх проведенні, значення ранньої діагностики туберкульозу.

Невідкладна долікарська допомога при кровохарканні та легеневій кровотечі. Специфічна і неспецифічна профілактика туберкульозу. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду: принципи співжиття при інфекційному захворюванні. Проведення профілактичних заходів для запобігання пневмоконіозу.

Специфіка роботи медичної сестри у фтизіатричному відділенні (стаціонарі) та відділенні профпатології. Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та безпеки медсестри у фтізіопульмонологічному відділенні. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- медсестринська діагностика;
- здійснення спостереження і догляду за пацієнтами з різними захворюваннями органів дихання;
- надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах (кровохарканні, легеневій кровотечі, задишці, бронхоспазмі, ядусі тощо);
- асистування лікареві під час проведення плевральної пункції;
- виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (застосування гірчичників, проведення інгаляцій);
- взяття харкотиння для дослідження (загального, бактеріологічного та визначення чутливості флори до антибіотиків);
- виконання проби Манту;
- підрахунок частоти дихальних рухів (ЧДР);
- вимірювання температури тіла, записування результатів у температурний листок;
- ведення листків лікарських призначень;
- розведення та введення антибіотиків;
- виконання всіх видів ін'єкцій (внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних);
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки;
- ведення медсестринської документації;
- навчання само- та взаємодогляду пацієнта та його оточення;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 4. Хвороби серцево-судинної системи

ЛЕКЦІЇ

Основні ознаки захворювань серцево-судинної системи.

Артеріальна гіпертензія. Етіологія. Медсестринський процес при гіпертонічній хворобі. Участь медичної сестри у діагностиці. Принципи лікування. Дієтотерапія. Гіпертонічний криз, клінічні прояви, невідкладна допомога. Ускладнення артеріальної гіпертензії: інфаркт міокарда, інсульт, нефросклероз, аневризма аорти.

Атеросклероз. Визначення, чинники ризику, форми атеросклерозу. Участь

медсестри у лікуванні, дієтотерапії, профілактиці.

Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Етіологія. Медсестринський процес при стенокардії. Діагностичні критерії, основні принципи лікування. Надання невідкладної допомоги в разі нападу. Догляд за пацієнтами, первинна та вторинна профілактика.

Медсестринський процес при гострому інфаркті міокарда. Перша допомога. Ведення пацієнта з неускладненим інфарктом міокарда. Ускладнення: кардіогенний шок, аритмії, тромбоемболії, перфорація перегородки, аневризма шлуночка, синдром Дреслера. Атипові форми інфаркту міокарда. Роль медичної сестри у здійсненні лікування та виходженні пацієнтів. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

Вади серця. Класифікація. Набуті вади серця. Етіологія. Класифікація набутих вад серця: поняття про стеноз та недостатність, компенсацію та декомпенсацію. Медсестринський процес при набутих вадах серця залежно від їх клінічних форм. Профілактика набутих вад серця.

Міокардит, ендокардит, перикардит (різної етіології). Визначення суті, причини. Медсестринський процес при міокардиті, ендокардиті, перикардиті. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

Гостра серцева недостатність: серцева астма, набряк легень. Причини. Клінічні прояви. Невідкладна допомога.

Гостра судинна недостатність (непритомність, колапс, шок). Причини. Класифікація. Клінічні прояви, діагностика, невідкладна допомога. Правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Хронічна недостатність кровообігу. Причини. Медсестринський процес.

Порушення серцевого ритму. Поняття про синусову тахікардію, брадикардію, аритмію, екстрасистолію, миготливу аритмію. Роль медсестри в догляді та опіці за пацієнтами з аритміями.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виявлення дійсних проблем пацієнта при артеріальній гіпертензії та атеросклерозі. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження пацієнта. Функції медсестри у вирішенні дійсних проблем пацієнта, у діагностичному та лікувальному процесах, мотивованому догляді та опіці. Невідкладна долікарська допомога при ускладнених та неускладнених гіпертонічних кризах. Профілактика артеріальної гіпертензії та атеросклерозу. Дотримання особистої гігієни та безпеки медичної сестри.

Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки та охорони праці в галузі під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження.

Виявлення дійсних проблем пацієнта при стенокардії. Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Больовий напад, невідкладна долікарська допомога. Медсестринський процес.

Виявлення дійсних проблем пацієнта при стенокардії та інфаркті міокарда.

Критерії оцінювання стану пацієнта. Методи діагностики (лабораторні та інструментальні), участь медичної сестри в їх проведенні. Особливості роботи медичної сестри в блоках інтенсивної терапії. Невідкладна долікарська допомога при больовому нападі та при гострих ускладненнях інфаркту міокарда (кардіогенний шок, набряк легень, серцева астма та ін.). Правила використання наркотичних засобів. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика. Дотримання особистої гігієни та професійної безпеки медичної сестри.

Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

Медсестринський процес при набутих вадах серця. Виявлення дійсних проблем пацієнта при порушенні геодинаміки з мітральними та аортальними вадами серця. Критерії оцінювання стану пацієнта у фазі компенсації та декомпенсації. Складання медичною сестрою плану вирішення дійсних проблем пацієнта та медсестринських втручань, їх реалізація. Здійснення догляду та опіки над пацієнтами з набутими вадами серця. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду.

Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження.

Критерії оцінювання стану пацієнта при гострій і хронічній серцево-судинній недостатності. Невідкладна долікарська допомога при непритомності, судинному та кардіогенному шоку, колапсі, серцевій астмі, набряку легень.

Виявлення медичною сестрою дійсних проблем пацієнта при хронічній серцевій недостатності з різними клінічними стадіями (I, IIА, IIВ, III). Участь медсестри у діагностиці. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація.

Специфіка роботи медичної сестри в кардіологічному відділенні (стаціонарі), відділенні (палаті) інтенсивної терапії. Дотримання правил техніки безпеки, професійної безпеки та охорони праці в галузі. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

Практичні навички:

- медсестринська діагностика;
- взяття крові на біохімічне дослідження;
- вимірювання артеріального тиску, оцінювання результатів, записування їх у температурному листку;
- визначення пульсу та його характеристика, записування результатів у температурному листку;
- ведення листків і виконання лікарських призначень;
- розведення та введення антибіотиків;
- ведення медсестринської документації, листка медсестринського процесу;
- проведення оксигенотерапії;
- здійснення невідкладної допомоги при гострій судинній недостатності (непритомність, шок, колапс) та гострій серцевій недостатності

- (серцевій астмі, набряку легень);
- здійснення невідкладної допомоги при гіпертонічному кризі, стенокардії, гострому інфаркті міокарда, кардіогенному шоку;
- здійснення спостереження і догляду за пацієнтами з проявами хронічної недостатності кровообігу;
- виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (постановка гірчичників, застосування грілки та міхура з льодом);
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 5. Підсумкова практика студентів

Робота медичної сестри в поліклінічному відділенні та стаціонарній терапевтичному профілю лікувально-профілактичних закладів (ЛПЗ)

Реєстратура. Медична документація. Участь у прийманні пацієнтів і робота на дільниці разом з лікарем та медичною сестрою, виконання обов'язків дільничної медичної сестри терапевтичного відділення. Дотримання особистої гігієни та професійної безпеки медичної сестри.

Робота та обов'язки медичної сестри діагностичного відділення. Підготовка пацієнтів і взяття біологічного матеріалу, доставлення його в лабораторію. Підготовка пацієнтів та участь медичної сестри в рентгенологічних, ендоскопічних обстеженнях, комп'ютерній томографії, УЗД, проведенні пункцій (плевральної, абдомінальної, стернальної тощо). Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, особистої гігієни медсестри.

Робота в кабінеті функціональної діагностики. Підготовка пацієнта та участь у проведенні запису ЕКГ, визначенні функції зовнішнього дихання (спірометрії, спірографії, пневмотахометрії). Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, особистої гігієни медичної сестри.

Робота в маніпуляційній. Правила зберігання та обліку ліків. Виконання призначень лікаря в терапевтичному відділенні поліклініки, амбулаторії, денних стаціонарах: роздавання ліків, правила приймання та побічна дія. Здійснення всіх видів ін'єкцій. Спостереження за станом пацієнтів. Проведення заходів щодо запобігання ускладнень. Здійснення передстерилізаційного оброблення та дезінфекції інструментарію після використання. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, особистої гігієни медичної сестри. Дотримання і виконання вимог, чинних наказів МОЗ України при роботі в маніпуляційному та процедурному кабінетах.

Робота у фізіотерапевтичному відділенні. Складання комплексів лікувальної фізкультури та участь у їх проведенні при патології внутрішніх органів: дихальної системи, серцево-судинної, сполучної тканини тощо. Участь у проведенні елементів масажу при різних захворюваннях внутрішніх органів (бронхіті, бронхіальній астмі, пневмонії, бронхоектатичній хворобі, ревматизмі, ревматоїдному артриті тощо). Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, особистої гігієни медсестри. Виконання найпростіших засобів впливу на кровообіг: тепла, холоду, п'явок, гірчичників, банок, компресів тощо. Навчання пацієнтів та їх оточення проведенню найпростіших фізіотерапевтичних процедур.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки в маніпуляційному та процедурних кабінетах.

Робота в приймальному відділенні. Спрямована на виконання посадових обов'язків медичною сестрою. Дотримання правил реєстрації пацієнтів при поступленні на стаціонарне лікування, участь у загальному огляді, проведенні антропометрії, санітарного оброблення, транспортування пацієнтів тощо. Заповнення та ведення медсестринської документації. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки.

Робота в пульмонологічному відділенні. Медсестринське обстеження пацієнтів при хворобах органів дихання: бронхіті, бронхіальній астмі, пневмонії, плевриті, абсцесі легень тощо. Встановлення медсестринських діагнозів. Спостереження за пацієнтом та вирішення його дійсних проблем. Виконання призначень лікаря: усіх видів ін'єкцій, фізіотерапевтичних процедур, ЛФК, масажу тощо. Підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, харкотиння, сечі, біоптату тощо). Підготовка пацієнта та участь медичної сестри в інструментальних методах обстеження (рентгенографії, комп'ютерній томографії, ендоскопії, УЗД тощо). Вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Робота у фтізіопульмонологічному відділенні. Медсестринське обстеження пацієнтів з туберкульозом легень. Встановлення медсестринських діагнозів. Спостереження за пацієнтом та вирішення його дійсних проблем. Підготовка пацієнта і взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, харкотиння, промивних вод бронха тощо). Підготовка пацієнта й участь медсестри в інструментальних методах обстеження (рентгенографії, флюорографії, комп'ютерної томографії, ендоскопії, УЗД тощо). Постановка діагностичної проби Манту. Виконання призначень лікаря: усіх видів ін'єкцій, фізіотерапевтичних процедур, ЛФК, масажу тощо. Надання невідкладної допомоги при ускладненнях: кровохарканні, легеневій кровотечі. Вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Участь у специфічній та неспецифічній профілактиці туберкульозу. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду: принципи співжиття при інфекційному захворюванні. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом. Накази МОЗ України з боротьби та запобігання туберкульозу.

Робота у відділенні профпатології. Медсестринське обстеження пацієнта з професійними захворюваннями та отруєннями. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень. Надання невідкладної допомоги при гострих професійних отруєннях та ураженнях. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Робота в інфарктному відділенні. Медсестринське обстеження пацієнта з інфарктом міокарда (гострий період, реабілітація). Надання невідкладної допомоги при больовому синдромі з метою запобігання кардіогенному шоку. Підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (загального, біохімічного аналізів крові, коагулограми тощо). Підготовка пацієнта

та участь медсестри в інструментальних та функціональних методах обстеження (ЕКГ, ЕхоКГ, рентгенографії, комп'ютерній томографії, ендоскопії тощо). Виконання призначень лікаря. Здійснення спостереження та догляду за тяжкохворими: дослідження пульсу, артеріального тиску, частоти дихальних рухів, визначення набряків, добового діурезу (реєстрація в температурному листку). Вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Робота в блоці інтенсивної терапії. Здійснення спостереження та догляду за тяжкохворими в блоці інтенсивної терапії (БІТ): дослідження пульсу, артеріального тиску, частоти дихальних рухів, визначення набряків, добового діурезу (реєстрація в температурному листку). Вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Робота в кардіологічному відділенні. Медсестринське обстеження пацієнта з гіпертонічною хворобою, стенокардією, атеросклерозом вінцевих судин серця, вадами серця, хронічною серцевою недостатністю. Встановлення медсестринських діагнозів. Підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (загального, біохімічного аналізів крові, коагулограми тощо). Підготовка пацієнта та участь медсестри в інструментальних та функціональних методах обстеження (ЕКГ, ЕхоКГ, рентгенографії, комп'ютерній томографії, ендоскопії тощо). Виконання призначень лікаря. Здійснення спостереження та догляду: дослідження пульсу, артеріального тиску, частоти дихальних рухів, визначення набряків, добового діурезу (реєстрація в температурному листку). Надання невідкладної допомоги при гіпертонічному кризі, нападі стенокардії, шоку, зомлінні, колапсі, гострій серцевій недостатності (набряку легень, серцевій астмі тощо). Вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Робота у відділенні постінфарктної реабілітації. Медсестринське обстеження пацієнта в період реабілітації при інфаркті міокарда. Участь медичної сестри в реалізації медичної, психологічної та професійної реабілітації, зокрема в період стабілізації, мобілізації. Участь у складанні програми реабілітації та її проведення. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- проведення повного і часткового санітарного оброблення пацієнта;
- оброблення волосся при виявленні педикульозу;
- антропометрія;
- приготування дезінфекційних розчинів потрібної концентрації;
- дезінфекція предметів догляду, особистої гігієни пацієнта, посуду;
- підготовка до роботи процедурного кабінету. Накривання стерильного столу;
- приготування ліжка пацієнту, заміна натільної та постільної білизни

- лежачому хворому;
- користування функціональним ліжком;
- транспортування та перекладання пацієнта;
- догляд за шкірою. Вмивання лежачих хворих, обтирання;
- догляд за волоссям: миття, розчісування, стрижка, гоління;
- підмивання лежачих хворих;
- годування лежачого хворого з ложки, напувальника; проведення заходів з профілактики пролежнів;
- введення харчових сумішей через зонд;
- догляд за шкірою в разі наявності пролежнів;
- туалет очей: промивання, очні ванночки; туалет носа, очищення носових ходів;
- очищення зовнішнього слухового ходу;
- догляд за порожниною рота: зрошення, полоскання, чищення зубів;
- подавання судна і сечоприймача лежачому хворому;
- складання порційної вимоги;
- складання дієти при різних захворюваннях;
- здійснення контролю за санітарним станом приліжкових столиків, холодильників, асортиментом і терміном зберігання харчових продуктів;
- проведення медсестринського обстеження пацієнта при хворобах внутрішніх органів: дихальної і серцево-судинної систем, професійній патології;
- установлення медсестринських діагнозів при хворобах дихальної і серцево-судинної систем, професійній патології;
- підготовка пацієнта та взяття сечі для досліджень: загального аналізу, за методами Зимницького, Нечипоренка;
- здійснення спостереження та догляду за пацієнтами при захворюваннях внутрішніх органів: дихальної, серцево-судинної систем, професійній патології;
- асистування лікареві під час проведення плевральної пункції;
- виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (застосування гірчичників, проведення інгаляцій);
- взяття харкотиння для дослідження (загального, бактеріологічного та визначення чутливості флори до антибіотиків);
- виконання проби Манту;
- підрахунок частоти дихальних рухів (ЧДР);
- вимірювання температури тіла, записування результатів у температурний листок;
- вимірювання артеріального тиску, оцінювання результатів, реєстрація їх у температурному листку;
- визначення пульсу та його характеристика, реєстрація результатів у температурному листку;
- ведення листків і виконання лікарських призначень;
- розведення та введення антибіотиків;
- ведення медсестринської документації, листка медсестринського процесу;
- виконання оксигенотерапії;
- проведення промивання шлунка;
- оброблення шкіри та слизової оболонки ротової порожнини при

- потраплянні токсичних речовин;
- навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду при хворобах дихальної і серцево-судинної систем, професійній патології;
- виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій (краплинні та струминні інфузії);
- оволодіння технікою запису електрокардіограм;
- здійснення догляду за пацієнтами (визначення водного балансу, добового діурезу, надання зручного положення в ліжку, догляд за шкірою та проведення профілактики пролежнів, спостереження за роботою кишок, допомога в дієтичному харчуванні);
- взяття крові на біохімічне дослідження;
- здійснення спостереження і догляду за пацієнтами;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах (кровохарканні, легеневій кровотечі, задишці, бронхоспазмі, ядусі, при різних професійних отруєннях, бронхіальній астмі);
- здійснення невідкладної допомоги при гострій судинній недостатності (зомлінні, шоку, колапсі) та гострій серцевій недостатності (серцевій астмі, набряку легень);
- здійснення невідкладної допомоги при гіпертонічному кризі, стенокардії, гострому інфаркті міокарда;
- здійснення спостереження і догляду за пацієнтами з проявами хронічної недостатності кровообігу;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 6. Захворювання органів травлення

ЛЕКЦІЇ

Основні симптоми захворювань шлунка. Гострий гастрит. Етіологія. Медсестринський процес при гострому гастриті: медсестринське обстеження, медсестринські діагнози, планування медсестринських втручань (взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, надання невідкладної допомоги, особливості догляду за пацієнтом, принципи дієтотерапії та лікування). Роль медичної сестри в профілактиці захворювання. Хронічний гастрит типу А, В. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при хронічних гастритах. Профілактика хронічного гастриту.

Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Етіологія, роль *Helicobacter pylori*. Класифікація. Участь медсестри у здійсненні сучасних методів діагностики, лікуванні, дієтотерапії. Ускладнення виразкової хвороби: їх клінічні прояви, невідкладна допомога при них, догляд за пацієнтами. Диспансеризація пацієнтів із захворюваннями шлунка. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Гастроентерологія”».

Виконання медсестринського процесу при виразковій хворобі шлунка і дванадцятипалої кишки. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація.

Відпрацювання навичок підготовки пацієнта і взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, ендоскопічного). Надання невідкладної долікарської допомоги при ускладненнях виразкової хвороби. Виконання лікарських призначень. Навчання пацієнта та його оточення самота взаємодогляду. Профілактика захворювання.

Рак шлунка. Медсестринський процес. Профілактика.

Виконання заходів і засобів професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження. Специфіка роботи медсестри в гастроентерологічному відділенні.

Хронічний гепатит. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при хронічних гепатитах, цирозі печінки, холециститах та жовчнокам'яній хворобі: медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика захворювань.

Невідкладна допомога при гострих станах (шлунково-стравохідній кровотечі, печінковій недостатності, жовчній коліці).

Хронічний панкреатит. Медсестринський процес при хронічному панкреатиті. Профілактика хронічного панкреатиту.

Хронічний ентерит. Медсестринський процес при хронічному ентериті. Профілактика хронічного ентериту.

Хронічний коліт. Медсестринський процес при хронічному коліті. Профілактика хронічного коліту.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при гострому і хронічному гастриті. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, до проведення інструментальних обстежень. Виконання лікарських призначень. Профілактика гастриту.

Виконання медсестринського процесу при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, до проведення інструментальних обстежень. Виконання лікарських призначень. Профілактика виразкової хвороби.

Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Виконання медсестринського процесу при хронічному гепатиті. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування

медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень (УЗД, радіоізотопного сканування, лапароскопії, пункційної біопсії печінки). Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання.

Оцінювання стану пацієнта на основі суб'єктивного та об'єктивного обстежень, виявлення дійсних проблем пацієнта при цирозі печінки, портальній гіпертензії. Медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта та участь в лабораторних дослідженнях та інструментальних обстеженнях (радіоізотопному скануванні, УЗД печінки, біопсії, лапароскопії, езофагодуоденоскопії), спостереження та догляд за пацієнтом, виконання призначень лікаря. Невідкладна долікарська допомога при ускладненнях (стравохідно-шлунковій кровотечі, печінковій комі, набряковому синдромі, геморагічному синдромі). Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Виконання медсестринського процесу при захворюваннях жовчного міхура та жовчновивідних шляхів. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація, вирішення дійсних проблем та потреб пацієнта. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття дуоденального вмісту для лабораторного дослідження, до проведення інструментальних обстежень (УЗД, холецистографії). Виконання призначень лікаря. Невідкладна допомога при жовчній колиці. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки.

Практичні навички:

- оцінювання стану пацієнта на підставі його скарг і даних об'єктивного обстеження;
- здійснення догляду за пацієнтами під час блювання;
- проведення промивання шлунка;
- взяття промивних вод шлунка на дослідження;
- проведення шлункового зондування;
- підготовка пацієнта до внутрішлункової рН-метрії;
- підготовка пацієнта до проведення тестів на виявлення *Helicobacter pylori* (інвазивних та неінвазивних);
- взяття сечі на амілазу;
- застосування газовідвідної трубки;
- постановка клізм (очисної, послаблювальної, сифонної, крапельної, медикаментозної);
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження (на рівень заліза в сироватці крові, коагулограму, рівень холестерину);
- підготовка пацієнта до рентгенологічного, ендоскопічного та ультразвукового обстежень (холецистографії, лапароскопії, пункційної біопсії, радіоізотопного сканування печінки, езофагодуоденоскопії);
- підготовка інструментарію та асистування лікарю під час проведення абдомінальної пункції;
- взяття калу на копрограму та приховану кров;

- проведення дуоденального зондування;
- надання невідкладної допомоги пацієнтам при больовому синдромі, жовчній коліці, стравохідній, шлунковій і кишковій кровотечах;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 7. Хвороби нирок та сечовивідних шляхів

ЛЕКЦІЇ

Основні симптоми та синдроми захворювань нирок та сечовивідних шляхів. Методи діагностики.

Гломерулонефрит гострий та хронічний. Етіологія, роль бета-гемолітичного стрептококу групи А. Класифікація. Медсестринський процес при гломерулонефриті: медсестринське обстеження, визначення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Надання невідкладної допомоги при еклампсії, нирковій гіпертензії. Первинна і вторинна профілактика, диспансерне спостереження.

Пієлонефрит гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес при пієлонефриті: медсестринське обстеження, визначення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального клінічного аналізу сечі, проби за методами Зимницького, Нечипоренка, бактеріологічного, визначення чутливості до антибіотиків); підготовка пацієнта до проведення інструментальних обстежень (екскреторної урографії, комп'ютерної томографії, хромоцистоскопії). Особливості спостереження та догляду за пацієнтом. Принципи лікування та профілактики.

Нирковокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки. Особливості догляду за пацієнтами. Профілактика захворювання.

Хронічна хвороба нирок. Етіологія. Класифікація, стадії. Методи діагностики (ренографія, сканування, комп'ютерна томографія). Принципи лікування. Види діалізу. Трансплантація нирки. Особливості спостереження, догляду та опіки над пацієнтами.

Правила техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виявлення дійсних проблем пацієнтів при гломерулонефриті. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Планування медсестринських втручань та їх реалізація: підготовка пацієнта та взяття сечі для загального клінічного дослідження, проби за методами Зимницького, Нечипоренка; підготовка до інструментальних обстежень (УЗД нирок, офтальмоскопії, ЕКГ). Догляд за пацієнтами з патологією нирок (зважування пацієнтів, антропометрія, застосування сечоприймача та підкладного судна, визначення водного балансу). Принципи лікування та дієтотерапії. Первинна і вторинна профілактика. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці,

особистої гігієни медсестри.

Виявлення дійсних проблем пацієнта при хронічній хворобі нирок на основі даних медсестринського обстеження, оцінювання стану пацієнта. Складання плану медсестринських втручань, його реалізація: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, біохімічного аналізу крові, загального аналізу сечі, проби за методом Зимницького) та інструментальних обстежень (радіоізотопного сканування нирок, УЗД нирок, рентгенографії нирок, радіонуклідної ренографії). Надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах. Відвідування відділення гемодіалізу. Ознайомлення з методами очищення крові.

Участь медичної сестри в профілактиці та диспансеризації урологічних хворих. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Специфіка роботи медичної сестри в нефрологічному відділенні, відділенні гемодіалізу. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Виявлення дійсних проблем пацієнтів при пієлонефриті. Медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Підготовка пацієнта та участь медичної сестри в проведенні обстежень (взяття сечі для аналізів, ренографії тощо). Виконання лікарських призначень. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика.

Медсестринський процес при нирково-кам'яній хворобі: виявлення дійсних проблем пацієнта, проведення медсестринського обстеження та оцінювання стану пацієнта. Планування та реалізація плану медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення лабораторних досліджень (загального аналізу крові, загального аналізу сечі) та інструментальних обстежень (УЗД нирок, екскреторної урографії, комп'ютерної томографії, рентгенографії нирок). Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки. Сучасні методи лікування (літоліз, літотрипсія). Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- оцінювання стану пацієнта із захворюваннями нирок на підставі скарг і даних об'єктивного медсестринського обстеження;
- надання невідкладної долікарської допомоги при нирковій коліці;
- підготовка пацієнтів до діагностично-лікувальних процедур;
- катетеризація сечового міхура м'яким катетером;
- взяття сечі для дослідження: на загальний аналіз, за методами Зимницького, Нечипоренка;
- взяття сечі для бактеріологічного дослідження;
- підмивання пацієнта;
- підготовка пацієнта до рентгенографії нирок та сечовивідних шляхів;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 8. Ревматичні та системні хвороби сполучної тканини. Алергійні захворювання

ЛЕКЦІЇ

Ревматична хвороба. Етіологія. Медсестринський процес при ревматичній хворобі. Методи діагностики при ревматичній хворобі, участь медичної сестри в їх проведенні. Принципи лікування. Профілактика: первинна, вторинна. Здійснення мотивованого догляду та опіки над пацієнтом.

Медсестринський процес при захворюваннях сполучної тканини (ревматоїдному артриті, деформівному остеоартрозі, системному червоному вовчаку, системній склеродермії, дерматоміозиті та ін.). Методи діагностики при системних захворюваннях, участь медичної сестри в їх проведенні. Принципи лікування та профілактики. Здійснення мотивованого догляду та опіки над пацієнтом з ураженням сполучної тканини.

Поняття про алергію та алергійні реакції. Загальна характеристика екзо- та ендоеалергенів. Поняття про імунологічні механізми розвитку алергійних реакцій. Основні типи алергійних реакцій. Поняття про алергійні реакції реагінового типу (I тип), цитотоксичного типу (II тип), імунокомплексну алергічну реакцію (III тип) та алергічну реакцію гіперчутливості клітинного типу (IV тип). Клінічні прояви. Медсестринський процес та невідкладна допомога при основних алергійних захворюваннях: бронхіальній астмі, полінозах, кропив'янці, алергодерматиті, медикаментозній алергії, харчовій алергії, анафілактичному шоку, набряку Квінке.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виявлення дійсних проблем пацієнта. Обстеження пацієнта з ревматичною хворобою. Здійснення медичною сестрою мотивованого догляду та опіки над пацієнтом з ураженням суглобів (накладання зігрівального компресу, надання зручного положення суглобам). Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Основні принципи лікування. Профілактика: первинна, вторинна.

Здійснення медсестринського процесу при ревматоїдному артриті. Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Підготовка пацієнтів до додаткових методів обстеження (рентгенографії суглобів). Особливості догляду за пацієнтами з ревматоїдним артритом.

Виявлення дійсних проблем пацієнтів із захворюваннями сполучної тканини (системним червоним вовчаком, склеродермією тощо). Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Підготовка пацієнтів до додаткових методів обстеження (рентгенографії, комп'ютерної томографії, артроскопії, тесту на антиядерні антитіла, тесту на антитіла до ДНК). Реалізація медсестринського процесу.

Участь медичної сестри в обстеженні пацієнтів з проявами бронхіальної астми, полінозу, кропив'янки, алергодерматиту, медикаментозної алергії, харчової алергії, анафілактичного шоку. Виявлення основних клінічних симптомів (ранніх).

Методи проведення алергологічних тестів: провокаційних, аплікаційних, скарифікаційних, внутрішньошкірних, підшкірних. Надання невідкладної допомоги при виникненні алергійних реакцій та лікування. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду та запобіганню

повторних нападів алергії. Специфіка роботи медичної сестри в алергологічному відділенні. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- медсестринська діагностика;
- взяття крові на біохімічне дослідження;
- взяття крові на ревмопроби, ревматоїдний фактор;
- взяття крові та LE-клітини;
- здійснення алергологічних тестів;
- здійснення спостереження і догляду за пацієнтами;
- надання невідкладної допомоги пацієнтам при бронхіальній астмі, полінозі, кропив'янці, харчовій алергії, анафілактичному шоку, набряку Квінке;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- постановка зігрівального компресу;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом;
- навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду, запобіганню повторних випадків алергії.

Тема 9. Хвороби системи крові

ЛЕКЦІЇ

Сучасний погляд на кровотворення. Функції гемопоетичної системи: транспортна, захисна, гемостатична, регуляційна електролітів і води, терморегуляційна, зв'язок між органами і тканинами.

Анемія. Визначення, етіологія, класифікація. Основні симптоми при анемії. Постгеморагічна (гостра, хронічна), залізодефіцитна, мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (набута, вроджена). Медсестринський процес при анемії: медсестринське обстеження, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, визначення рівня заліза в сироватці крові, копрології) та інструментальних обстежень (різних видів ендоскопії, ЕКГ тощо). Вирішення дійсних проблем та потреб пацієнта. Принципи лікування. Профілактика.

Гемобластоз. Визначення. Етіологія. Класифікація пухлинних захворювань кровотворної і лімфоїдної тканин. Медсестринський процес при гострому мієлоїдному та лімфоїдному лейкозі, хронічних мієлопроліферативних захворюваннях (хронічному мієлолейкозі, справжній поліцитемії, ідіопатичному мієлофіброзі, есенціальній тромбоцитемії) та лімфопроліферативних процесах. Медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стерильної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика.

Геморагічні захворювання. Визначення. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при геморагічних захворюваннях (тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі): визначення, дійсні проблеми пацієнта, медсестринські діагнози. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, коагулограми, рентгенографії суглобів, МРТ, МЯР тощо). Виконання лікарських призначень. Профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при анемії: постгеморагічній, залізодефіцитній, мегалобластній, гіпо- і апластичній, гемолітичній. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, біохімічного, копрології тощо) та інструментальних обстежень (різних видів ендоскопії, ЕКГ тощо). Надання невідкладної долікарської допомоги при гемолітичному кризі. Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом та профілактиці анемії.

Виконання медсестринського процесу при гострому лейкозі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стеральної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом.

Виконання медсестринського процесу при хронічному мієлолейкозі, ідіопатичному мієлофіброзі, справжній поліцитемії, хронічному лімфолейкозі, злоякісних лімформах. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стеральної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом та профілактиці.

Реалізація медсестринського процесу при тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, коагулограми, ендоскопії, рентгенографії, МЯР). Надання невідкладної долікарської допомоги при геморагічному синдромі. Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду.

Специфіка роботи гематологічного відділення (стаціонару). Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- здійснення спостереження і догляду за пацієнтами із захворюваннями крові;
- догляд за тяжкохворими;
- надання долікарської допомоги при гострих станах (геморагічному

- синдрому, гемолітичному кризі);
- підготовка пацієнтів до діагностично-лікувальних процедур: загального клінічного аналізу крові, визначення коагуляційних тестів, до інфузії та препаратів крові, проведення стерильної пункції, біопсії лімфатичних вузлів;
- участь медсестри в інфузії крові та її препаратів;
- профілактика пролежнів;
- лікування і догляд за пролежнями;
- догляд за ротовою порожниною;
- заповнення одноразової системи для внутрішньовенного крапельного вливання;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- заповнення медичної документації;
- здійснення санітарно-гігієнічних заходів;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 10. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЇ

Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло. Гіпотиреоз. Мікседема. Визначення. Етіологія. Медсестринський процес при хворобах щитоподібної залози: підготовка пацієнта до проведення специфічних додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Виконання призначень лікаря. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика захворювань щитоподібної залози.

Цукровий діабет. Визначення. Етіологія, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес при цукровому діабеті: визначення дійсних проблем пацієнта, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення додаткових методів обстеження (загального та біохімічного аналізів крові, крові на рівень глюкози, глюкозотолерантного тесту, аналізу сечі на глюкозу, УЗД підшлункової залози, обстеження очного дна, ЕКГ тощо). Невідкладна допомога при гіпер- та гіпоглікемічній комі. Лікування медикаментозне та дієтотерапія. Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії та дієтотерапії. Диспансеризація, профілактика.

Ожиріння. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес при ожирінні. Ступені ожиріння (їх критерії) за різними методиками.

Значення раціонального харчування та фізичної активності в профілактиці аліментарного ожиріння.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Реалізація медсестринського процесу при гіперфункції щитоподібної залози. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Надання невідкладної долікарської допомоги при тиреотоксичному кризі. Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці гіпертиреозу.

Виявлення дійсних проблем пацієнта при гіпотиреозі. Визначення його стану на основі медсестринського обстеження. Мікседема. Додаткові методи діагностики (гормональне дослідження крові, ізотопне сканування, рентгенодіагностика, цитологічне дослідження, УЗД). Принципи лікування. Роль медичної сестри у спостереженні, догляді та опіці над пацієнтами.

Реалізація медсестринського процесу при ендемічному зобі. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, УЗД, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці ендемічного вола. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Ендокринологія”».

Медсестринський процес при цукровому діабеті. Виявлення дійсних проблем пацієнта при інсулінонезалежному та інсулінозалежному цукровому діабеті, при його ускладненнях. Вирішення медсестрою дійсних проблем і потреб пацієнта. Особливості інсулінотерапії. Невідкладна допомога при коматозних станах (гіперглікемічній та гіпоглікемічній комі).

Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії, раціонального харчування. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Ендокринологія”».

Виявлення проблем пацієнта при ожирінні. Клінічні прояви. Медсестринська діагностика. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці. Навчання пацієнта та його оточення контролю за вагою, правилам раціонального харчування, ЛФК.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- здійснення спостереження за пацієнтами з різними захворюваннями ендокринної системи;
- надання невідкладної допомоги при тиреотоксичному кризі, гіпотиреоїдній комі;
- надання невідкладної допомоги при гіперглікемічній та гіпоглікемічній комі;
- підготовка пацієнтів до лабораторних і функціональних методів обстеження:
 - взяття добової сечі на вміст глюкози;
 - взяття крові на вміст глюкози, рівень гормонів;

- до УЗД;
- до радіоізотопної діагностики;
- визначення добового діурезу;
- проведення антропометрії;
- визначення основного обміну;
- спостереження та допомога в дотриманні дієти № 9;
- введення інсуліну (розрахунок дози, техніка, правила) хворим на цукровий діабет;
- навчання пацієнта та його оточення правилам раціонального харчування, фізичної активності тощо;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Підготовка пацієнтів і взяття біологічного матеріалу до діагностичних процедур (лабораторних, інструментальних):
 - взяття крові, сечі, харкотиння, калу на загальні і спеціальні дослідження;
 - дуодентального зондування;
 - рН-метрія;
 - ендоскопічного обстеження (бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, ректороманоскопії);
 - радіоізотопного обстеження (сканування, ренографії);
 - рентгенологічного обстеження;
 - ультразвукової діагностики (УЗД).
2. Здійснення медсестринського обстеження при захворюваннях внутрішніх органів.
3. Вимірювання температури тіла, графічне зображення.
4. Підрахунок частоти дихальних рухів.
5. Роздавання ліків пацієнтам для внутрішнього вживання.
6. Застосування мазі, крему, присипок, примочок.
7. Виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (застосування гірчичників, зігрівальних компресів).
8. Розведення та набирання в шприц антибіотиків.
9. Виконання всіх видів ін'єкцій (внутрішньошкірної, підшкірної, внутрішньом'язевої, внутрішньовенної).
10. Визначення пульсу, графічне зображення в температурному листку.
11. Вимірювання АТ, графічне зображення в температурному листку.
12. Визначення добового діурезу.
13. Монтаж системи для внутрішньовенного крапельного введення ліків.
14. Профілактика пролежнів.
15. Промивання шлунка.
16. Застосування газовивідної трубки.
17. Виконання постановки клізм (очисної, сифонної, олійної, гіпертонічної, медикаментозної).
18. Здійснення катетеризації сечового міхура м'яким катетером.
19. Розрахунок дози інсуліну, введення.
20. Накладання зігрівального компресу.
21. Правила застосування наркотичних засобів.
22. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду.
23. Вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнта, потреб.
24. Ведення медсестринської документації:
 - температурного листка;
 - листка лікарських призначень;
 - листка медсестринського процесу.
25. Надання допомоги при невідкладних станах:
 - задишці;
 - кашлі;
 - нападі бронхіальної астми;
 - кровохарканні;
 - легеневій кровотечі;
 - нападі стенокардії;

- інфаркті міокарда;
 - гіпертонічному кризі;
 - гострій серцевій недостатності (серцевій астмі, набряку легень);
 - гострій судинній недостатності (непритомності, кардіогенному, судинному, геморагічному колапсі; кардіогенному, анафілактичному шоку);
 - перфорації шлунка;
 - стравохідній, шлунковій, кишковій кровотечах;
 - жовчній коліці;
 - нирковій коліці;
 - геморагічному синдромі;
 - гіперглікемічній комі;
 - гіпоглікемічній комі;
 - гіпер-, гіпотермії.
26. Складання набору інструментарію та асистування лікареві при пункціях:
- плевральної порожнини;
 - черевної порожнини;
 - стернальної.
27. Контроль і допомога пацієнтові в:
- здійсненні заходів особистої гігієни (догляд за шкірою, волоссям, ротовою порожниною, очима, вухами, інтимними ділянками тощо);
 - організації раціонального і дієтичного харчування;
 - забезпеченні належних протиепідемічних, комфортних умов перебування в стаціонарі чи вдома.
28. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному закладі. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби. Внесок українських вчених у розвиток вітчизняної терапії.
2. Основні принципи охорони здоров'я людини в Україні.
3. Медсестринство в клініці внутрішніх хвороб, його роль.
4. Основні клінічні прояви захворювань органів дихання, методи діагностики.
5. Бронхіт гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
6. Бронхіальна астма. Етіологія. Медсестринський процес при бронхіальній астмі. Астматичний статус, невідкладна допомога.
7. Пневмонія. Визначення. Класифікація. Позалікарняна (позашпитальна) пневмонія. Етіологія. Медсестринський процес при позалікарняній пневмонії.
8. Внутрішньолікарняна (нозокоміальна) пневмонія. Етіологія. Медсестринський процес.
9. Плеврит. Визначення. Класифікація. Медсестринський процес при ексудативному плевриті.
10. Бронхоектатична хвороба. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
11. Абсцес легень. Етіологія. Медсестринський процес при абсцесі легень залежно від періоду хвороби.
12. Туберкульоз легень. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес. Діагностика, ускладнення, принципи лікування, специфічна і неспецифічна профілактика. Постанова Уряду з боротьби та запобігання туберкульозу.
13. Рак легень. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
14. Емфізема, пневмосклероз. Визначення, причини, медсестринський процес, профілактика.
15. Гострі алергійні хвороби. Поняття про алергози та алергійні реакції негайного та сповільненого типу. Клінічні прояви анафілактичного шоку, набряку Квінке, кропивниці, сироваткової хвороби. Невідкладна допомога, профілактика.
16. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань серцево-судинної системи.
17. Ревматична хвороба. Етіологія. Медсестринський процес.
18. Набуті вади серця. Визначення, причини. Медсестринський процес.
19. Артеріальна гіпертензія. Етіологія. Медсестринський процес. Гіпертонічний криз, клінічні прояви, невідкладна допомога.
20. Атеросклероз. Визначення, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес.
21. Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Стенокардія. Визначення. Етіологія. Форми, класи стенокардії. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги при нападі стенокардії.
22. Медсестринський процес при гострому інфаркті міокарда. Перша допомога. Медсестринське ведення пацієнта з неускладненим інфарктом міокарда. Можливі ускладнення в ході захворювання. Атипові форми інфаркту міокарда. Догляд та опіка над пацієнтами.
23. Гостра серцева недостатність. Серцева астма, набряк легень: причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.

24. Гостра судинна недостатність. Класифікація. Непритомність, колапс, шок. Причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.
25. Хронічна недостатність кровообігу. Роль Київської школи терапевтів у розробленні класифікації хронічної серцевої недостатності. Медсестринський процес.
26. Порушення серцевого ритму. Поняття про синусову тахікардію, брадикардію, екстрасистолію, миготливу аритмію. Участь медсестри в діагностико-лікувальному процесі.
27. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань травного каналу.
28. Гострий гастрит. Причини. Медсестринський процес.
29. Хронічний гастрит А, В. Етіологія. Медсестринський процес.
30. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Етіологія. Основні клінічні синдроми. Медсестринський процес при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки. Можливі ускладнення виразкової хвороби, їх клінічні прояви, невідкладна допомога.
31. Рак шлунка. Етіологія, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес.
32. Ентерит. Етіологія. Медсестринський процес.
33. Коліт. Етіологія. Медсестринський процес.
34. Хронічний панкреатит. Етіологія. Медсестринський процес.
35. Хронічний гепатит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
36. Цироз печінки. Поняття, причини, класифікація. Медсестринський процес.
37. Холецистит. Визначення, причини, класифікація. Медсестринський процес.
38. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Клінічні прояви жовчної коліки, невідкладна допомога.
39. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань нирок та сечовивідних шляхів.
40. Гломерулонефрит гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
41. Пієлонефрит гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
42. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки.
43. Хронічна хвороба нирок. Етіологія. Медсестринський процес. Види діалізу. Особливості догляду за пацієнтами.
44. Основні клінічні прояви, методи діагностики захворювань органів кровотворення.
45. Анемія. Поняття, класифікація, етіологія. Медсестринський процес при постгеморагічній, залізодефіцитній, гіпо- та апластичній, гемолітичній анемії.
46. Гемобластоз. Поняття, причини, класифікація. Медсестринський процес при гострому лейкозі.
47. Хронічний мієлопроліферативний лейкоз (мієлолейкоз, сублейкемічний мієлоз, еритремія). Стадії, клінічні прояви, картина крові. Медсестринський процес.
48. Хронічний лімфопроліферативний лейкоз (хронічний лімфолейкоз, мієломна хвороба). Медсестринський процес.
49. Злоякісні лімфоми і лімфосаркоми. Медсестринський процес.
50. Геморагічні захворювання. Причини, класифікація.
51. Медсестринський процес при тромбоцитопенічній пурпурі,

- тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі.
52. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань опорно-рухового апарату. Ревматоїдний артрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес при ревматоїдному артриті.
 53. Системний червоний вовчак. Етіологія. Медсестринський процес.
 54. Склеродермія. Етіологія. Медсестринський процес.
 55. Пневмоконіоз. Причини. Медсестринський процес.
 56. Вібраційна хвороба, інтоксикація свинцем та пестицидами. Причини, клінічні прояви. Невідкладна допомога. Профілактика.
 57. Дифузне токсичне воло. Етіологія. Медсестринський процес.
 58. Гіпотиреоз. Мікседема. Етіологія. Медсестринський процес.
 59. Цукровий діабет. Визначення, причини. Класифікація. Медсестринський процес. Можливі ускладнення. Невідкладна допомога при комі (гіпо- та гіперглікемічній).
 60. Специфіка роботи медичної сестри в терапевтичних відділеннях різного профілю. Правила охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби. Внесок українських вчених у розвиток вітчизняної терапії.
2. Основні принципи охорони здоров'я людини в Україні.
3. Медсестринство в клініці внутрішніх хвороб, його роль.
4. Основні клінічні прояви захворювань органів дихання, методи діагностики.
5. Бронхіт гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
6. Бронхіальна астма. Етіологія. Медсестринський процес при бронхіальній астмі. Астматичний статус, невідкладна допомога.
7. Пневмонія. Визначення. Класифікація. Позалікарняна (позашпитальна) пневмонія. Етіологія. Медсестринський процес при позалікарняній пневмонії.
8. Внутрішньолікарняна (нозокоміальна) пневмонія. Етіологія. Медсестринський процес.
9. Плеврит. Визначення. Класифікація. Медсестринський процес при ексудативному плевриті.
10. Бронхоектатична хвороба. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
11. Абсцес легень. Етіологія. Медсестринський процес при абсцесі легень залежно від періоду хвороби.
12. Туберкульоз легень. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес. Діагностика, ускладнення, принципи лікування, специфічна і неспецифічна профілактика. Постанова Уряду з боротьби та запобігання туберкульозу.
13. Рак легень. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
14. Емфізема, пневмосклероз. Визначення, причини, медсестринський процес, профілактика.
15. Гострі алергійні хвороби. Поняття про алергози та алергійні реакції негайного та сповільненого типу. Клінічні прояви анафілактичного шоку, набряку Квінке, кропивниці, сироваткової хвороби. Невідкладна допомога, профілактика.
16. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань серцево-судинної системи.
17. Ревматична хвороба. Етіологія. Медсестринський процес.
18. Набуті вади серця. Визначення, причини. Медсестринський процес.
19. Артеріальна гіпертензія. Етіологія. Медсестринський процес. Гіпертонічний криз, клінічні прояви, невідкладна допомога.
20. Атеросклероз. Визначення, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес.
21. Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Стенокардія. Визначення. Етіологія. Форми, класи стенокардії. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги при нападі стенокардії.
22. Медсестринський процес при гострому інфаркті міокарда. Перша допомога. Медсестринське ведення пацієнта з неускладненим інфарктом міокарда. Можливі ускладнення в ході захворювання. Атипові форми інфаркту міокарда. Догляд та опіка над пацієнтами.
23. Гостра серцева недостатність. Серцева астма, набряк легень: причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.

24. Гостра судинна недостатність. Класифікація. Непритомність, колапс, шок. Причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.
25. Хронічна недостатність кровообігу. Роль Київської школи терапевтів у розробленні класифікації хронічної серцевої недостатності. Медсестринський процес.
26. Порушення серцевого ритму. Поняття про синусову тахікардію, брадикардію, екстрасистолію, миготливу аритмію. Участь медсестри в діагностико-лікувальному процесі.
27. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань травного каналу.
28. Гострий гастрит. Причини. Медсестринський процес.
29. Хронічний гастрит А, В. Етіологія. Медсестринський процес.
30. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Етіологія. Основні клінічні синдроми. Медсестринський процес при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки. Можливі ускладнення виразкової хвороби, їх клінічні прояви, невідкладна допомога.
31. Рак шлунка. Етіологія, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес.
32. Ентерит. Етіологія. Медсестринський процес.
33. Коліт. Етіологія. Медсестринський процес.
34. Хронічний панкреатит. Етіологія. Медсестринський процес.
35. Хронічний гепатит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
36. Цироз печінки. Поняття, причини, класифікація. Медсестринський процес.
37. Холецистит. Визначення, причини, класифікація. Медсестринський процес.
38. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Клінічні прояви жовчної коліки, невідкладна допомога.
39. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань нирок та сечовивідних шляхів.
40. Гломерулонефрит гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
41. Пієлонефрит гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
42. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки.
43. Хронічна хвороба нирок. Етіологія. Медсестринський процес. Види діалізу. Особливості догляду за пацієнтами.
44. Основні клінічні прояви, методи діагностики захворювань органів кровотворення.
45. Анемія. Поняття, класифікація, етіологія. Медсестринський процес при постгеморагічній, залізодефіцитній, гіпо- та апластичній, гемолітичній анемії.
46. Гемобластоз. Поняття, причини, класифікація. Медсестринський процес при гострому лейкозі.
47. Хронічний мієлопроліферативний лейкоз (мієлолейкоз, сублейкемічний мієлоз, еритремія). Стадії, клінічні прояви, картина крові. Медсестринський процес.
48. Хронічний лімфопроліферативний лейкоз (хронічний лімфолейкоз, мієломна хвороба). Медсестринський процес.
49. Злоякісні лімфоми і лімфосаркоми. Медсестринський процес.
50. Геморагічні захворювання. Причини, класифікація.
51. Медсестринський процес при тромбоцитопенічній пурпурі,

- тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі.
52. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань опорно-рухового апарату. Ревматоїдний артрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес при ревматоїдному артриті.
 53. Системний червоний вовчак. Етіологія. Медсестринський процес.
 54. Склеродермія. Етіологія. Медсестринський процес.
 55. Пневмоконіоз. Причини. Медсестринський процес.
 56. Вібраційна хвороба, інтоксикація свинцем та пестицидами. Причини, клінічні прояви. Невідкладна допомога. Профілактика.
 57. Дифузне токсичне воло. Етіологія. Медсестринський процес.
 58. Гіпотиреоз. Мікседема. Етіологія. Медсестринський процес.
 59. Цукровий діабет. Визначення, причини. Класифікація. Медсестринський процес. Можливі ускладнення. Невідкладна допомога при комах (гіпо- та гіперглікемічній).
 60. Специфіка роботи медичної сестри в терапевтичних відділеннях різного профілю. Правила охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Внутрішні хвороби / за ред. М.С. Расіна. — Полтава: Форпіка, 2002. — 468 с.

Литвиненко В.І. Сестринська справа. — К.: Знання, 2008. — 820 с.

Медсестринство у внутрішній медицині: навч. посіб. / М.Б. Шегедин, І.А. Шуляр, Л.М. Подносова, Л.П. Дацко, О.Т. Шавала. — К.: Медицина, 2009. — 176 с.

Медсестринство у внутрішній медицині: підручник / О.С. Стасишин, Н.Я. Іванів, Г.П. Ткачук та ін. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 536 с.

Ослопов В.Н., Богоявленская О.В. Общий уход за больными в терапевтической клинике. — М.: Издат. дом “Гэотар-мед”, 2004. — 210 с.

Пропедевтика внутрішніх хвороб / за ред. Ю.І. Децика. — К.: Здоров’я, 2000. — 546 с.

Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими / За заг. ред. д.м.н., проф. А.В. Єпішина. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.

Середюк Н.М., Вакалюк І.П. Внутрішня медицина. Терапія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 668 с.

Файник А.Ф., Бродик О.В. Невідкладні стани в клініці внутрішніх захворювань. — Львів: Фенікс, 2002.

Федорів Я.Р. Патологія системи дихання. — Львів: Видавничий дім “Наутіліус”, 2001.

Хворостінка В.М., Журавльова Л.В., Мойсеєнко Т.А. Факультетська терапія. — Харків: Факт, 2000.

Додаткова

Никитин А.В., Переверзев Б.М., Гусманов А.К. Основы диагностики заболеваний внутренних органов. — М.: МарТ, 2003.

Околоков А.Н. Диагностика болезней внутренних органов. — М.: Медицинская литература, 2000.

Околоков А.Н. Лечение болезней внутренних органов. — М.: Медицинская литература, 2000.

Смолева Э.В. Сестринское дело. — Ростов н/Д.: Фенікс, 2004.

Справочник терапевта / под ред. академика РАМН Н.Р. Полеева; в 2 кн. — М.: Оникс XXI век, Мировозрозование, 2003.

Шегедин М.Б. Медсестринство в Україні: навч. посіб. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.

Шегедин М.Б., Мудрик Н.О. Історія медицини та медсестринства. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.

Шишкин А.Н., Слепых Л.А. Практикум по внутренним болезням: Ведение больных в терапевтической клинике: Методическое пособие. — СПб: Лань, 2002.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець

МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ

Укладачі:

І.А. Козинець — викладач вищої категорії Черкаського базового медичного коледжу, голова циклової комісії хірургії, завідувач медсестринського відділення;

І.Я. Губенко — викладач-методист, викладач вищої категорії, директор Черкаського базового медичного коледжу, канд. мед. наук, заслужений лікар України;

І.В. Радзієвська — викладач-методист, викладач вищої категорії, заступник директора з навчальної роботи Черкаського базового медичного коледжу.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії хірургічних дисциплін Черкаського медичного коледжу (протокол № 1 від 31 серпня 2011 р.) та рекомендовано до затвердження опорною цикловою комісією ВМ(Ф)НЗ I—III рівнів акредитації (протокол № 1 від 26 жовтня 2011 р.).

Рецензенти:

В.І. Коваль — завідувач відділення Черкаської обласної спеціалізованої комісії, канд. мед. наук, лікар-хірург, спеціаліст вищої категорії;

І.Ю. Андрієвський — директор Вінницького базового медичного коледжу ім. акад. Д.І. Заболотного, канд. мед. наук;

А.М. Савченко — завідувач кафедри менеджменту та економіки охорони здоров'я Східноєвропейського університету економіки та менеджменту (м. Черкаси), лікар-хірург, спеціаліст вищої категорії, доктор мед. наук.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство в хірургії” складено для вищих медичних навчальних закладів України I—III рівнів акредитації.

У зв’язку з реорганізацією системи охорони здоров’я та підготовки медичних кадрів в Україні постало питання про якісно нову підготовку медичних сестер. Медична сестра повинна мати ґрунтовну медичну освіту.

Мета вивчення дисципліни “Медсестринство в хірургії” — підготувати на високому фаховому рівні медичну сестру для роботи в хірургічних відділеннях стаціонару та поліклініки, яка повинна спостерігати за хворими, оцінювати їхній стан, досконало володіти технікою медсестринських маніпуляцій, складати план медсестринського догляду за пацієнтом, доглядати за хворими, надавати першу долікарську допомогу, проводити профілактику післяопераційних ускладнень, диспансерне спостереження за хворими, пропагувати здоровий спосіб життя.

При вивченні дисципліни “Медсестринство в хірургії” значну увагу приділено самостійній роботі студентів із хворими в лікувальних закладах, опрацюванню додаткової літератури в бібліотеках та вдома, практичному тренінгу і вдосконаленню професійних вмінь у тренажерних кабінетах. Предмет слід викладати з урахуванням кваліфікаційної характеристики в тісному зв’язку з раніше вивченими предметами та дисциплінами.

На вивчення курсу відводиться 378 год; з них 50 — на лекції, 192 — на навчальну практику під керівництвом викладача та 136 год — на самостійну роботу. Згідно з орієнтовним навчальним планом зі спеціальності, програма передбачає підсумковий контроль знань у вигляді складання іспиту.

Програму складено відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ та ОПП, зі спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа”, затверджених МОН і МОЗ України в 2011 р. і навчальних планів (2011 р.).

Після вивчення дисципліни ***студенти повинні знати:***

- принципи санітарно-протиепідемічного режиму в лікувальних закладах;
- принципи організації роботи відділень хірургічного профілю;
- роль і завдання медичної сестри в лікувально-діагностичному процесі;
- направлення і транспортування хірургічних хворих за призначенням;
- універсальні потреби людини;
- етіологію, основні клінічні симптоми хірургічних захворювань;
- методи об’єктивного обстеження, діагностику, принципи лікування хірургічних хворих;
- принципи планування й організації індивідуального догляду за хірургічними хворими, методи диспансерного спостереження;
- тактику медичної сестри при наданні екстреної долікарської допомоги; принципи медичної етики й деонтології, міжособистісні аспекти спілкування.

Студенти повинні вміти:

- забезпечити дотримання суворої асептики та інфекційної безпеки пацієнта й медичної сестри під час роботи в стаціонарі та поліклініці, в операційній, перев’язувальній тощо;
- готувати пацієнтів до хірургічних втручань;
- досконало володіти технікою медсестринських маніпуляцій у

- хірургічній клініці;
- володіти основами фіксуєчої техніки — десмургії, транспортувальної та лікувальної іммобілізації;
 - виконувати обов'язки операційної, перев'язувальної, процедурної або палатної медичної сестри;
 - надавати невідкладну допомогу при найпоширеніших хірургічних захворюваннях;
 - проводити на достатньому професійному рівні догляд за хворими хірургічного профілю;
 - вирішувати деонтологічні завдання, пов'язані з професійною діяльністю, володіти навичками професійного спілкування.

Студенти мають бути поінформовані про:

- основи законодавства України про охорону здоров'я;
- накази та інструктивні листи МОЗ України, які регламентують роботу лікувальних закладів;
- моральну та юридичну відповідальність за збереження професійної таємниці;
- сучасний стан захворюваності на хірургічні та онкологічні захворювання в регіоні, Україні, світі.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Розділ 1. Вступ. Обстеження пацієнта медичною сестрою				
1	Основні завдання хірургічної служби в Україні. Охорона праці в галузі	6	2	—	4
2	Обстеження пацієнта медичною сестрою	9	1	4	4
	Розділ 2. Медсестринство в загальній хірургії				
3	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри	24	4	12	8
4	Гемостаз	14	2	8	4
5	Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях	20	4	8	8
6	Знеболювання в діяльності медичної сестри	18	2	8	8
7	Неоперативна та оперативна хірургічна техніка	24	2	16	6
8	Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань	16	2	8	6
9	Догляд за хворими в передопераційний період	16	2	8	6
10	Догляд за хворими в післяопераційний період	16	2	8	6
11	Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими	20	2	12	6
12	Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими	14	2	8	4
13	Загальні проблеми під час догляду за хворими із хірургічною інфекцією	22	2	12	8
14	Догляд за онкологічними хворими	14	2	8	4
15	Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці	16	2	8	6
	Розділ 3. Медсестринство в спеціальній хірургії				
16	Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови	16	2	8	6
17	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями шиї	12	2	4	6
18	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки	16	2	8	6
19	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини	22	4	12	6
20	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки	15	1	8	6
21	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві системи	16	2	8	6
22	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта	16	2	8	6

	і таза				
23	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок	16	2	8	6
	Усього	378	50	192	136

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основні завдання хірургічної служби в Україні. Охорона праці в галузі	4
2	Обстеження пацієнта медичною сестрою	4
3	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри	8
4	Гемостаз	4
5	Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях	8
6	Знеболювання в діяльності медичної сестри	8
7	Неоперативна та оперативна хірургічна техніка	6
8	Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань	6
9	Догляд за хворими в передопераційний період	6
10	Догляд за хворими в післяопераційний період	6
11	Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими	6
12	Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими	4
13	Загальні проблеми під час догляду за хворими з хірургічною інфекцією	8
14	Догляд за онкологічними хворими	4
15	Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці	6
16	Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови	6
17	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями шиї	6
18	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки	6
19	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини	6
20	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки	6
21	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статевих систем	6
22	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза	6
23	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок	6
	Усього	136

ЗМІСТ

Розділ 1. Вступ. Обстеження пацієнта медичною сестрою

Тема 1. Основні завдання хірургічної служби в Україні. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Хірургія — розділ медицини, основним лікувальним засобом якого є хірургічні маніпуляції та операції. Нарис з історії хірургії. Причини, які заважали розвитку хірургії. Відкриття антисептики й асептики, знеболювання та груп крові. Початок розвитку сучасної хірургії, диференціація хірургічних спеціальностей та становлення хірургії як науки. М.І. Пирогов — видатний хірург, учений-анатом, засновник військово-польової хірургії. Визначні хірурги XIX—XX ст.: М.В. Скліфосовський, М.І. Пирогов, О.М. Бакулев, П.І. Дьяконов, С.П. Федоров, О.В. Вишневський, М.М. Петров, Б.В. Петровський та ін. Українська школа хірургів: В.О. Караваєв, О.П. Кримов, М.М. Дітерікс, С.П. Коломнін, В.П. Філатов, О.О. Шалімов, М.М. Амосов та ін. Місце хірургії в сучасній медицині. Організація та структура хірургічної служби України, основні хірургічні заклади військової та цивільної медицини.

Хвороба та етапи її розвитку. Уявлення про етіологію, патогенез, клінічні симптоми та синдроми, перебіг хвороби, діагноз, прогноз хвороби, види лікування.

Розвиток медсестринства в Україні. Медсестринські теорії і концептуальні моделі, які діють у сучасних умовах. Впровадження в хірургічну практику медсестринського процесу, його етапів.

Міжособистісні аспекти спілкування.

Принципи медичної етики і деонтології при обстеженні, лікуванні, догляді за пацієнтами та під час спілкування з їхніми родичами.

Дотримання правил ТБ. Знищення та знезараження предметів, забруднених кров'ю, екскретами хворих. Складання плану заходів профілактики поширення ВІЛ-інфекції, гепатиту С. Охорона праці в галузі.

Тема 2. Обстеження пацієнта медичною сестрою

ЛЕКЦІЯ

Коротке оцінювання загального стану пацієнта.

Методи обстеження пацієнта: суб'єктивні, об'єктивні, додаткові.

Суб'єктивний метод обстеження (бесіда, інтерв'ю): паспортні дані, основні скарги, історія проблеми, анамнез, історія сім'ї.

Об'єктивні методи обстеження: огляд (загальний, місцевий), правила його проведення, послідовність. Діагностичне значення.

Загальне уявлення про метод пальпації, перкусії, аускультатії. Правила та техніка проведення їх. Діагностичне значення.

Аналіз даних суб'єктивного й об'єктивного методів обстеження пацієнта. Мета аналізу: встановити проблеми (наявні чи потенційні) пацієнта, установити сестринський діагноз, заповнити листок сестринського оцінювання стану пацієнта.

Загальне уявлення про додаткові методи дослідження: лабораторні

та інструментальні (рентгенологічні, ендоскопічні, ультразвукові, радіоізотопні, методи функціональної діагностики). Підготовка пацієнта до додаткових методів дослідження. Правила взяття матеріалу для лабораторних досліджень, транспортування його до лабораторії. Виконання нескладних лабораторних досліджень (експрес-методами).

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Оволодіння методикою збирання паспортних даних. Заповнення паспортної частини амбулаторної картки і медичної картки стаціонарного хворого. Оволодіння методикою збирання основних скарг хворого, деталізація їх. Оволодіння методикою збирання історії теперішньої проблеми, анамнезу захворювання, анамнезу життя, в тому числі сімейного й алергологічного.

Ознайомлення з методикою проведення огляду пацієнта, додатково користуючись таблицями, слайдами, фільмами.

Засвоєння методики пальпації. Пальпація шкіри, лімфатичних вузлів, грудної клітки, органів черевної порожнини (поверхнева і глибока). Визначення пульсу і його характеристика.

Ознайомлення з методикою порівняльної перкусії легенів; визначення відносної тупості серця.

Ознайомлення з методикою аускультації легенів і серця.

Обхід хворих хірургічного відділення з метою збирання паспортних даних, основних скарг, анамнезу.

Демонстрація викладачем і засвоєння студентами методів сестринського об'єктивного обстеження хворих (у відділенні або на амбулаторному прийомі) з різною хірургічною патологією: огляду, пальпації, перкусії й аускультації.

Відпрацювання навичок спілкування і взаємовідносин у системі медична сестра—пацієнт—сім'я пацієнта.

Практичні навички:

- методика проведення опитування;
- заповнення паспортної частини амбулаторної картки та медичної картки стаціонарного хворого;
- методика проведення огляду;
- методика пальпації, перкусії, аускультації;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- заповнення листка сестринського оцінювання стану пацієнта;
- методика міжособистісного спілкування.

Розділ 2. Медсестринство в загальній хірургії

Тема 3. Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри

ЛЕКЦІЇ

Роль мікрофлори, наявності вхідних воріт і стану макроорганізму в розвитку гнійної інфекції. Екзогенна та ендогенна хірургічна інфекція. Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію, її профілактика. Асептика — комплексна система профілактичних і лікувальних засобів у боротьбі з інфекційними ускладненнями та захворюваннями. Санітарно-гігієнічні й

протиепідемічні заходи для поліпшення медичної допомоги хворим і потерпілим з гнійними захворюваннями; їх профілактика згідно з чинними наказами.

Основні принципи асептики: стерилізація та ізоляція. Профілактика повітряної, краплинної, контактної та імплантаційної інфекції. Фізичні та хімічні методи стерилізації. Термічні засоби: пастеризація, паровий, сухоповітряний, обпалювання і прожарювання.

Променева, газова стерилізація. Контроль стерилізації. Профілактика імплантаційної інфекції. Підготовка рук та стерилізація їх перед операцією. Надягання стерильної білизни, оброблення операційною поля. Антисептика — комплексний метод знищення інфекції в рані та організмі людини. Види антисептики, основні групи хімічних речовин і способи застосування їх. Операційний блок, оснащення, режим роботи, прибирання. Забезпечення режиму асептики, антисептики на етапах хірургічної допомоги.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Приготування і підготовка до стерилізації хірургічних інструментів, білизни, перев'язувального матеріалу, гумових виробів та апаратів з оптичною системою. Способи укладання однорідного та різноманітного матеріалу, маркування, транспортування і зберігання стерилізаційних коробок (біксів). Стерилізація тазів для оброблення рук.

Техніка оброблення рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна, розчинами первомуру (С-4), хлоргексидину біглюконату, стериліуму та іншими сучасними препаратами. Самостійне надягання стерильного халата, маски, гумових рукавичок, а також знімання використаного одягу та рукавичок. Ознайомлення з фізичними і хімічними властивостями антисептичних речовин. Ознайомлення з методиками стерилізації та зберігання шовного матеріалу.

Приготування перев'язувального матеріалу, білизни, халатів, масок і рукавичок до стерилізації та укладання їх у стерилізаційні коробки. Завантаження парового стерилізатора автоклава, спостереження за ходом стерилізації та розвантаження. Контроль стерилізації. Підготовка хірургічних інструментів до стерилізації після чистих і гнійних операцій. Контроль оброблення на залишки крові та мийного розчину. Режим стерилізації з урахуванням анаеробної інфекції, гепатиту В і СНІДу.

Практичні навички:

- сухоповітряна стерилізація;
- приготування, підготовка до стерилізації та укладання в стерилізаційні коробки перев'язувального матеріалу, операційної білизни;
- стерилізація в паровому стерилізаторі;
- проведення контролю ефективності теплової стерилізації;
- підготовка до стерилізації та стерилізація гумових трубок, дренажів, катетерів;
- хімічна дезінфекція і стерилізація хірургічних інструментів;
- збереження стерилізованих матеріалів;
- дезінфекція і стерилізація тазів для підготовки рук до операції;
- підготовка рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна;
- оброблення рук препаратами бактерицидної дії, такими як хлоргексидину біглюконат, С-4, стериліум, та іншими сучасними препаратами;

- термінова підготовка рук до операції;
- самостійне надягання стерильного халата, гумових рукавичок та маски на себе й на хірурга;
- знімання використаних рукавичок, халата, маски;
- підготовка операційного поля за методом Гроссіха—Філончикова.

Тема 4. Гемостаз

ЛЕКЦІЯ

Поняття про кровотечу та крововтрату. Класифікація крововтрати. Класифікація кровотеч за причиною, зв'язком з навколишнім середовищем, наявністю проявів, часом виникнення, об'ємом крововтрати та за повторюваністю. Синдром гострої анемії, геморагічний шок, клінічні та лабораторні критерії оцінювання крововтрати, клінічні ознаки кровотечі з легенів і травного тракту. Тактика медичної сестри щодо гематом і крововиливів. Лабораторні та спеціальні методи діагностики. Механізм самостійного спинення кровотечі. Тимчасове й остаточне спинення кровотечі. Фізичні, хімічні, біологічні і механічні методи. Перша допомога під час зовнішніх і внутрішніх кровотеч на етапах надання медичної допомоги. Особливості інтенсивної терапії і догляду за хворими в умовах стаціонарного лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Засвоєння способів спинення кровотечі: накладання джгута або джгута-закрутки, стискальної пов'язки, пальцевого притиснення артерії, тугої тампонади рани, накладання кровоспинного затискача на судини і перев'язування їх у рані та на протязі (на фантомі), охолодження.

Принципи й тактика надання першої медичної допомоги під час зовнішніх і внутрішніх кровотеч, шоківий індекс, оцінювання стану хворого. Транспортування і госпіталізація. Клінічний аналіз перебігу хвороби пацієнта та аналіз медичних карток, особливості консервативного й оперативного лікування. Робота в операційній, перев'язувальній, маніпуляційній: ознайомлення з остаточним гемостазом за допомогою фізичних, хімічних і біологічних методів. Участь у проведенні інструментального обстеження і догляду за хворими в стаціонарі.

Практичні навички:

- клінічне визначення виду кровотечі та об'єму крововтрати;
- тимчасове спинення зовнішньої кровотечі механічними засобами:
 - зміна положення тіла або кінцівок хворого для спинення кровотечі;
 - накладання стискальної пов'язки;
 - накладання джгута та джгута-закрутки;
 - пальцеве притиснення артерії — плечової, сонної, стегнової, ліктьової, підколінної, скроневої, черевної;
 - накладання затискача на судину;
 - туга тампонада рани;
- накладання кровоспинного затискача на судину (на фантомі);
- накладання лігатури на судину (на фантомі);
- місцеве застосування хімічних і біологічних засобів гемостазу;
- застосування охолодження для гемостазу.

Тема 5. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях

ЛЕКЦІЇ

Інфузійно-трансфузійна терапія в сучасній хірургії, реаніматології та інтенсивному лікуванні.

Правові аспекти гемотрансфузій. Способи введення інфузійних речовин. Комплекс заходів з проведення гемотрансфузій. Показання, протипоказання до переливання крові та її компонентів. Основи ізосерології. Система груп крові АВ0 та система резус. Визначення груп крові за допомогою стандартних сироваток та цоліклонів анти-А і анти-В реагентів. Поняття про резус-фактор. Визначення резус-належності експрес-методом стандартними антирезусними сироватками і цоліклональними D і C реагентами. Визначення якості крові та препаратів крові. Необхідні проби на сумісність еритроцитної маси донора і реципієнта. Методи і техніка гемотрансфузій. Помилки й ускладнення під час переливання препаратів крові. Догляд за хворими під час і після гемотрансфузії, лабораторний контроль. Донорство та його джерела. Необхідність обстеження донорів на вірусний гепатит, СНІД, сифіліс. Компоненти і препарати крові, їх клінічне застосування. Документація у випадку гемотрансфузій. Кровозамінники та гемокоректори. Класифікація розчинів за групами. Поняття про повне і часткове парентеральне харчування. Ускладнення в разі переливання кровозамінників, перша медична допомога при цьому. Організація служби крові в Україні.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Визначення груп крові системи АВ0 стандартними та цоліклональними сироватками анти-А і анти-В. Визначення резус-належності сироваткою анти-D. Проведення проб на сумісність крові донора та реципієнта. Визначення придатності консервованої крові та її препаратів.

Участь у визначенні групи крові та резус-належності донора і хворого, проведення проб на індивідуальну сумісність, резус-сумісність, біологічної проби. Догляд за хворими під час і після переливання крові. Участь у заповненні документації. Робота в маніпуляційному кабінеті та пункті взяття крові.

Практичні навички:

- визначення груп крові за допомогою стандартних сироваток і цоліклонів анти-А та анти-В реагентів;
- визначення резус-фактора крові експрес-методом;
- проведення проб на сумісність еритроцитної маси донора та реципієнта (на індивідуальну та резус-сумісність, біологічної проби);
- догляд за хворими під час і після переливання еритроцитної маси та інших препаратів крові;
- ведення документації переливання препаратів крові та кровозамінників.

Тема 6. Знеболювання в діяльності медичної сестри

ЛЕКЦІЯ

Поняття про біль і знеболювання. Історія знеболювання. Анестезіологія — окрема медична спеціальність. Спільність її з реаніматологією та інтенсивною терапією. Поняття про загальне і місцеве знеболювання. Теорії наркозу. Види наркозу залежно від способів введення наркотичної речовини. Поняття про сучасну багатокомпонентну анестезію.

Основні речовини для проведення наркозу. Апаратура для наркозу та анестезіологічні інструменти. Штучна гіпотермія. Підготовка хворих до анестезії, премедикація. Клінічний перебіг наркозу та його стадії, можливі ускладнення. Тактика в разі ускладнень, їхня профілактика. Неінгаляційний наркоз, його різновиди, переваги та недоліки. Участь медичної сестри в оформленні медичної документації із загального знеболювання.

Місьцеве знеболювання, механізм і види місцевої анестезії. Найпоширеніші анестезувальні засоби. Показання і протипоказання до проведення місцевої анестезії. Оснащення і техніка інфільтраційної, провідникової за методом Лукашевича—Оберста, внутрішньокісткової, внутрішньовенної та місцевої анестезії за методом О.В. Вишневського. Спинномозкова і перидуральна анестезія. Техніка проведення, протипоказання, можливі ускладнення, профілактика.

Новокаїнова блокада, її різновиди і показання до проведення. Можливості анестезіологічного забезпечення на різних етапах надання хірургічної допомоги. Участь медичної сестри в проведенні місцевої анестезії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вивчення апаратури для наркозу, правил техніки безпеки і роботи з наркозними та дихальними апаратами. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для загальної і місцевої анестезії. Способи забезпечення прохідності дихальних шляхів і боротьби з можливими ускладненнями знеболювання. Оцінювання ефективності реанімаційних заходів.

Ознайомлення та участь у приготуванні стола анестезіолога, веденні наркозної картки, спостереженні за життєво важливими функціями організму: ЦНС, диханням і серцево-судинною системою. Засвоєння навичок надання першої допомоги під час блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця. Участь у проведенні місцевої анестезії та новокаїнової блокади хірургічним хворим. Робота у відділенні інтенсивної терапії, виконання призначень лікаря та догляд за хворими.

Практичні навички:

- підготовка наркозної апаратури до роботи (перевірка готовності до роботи, стерилізація);
- правила роботи з газовими балонами та редукторами;
- проведення кисневої інгаляції через маску або носові катетери під час централізованої подачі кисню;
- підготовка до роботи стола сестри-анестезистки;
- перша допомога під час блювання, регургітації;
- перша допомога в разі механічних асфіксій;
- проведення місцевої холодової анестезії шкіри хлоретилком;
- проведення місцевої анестезії за методом О.В. Вишневського, провідникової — за методом Лукашевича—Оберста.

Тема 7. Неоперативна та оперативна хірургічна техніка

ЛЕКЦІЯ

Поняття про пов'язку та перев'язку. Види пов'язок. Основні перев'язувальні засоби та матеріали. Транспортна і лікувальна іммобілізація. М'які пов'язки: бинтові, клейові, косинкові, пращоподібні та пов'язки з підручних матеріалів. Правила бинтування. Основні типи бинтових пов'язок. Тверді пов'язки, різновиди й оснащення для їх накладання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Мета і принципи транспортної іммобілізації. Особливості використання штатних шинних комплектів. Особливості використання пневмошин. Гіпсові пов'язки. Властивості та якість гіпсу. Види гіпсових пов'язок. Правила накладання гіпсових пов'язок. Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: на голову й шию, грудну клітку і плечовий суглоб, ділянку живота і таза, верхню та нижню кінцівки. Ознайомлення із застосуванням бандажа та суспензорія, еластичних і трубчастих бинтів.

Робота медичної сестри в чистій та гнійній перев'язувальних.

Поняття про хірургічну операцію та оперативну хірургію. Види хірургічних операцій: залежно від терміновості, за методами видалення патологічного вогнища, реконструктивні та пластичні. Сучасні загальні хірургічні інструменти: для розсікання і зшивання тканин, для захоплення і фіксації, для розширення рани, спинення кровотечі. Спеціальні інструменти для операцій на окремих органах. Елементи операцій: розсікання тканини, гемостаз, фіксація тканин, видалення патологічного вогнища, з'єднання та дренажування рани. Вивчення хірургічних інструментів — загальних і спеціальних. Складання наборів інструментів для операцій на кістках, органах черевної та грудної порожнини, для трепанації черепа, трахеостомії, первинного хірургічного оброблення рани, скелетного витягання, венесекції. Формування пакетів для тимчасових невідкладних оперативних втручань. Робота медичної сестри в операційній і перев'язувальній. Участь медичної сестри у підготовці та відборі інструментів для операцій. Використання загальних хірургічних інструментів під час роботи в перев'язувальній і догляду за хворими.

Практичні навички:

- транспортна іммобілізація в разі ушкоджень і захворювань з використанням табельних і підручних засобів;
- транспортна іммобілізація пневмошинами;
- накладання м'яких захисних і лікувальних пов'язок на різні частини тіла з марлевих і трубчастих еластичних бинтів та підручних матеріалів;
- визначення якості гіпсу та приготування гіпсових бинтів і лонгет;
- замочування гіпсових бинтів і лонгет, допомога лікарям у накладанні гіпсових пов'язок;
- зняття гіпсових пов'язок;
- складання наборів інструментів для первинного хірургічного оброблення ран;
- складання наборів інструментів для операцій на кістках;
- складання наборів інструментів для операцій на органах черевної порожнини;
- складання наборів інструментів для операцій на органах грудної порожнини;
- складання наборів інструментів для трепанації черепа;

- складання наборів інструментів для трахеотомії;
- складання наборів інструментів для скелетного витягання;
- складання наборів інструментів для венесекції;
- формування пакетів для тимчасових хірургічних втручань.

Тема 8. Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань

ЛЕКЦІЯ

Загальноклінічні методи обстеження хворих: знайомство з хворим, збирання анамнезу захворювання та життя, даних об'єктивного дослідження органів і систем, місць патологічного вогнища, лабораторні та спеціальні методи дослідження. Методика оформлення і ведення історій хвороб, необхідний мінімальний обсяг лабораторних та інших методів обстеження хворих. Організація та послідовність проведення діагностики, обстеження. Підготовка хворого до спеціальних досліджень. Участь медсестри в обстеженні хворих та оформленні відповідної документації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Участь у заповненні медичних карток стаціонарних хворих. Збирання анамнезу життя і захворювання. Вивчення місцевих проявів захворювання: огляд, перкусія, пальпація, аускультация та різні вимірювання симетричних частин тіла. Оцінювання результатів лабораторних та інших методів обстеження хворих. Аналіз медичних карток стаціонарних хворих, їхній зміст і особливості ведення. Вивчення документації постової сестри, ознайомлення з роботою перев'язувального, процедурного кабінетів.

Практичні навички:

- обстеження хворого та діагностика хірургічних захворювань;
- заповнення медичної картки амбулаторного та стаціонарного хворого.

Тема 9. Догляд за хворими в передопераційний період

ЛЕКЦІЯ

Організація хірургічного відділення, його структура, розміщення, палати, перев'язувальна, режим роботи, прибирання. Лікарський план обстеження і лікування хворого та його значення для роботи молодшого медичного персоналу. Поняття про загальний догляд за хірургічними хворими. Санітарно-гігієнічні вимоги до медичного персоналу та хворих. Особливості організації харчування хірургічних хворих. Визначення показань і протипоказань до знеболювання та операції (абсолютні, відносні). Оцінювання операційного ризику. Підготовка хворого до операції. Мета передопераційної підготовки: підготовка нервової, серцево-судинної систем, органів дихання, травного тракту. Підготовка операційного поля.

Премедикація. Транспортування хворого в операційну. Особливості підготовки до ургентних і планових операцій. Необхідний обсяг лабораторних та інших спеціальних методів обстеження: для проведення операцій різного обсягу та загального знеболювання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Участь у підготовці до планової й ургентної операції. Проведення премедикації. Підготовка операційного поля. Транспортування хворих в операційну.

Практичні навички:

- підготовка хворого до планової операції;
- підготовка хворого до ургентної операції;
- проведення премедикації;
- транспортування хворого в операційну;
- оцінювання даних лабораторних і додаткових методів обстеження;
- проведення проб на чутливість до новокаїну та інших лікарських засобів.

Тема 10. Догляд за хворими в післяопераційний період

ЛЕКЦІЯ

Післяопераційний період, його фази та варіанти перебігу. Порушення функцій життєво важливих органів і процесів обміну після операції.

Організація роботи і гігієнічний режим у відділенні реанімації та інтенсивної терапії (ВРІТ), оцінювання загального стану хворого. Клінічний і моніторний нагляд за хворим.

Післяопераційні ускладнення, їх профілактика і усунення: психічні та невротичні розлади, порушення діяльності серцево-судинної системи, дихання, травного тракту, сечовиділення.

Можливі ускладнення в ділянці рани і дренажів. Післяопераційний режим, дієта, лікувальна фізкультура. Лабораторний і функціонально-діагностичний контроль за станом хворого. Документація ВРІТ. Поняття про реабілітацію хірургічних хворих після операції.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Робота у відділенні реанімації й інтенсивної терапії, у хірургічному відділенні. Профілактика ускладнень після операцій, виконання призначень лікаря. Ознайомлення з функціонально-діагностичною апаратурою і лабораторним контролем за хворими. Документація ВРІТ та участь у її веденні.

Практичні навички:

- догляд за хворими в післяопераційний період;
- виявлення та участь у ліквідації ускладнень у післяопераційний період;
- виконання призначень лікаря;
- складання режиму, дієти, ЛФК для хворих у відділенні інтенсивної терапії;
- ведення документації.

Тема 11. Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про травму. Види травматизму та його профілактика. Організація травматологічної допомоги.

Ускладнення травм — безпосередні, найближчі та пізні. Особливості обстеження травматологічного хворого, дослідження місця ушкодження. Організаційні та лікувальні принципи надання першої медичної допомоги. Види закритих травм м'яких тканин: забиття, розтягнення, розрив, струс, здавлення. Особливості діагностики, надання першої допомоги та лікування. Вивихи, їхні види, діагностика і лікування.

Уявлення про переломи кісток: класифікація, клінічні ознаки, надання першої допомоги. Зростання переломів. Фактори, що уповільнюють зростання. Принципи лікування. Особливості догляду за травматологічними хворими.

Уявлення про поранення та рану. Види ран, розподіл їх за характером ушкодження. Клінічні ознаки ран, класифікація за стадіями розвитку інфекційного процесу. Етапи перебігу ранового процесу. Види загоєння ран. Основи надання першої медичної допомоги в разі поранень. Загальні принципи первинного хірургічного оброблення ран. Антибактеріальна, хіміотерапія. Особливості лікування у випадках гнійних ран. Симптоми нагноєння рани, консервативне та хірургічне активне лікування, використання протеолітичних ферментів, загальної та місцевої антибіотикотерапії, УФО, лазера, гіпербаричної оксигенації. Вторинне хірургічне оброблення рани. Особливі види ранової інфекції. Вогнепальні поранення. Особливості перебігу і лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Робота в травматологічному відділенні.

Клінічний аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними ушкодженнями, обговорення питань діагностики, клінічної картини, обсягу надання першої медичної допомоги на етапах евакуації.

Ознайомлення з різними методами лікування й участь у маніпуляціях та оперативних втручаннях. Догляд за травматологічними хворими.

Демонстрація й аналіз рентгенограм травматологічних хворих. Робота в операційній та перев'язувальній.

Участь у накладанні й знятті гіпсових пов'язок. Підготовка шини Белера, інструментів для скелетного витягання тензійними апаратами.

Робота в чистій та гнійній перев'язувальній, травматологічному пункті. Проведення перев'язок, зняття швів у хворих після операції. Відпрацювання підбору необхідних інструментів для первинного хірургічного оброблення ран. Лікування потерпілих з гнійними ранами залежно від фази ранового процесу. Накладання м'яких клеолових і бинтових пов'язок.

Практичні навички:

- діагностика та надання першої медичної допомоги в разі ушкодження м'яких тканин;
- діагностика та надання першої медичної допомоги у випадку вивихів і переломів;
- участь у накладанні та знятті гіпсових пов'язок;
- догляд за хворими;
- підготовка наборів для операцій на кістках;
- перша допомога при ранах;

- проведення первинного хірургічного оброблення поверхнево розміщених ран м'яких тканин;
- проведення активно-пасивної профілактики правця;
- участь у лікуванні ран залежно від фази ранового процесу.

Тема 12. Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими

ЛЕКЦІЯ

Опіки. Класифікація термічних опіків. Визначення глибини ушкодження тканин і площі опіку. Послідовність надання першої медичної допомоги хворим, боротьба з опіковим шоком, місцеве лікування в разі опіків. Роль охолодження та раннього первинного хірургічного оброблення ушкодженої ділянки для поліпшення результатів подальшого лікування. Опікова хвороба: періоди та клінічні симптоми, принципи лікування. Догляд за опіковими хворими. Хімічні опіки, їх види, прояви, перша медична допомога і лікування. Відмороження. Види холодової травми. Класифікація відморожень, періоди і ступені розвитку. Перша допомога на догоспітальному етапі та лікування. Особливості догляду за хворими з відмороженнями.

Електротравма. Дія електроструму на організм людини — електроопік, загальні зміни в центральній нервовій та серцево-судинній системах, у диханні. Особливості надання першої медичної допомоги, серцево-легенева реанімація, принципи лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання практичних навичок з надання першої медичної допомоги потерпілим, визначення глибини та площі опіку. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з опіками, відмороженнями. Обговорення питань клінічної картини, діагностики, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Догляд за хворими з опіками і відмороженнями. Проведення некротомії та перев'язок.

Демонстрування та клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з електротравмою. Проведення лікувальних заходів в умовах відділення реанімації та інтенсивної терапії.

Практичні навички:

- перша допомога в разі термічних, хімічних опіків;
- перша допомога в разі електротравми;
- перша допомога в разі холодової травми, відмороження та загального замерзання;
- методика охолодження ушкодженої ділянки у випадку термічного опіку.

Тема 13. Загальні проблеми під час догляду за хворими із хірургічною інфекцією

ЛЕКЦІЯ

Гострі гнійні захворювання шкіри (фурункул, карбункул, гідраденіт, абсцес, флегмона, бешиха, еризипелойд). Клінічна картина, особливості перебігу та лікування у разі цих захворювань. Тактика медичної сестри при

цьому. Запальні захворювання судин (лімфангіт, лімфаденіт, флебіт, тромбофлебіт). Причини, клінічні ознаки та лікування. Небезпечність ускладнень гострого тромбофлебіту нижніх кінцівок. Гнійно-запальні захворювання кісток і суглобів (бурсит, тендовагініт, артрит, остеомієліт). Причини, особливості клінічної картини і лікування залежно від локалізації процесу. Роль медичної сестри в діагностиці та забезпеченні лікування хворих з окремими видами гнійних захворювань.

Поняття про клостридіальну й неклостридіальну анаеробну інфекцію. Газова гангрена: збудники, форми, загальні й місцеві прояви. Профілактика, протиепідемічні заходи і принципи лікування.

Правець: шляхи проникнення збудника й умови розвитку захворювання. Клінічні ознаки та профілактика, лікування й догляд за хворими.

Гнильна неклостридіальна анаеробна інфекція, причини виникнення, особливості клінічної картини та лікування. Організація догляду за хворими.

Види сепсису. Класифікація, клінічна картина, місцеві та загальні прояви захворювання. Токсикоінфекційний шок, симптоми, перша медична допомога, інтенсивна терапія, комплексне лікування й особливості догляду за хворими.

Поняття про специфічну інфекцію. Особливості захворювань, які потребують хірургічного лікування. Сибірка: причини, форми, клінічні ознаки, обов'язковість консервативної терапії. Дифтерія ран: особливості перебігу ранового процесу, специфічна терапія, застосування антибіотиків та антисептиків. Протиепідемічні заходи й особливості догляду за хворими. Тактика медичної сестри під час виявлення таких хворих. Особливості надання допомоги хворим з укушеними ранами.

Туберкульоз, який потребує хірургічного лікування, його форми. Туберкульоз лімфатичних вузлів: ознаки та лікування. Кістково-суглобовий туберкульоз: місцеві та загальні симптоми, діагностика, хіміотерапія, санаторно-ортопедичне, оперативне лікування та реабілітація хворих.

Актиномікоз: клінічна картина, діагностика і лікування. Хірургічна проблема СНІДу.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Участь у проведенні активного хірургічного втручання в разі гнійних захворювань. Взяття посіву з ран для визначення мікрофлори, чутливості до антибіотиків. Перев'язування хворих, допомога під час операцій, розтинів абсцесів, некротомії.

З'ясування клінічних ознак у разі гострих специфічних інфекційних захворювань за медичними картками стаціонарних хворих. Профілактичні заходи і застосування специфічних сироваток. Хірургічне оброблення укушених ран. Демонстрація й аналіз рентгенограм з ураженням кісток і суглобів хворих на хірургічний туберкульоз. Особливості догляду за хворими.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- взяття матеріалу з ран для бактеріологічного дослідження;
- проведення проби на чутливість до антибіотиків;
- перев'язування хворих;
- участь в операціях;
- підготовка наборів для розтину гнояків;

- хірургічне оброблення ран;
- застосування специфічних сироваток;
- активно-пасивна профілактика правця;
- перша допомога хворим з укушеними ранами.

Тема 14. Догляд за онкологічними хворими

ЛЕКЦІЯ

Організація онкологічної служби в Україні. Етіологія. Уявлення про доброякісні та злоякісні пухлини. Клінічні ознаки і розвиток захворювань у разі доброякісних і злоякісних процесів. Класифікація пухлин залежно від вихідної тканини. Форми росту злоякісних пухлин. Оцінювання поширення процесу, поділ на стадії за системою TNM. Діагностика новоутворень, лікування при передракових захворюваннях. Поняття про радикальне й паліативне лікування злоякісних пухлин: хірургічне, променеве, гормональне, симптоматичне, комбіноване.

Комплексна терапія злоякісних пухлин і необхідність застосування хірургічного лікування. Значення загальної диспансеризації населення.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Клінічний аналіз і демонстрація хворих з доброякісними та злоякісними пухлинами. Організація диспансеризації населення. Догляд за хворими. Участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок. Профілактика пролежнів, лікування їх. Специфіка спілкування медичного персоналу з хворими онкологічних стаціонарів.

Практичні навички:

- виявлення ознак пухлинного процесу;
- догляд за хворими;
- застосування правил етики та деонтології;
- участь у виконанні лікарських призначень;
- профілактика пролежнів.

Тема 15. Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці

ЛЕКЦІЯ

Чинники місцевого некрозу тканин. Види змертвінь. Клінічні ознаки сухої й вологої гангрен. Поняття про тромбоз і емболію: клінічна картина, профілактика і лікування. Пролежні: екзо-, ендogenous причини, клінічний перебіг, профілактика і лікування. Виразки, їхні види, клінічні ознаки, консервативні й оперативні методи лікування. Уявлення про нориці; класифікація, діагностика, лікування. Вроджені хірургічні захворювання, причини виникнення, різні вади розвитку в дітей і дорослих. Своєчасна діагностика — запорука одужання хворих. Методи корекції природженої патології.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Участь медичної сестри в перев'язках хворих з некрозами та гангренами у випадку облітеруючого захворювання судин, з виразками і норицями. Догляд за хворими з некрозами, бинтування нижніх кінцівок після венектомії, зняття швів. Підготовка хворих і проведення фістулографії. Профілактика пролежнів.

Практичні навички:

- проведення профілактики пролежнів під час лікування хворих;
- догляд за хворими.

Розділ 3. Медсестринство в спеціальній хірургії

Тема 16. Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови

ЛЕКЦІЯ

Особливості обстеження голови, шиї. Природжені дефекти і пухлини м'яких тканин черепа. Ушкодження м'яких тканин і кісток черепа. Відкрита і закрита черепно-мозкова травма: переломи склепіння і основи черепа, забиття, струс і здавлення мозку. Синдром черепно-мозкової травми. Особливості надання медичної допомоги та лікування черепно-мозкових травм.

Ушкодження носа, щелеп. Клінічні ознаки, перша допомога, принципи лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюванням голови, лица, шиї. Засвоєння студентами клінічних ознак черепно-мозкової травми і навичок надання першої медичної допомоги, проведення дегідратаційної терапії.

Практичні навички:

- перша допомога у випадку закритих і відкритих травм голови;
- перша допомога в разі кровотечі з носа;
- вправлення нижньої щелепи в разі вивиху;
- перша допомога у випадку загально-мозкових симптомів хірургічних захворювань голови.

Тема 17. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями шиї

ЛЕКЦІЯ

Вади розвитку органів шиї. Поранення шиї. Абсцес, флегмона, лімфаденіт шиї. Пухлини і хірургічні захворювання органів шиї (лімфогрануломатоз, лімфосаркома, рак щитоподібної залози, гортані, стравоходу). Зоб дифузний, вузловий, токсичний (базедова хвороба). Сторонні тіла стравоходу і дихальних шляхів. Опіки і рак стравоходу: клінічна картина, діагностика, перша медична допомога, лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання навичок: спинення кровотечі в разі поранення судин ший, носової кровотечі, видалення сторонніх предметів з гортані, трахеї, бронхів. Підбір інструментів для трахеостомії.

Практичні навички:

- перша допомога в разі поранень ший;
- перша допомога та невідкладне звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів гортані й трахеї.
- перша допомога у випадку механічної та опікової травми стравоходу.

Тема 18. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки

ЛЕКЦІЯ

Основні методи обстеження грудної клітки та її органів. Механічна травма: забиття, вдавнення грудної клітки, перелом ребер, ключиць.

Закриті ушкодження органів грудної клітки. Проникні й непроникні поранення грудної клітки, ускладнення їх. Ушкодження легенів, серця. Гнійно-запальні захворювання плеври та легенів: гнійний плеврит, абсцес легені. Рак легені, діагностика та лікування. Оперативна корекція природжених і набутих вад і захворювань серця. Запальні захворювання грудної залози: гострий лактаційний і гострий гнійний мастит. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози, клінічні ознаки, діагностика, методи лікування. Профілактичні заходи для своєчасного виявлення хворих.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з ушкодженнями та захворюваннями органів грудної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання патології, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Удосконалення техніки іммобілізації у випадку перелому ребер, ключиці, накладання оклюзійної пов'язки, підготовка сифонного дренажу за Бюлау або Суботіним для дренивання плевральної порожнини. Догляд за хворими, участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.

Практичні навички:

- перша допомога в разі закритого ушкодження грудної клітки;
- перша допомога в разі перелому ключиці та ребер;
- перша допомога в разі відкритого, закритого і напруженого пневмотораксу;
- діагностика пухлин грудної залози;
- догляд за хворими з дренажами у плевральній порожнині;
- участь у діагностиці та лікуванні запальних процесів грудної залози.

Тема 19. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини

ЛЕКЦІЇ

Безпосереднє обстеження хворих з хірургічними захворюваннями живота. Аномалії розвитку черевної стінки, пупка та внутрішніх органів. Основні спеціальні та інструментальні дослідження: езофагогастроскопія, ультразвук, рентгеноскопія, лапароскопія. Черевна грижа. Класифікація, клінічні ознаки, принципи лікування. Хірургічні захворювання шлунка, дванадцятипалої кишки, прямої кишки, жовчного міхура, підшлункової залози. Клінічні ознаки цих захворювань і принципи лікування.

Закриті і відкриті ушкодження черевної порожнини, класифікація, клінічні ознаки, діагностика. Синдром гострого живота, перитоніт. Запальні захворювання очеревини: проривна виразка шлунка і дванадцятипалої кишки, защемлена грижа, гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит, непрохідність кишок. Особливості діагностики, перша допомога, клінічна картина, лікування, догляд. Рентгенографія і лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Засвоєння методик обстеження хворих із хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини. Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів, підготовка їх до гастроскопії, ультразвукового та рентгенологічного дослідження. Участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях. Присутність на операціях, робота в перев'язувальній. Складання набору інструментів для лапаротомії. Удосконалення навичок догляду за хворими після операцій на шлунку, жовчному міхурі, кишках і підшлунковій залозі.

Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів із різними захворюваннями органів черевної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання гострих хірургічних захворювань, знання необхідних лабораторних і спеціальних методів дослідження. Надання першої допомоги. Участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях, операціях і перев'язках. Аналіз медичних карток стаціонарних хворих з атиповою клінічною картиною.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях, перев'язуваннях;
- підготовка хворих до діагностичних досліджень;
- складання набору інструментів для лапаротомії;
- перша допомога у випадку защемленої грижі;
- перша допомога у випадку закритого і відкритого ушкодження живота;
- перша допомога в разі гострих захворювань органів черевної порожнини;
- перша допомога в разі кровотечі зі стравоходу, шлунка, дванадцятипалої кишки;
- перша допомога в разі внутрішньочеревних кровотеч;
- виконання перев'язок;
- складання наборів для лапаротомії;
- участь у догляді за післяопераційними хворими з патологією органів черевної порожнини.

Тема 20. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки

ЛЕКЦІЯ

Методи дослідження прямої кишки. Ушкодження прямої кишки й сторонні тіла в ній, перша допомога. Запальні захворювання прямої кишки та навколопрямокишкової (параректальної) клітковини, тріщини відхідника, гострий проктит, геморой, гострий парапроктит, нориці відхідника і прямої кишки. Доброякісні та злоякісні пухлини товстої і прямої кишок, діагностика, лікування. Профілактичні огляди населення.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів із захворюваннями прямої і товстої кишок. Відпрацювання студентами навичок застосування ректального дзеркала і ректороманоскопа, підготовка кишкового каналу до іригоскопії, колоноскопії. Особливості догляду за проктологічними хворими після операцій на товстій і прямій кишках, заміна калоприймача, оброблення колостоми.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- підготовка хворих до проведення ректороманоскопії, іригоскопії, колоноскопії;
- підготовка ректороманоскопа до обстеження;
- догляд за хворими із сигмо- та цекостомами.

Тема 21. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві систем

ЛЕКЦІЯ

Особливості дослідження хворих із захворюваннями сечових і статевих органів (мануальні, інструментальні, спеціальні та лабораторні дослідження). Ушкодження органів сечової і статеві систем — нирок, сечового міхура, сечівника (уретри). Особливості діагностики, надання першої допомоги та етапного лікування урологічних хворих на догоспітальному етапі. Гнійно-запальні захворювання нирок і сечового міхура: пієліт, пієлонефрит, пієлонефроз, гідронефроз, цистит. Сечокам'яна хвороба, клінічні ознаки, діагностика та лікування. Захворювання передміхурової залози. Пухлини нирок, сечового міхура, передміхурової залози. Захворювання яєчок і статевого члена.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з інструментальними та спеціальними методами дослідження урологічних хворих.

Обстеження хворих і обговорення тактики у випадку урологічної патології. Проведення катетеризації сечового міхура у чоловіків і жінок. Підготовка хворих до екскреторної урографії, пієлографії, УЗД. Участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях, операціях і перев'язуваннях. Догляд за урологічними хворими після операції на органах сечової і статеві систем.

Практичні навички:

- перша допомога в разі ускладнень сечокам'яної хвороби;
- перша допомога в разі закритих і відкритих ушкоджень нирок, сечових шляхів і статевих органів;
- перша допомога у випадку гострої затримки сечі;
- догляд за хворими;
- догляд за цистостомаю.

Тема 22. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза

ЛЕКЦІЯ

Дослідження хребта. Ушкодження хребта: компресійні переломи, переломовивихи; симптоми, методи діагностики та лікування. Ушкодження таза і тазових органів: класифікація, клінічні ознаки, особливості надання першої медичної допомоги та лікування. Синдром тривалого роздавлювання: клінічна картина, розвиток процесу, принципи надання першої медичної допомоги і подальшого лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням хребта і таза. Тактики медичної сестри в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку. Ознайомлення з методами консервативного й оперативного лікування. Роль медичної сестри в діагностиці, лікуванні і догляді за хворими в умовах стаціонару.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- перша допомога в разі ушкодження хребта, спинного мозку і таза;
- транспортна та лікувальна іммобілізація;
- виконання лікарських призначень.

Тема 23. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок

ЛЕКЦІЯ

Вивихи і переломи верхніх і нижніх кінцівок. Гнійні захворювання пальців і кисті. Панарицій: види, діагностика, способи оперативного лікування. Облітеруючий ендартеріт, облітеруючий артеріосклероз, причини, клінічні ознаки, діагностика і лікування. Хвороба Рейно: клінічна картина, діагностика, лікування. Варикозне розширення вен, тромбофлебіт і флеботромбоз; клінічна картина, діагностика, ускладнення і способи лікування. Посттромбофлебітичний синдром; класифікація, діагностика, форми захворювання, лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Аналіз перебігу захворювання, демонстрування хворих із судинною патологією. Проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок. З'ясування методів консервативної й оперативного лікування. Участь у проведенні спеціальних методів дослідження тематичних хворих. Догляд за хворими після операцій на судинах, накладання еластичного бинта. Участь медичної сестри в перев'язуваннях хворих з гангренами, у випадку облітеруючого захворювання судин.

Практичні навички:

- накладання еластичною бинта на нижні кінцівки;
- визначення прохідності глибоких вен нижніх кінцівок;
- догляд за хворими;
- виявлення пульсації на артеріях нижніх кінцівок.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Обробити руки методом С-4.
2. Обробити руки за методом Спасокукоцького—Кочергіна.
3. Обробити руки стериліумом та іншими сучасними препаратами.
4. Одягнути стерильний халат на себе.
5. Одягнути стерильний халат на себе і хірурга.
6. Спинити артеріальну кровотечу у верхній третині плеча.
7. Спинити артеріальну кровотечу в нижній третині плеча.
8. Здійснити пальцеве притискання плечової артерії.
9. Накласти джгут-закрутку.
10. Перев'язати судини в рані і на протязі.
11. Підготувати до роботи стіл сестри-анестезистки.
12. Провести місцеву анестезію за методом О.В Вишневецького.
13. Провести провідникову анестезію за методом Лукашевича—Оберста.
14. Накласти пов'язку “лицарська рукавичка”.
15. Накласти пов'язку “рукавичка”.
16. Накласти пов'язку Дезо.
17. Накласти колосоподібну пов'язку.
18. Накласти пов'язку на стопу.
19. Накласти пов'язку “чепчик”.
20. Накласти пов'язку “шапка Гіппократа”.
21. Накласти пов'язку “вуздечка”.
22. Накласти пов'язку на обидва ока.
23. Накласти пов'язку на ніс.
24. Накласти клейову пов'язку.
25. Накласти хусткову пов'язку в разі ушкоджень різної локалізації.
26. Визначити групу крові за допомогою стандартних сироваток.
27. Визначити групу крові за допомогою цоліклональних реагентів.
28. Визначити резус-належність експрес-методом.
29. Провести пробу на індивідуальну сумісність.
30. Провести пробу на резус-сумісність.
31. Провести біологічну пробу на муляжі.
32. Визначити придатність крові у флаконі.
33. Підготувати набір для венесекції.
34. Підготувати набір для первинного хірургічного оброблення рани.
35. Підготувати набір для трепанації черепа.
36. Підготувати набір для операції на кінцівках.
37. Підготувати набір для скелетного витягання.
38. Підготувати набір для розтину гнояка.
39. Підготувати набір для ампутації кінцівок.
40. Підготувати набір для трахеостомії.
41. Зняти вузлові шви на муляжі.
42. Надати першу допомогу в разі поранення вен шиї.
43. Надати першу допомогу в разі поранення сонної артерії.
44. Надати першу допомогу в разі поранення вен передпліччя.
45. Провести інфузію в периферичну вену.
46. Підготувати набір інструментів для первинного хірургічного оброблення ран (ПХО).
47. Надати першу допомогу у випадку електротравми.
48. Провести первинне хірургічне оброблення рани (на фантомі).
49. Підготувати набір інструментів для типових операцій на органах

черевної порожнини.

50. Надати допомогу в разі відкритої травми голови.
51. Надати допомогу в разі опіку стравоходу.
52. Надати допомогу в разі відкритого пневмотораксу.
53. Надати допомогу в разі перелому ключиці без зміщення відламків.
54. Надати допомогу в разі перелому діафіза правого плеча.
55. Надати допомогу у випадку напруженого пневмотораксу.
56. Надати допомогу у випадку перелому кісток передпліччя в середній третині.
57. Накласти гіпсову пов'язку в разі перелому кісток передпліччя в типовому місці.
58. Надати допомогу в разі перелому стегна.
59. Надати допомогу в разі перелому кісток гомілки.
60. Надати допомогу в разі удару головою.
61. Надати допомогу в разі опіку плечового суглоба.
62. Надати допомогу у випадку розтягнення зв'язок суглобів.
63. Надати допомогу в разі опіку кисті.
64. Надати допомогу в разі рани ліктьового суглоба.
65. Підготувати до роботи стіл перев'язувальної сестри.
66. Надати медичну допомогу в разі перелому кісток таза. Умови транспортування.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Вклад М.І. Пирогова у розвиток хірургії.
2. Шляхи проникнення інфекції в рану. Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію; профілактика її.
3. Поняття про антисептику та асептику. Наказ № 720.
4. Фізична антисептика.
5. Стерилізація, її методи. Контроль за стерильністю.
6. Оброблення операційного поля.
7. Класифікація кровотеч. Гостра крововтрата, її критерії, клінічні ознаки.
8. Кровотечі в порожнини та порожнисті органи, їхні клінічні ознаки.
9. Тимчасові й остаточні методи спинення кровотечі.
10. Лабораторні й інструментальні методи діагностики кровотеч.
11. Поняття про пов'язку та перев'язку. Види пов'язок.
12. Наркоз: поняття, види. Схеми інгаляційного наркозу.
13. Стадії ефірного наркозу.
14. Ускладнення маскового інгаляційного наркозу.
15. Неінгаляційний наркоз, його переваги, недоліки. Речовини для наркозу.
16. Місцева анестезія. Види. Речовини для анестезії.
17. Провідникова анестезія.
18. Анестезія змазуванням чи обприскування.
19. Інфільтраційна анестезія за методом О.В. Вишневського.
20. Спинномозкова і перидуральна анестезія. Методика, можливі ускладнення.
21. Поняття про групи крові.
22. Поняття про резус-фактор.
23. Показання та протипоказання до гемотрансфузій.
24. Ускладнення при переливанні крові.
25. Догляд за хворими до, під час і після гемотрансфузій.
26. Препарати крові. Характеристика. Показання до використання.
27. Профілактика зараження СНІДом в умовах стаціонару.
28. Кровозамінники. Характеристика їх.
29. Шляхи і методи введення інфузійних розчинів.
30. Загальна схема трансфузій.
31. Консервація і зберігання крові.
32. Поняття про хірургічну операцію. Види хірургічних операцій.
33. Методика обстеження хірургічного хворого. Документація. Деонтологічні аспекти в роботі.
34. Поняття про передопераційний період. Підготовка хворого до планової та екстреної операції.
35. Поняття про післяопераційний період. Профілактика ранніх і пізніх ускладнень.
36. Поняття про рани. Види ран. Принципи надання першої медичної допомоги в разі поранення. Активно-пасивна профілактика правця у випадку ушкодження. Транспортування потерпілого.
37. Первинне хірургічне оброблення поверхневих ран м'яких тканин, показання та протипоказання до операції. Можливі помилки під час оброблення ран. Принципи і техніка дренивання ран.
38. Загальні та місцеві ознаки нагноєння ран. Основні принципи місцевого лікування. Догляд за хворими з гнійними ранами залежно від перебігу ранового процесу.

39. Хірургічний шок. Причини, патогенез, клінічна картина, діагностика. Фази і стадії хірургічного шоку. Зміст протишокових заходів в умовах військових дій та екстремальних ситуацій.
40. Травматизм. Види й профілактика травматизму. Поняття про ізольовані, змішані та комбіновані травми. Принципи надання першої медичної допомоги.
41. Закриті механічні травми тканин (забій, розтягнення, розрив, струс і роздавлювання). Синдром тривалого роздавлювання. Симптоми, надання першої допомоги, транспортування. Особливості лікування.
42. Переломи кісток. Види, клінічні симптоми переломів. Роль медичної сестри у наданні першої допомоги в разі переломів. Принципи лікування у випадку переломів кісток.
43. Вивихи. Клінічна картина. Діагностика. Принципи лікування хворого з вивихом.
44. Опіки. Класифікація, визначення площі та клінічна картина опіків. Тактика під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками. Опікова хвороба. Принципи лікування.
45. Електротравма. Загальна та місцева дія електричного струму, перша допомога у випадку електротравми. Показання до проведення серцево-легеневої реанімації.
46. Види холодової травми. Класифікація відморожень за ступенем ушкодження. Клініка. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги. Лікування та догляд за хворими з відмороженнями. Профілактика холодової травми.
47. Гостра гнійна хірургічна інфекція. Шляхи зараження. Профілактика та лікування окремих видів гнійно-запальних захворювань — фурункула, карбункула, абсцесу, флегмони, бешихи, остеомієліту, тромбофлебиту тощо.
48. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Види сепсису. Клінічна картина та лікування.
49. Септичний шок, клінічна картина, перша допомога, реанімаційні заходи.
50. Поняття про анаеробну інфекцію. Газова гангрена, правець. Клінічна картина.
51. Профілактика анаеробної інфекції після поранень. Перша допомога у разі анаеробної інфекції. Комплексна терапія газової гангрені, правця.
52. Хірургічний туберкульоз та його форми. Клінічна картина, діагностика та лікування кістково-суглобового туберкульозу.
53. Поняття про доброякісні та злоякісні пухлини, їхня класифікація. Клінічна картина доброякісних і злоякісних пухлин, профілактика та лікування. Організація онкологічної служби в Україні. Значення загальної диспансеризації в ранній діагностиці пухлин.
54. Уявлення про некроз. Причини. Суха та волога гангрена. Місцеві та загальні прояви. Профілактика і лікування, догляд за хворими після операції.
55. Закрита черепно-мозкова травма. Діагностика струсу і здавлювання головного мозку. Перша допомога, транспортування. Принципи лікування хворих.
56. Перелом склепіння й основи черепа. Діагностика та перша допомога. Особливості транспортування хворих.
57. Травми шиї, відкриті та закриті ушкодження м'яких тканин та органів шиї. Діагностика ушкоджень. Профілактика повітряної емболії при пораненнях вен шиї.

58. Опіки стравоходу. Клінічна картина. Тактика медичної сестри під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками стравоходу. Особливості догляду за хворими з гастростомією.
59. Механічна травма грудної клітки: забиття, струс, здавлювання. Діагностика. Тактика медичної сестри під час надання першої медичної допомоги хворим з травмою грудної клітки. Лікування.
60. Поняття про пневмоторакс. Види пневмотораксу. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги хворим з пневмотораксом. Лікування та догляд за хворими.
61. Запальні захворювання грудної залози. Симптоми, лікування хворих, догляд, профілактика маститу.
62. Переломи ребер. Симптоми множинних і подвійних переломів ребер. Перша допомога, особливості транспортування.
63. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози. Симптоми, диференціальний діагноз. Лікування хворих з пухлинами грудної залози. Профілактика онкологічних захворювань грудної залози.
64. Закриті й відкриті ушкодження легень, серця, магістральних судин. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування хворих, догляд за хворими.
65. Захворювання стравоходу, рак стравоходу. Варикозне розширення вен стравоходу. Клінічна картина. Лікування, догляд за хворими. Надання першої допомоги в разі кровотечі з вен стравоходу.
66. Черевна грижа: клінічна картина, діагностика, лікування догляд за хворими. Перша допомога і показання до госпіталізації, особливості транспортування. Показання до оперативного лікування.
67. Механічна травма живота. Діагностика. Гострий живіт у разі травми живота. Перша допомога й показання до госпіталізації. Особливості транспортування. Показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
68. Гострий перитоніт. Причини, симптоми, діагностика. Перитоніт місцевий і загальний. Догляд за хворими після операції. Перша допомога й показання до оперативного лікування. Особливості транспортування.
69. Гострий апендицит. Клінічна картина, діагностика, лікування. Догляд за хворими в післяопераційний період.
70. Шлунково-кишкові кровотечі. Причини кровотечі в порожнинні органи. Діагностика кровотеч. Невідкладна допомога. Консервативні й оперативні методи лікування, догляд за хворими.
71. Гостра непрохідність кишок. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування, показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
72. Ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Діагностика, перша допомога, показання до госпіталізації, консервативне та оперативне лікування хворих. Особливості догляду за хворими з дренажем черевної порожнини.
73. Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Клінічна картина, діагностика, особливості лікування. Тактика медичної сестри в разі гострого холециститу та панкреатиту.
74. Запальні захворювання прямої кишки та прилеглих до неї тканин. Клінічна картина і діагностика, консервативне й оперативне лікування. Геморой. Діагностика та лікування. Особливості догляду за хворими в проктологічному відділенні.
75. Пухлини товстої і прямої кишок. Діагностика та лікування. Роль

- профілактичних обстежень у ранній діагностиці пухлин. Особливості догляду за хворими зі штучними норицями.
76. Закриті й відкриті ушкодження сечових і статевих органів. Клінічна картина, перша допомога та лікування. Особливості транспортування хворих з урологічними травмами, догляд за хворими.
 77. Аденома передміхурової залози. Клінічна картина, діагностика, лікування. Перша допомога в разі гострої затримки сечі. Особливості догляду за хворими з надлобковою сечовою норицею.
 78. Перелом хребта. Діагностика ушкоджень хребців і спинного мозку. Перша допомога, транспортування та лікування. Клініка та діагностика.
 79. Переломи кісток таза. Ускладнення при переломах кісток таза. Діагностика, перша допомога, транспортування і лікування, догляд за хворими.
 80. Переломи кісток плеча. Клінічна картина, перша допомога, лікування. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
 81. Переломи кісток передпліччя, кисті і пальців. Перша допомога, транспортування і лікування, іммобілізація.
 82. Перелом стегна. Клінічна картина, перша допомога в разі відкритих переломів.
 83. Переломи кісток гомілки та пальців стопи. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
 84. Запальні захворювання верхньої кінцівки. Панарицій. Принципи оперативного лікування, догляд за хворими.
 85. Облітеруючі захворювання судин нижньої кінцівки. Діагностика, клінічна картина, перша допомога, принципи лікування, догляд за хворими.
 86. Запальні захворювання нижньої кінцівки. Гнійний артрит. Діагностика, перша допомога, лікування, догляд за хворими. Остеомієліт кісток нижньої кінцівки.
 87. Вогнепальні поранення. Ушкодження тканини тіла в разі вогнепального поранення.
 88. Дотримання правил техніки безпеки. Знищення та знезараження предметів, забруднених кров'ю.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Охорона праці в хірургічних стаціонарах і поліклініках.
2. Поняття про антисептику та асептику. Наказ № 720.
3. Фізична антисептика.
4. Стерилізація, її методи. Контроль за стерильністю.
5. Класифікація кровотеч. Гостра крововтрата, її критерії, клінічні ознаки.
6. Кровотечі в порожнини та порожнисті органи, їхні клінічні ознаки.
7. Тимчасові та остаточні методи зупинки кровотечі.
8. Лабораторні та інструментальні методи діагностики кровотеч.
9. Наркоз: поняття, види. Схеми інгалаційного наркозу.
10. Неінгалаційний наркоз, його переваги, недоліки. Речовини для наркозу.
11. Місцева анестезія. Види. Речовини для анестезії. Провідникова анестезія.
12. Інфільтраційна анестезія за методом Вишневського.
13. Спинномозкова і перидуральна анестезія. Методика, можливі ускладнення.
14. Поняття про групи крові. Поняття про резус-фактор.
15. Показання та протипоказання до гемотрансфузій.
16. Ускладнення при переливанні крові.
17. Догляд за хворими до, під час і після гемотрансфузій.
18. Кровозамінники. Характеристика їх.
19. Поняття про хірургічну операцію. Види хірургічних операцій.
20. Методика обстеження хірургічного хворого. Документація. Деонтологічні аспекти в роботі.
21. Поняття про передопераційний період. Підготовка хворого до планової та екстреної операції.
22. Поняття про післяопераційний період. Профілактика ранніх і пізніх ускладнень.
23. Поняття про рани. Види ран. Принципи надання першої медичної допомоги в разі поранення. Активно-пасивна профілактика правця у випадку ушкодження. Транспортування потерпілого.
24. Первинне хірургічне оброблення поверхневих ран м'яких тканин, показання та протипоказання до операції. Можливі помилки під час оброблення ран. Принципи й техніка дренивання ран.
25. Загальні та місцеві ознаки нагноєння ран. Основні принципи місцевого лікування. Догляд за хворими з гнійними ранами залежно від перебігу ранового процесу.
26. Закриті механічні травми тканин (забій, розтягнення, розрив, струс і роздавлювання). Синдром тривалого роздавлювання. Симптоми, надання першої допомоги, транспортування. Особливості лікування.
27. Переломи кісток. Види, клінічні симптоми переломів. Роль медичної сестри у наданні першої допомоги в разі переломів. Принципи лікування у випадку переломів кісток.
28. Вивихи. Клінічна картина. Діагностика. Принципи лікування хворого з вивихом.
29. Опіки. Класифікація, визначення площі та клінічна картина опіків. Тактика під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками. Опікова хвороба. Принципи лікування.
30. Електротравма. Загальна та місцева дія електричного струму, перша допомога у випадку електротравми. Показання до проведення серцево-легеневої реанімації.

31. Види холодової травми. Класифікація відморожень за ступенем ушкодження. Клінічна картина. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги. Лікування та догляд за хворими з відмороженнями. Профілактика холодової травми.
32. Гостра гнійна хірургічна інфекція. Шляхи зараження. Профілактика та лікування окремих видів гнійно-запальних захворювань — фурункула, карбункула, абсцесу, флегмони, бешихи, остеомієліту, тромбофлебиту тощо.
33. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Види сепсису. Клінічна картина та лікування.
34. Поняття про анаеробну інфекцію. Газова гангрена, правець. Клінічна картина.
35. Профілактика анаеробної інфекції після поранень. Перша допомога у разі анаеробної інфекції. Комплексна терапія газової гангрен, правця.
36. Поняття про доброякісні та злоякісні пухлини, їхня класифікація. Клінічна картина доброякісних та злоякісних пухлин, профілактика та лікування. Організація онкологічної служби в Україні. Значення загальної диспансеризації в ранній діагностиці пухлин.
37. Уявлення про некроз. Причини. Суха та волога гангрена. Місцеві й загальні прояви. Профілактика та лікування, догляд за хворими після операції.
38. Закрита черепно-мозкова травма. Діагностика струсу і здавлювання головного мозку. Перша допомога, транспортування. Принципи лікування хворих.
39. Перелом скеліття та основи черепа. Діагностика та перша допомога. Особливості транспортування хворих.
40. Травми шиї, відкриті та закриті ушкодження м'яких тканин та органів шиї. Діагностика ушкоджень. Профілактика повітряної емболії при пораненнях вен шиї.
41. Опіки стравоходу. Клініка. Тактика медичної сестри під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками стравоходу. Особливості догляду за хворими з гастростомією.
42. Механічна травма грудної клітки: забій, струс, здавлювання. Діагностика. Тактика медичної сестри під час надання першої медичної допомоги хворим з травмою грудної клітки. Лікування.
43. Поняття про пневмоторакс. Види пневмотораксу. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги хворим з пневмотораксом. Лікування та догляд за хворими.
44. Запальні захворювання грудної залози. Симптоми, лікування хворих, догляд, профілактика маститу.
45. Переломи ребер. Симптоми множинних і подвійних переломів ребер. Перша допомога, особливості транспортування.
46. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози. Симптоми, диференціальний діагноз. Лікування хворих з пухлинами грудної залози. Профілактика онкологічних захворювань грудної залози.
47. Закриті й відкриті ушкодження легень, серця, магістральних судин. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування хворих, догляд за хворими.
48. Захворювання стравоходу, рак стравоходу. Варикозне розширення вен стравоходу. Клінічна картина. Лікування, догляд за хворими. Надання першої допомоги в разі кровотечі з вен стравоходу.
49. Черевна грижа: клінічна картина, діагностика, лікування догляд за

- хворими. Перша допомога і показання до госпіталізації, особливості транспортування. Показання до оперативного лікування.
50. Механічна травма живота. Діагностика. Гострий живіт у разі травми живота. Перша допомога й показання до госпіталізації. Особливості транспортування. Показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
 51. Гострий перитоніт. Причини, симптоми, діагностика. Перитоніт місцевий та загальний. Догляд за хворими після операції. Перша допомога і показання до оперативного лікування. Особливості транспортування.
 52. Гострий апендицит. Клінічна картина, діагностика, лікування. Догляд за хворими в післяопераційний період.
 53. Шлунково-кишкові кровотечі. Причини кровотечі в порожнинні органи. Діагностика кровотеч. Невідкладна допомога. Консервативні та оперативні методи лікування, догляд за хворими.
 54. Гостра непрохідність кишок. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування, показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
 55. Ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Діагностика, перша допомога, показання до госпіталізації, консервативне та оперативне лікування хворих. Особливості догляду за хворими з дренажем черевної порожнини.
 56. Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Клініка, діагностика, особливості лікування. Тактика медичної сестри в разі гострого холециститу та панкреатиту.
 57. Запальні захворювання прямої кишки та прилеглих до неї тканин. Клініка і діагностика, консервативне та оперативне лікування. Геморой. Діагностика та лікування. Особливості догляду за хворими в проктологічному відділенні.
 58. Пухлини товстої і прямої кишок. Діагностика та лікування. Роль профілактичних обстежень у ранній діагностиці пухлин. Особливості догляду за хворими зі штучними норицями.
 59. Закриті й відкриті ушкодження сечових та статевих органів. Клініка, перша допомога й лікування. Особливості транспортування хворих з урологічними травмами, догляд за хворими.
 60. Аденома передміхурової залози. Клінічна картина, діагностика, лікування. Перша допомога в разі гострої затримки сечі. Особливості догляду за хворими з надлобковою сечовою норицею.
 61. Перелом хребта. Діагностика ушкоджень хребців і спинного мозку. Перша допомога, транспортування та лікування. Клінічна картина та діагностика.
 62. Переломи кісток таза. Ускладнення при переломах кісток таза. Діагностика, перша допомога, транспортування і лікування, догляд за хворими.
 63. Переломи кісток плеча. Клінічна картина, перша допомога, лікування. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
 64. Переломи кісток передпліччя, кисті і пальців. Перша допомога, транспортування і лікування, іммобілізація.
 65. Перелом стегна. Клінічна картина, перша допомога в разі відкритих переломів.
 66. Переломи кісток гомілки та пальців стопи. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.

67. Запальні захворювання верхньої кінцівки. Панарицій. Принципи оперативного лікування, догляд за хворими.
68. Облітеруючі захворювання судин нижньої кінцівки. Діагностика, клінічна картина, перша допомога, принципи лікування, догляд за хворими.
69. Запальні захворювання нижньої кінцівки. Гнійний артрит. Діагностика, перша допомога, лікування, догляд за хворими. Остеомієліт кісток нижньої кінцівки.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразолій Л.П., Апишай В.Г. Медсестринський процес: Основи сестринської справи та клінічного медсестринства. — К.: Здоров'я, 2001. — 208 с.

Інструкція з профілактики внутрішньолікарняного та професійного зараження ВІЛ-інфекцією (витяг з наказу МОЗ України № 120 від 25.05.2003 р.).

Кім О.М., Ковальчук О.Л., Пустовойт Г.Т. Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 496 с.

Ковальчук О.Л., Сабадишин Р.О., Маркович С.В. Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 480 с.

Методические рекомендации по применению дезинфицирующих средств, разрешенных к применению в Украине. — Одесса, 2005.

Навчальний посібник з хірургії в модулях: навч. посібн. / За ред. Л.М. Ковальчука. — К.: Медицина, 2011. — 480 с.

Наказ МОЗ і АМН України від 02.04.2002, № 127/18 “Інструкція про порядок проведення діагностики лікарської алергії”.

Онкологія: підручник. — 3-тє вид., перероб. і доп. / Б.Т. Зілинський, Н.А. Попадько, А.І. Гнатишак, О.О. Галай та ін. — К.: Здоров'я, 2004. — 528 с.

Приказ от 12.07.1989 г. № 408 МЗ СССР “О мерах по снижению заболеваемости вирусным гепатитом”.

Роздольський І.В. Невідкладні стани в хірургії: підручник, 2-ге вид., стер. — К.: Медицина, 2009. — 144 с.

Сабадишин Р.О., Гашинський І.В., Маркович О.В. Коледжна хірургія. — Рівне, 2003. — 783 с.

Хірургія / Хіміч С.Д., Герич І.Д., Сипливий В.О. та ін.; за ред. С.Д. Хіміча. — К.: Здоров'я, 2004.

Хірургія: підручник / О.Ю. Усенко, Г.Б. Білоус, Г.Й. Путинцева. — К.: Медицина, 2010. — 400 с.

Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2008. — 120 с.

Додаткова

Ваврик Ж.М. Лекція з хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 444 с.

Вітенко І.С., Дутка Л.М., Зіменковська Л.Я. Основи загальної і медичної психології. — К.: Вища шк., 1991.

Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразолій Л.П., Апишай В.Г. Медсестринський догляд за пацієнтом. — К.: Здоров'я, 2000. — 248 с.

Жученко С.П., Желіба М.Д., Хіміч С.Д. Загальна хірургія. — К.: Здоров'я, 1999. — 488 с.

Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / За заг. кер. Губенко І.Я. — Черкаси, 2003. — 44 с.

Касевич Н.М. Практикум із сестринської справи: навч. посібн. — К.: Здоров'я, 2005. — 464 с.

Ковальчук Л.Я. та ін. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія невідкладних станів: навч. посібн. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 324 с.

- Надахівська Н.І.* Посібник з хірургії. — К.: Здоров'я, 2001.— 136 с.
- Олійник П.В., Гасюк Г.Д.* Медичні інструменти. — Львів: Світ, 1996. — 152 с.
- Основи догляду в домашніх умовах: навч. посібн. для патронажних медичних сестер / За заг. ред. І.Т. Усіченка, А.В. Царенка, С.А. Місяка.* — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 372 с.
- Психологія кризових станів: навч. посібн. / Шевченко О.Т.* — К.: Здоров'я, 2005. — 120 с.
- Руководство по скорой медицинской помощи / Под ред. Л.П. Хименко.* — К.: Здоров'я, 1991. — 352 с.
- Трубніков В.Ф.* Військово-польова хірургія. — Харків: Вид-во ХДМУ, 1995.— 376 с.
- Чепкий Л.П., Ткаченко Р.О.* Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія: підручник. — К.: Вища шк., 2004. — 334 с.
- Черенько М.П.* Загальна хірургія з доглядом за хворими. — К.: Здоров'я, 2000.— 616 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України» Т.І. Чернишенко 	ЗАТВЕРДЖУЮ Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України О.П. Волосовець
--	---

МЕДСЕСТРИНСТВО В ПЕДІАТРІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В ПЕДІАТРІЇ

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

С.Д. Орібко — заступник директора з навчально-виробничої роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського, Заслужений лікар України;

М.П. Середа — викладач вищої кваліфікаційної категорії Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

Н.Т. Поцюрко — викладач I кваліфікаційної категорії Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — заслужений працівник народної освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні предметної (циклової) методичної комісії з педіатричних і клінічних дисциплін Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 3 червня 2011 р., протокол № 14.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з дисциплін педіатричного профілю.

Рецензенти:

Г.С. Чайковська — канд. мед. наук, старший науковий співробітник, педіатр-імунолог, завідувач відділення Інституту спадкової патології АМН України;

Л.С. Леськів — викладач вищої кваліфікаційної категорії Бориславського медичного коледжу;

О.С. Стасишин — викладач-методист, викладач вищої категорії Івано-Франківського базового медичного коледжу, голова опорної циклової комісії терапевтичного профілю та інфекційних хвороб МОЗ України;

Р.І. Кухтяк — викладач вищої категорії, викладач педіатрії Івано-Франківського базового медичного коледжу.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство в педіатрії” для вищих медичних навчальних закладів України І—ІІІ рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” напряму підготовки 1201 “Медицина” відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) і освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки фахівців, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерством охорони здоров’я України 2011 р.

За навчальним планом медсестринство в педіатрії вивчається на другому та третьому роках навчання. На нього передбачено 378 год, з них лекцій — 48, навчальної практики — 202, самостійної позааудиторної роботи — 128 год.

Вивчення дисципліни “Медсестринство в педіатрії” має важливе значення для майбутніх медичних сестер, які, працюючи самостійно, повинні вміти надавати кваліфіковану долікарську медичну допомогу, виконувати складні медичні маніпуляції з діагностичною і лікувальною метою, проводити лікувально-профілактичні заходи тощо.

Головну роль у медсестринському процесі відіграє медична сестра, яка в межах своєї компетенції надає медичні та медсестринські послуги, що спрямовані на стабілізацію і зміцнення здоров’я пацієнта, запобігання захворюванням. Вона працює в тісному контакті з пацієнтом для задоволення його потреб, вирішення дійсних і супутніх проблем, пов’язаних із захворюванням.

Метою дисципліни є здійснення медсестринського процесу під час дитячих захворювань, що представлено у наступній послідовності:

1. Визначення захворювання.
2. Етіологія.
3. Класифікація за клінічними проявами, перебігом, стадіями, активністю патологічного процесу, ускладненнями тощо, що необхідно для загальної орієнтації медсестри.
4. Етапи медсестринського процесу:

I — медсестринське обстеження (скарги пацієнта, анамнестичні дані, об’єктивно);

II — медсестринська діагностика (перераховані медсестринські діагнози — ознаки захворювання, на які медична сестра може впливати, надавати допомогу пацієнтові в межах своєї компетенції);

III — планування медсестринських втручань за схемою:

— підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;

- підготовка пацієнта до інструментальних методів обстеження;
- спостереження за пацієнтом і вирішення його дійсних проблем;
- виконання призначень лікаря;
- вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта;
- навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду.

IV — реалізація плану медсестринських втручань, в якому розшифровуються всі пункти III етапу.

V — оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція.

5. Профілактика захворювань: первинна та вторинна.

Медсестринство в педіатрії, як навчальна дисципліна:

— ґрунтується на вивченні студентами таких дисциплін: “Анатомія

людини”, “Фізіологія”, “Мікробіологія”, “Фармакологія та медична рецептура”, “Основи медсестринства”, “Основи психології та міжособове спілкування”, “Основи профілактичної дисципліни”;

— інтегрується з такими дисциплінами: “Медсестринство у внутрішній медицині”, “Медсестринство у хірургії”, “Медсестринство в акушерстві”, “Медсестринство в онкології”, “Медсестринство в дерматовенерології”, “Медсестринство в сімейній медицині”, “Медсестринство в інфектології” тощо.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- навчальна практика;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Предметна (циклова) комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але відповідно до вимог кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- роль і завдання медсестри в лікувально-діагностичному процесі, профілактиці захворювань;
- методи пропаганди здорового способу життя;
- анатомо-фізіологічні особливості новонародженої доношеної та недоношеної дитини;
- анатомо-фізіологічні особливості органів і систем дитини;
- фізичний і нервово-психічний розвиток дитини;
- вигодовування грудної дитини та харчування дітей старшого віку;
- етіологію, симптоматику, обстеження, принципи лікування та профілактичні заходи під час захворювання різних органів і систем;
- етіологію, епідеміологію, симптоматику, обстеження, принципи лікування, протиепідеміологічні та профілактичні заходи під час інфекційних захворювань;
- етіологію, симптоматику, лікування загрозливих для життя станів, організацію та надання при них долікарської медичної допомоги;
- основні положення чинних наказів МОЗ України;
- правила техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Студенти повинні вміти:

- оцінити стан дитини;
- проводити антропометрію (визначати масу дитини, вимірювати ріст, окружність грудної клітки, голови);
- розрахувати масу та ріст дитини залежно від віку;
- здійснювати догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- обробляти шкіру за наявності попірностей, висипань, екземи; слизову оболонку ротової порожнини в разі стоматиту;
- проводити ранковий туалет новонародженої дитини;

- проводити туалет пуповинного залишку та пупкової ранки;
- проводити гігієнічну й лікувальну ванни;
- сповивати дитину перших місяців життя;
- приготувати суміші для годування грудної дитини та годувати її з пляшечки, з ложечки, через зонд;
- вводити підгодовування і догодовування;
- готувати каші, овочеві пюре, сир, сік;
- складати схеми годування дітей першого року життя та меню для дітей старшого віку і вести харчовий щоденник;
- організувати водно-чайну дієту;
- оцінювати та реєструвати випорожнення;
- розрахувати дози холекальциферолу (вітаміну D3) для лікування та профілактики рахіту;
- промивати шлунок дітям раннього віку;
- володіти навичками взяття калу для копрологічного та бактеріологічного дослідження;
- робити очисну й лікувальну клізму дитині раннього віку;
- підрахувати частоту дихальних рухів, пульс та вимірювати артеріальний тиск дітям різного віку;
- здійснювати догляд за дитиною під час блювання;
- проводити активну імунізацію (вводити вакцини);
- виконувати діагностичну пробу Манту;
- вимірювати температуру тіла та зробити її графічний запис;
- закрапувати краплі в очі, ніс, вуха;
- користуватися грілкою, міхуром з льодом;
- проводити оксигенотерапію різними методами;
- проводити інгаляції;
- відсмоктувати слиз з ротової порожнини та верхніх дихальних шляхів;
- проводити шлункове та дуоденальне зондування;
- володіти навичками взяття крові для біохімічного дослідження;
- накладати зігрівальний компрес, гірчичники;
- володіти навичками взяття сечі для загального аналізу, добової сечі — для визначення вмісту глюкози, дослідження за методикою Нечипоренка, Зимницького, бактеріологічного дослідження;
- проводити взяття мазків з носа та зіва на наявність збудників дифтерії, кашлюку, менінгіту тощо;
- проводити взяття харкотиння для запобігання загального аналізу, бактеріологічного дослідження;
- готувати дезінфекційні розчини;
- допомагати під час введення протидифтерійної сироватки;
- вводити інсулін;
- здійснювати підготовку пацієнта до діагностичних процедур: спинномозкової, стернальної, плевральної пункції тощо;
- роздавати медикаменти;
- виконувати маніпуляції: внутрішньошкірні, підшкірні, внутрішньом'язові, внутрішньовенні;
- надавати невідкладну допомогу під час харчового отруєння, кровотечі, гострої дихальної, серцевої, судинної недостатності, стенозуючого ларинготрахеїту, астматичного стану, гіпертермічного та судомного синдрому, анафілактичного шоку, гіпо- і гіперглікемічної коми тощо

- згідно протоколів лікування;
- володіти правилами техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Студенти мають бути поінформовані про:

- режим дитячих закладів (дошкільних і шкіл);
- патогенез захворювань;
- сучасні лабораторні та інструментальні методи діагностики;
- моральну та юридичну відповідальність за проведену роботу, збереження професійної таємниці;
- екологічний та санітарно-епідеміологічний стан регіону, країни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Розділ 1. Здорова дитина				
1	Вступ. Основні завдання та організація педіатричної служби в Україні. Анатомо-фізіологічні особливості органів і систем	10	2	8	
2	Анатомо-фізіологічні особливості доношеної новонародженої дитини та догляд за нею	6	2	4	
3	Анатомо-фізіологічні особливості недоношеної новонародженої дитини та догляд за нею	6	2	4	
4	Вигодовування грудної дитини. Природне, змішане та штучне вигодовування. Харчування дітей, старших одnorічного віку	10	2	8	
	Розділ 2. Хвороби дітей раннього віку				
5	Хвороби новонароджених, пов'язані з проблемами інфікування	14	2	12	
6	Хвороби новонароджених пов'язані з пологовими проблемами. Гемолітична хвороба новонароджених	6	2	4	
7	Гіповітаміноз. Рахіт. Гіпервітаміноз вітаміну D. Гіпокальціємічний синдром. Аномалії конституції	14	2	12	
8	Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Хронічні розлади травлення	10	2	8	
	Розділ 3. Захворювання внутрішніх органів				
9	Захворювання органів травного каналу в дітей старшого віку. Гельмінтози	10	2	8	
10	Захворювання органів дихання	10	2	8	
11	Захворювання сечової системи	10	2	8	
12	Підсумкова практика студентів	34		34	
13	Захворювання серцево-судинної системи	14	2	12	
14	Захворювання системи крові	12	4	8	
15	Захворювання ендокринної системи	10	2	8	
	Розділ 4. Інфекційні хвороби				
16	Туберкульоз у дітей	10	2	8	
17	Дифтерія. Менінгококова інфекція	10	2	8	
18	Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція	6	2	4	
19	Кір. Краснуха	6	2	4	
20	Вітряна віспа. Скарлатина.	6	2	4	
21	Паротитна інфекція	6	2	4	
22	Кишкові інфекції	10	2	8	
23	Вірусний гепатит. Поліомієліт. ВІЛ-інфекція/СНІД	14	2	12	
24	Невідкладна допомога на догоспітальному етапі та в стаціонарі.	6	2	4	

	Охорона праці в галузі				
	Самостійна робота	128			128
	Усього	378	48	202	128

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основні етапи розвитку педіатрії. Складання етапів розвитку педіатрії	2
2	Нервово-психічний розвиток дитини віком до і після року. Оцінювання нервово-психічного розвитку	2
3	Патронаж новонародженої дитини. Відпрацювання елементів догляду за нею	3
4	Спостереження за недоношеними дітьми на дільниці. Відпрацювання навичок догляду за ними	3
5	Фізичне виховання та загартовування дітей. Методика проведення масажу та гімнастики, заходи, спрямовані на загартовування дітей раннього віку	3
6	Умовний поділ дитячого віку за гематологічними показниками: новонароджені, діти грудного і старшого віку. Складання диференціальної таблиці для різних вікових груп	2
7	Анатомо-фізіологічні особливості ендокринної системи у дітей раннього віку. Медсестринське обстеження даної системи	2
8	Медична апаратура. Правила роботи (кувез, електровідсмоктувач, апарат штучної вентиляції легень тощо)	2
9	Санітарно-освітня робота медсестри з питань пропагування природного вигодовування. Оформлення санбюлетеня	3
10	Харчування майбутньої мами. Складання меню	2
11	Харчування дітей старших однорічного віку. Повноцінність та раціональність харчування. Складання меню-розкладки в дитячих дошкільних закладах	3
12	Вплив генетично модифікованих продуктів на стан здоров'я підростаючого покоління. Опрацювання медичної літератури	2
13	Проблеми інфекцій у сучасній неонатології з позиції доказової медицини. Опрацювання медичної літератури, елементів діагностики та догляду за дитиною	3
14	Спадкові та хромосомні захворювання. Відпрацювання практичних навичок обстеження дітей з цією патологією	2
15	Вікові особливості обміну у дітей. Складання порівняльних таблиць для різних вікових груп	2
16	Дисбактеріоз: своєчасно про актуальне. Опрацювання медичної літератури, відпрацювання елементів догляду за дитиною з цією патологією	2
17	Пілороспазм і пілоростеноз. Медсестринський процес у разі цієї патології. Відпрацювання практичних навичок обстеження та догляду за такими дітьми	2
18	Проблема тонзиліту в педіатричній практиці. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	2
19	Хронічна пневмонія. Медсестринський процес. Відпрацювання методики діагностики та догляду за дитиною	2
20	Муковісцидоз. Сучасні підходи до діагностики, лікування, медико-соціальної реабілітації. Опрацювання медичної літератури, медсестринський процес за такої патології	3
21	Гостра ниркова недостатність. Невідкладна допомога. Відпрацювання практичних навичок	2
22	Мистецтво спілкування медсестри з пацієнтами та їх батьками. Психологічна підготовка дитини до проведення певних обстежень, дотримання правил етики та деонтології	2
23	Проведення бесіди з батьками про профілактику гіповітамінозів. Складання тез бесіди	1
24	Водорозчинні та жиророзчинні вітаміни, їх вплив на організм дитини. Створення ситуаційних задач та їх розв'язання	2
25	Гельмінтози, їх негативний вплив на організм дитини. Оформлення санбюлетеня	3
26	Особливості медсестринської опіки над дітьми з ознаками серцевої недостатності. Відпрацювання практичних навичок цієї патології	3
27	Вегето-судинна дисфункція (ВСД), медсестринський процес. Складання алгоритмів обстеження дитини при цій патології та відпрацювання практичних навичок догляду	3
28	Ювенільний ревматоїдний артрит. Дійсні та супутні проблеми пацієнта.	3

	Відпрацювання навичок вирішення таких проблем	
29	Спадкові гіпо- і апластичні анемії. Медсестринський процес при цій патології. Відпрацювання практичних навичок	3
30	Деонтологічні аспекти медсестри гематологічного відділення. Виконання практичних навичок міжособового спілкування, психологічна підготовка дитини, дотримання правил етики та деонтології	2
31	Переливання крові, сучасні погляди. Алгоритми виконання цієї маніпуляції та суворе дотримання правил асептики та антисептики	3
32	Захворювання щитоподібної залози. Гіпотиреоз природжений і набутий. Проблеми. Розпізнавання гіпотиреозу в перші місяці життя дитини. Відпрацювання навичок вирішення таких проблем і догляду за дитиною	3
33	Захворювання статевих залоз. Передчасне статеве дозрівання. Складання алгоритмів обстеження та догляду за дітьми згідно з протоколами лікування	3
34	Ожиріння — основні форми. Дійсні та супутні проблеми. Відпрацювання навичок обстеження та реалізація медсестринських втручань	3
35	Загальна характеристика інфекційної хвороби — її періоди. Опрацювання сучасної літератури	2
36	Історія розвитку туберкульозу	2
37	Коротка характеристика позалегеневого туберкульозу. Виконання алгоритмів практичних навичок щодо дотримання особистої гігієни, ранньої діагностики цієї патології, догляду за дітьми	3
38	Сальмонельоз. Медсестринський процес. Обстеження, діагностика, планування та відпрацювання медсестринських втручань	3
39	Профілактика кишкових інфекцій. Виконання практичних навичок щодо профілактики цієї патології	2
40	Особливості роботи медсестри в кабінеті інфекційних захворювань. Послідовність дій медичного працівника під час виконання процедур, маніпуляцій, враховуючи нові накази, інструкції МОЗ України	3
41	Рідкісні клінічні форми дифтерії: дифтерія очей, вуха, носа, зовнішніх статевих органів, шкіри. Відпрацювання практичних навичок догляду за патологією	3
42	Регідратаційна терапія дітей з гострими кишковими інфекціями. Опрацювання методики розрахунку та проведення такої терапії	3
43	Опрацювання наказів МОЗ України щодо профілактики інфекційних захворювань у дітей	3
44	Краснуха і вагітність. Складання тез бесіди щодо профілактики захворювання	2
45	Диференціальна діагностика елементів висипань характерних для повітряно-краплинних інфекцій. Складання порівняльної таблиці	2
46	Сучасні погляди на вакцинацію. Показання та протипоказання. Виконання щеплень	3
47	Народні методи профілактики гострих респіраторних вірусних інфекцій. Відпрацювання практичних навичок приготування відварів, настоянок	3
48	Нейротоксикоз. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок щодо догляду та лікування	3
49	Термін ізоляції та карантину пацієнтів з інфекційними хворобами. Складання порівняльної таблиці	2
50	Порівняльні епідеміологічні характеристики інфекційних хвороб. Алгоритми виконання практичних навичок	3
51	Феномен “вигорання” або емоційного виснаження в медичних працівників. Профілактика. Міжособове спілкування, психологічна підготовка медичного персоналу	3
	Усього	128

ЗМІСТ

Розділ 1. Здорова дитина

Тема 1. Вступ. Основні завдання та організація педіатричної служби в Україні. Анатомо-фізіологічні особливості органів і систем

ЛЕКЦІЯ

Педіатрія — наука про здорову та хвору дитину. Основні етапи розвитку педіатрії. Видатні вчені — засновники педіатрії. Внесок українських вчених у розвиток педіатрії (С.Х. Хотовицький, О.М. Хохол, В.Г. Балабан, І.М. Руднєв, А.А. Кисіль, С.І. Ігнатов, П.М. Гудзенко, О.М. Лук'янова, П.С. Мощич, В.М. Сидельников).

Основні закони, спрямовані на поліпшення охорони здоров'я матері та дитини. Система організації медичної допомоги дитині. Дитячі лікувально-профілактичні та навчально-виховні заклади. Роль медсестри в організації профілактичної та лікувальної допомоги дітям. Диспансеризація дитячого населення. Групи здоров'я. Основні положення чинних наказів у педіатричній службі.

Етика, деонтологія та професійний рівень медичної сестри.

Періоди дитячого віку, характеристика.

Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи й органів чуття. Формування умовних рефлексів. Спинний мозок.

Шкіра, анатомічні та функціональні особливості.

Температура тіла. Особливості терморегуляції у дітей.

Анатомо-фізіологічні особливості кісткової та м'язової систем. Закономірності росту дитячого організму. Медсестринська діагностика фізичного та нервово-психічного розвитку дітей різного віку. Значення режиму виховання та догляду для гармонійного розвитку психічної і моторної діяльності дитини.

Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання у дитячому віці.

Кровообіг плода та новонародженого. Анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної системи у дитячому віці. Медсестринське спостереження за частотою скорочень серця у дітей різного віку.

Внутрішньоутробне кровотворення. Кровотворення новонародженої дитини. Кількісні та якісні зміни крові в процесі росту і розвитку дітей. Особливості гемограми у дітей різних вікових груп.

Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення. Бактеріальна флора кишок, фізіологічне значення.

Водний обмін. Потреба у воді залежно від віку. Всмоктування та виділення води. Електролітний обмін. Нерозривний зв'язок з водним обміном. Кислотно-основний стан крові, показники у здорових дітей.

Білковий обмін. Білки — пластичний матеріал для росту і розвитку. Позитивний азотний баланс у дітей. Потреба у білках залежно від віку. Співвідношення між білками, жирами, вуглеводами на першому році життя.

Вуглеводний обмін. Використання вуглеводів для продукування тепла й роботи. Потреба у вуглеводах відповідно до віку.

Жировий обмін. Жири як основне джерело енергії. Біологічна цінність жирів. Потреба у жирах залежно від віку.

Вітамінний обмін. Норми добової потреби у вітамінах відповідно до

віку.

Імунна система як контроль за генетичною стабільністю внутрішнього середовища організму. Неспецифічні складові частини захисту. Система моноклеарних фагоцитів. Комплемент. Інтерферон. Специфічні імунологічні реакції клітинного (Т-лімфоцити) і гуморального (В-лімфоцити) імунітету. Імуноглобуліни. Уявлення про імунодефіцит.

Лімфокапілярні та лімфатичні судини, функції. Лімфатичні вузли, функції.

Анатомо-фізіологічні особливості ендокринної системи. Зв'язок гормонів з процесами росту й розвитку дитини.

Анатомо-фізіологічні особливості сечової системи. Міхурно-сечовий рефлекс. Створення умовного рефлексу на виділення сечі.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проведення I етапу медсестринського процесу: скарги, анамнез здорової та хворої дитини (генеалогічний, біологічний, соціальний), значення його для діагнозу. Збирання анамнезу у батьків: анамнез захворювання, життя, епідеміологічний, імунологічний, алергологічний тощо. Схема розпитування. Оцінювання умов життя, виховання, спадковості, перебігу перенесених захворювань.

Медсестринське обстеження: огляд, антропометрія, пальпація, перкусія. Соматоскопія (огляд): загальне оцінювання поведінки, положення тіла (активне, пасивне, вимушене), вираз обличчя, стан свідомості, нервово-психічний розвиток і його відповідність вікові; дослідження шкіри та підшкірної основи, огляд і пальпація периферичних лімфовузлів, голови, хребта, грудної клітки, кінцівок, суглобів. Антропометрія: зважування, вимірювання зросту, окружності голови, грудної клітки, живота. Пальпація, перкусія під час обстеження органів дихання, кровообігу, травлення, сечових органів та ендокринної системи. Підготовка до інструментальних (рентгенологічних, комп'ютерної томографії, ендоскопічних, УЗД тощо) та функціональних методів дослідження органів і систем. Оцінювання результатів досліджень. Критерії оцінювання стану дитини (задовільний, середньої тяжкості, тяжкий). Особливості написання історії розвитку дитини як науково-медичний та юридичний документ.

Організація роботи дитячого дошкільного закладу. Медсестринське обстеження дітей різних вікових груп. Оцінювання обстеження шкіри, вимірювання температури тіла, графічний запис. Переодягання як елемент загартовування — тренування рецепторів шкіри та слизових оболонок, вегетативного апарату й систем теплопродукції до впливу холоду. Підбір іграшок для дітей різного віку.

Режим дня, підготовка дітей та участь у годуванні.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо.

Практичні навички:

- вимірювання температури тіла та її графічне зображення;
- проведення обстеження: огляд, пальпація, перкусія;
- підрахунок частоти дихальних рухів, пульсу;
- вимірювання артеріального тиску;

- взяття сечі у дітей раннього віку на дослідження;
- взяття калу на наявність яєць гельмінтів, копрологію, бактеріологічне дослідження;
- оцінювання результатів лабораторних досліджень: норма, патологія;
- підготовка дітей до функціональних та інструментальних методів обстеження;
- медсестринське обстеження та оцінювання стану органів та систем;
- проведення антропометрії;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- складання схем режиму для дітей різних вікових груп;
- одягання та переодягання дітей;
- оволодіння методикою загартовування дітей;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в ЛПЗ.

Тема 2. Анатомо-фізіологічні особливості доношеної новонародженої дитини та догляд за нею

ЛЕКЦІЯ

Плід і його розвиток. Шкідливий вплив різних чинників на внутрішньо-утробний розвиток плода. Основні групи захворювань, які виникають під час внутрішньоутробного розвитку плода.

Характеристика доношеної новонародженої дитини. Медсестринське обстеження. Оцінювання за шкалою Апгар. Показники фізичного розвитку. Поняття про зрілість. Тривалість неонатального періоду.

Медсестринське обстеження при фізіологічних станах новонароджених: фізіологічна втрата маси тіла, фізіологічна жовтяниця, фізіологічна еритема, токсична еритема, транзиторна гарячка, статеві кризи, сечокислий інфаркт нирок, транзиторний дисбактеріоз і транзиторний катар кишок.

Організація середовища й догляду за новонародженою дитиною згідно з чинними наказами МОЗ України.

Вигодовування новонароджених: спосіб годування, частота, одноразова кількість молока.

Перший патронаж новонародженої дитини. Догляд за немовлям у домашніх умовах.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Перший туалет новонародженої дитини. Медсестринське обстеження: визначення маси, зросту, вимірювання окружності голови, грудної клітки. Оцінювання стану за шкалою Апгар. Відпрацювання елементів першого туалету новонародженої дитини за діючим наказом. Заповнення документації. Методика одягання немовлят. Вигодовування новонароджених.

Ознайомлення з дитячим відділенням пологового будинку. Обладнання палат. Санітарно-гігієнічний режим.

Медсестринське обстеження: стан шкіри, підшкірної основи, залишку пуповини, пупкової ранки, фізіологічних станів.

Годування новонароджених. Вакцинація.

Дотримання охорони праці, протиепідемічного режиму, правил професійної безпеки під час проведення вакцинації.

Правила виписування з пологового будинку.
Проведення першого патронажу новонародженої дитини.

Практичні навички:

- проведення першого туалету новонароджених;
- скринінгові обстеження новонароджених;
- оформлення медичної документації;
- проведення антропометрії;
- вимірювання температури тіла;
- проведення ранкового туалету новонароджених;
- проведення профілактичних щеплень у пологовому будинку;
- туалет залишку пуповини та пупкової ранки (за потреби);
- розрахунок разової та добової кількості молока;
- одягання та сповивання новонароджених;
- проведення гігієнічної ванни;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом;
- дотримання охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, правил техніки безпеки, професійної безпеки під час проведення вакцинації.

Тема 3. Анатомо-фізіологічні особливості недоношеної новонародженої дитини та догляд за нею

ЛЕКЦІЯ

Визначення недоношеності та її причини. Медсестринське обстеження: зовнішні ознаки, функціональна незрілість, особливості органів та систем.

Особливості фізичного та психомоторного розвитку. Збільшення маси тіла та зросту залежно від її маси дитини на час народження.

Особливості перебігу фізіологічних станів. Організація медичного обслуговування та принципи виходжування недоношених дітей згідно з чинними наказами МОЗ України. Профілактика вторинної асфіксії. Вигодовування недоношених.

Основні принципи диспансеризації недоношених дітей.

Догляд за недоношеною дитиною в домашніх умовах.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з відділенням виходжування недоношених новонароджених. Санітарно-гігієнічний режим відділення.

Медсестринське обстеження недоношених дітей. Оцінювання стану. Догляд за недоношеною дитиною. Зігрівання. Годування.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки у відділенні виходжування новонароджених. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- проведення першого туалету недоношеної дитини;
- вимірювання температури тіла;

- проведення ранкового туалету недоношеної новонародженої дитини;
- туалет залишку пуповини та пупкової ранки (за потреби);
- розрахунок разової та добової кількості молока;
- проведення гігієнічної ванни;
- методика зігрівання недоношених;
- оброблення кувеза;
- годування з чашки, через зонд;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки у відділенні виходжування новонароджених. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 4. Вигодовування грудної дитини. Природне, змішане та штучне вигодовування. Харчування дітей, старших однорічного віку

ЛЕКЦІЯ

Основні принципи вигодовування дітей раннього віку. Види вигодовування. Характеристика природного вигодовування. Лактація. Хімічний склад молока в різні терміни лактації. Значення молозива для годування новонародженої дитини. Характеристика материнського молока, його переваги.

Методика та правила прикладання дитини до груді. Визначення добової кількості їжі дітям, методи розрахунку. Введення підгодовування і харчових доповнень. Протипоказання та утруднення під час грудного вигодовування. Дієта і режим жінки-годувальниці. Гіпогалактія, профілактика та лікування.

Штучне вигодовування, характеристика. Показання для переведення дитини на штучне вигодовування.

Змішане вигодовування, характеристика. Показання до змішаного вигодовування.

Харчування дітей після року.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Визначення добової кількості їжі різними методами та частоти годувань на добу. Розрахування основних харчових інгредієнтів та енергетичної цінності основних продуктів харчування для дітей різного віку, які перебувають на грудному, змішаному та штучному вигодовуванні. Складання схем різних видів вигодовування дітей віком до одного року. Проведення контрольного зважування. Техніка годування грудьми, з ложечки, чашки. Зберігання молочних сумішей. Складання схем годування.

Ознайомлення з харчоблоком у дитячому стаціонарі та дотримання правил професійної безпеки, охорони праці під час роботи з електронагрівальними приладами.

Проведення медичною сестрою санітарно-освітньої роботи з питань раціонального харчування.

Практичні навички:

- проведення контрольного зважування;
- складання меню-розкладки;
- складання схем годування дітей першого року життя;

- приготування страв для підгодовування;
- методика введення підгодовування та догодовування;
- дотримання правил професійної безпеки, охорони праці під час роботи з електронагрівальними приладами.

Розділ 2. Хвороби дітей раннього віку

Тема 5. Хвороби новонароджених, пов'язані з проблемами інфікування

ЛЕКЦІЯ

Захворюваність та смертність новонароджених. Основні причини. Роль медичної сестри в профілактиці захворювань новонароджених.

Захворювання шкіри та пупкової ранки. Медсестринський процес у разі попрілоостей, везикулопустульозу, пухирчатки новонароджених, омфаліту, сепсису:

- медсестринське обстеження (скарги, анамнез, об'єктивне обстеження);
- виявлення дійсних проблем пацієнта;
- установлення медсестринських діагнозів;
- планування медсестринських втручань та реалізація їх;
- оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція;
- профілактика захворювань.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Структура дитячої поліклініки, обов'язки медичної сестри. Участь у прийомі дітей дільничним педіатром та медичною сестрою. Документація медичної сестри педіатричної дільниці. Відпрацювання основних прийомів масажу, пасивної гімнастики. Проведення дородового патронажу вагітних. Проведення патронажу дітей раннього віку.

Структура дитячих стаціонарів. Вивчення обов'язків медичної сестри різних функціональних підрозділів та правил особистої безпеки. Ознайомлення та вивчення документації дитячих стаціонарів. Реалізація медсестринського процесу в стаціонарі.

Робота в приймальному відділенні, на медсестринських постах.

Виконання медсестринського процесу в разі гнійно-запальних захворювань шкіри, сепсису. Виявлення дійсних проблем пацієнта та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, сечі, калу, гнійних виділень тощо) .

Оволодіння навичками догляду за пацієнтом при гарячці, інтоксикації, блюванні, проносі, метеоризмі, зниженому апетиті, омфаліті тощо. Виконання лікарських призначень. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження тощо.

Практичні навички:

- заповнення історії розвитку дитини;

- проведення антропометрії;
- заповнення карти профілактичних щеплень (форма № 63, форма № 112);
- оволодіння методикою масажу;
- оволодіння методикою загартовування дітей;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- заповнення медичної карти стаціонарного хворого;
- вимірювання температури тіла та її графічне зображення;
- підготовка дітей до функціональних та інструментальних методів обстеження;
- проведення гігієнічної та лікувальної ванни;
- оброблення пупкової ранки при омфаліті;
- проведення очисної та лікувальної клізми;
- постановка газовідвідної трубки;
- закапування крапель в очі, ніс, вухо;
- виконання усіх видів ін'єкцій;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біо-матеріалом.

Тема 6. Хвороби новонароджених, пов'язані з пологовими проблемами. Гемолітична хвороба новонароджених

ЛЕКЦІЯ

Пологові травми. Гемолітична хвороба новонароджених. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес при пологових травмах, гемолітичній хворобі новонароджених. Профілактика ушкоджень під час пологів.

Поняття про природжені вади розвитку та спадкові захворювання новонароджених.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при пологових травмах, гемолітичній хворобі. Виявлення дійсних проблем пацієнта та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація.

Виконання лікарських призначень. Профілактика ушкоджень під час пологів. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів;
- годування дитини з ложечки, чашечки, через зонд;
- підготовка та застосування міхура з льодом;
- проведення штучної вентиляції легень, закритого масажу серця;
- допомога під час судом;

- виконання всіх видів ін'єкцій;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 7. Гіповітаміноз. Рахіт. Гіпервітаміноз вітаміну D. Гіпокальціємічний синдром. Аномалії конституції

ЛЕКЦІЯ

Рахіт. Гіпокальціємічний синдром. Гіпервітаміноз. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес у разі рахіту, гіпокальціємічного синдрому, гіпервітамінозу: медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція.

Надання невідкладної допомоги під час ларингоспазму та еклампсії відповідно до протоколів лікування.

Диспансерний нагляд. Неспецифічна й специфічна профілактика рахіту.

Аномалії конституції. Визначення, етіологія, класифікація за клінічними формами. Медсестринський процес при екскудативно-катаральному, лімфатико-гіпопластичному, нервово-артритичному діатезі. Профілактика. Диспансерний облік. Особливості імунізації. Надання невідкладної допомоги при гострих алергійних станах у дітей (кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок) відповідно до протоколів лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при рахіті, гіпокальціємічному синдромі, гіпервітамінозі, при екскудативно-катаральному, лімфатико-гіпопластичному, нервово-артритичному діатезі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його наявних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, сечі тощо). Оволодіння навичками догляду за пацієнтом зі зниженим апетитом, пітливістю, збудженням, судомами, диспепсичними явищами тощо. Виконання лікарських призначень. Специфічна та неспецифічна профілактика.

Особливості імунізації. Ознайомлення з роботою алергологічного кабінету та принципами диспансерного обліку дітей з алергійними діатезами. Специфіка роботи медичної сестри в алергологічному відділенні.

Заходи і засоби особистої безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

Практичні навички:

- виявлення симптомів рахіту;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- проведення лікувальної ванни;
- обстеження кістково-м'язової системи;

- проведення профілактики рахіту вітаміном D;
- проведення масажу та гімнастики;
- надання допомоги під час ларингоспазму та еклампсії відповідно до протоколів лікування;
- робота у фізіотерапевтичному кабінеті;
- вимірювання температури тіла, графічний запис;
- ведення харчового щоденника;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- надання невідкладної допомоги під час гострих алергійних станів (анафілактичного шоку, кропив'янки, набряку Квінке тощо) відповідно до протоколів лікування;
- навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду, запобіганню повторних випадків алергії;
- заходи і засоби особистої безпеки медичні сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

Тема 8. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Хронічні розлади травлення

ЛЕКЦІЯ

Гострі розлади травлення. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес при функціональних розладах травлення: медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика гострих розладів травлення.

Пілороспазм і пілоростеноз. Медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань, їх реалізація.

Гіпотрофія. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес при гіпотрофії: визначення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Профілактика. Уявлення про паратрофію. Роль медичної сестри у профілактиці дистрофії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при гострих розладах травлення: функціональних розладах травлення та хронічних порушеннях живлення: гіпотрофії, паратрофії, дистрофії. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем і встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Виконання лікарських призначень. Дотримання правил охорони праці, професійної безпеки.

Практичні навички:

- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- надання невідкладної допомоги при синдромі токсикозу з ексикозом;
- визначення ступеня гіпотрофії;

- розрахунок кількості рідини залежно від віку та ступеня ексикозу;
- промивання шлунка;
- методика оральної регістрації;
- застосування очисної, лікувальної клізми, газовідвідної трубки;
- догляд за дитиною під час блювання;
- реєстрація й оцінювання випорожнень;
- взяття калу на копрологію, бактеріологічне дослідження;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових та внутрішньовенних ін'єкцій;
- дотримання правил охорони праці, професійної безпеки.

Розділ 3. Захворювання внутрішніх органів

Тема 9. Захворювання органів травного каналу в дітей старшого віку. Гельмінтози

ЛЕКЦІЯ

Стоматит. Гастрит. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Дуоденіт. Холецистохолангіт та дисфункція жовчовивідних шляхів. Ентероколіт. Коліт. Гельмінтози. Визначення, етіологія, роль *Helicobacter pylori*. Медсестринський процес при цій патології. Медсестринське обстеження, медсестринські діагнози, планування медсестринських втручань: взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Особливості догляду за пацієнтом, принципи дієтотерапії та лікування.

Роль медичної сестри в профілактиці захворювань. Проведення санітарно-гігієнічних заходів у дитячих установах. Санітарно-освітня робота серед батьків, дітей дошкільного та шкільного віку.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при захворюванні органів травного каналу, гельмінтозах. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних і супутніх проблем, установлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнтів та взяття шлункового і дуоденального вмісту, калу — на наявність яєць гельмінтів та копрологічне дослідження тощо; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, ендоскопічного, УЗД). Виконання лікарських призначень. Профілактика захворювань. Специфіка роботи медсестри в гастроентерологічному відділенні. Роль медсестри в дотриманні правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму.

Практичні навички:

- промивання шлунка дітям різного віку;
- проведення РН-метрії та дуоденального зондування;
- надання невідкладної допомоги під час харчового отруєння;
- оброблення слизової оболонки ротової порожнини в разі стоматиту;
- взяття калу на копрологічне дослідження та виявлення яєць гельмінтів;

- проведення очисної та лікувальної клізми;
- вимірювання температури тіла, графічний запис;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму.

Тема 10. Захворювання органів дихання

ЛЕКЦІЯ

Риніт, отит, фарингіт, трахеїт, ларингіт, стенозуючий ларинготрахеїт, тонзиліт, бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес при захворюваннях органів дихання: медсестринська діагностика, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація під час спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика. Особливості імунізації. Санаторно-курортне лікування. Роль медсестри в проведенні санітарно-освітньої роботи серед населення та особливо серед сімей з обтяженою спадковістю. Диспансерний нагляд.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при захворюваннях органів дихання: риніті, отиті, фарингіті, трахеїті, ларингіті, стенозуючому ларинготрахеїті, тонзиліті, бронхіті, пневмонії, бронхіальній астмі. Оцінювання стану пацієнта на основі медсестринського обстеження. Додаткові методи обстеження пацієнтів з легеневою патологією: лабораторні — підготовка пацієнта та взяття харкотиння на бактеріологічне дослідження; інструментальні — рентгенологічні, ендоскопічні. Надання невідкладної долікарської допомоги в разі гострих станів (задишки, ядухи, гіпертермії) відповідно до протоколів лікування.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- проведення підрахунку частоти дихальних рухів, пульсу;
- вимірювання температури тіла, її графічний запис;
- закапування крапель у ніс, вуха;
- взяття слизу із зів'я та носа для бактеріологічного дослідження;
- взяття харкотиння на клінічне, бактеріологічне дослідження;
- накладання зігрівального компресу на вухо;
- очищення дихальних шляхів;
- проведення інгаляцій;
- накладання гірчичників, гірчичних обгортань на грудну клітку;
- розведення та введення антибіотиків;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи

безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 11. Захворювання сечової системи

ЛЕКЦІЯ

Основні симптоми та синдроми захворювань нирок і сечових шляхів. Методи діагностики.

Гломерулонефрит. Пієлонефрит. Хронічне захворювання нирок. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес при цій патології — медсестринське обстеження, визначення дійсних і супутніх проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального клінічного аналізу сечі, за методами Зимницького, Нечипоренка, бактеріологічна діагностика, визначення чутливості до антибіотиків); підготовка пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, цистоскопії, радіоізотопної реографії, УЗД тощо). Особливості спостереження та догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Особливості імунізації. Санаторно-курортне лікування. Диспансеризація.

Невідкладна допомога в разі гострої затримки сечі, ниркової коліки відповідно до протоколів лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виявлення наявних проблем пацієнтів із гломерулонефритом, пієлонефритом, гострою нирковою недостатністю, хронічними захворюваннями нирок. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Планування медсестринських втручань та їх реалізація: підготовка пацієнта та взяття сечі для загального клінічного дослідження, за методикою Зимницького, Нечипоренка, бактеріологічного дослідження; підготовка до інструментальних методів обстежень (рентгенологічного, цистоскопії, радіоізотопної реографії, УЗД тощо). Догляд за пацієнтами з патологією нирок (антропометрія, застосування сечоприймача, визначення водного балансу). Виконання лікарських призначень. Дієтотерапія. Профілактика. Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в нефрологічному відділенні.

Практичні навички:

- підготовка пацієнта та взяття сечі: для загального аналізу, за методикою Нечипоренка, Зимницького, для бактеріологічного дослідження тощо;
- визначення добового діурезу;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення всіх видів ін'єкцій;
- вимірювання артеріального тиску;
- підготовка пацієнтів до інструментальних методів обстеження;
- невідкладна допомога в разі гострої затримки сечі, ниркової коліки;
- дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в нефрологічному відділенні.

Тема 12. Підсумкова практика студентів у відділеннях стаціонару

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Робота в поліклініці. Реєстратура. Медична документація. Участь у прийманні пацієнтів разом із дільничним педіатром та медичною сестрою; заповнення медичної документації; проведення антропометрії; планування та проведення профілактичних щеплень; відпрацювання основних прийомів масажу, пасивної гімнастики тощо; участь у проведенні патронажу дітей раннього віку.

Робота в дитячій дошкільній установі. Участь у щоденному ранковому прийманні та огляді дітей, оцінювання фізичного розвитку за даними антропометрії, нервово-психічного розвитку дітей різних вікових груп; складання меню-розкладки на день; участь у плануванні та проведенні профілактичних щеплень; проведення санітарно-освітньої роботи з батьками.

Робота в палаті новонароджених пологового будинку. Участь в огляді дітей: проведення щоденного ранкового туалету, антропометрії, заповнення документації; зігрівання недоношених дітей; годування дітей за допомогою ложечки, пляшечки, зонда. Оброблення кувеза.

Приймальне відділення стаціонару. Робота медичної сестри, спрямована на виконання посадових обов'язків. Реєстрування пацієнтів під час надходження на стаціонарне лікування, участь у загальному огляді, проведенні антропометрії, санітарному обробленні, транспортуванні пацієнтів тощо. Заповнення та ведення медсестринської документації.

Маніпуляційна. Підготовка маніпуляційного кабінету до роботи. Правила зберігання та обліку ліків. Виконання лікарських призначень. Здійснення всіх видів ін'єкцій. Спостереження за станом пацієнтів. Проведення заходів щодо запобігання ускладненням. Здійснення передстерилізаційного оброблення та дезінфекції інструментарію після використання. Дотримання та виконання вимог, чинних наказів МОЗ України під час роботи в маніпуляційному та процедурному кабінетах.

Робота в кабінеті функціональної діагностики. Підготовка пацієнта та участь у проведенні функціональних методів обстеження.

Відділення раннього дитинства. Обстеження та догляд за пацієнтами з порушеннями вітамінного обміну, алергійними діатезами, гострими розладами травлення та хронічними порушеннями живлення; реалізація плану медсестринських втручань, спостереження за пацієнтом і догляд; вирішення його дійсних та супутніх проблем; виконання лікарських призначень; проведення специфічної та неспецифічної профілактики рахіту; надання невідкладної долікарської допомоги під час нападу ларингоспазму, під час анафілактичного шоку.

Робота в пульмонологічному відділенні. Медсестринське обстеження пацієнтів із хворобами органів дихання: бронхітами, бронхіальною астмою, пневмонією тощо. Визначення функції зовнішнього дихання (спірометрія, спірографія, пневмотахометрія). Встановлення медсестринських діагнозів. Спостереження за пацієнтом та вирішення його дійсних і супутніх проблем (ядуха, кашель, підвищення температури тіла, затруднення носового дихання, зниження апетиту тощо). Виконання лікарських призначень: усіх видів ін'єкцій, фізіотерапевтичних процедур, ЛФК, масажу тощо. Підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, харкотиння, сечі тощо). Участь медсестри в інструментальних методах обстеження (рентгенографії, комп'ютерній томографії, ендоскопії тощо). Надання невідкладної долікарської допомоги під час гострих станів (стенозуючого ларинготрахеїту, ядухи, задишки). Оцінювання результатів медсестринських

втручань та їх корекція. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду.

Участь у проведенні елементів масажу під час бронхітів, бронхіальної астми, пневмонії тощо.

Робота в гастроентерологічному відділенні. Проведення медсестринського обстеження, медсестринської діагностики та догляду за пацієнтами з порушенням функцій органів травного каналу; вирішення дійсних і супутніх проблем пацієнта зі стоматитом, гастритом, виразковою хворобою, дуоденітом, дисфункцією жовчовивідних шляхів, хронічним холецистохолангітом, гельмінтозами; проведення підготовки пацієнта до лабораторних та інструментальних обстежень; виконання лікарських призначень; робота в маніпуляційному кабінеті. Рекомендації щодо дотримання дієти; навчання пацієнтів та їх оточення само- та взаємодогляду.

Робота в нефрологічному відділенні. Здійснення обстеження та догляду за пацієнтами із захворюваннями сечової системи; вирішення дійсних та супутніх проблем при гломерулонефриті, пієлонефриті, гострій нирковій недостатності, хронічних захворюваннях нирок. Проведення підготовки пацієнта та взяття сечі для загального клінічного дослідження, за методикою Зимницького, Нечипоренка, бактеріологічного дослідження тощо. Підготовка пацієнтів до інструментальних та неінструментальних методів обстеження (рентгенологічного, цистоскопії, радіоізотопної реографії, УЗД нирок тощо). Катетеризація сечового міхура м'яким катетером під наглядом медичної сестри. Надання долікарської допомоги в разі гострої затримки сечі та гострої ниркової недостатності відповідно до протоколів лікування.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- заповнення карти розвитку дитини;
- проведення антропометрії;
- оволодіння методикою загартовування дітей;
- заповнення карти профілактичних щеплень (форма № 063, форма № 112);
- проведення контрольного зважування;
- складання схем годування дітей першого року життя;
- проведення ранкового туалету новонародженої дитини;
- туалет пупкової ранки;
- розраховування разової та добової кількості молока;
- годування за допомогою ложечки, чашечки, зонда;
- проведення гігієнічної та лікувальної ванни;
- зігрівання недоношених новонароджених;
- дезінфекція кувеза;
- установлення медсестринських діагнозів у разі хвороб новонароджених, дітей раннього віку, захворювань органів дихання, травного каналу, сечових органів;
- заповнення карти стаціонарного хворого;
- ведення листків лікарських призначень;
- підготовка до роботи процедурного кабінету; накривання стерильного

- столика;
- здійснення планування медсестринських втручань за схемою, їх реалізація, оцінювання та корекція;
 - догляд за шкірою та слизовими оболонками;
 - обстеження кістково-м'язової системи;
 - надання медсестринської допомоги під час ларингоспазму;
 - вимірювання температури тіла та її графічне зображення;
 - підрахунок частоти дихальних рухів, пульсу;
 - вимірювання артеріального тиску;
 - закапування крапель у ніс, очі, вуха;
 - накладання зігрівального компресу на вухо;
 - очищення дихальних шляхів;
 - проведення інгаляцій;
 - накладання гірчичників, гірчичних обгортань на грудну клітку;
 - розведення та введення антибіотиків;
 - виконання всіх видів ін'єкцій;
 - взяття слизу із зів та носа для бактеріологічного дослідження;
 - підготовка та взяття харкотиння для загального клінічного, бактеріологічного дослідження;
 - проведення масажу, гімнастики;
 - проведення спірометрії, спірографії, пневмотахометрії;
 - надання долікарської невідкладної допомоги в разі гіпертермії, стенозуючого ларинготрахеїту, бронхоспазму, ядухи тощо;
 - підготовка та взяття шлункового та дуоденального вмісту на дослідження;
 - промивання шлунка дітям різного віку;
 - складання дієти при різних захворюваннях;
 - надання долікарської невідкладної допомоги під час харчового отруєння;
 - оброблення слизової оболонки ротової порожнини при стоматиті;
 - взяття калу для виявлення яєць гельмінтів, на копрологічне, бактеріологічне дослідження;
 - взяття матеріалу з періанальних складок на яйця глистів;
 - проведення очисної та лікувальної клізми;
 - підготовка та взяття сечі для проведення загального аналізу, дослідження за методикою Нечипоренка, Зимницького, бактеріологічного дослідження;
 - оцінювання результатів лабораторних досліджень: норма, патологія;
 - невідкладна долікарська допомога в разі гострої затримки сечі, наркової коліки;
 - підготовка дітей до рентгенологічного та інструментального методів обстеження;
 - дотримання чинних наказів МОЗ України;
 - проведення санітарно-освітньої роботи з пацієнтами та їхніми батьками;
 - дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 13. Захворювання серцево-судинної системи

ЛЕКЦІЯ

Природжені вади серця та судин. Частота природжених вад серця у дітей. Неприятливі чинники, які впливають на ембріогенез. Класифікація. Медсестринський процес у разі природжених вад серця та судин.

Гостра ревматична лихоманка (ревматизм). Вегетосудинна дисфункція (ВСД). Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринське обстеження пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної системи: гострою ревматичною лихоманкою, ВСД. Медсестринська діагностика, участь медсестри у їх проведенні. Вирішення дійсних і супутніх проблем, потреб пацієнта. Виконання лікарських призначень. Профілактика. Диспансеризація. Роль медсестри у проведенні санітарно-освітньої роботи з батьками з метою профілактики захворювань серцево-судинної системи.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виявлення дійсних проблем пацієнта з захворюваннями серцево-судинної системи (природженими вадами серця, гострою ревматичною лихоманкою, ВСД тощо). Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Підготовка пацієнта до інструментальних методів обстеження (рентгенографії, УЗД серця, ангіографії тощо). Реалізація медсестринського процесу. Здійснення медичною сестрою мотивованого догляду та опіки над пацієнтом з гіперкінетичними проявами та ураженням суглобів. Навчання пацієнта та його оточуючих само- та взаємодогляду. Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичному закладі.

Практичні навички:

- проведення підрахунку частоти пульсу, його характеристика;
- проведення підрахунку частоти дихальних рухів;
- вимірювання артеріального тиску, оцінювання результатів;
- облік випитої, введеної та виділеної рідини;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- надання невідкладної допомоги під час зомління та колапсу відповідно до протоколів лікування;
- організація лікувально-охоронного режиму для хворих на гостру ревматичну лихоманку;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій і внутрішньовенних вливань;
- проведення оксигенотерапії;
- дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичному закладі.

Тема 14. Захворювання системи крові

ЛЕКЦІЇ

Залізодефіцитна анемія. Гострий мієлоїдний і лімфоїдний лейкоз. Визначення. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес при цій патології. Диспансеризація. Роль медсестри в профілактиці анемій у дітей раннього віку.

Тромбоцитопенія та тромбоцитопатія. Гемофілія. Геморагічний васкуліт. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес при цій патології. Прогноз. Диспансерне спостереження.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу при захворюваннях системи крові: анемії, лейкозів, геморагічних захворювань. Медсестринське обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем і встановлення медсестринських діагнозів. Підготовка пацієнта до лабораторних та інструментальних методів обстеження. Участь медичної сестри у лікуванні, догляді за пацієнтом та профілактиці. Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в гематологічному відділенні.

Практичні навички:

- проведення медсестринського обстеження пацієнта;
- заповнення одноразових систем для внутрішньовенного, краплинного вливання;
- проведення всіх видів ін'єкцій;
- підготовка пацієнта до лабораторних досліджень та інструментальних обстежень;
- догляд за ротовою порожниною;
- допомога в разі носової, легеневої, шлунково-кишкової кровотечі;
- участь у проведенні інфузії крові та її препаратів;
- організація лікувально-охоронного режиму в стаціонарі;
- дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в гематологічному відділенні.

Тема 15. Захворювання ендокринної системи

ЛЕКЦІЯ

Цукровий діабет. Визначення, етіологія, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес при цукровому діабеті: визначення дійсних проблем пацієнта, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення додаткових методів обстеження (загального та біохімічного аналізів крові, визначення вмісту глюкози у крові та сечі, глюкозотолерантного тесту, УЗД підшлункової залози, обстеження очного дна тощо). Невідкладна допомога під час діабетичного кетоацидозу та гіпоглікемічної коми відповідно до протоколів лікування. Лікування медикаментозне та дієтотерапія. Диспансеризація. Профілактика. Навчання пацієнта та його оточення правилам інсуліно- та дієтотерапії.

Захворювання щитоподібної залози. Природжений та набутий гіпотеріоз. Розпізнавання гіпотеріозу в перші місяці життя дитини.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Медсестринський процес під час цукрового діабету, захворювань щитоподібної залози. Виявлення та вирішення дійсних проблем пацієнта та його потреб при інсулінозалежному та інсулінонезалежному цукровому діабеті. Особливості інсулінотерапії. Невідкладна допомога при коматозних станах (діабетичному кетоацидозі та гіпоглікемічній комі). Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії, раціонального харчування.

Медсестринська діагностика природженого та набутого гіпотиреозу. Значення інструментальних методів дослідження. Профілактика. Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в ендокринологічному відділенні.

Практичні навички:

- підготовка пацієнта до взяття крові та добової сечі на вміст глюкози;
- підготовка пацієнта до дослідження добового глюкозуричного профілю;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- побудова добової глікемічної кривої;
- техніка й правила введення інсуліну;
- навчання пацієнта та його оточуючих правилам раціонального харчування, фізичної активності;
- невідкладна допомога при діабетичному кетоацидозі та гіпоглікемічній комі відповідно до протоколів лікування;
- дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в ендокринологічному відділенні.

Розділ 4. Інфекційні хвороби

Тема 16. Туберкульоз у дітей

ЛЕКЦІЯ

Туберкульоз. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес під час туберкульозу: медсестринська діагностика, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація плану медсестринських втручань під час обстеження, спостереження та догляд за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Специфічна і неспецифічна профілактика. Диспансерне спостереження та чинні накази МОЗ України щодо туберкульозу.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Дійсні проблеми пацієнтів із різними формами туберкульозу легень, медсестринське оцінювання стану. Методи лабораторної та інструментальної діагностики, туберкулінодіагностика, участь медичної сестри у їх проведенні, значення ранньої діагностики туберкульозу. Специфічна і неспецифічна профілактика. Особливості роботи медсестри у фтизіатричному відділенні (стаціонарі). Особиста гігієна та безпека медсестри. Профілактика туберкульозу. Санітарно-освітня робота серед батьків. Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

Практичні навички:

- техніка введення протитуберкульозної вакцини;
- техніка проведення проби Манту, оцінювання результатів;
- взяття харкотиння для дослідження: бактеріологічного та для визначення чутливості до антибіотиків;
- розведення та введення антибіотиків;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- підрахунок частоти дихальних рухів;
- вимірювання температури тіла, її графічний запис;
- надання невідкладної допомоги в разі кровохаркання, легеневої кровотечі відповідно до протоколів лікування;
- проведення санітарно-освітньої роботи;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо.

Тема 17. Дифтерія. Менінгококова інфекція

ЛЕКЦІЯ

Дифтерія. Менінгококова інфекція. Визначення, етіологія, класифікація.

Медсестринський процес при цій патології: медсестринське обстеження, виявлення дійсних і супутніх проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень. Особливості догляду медичної сестри за пацієнтом. Принципи лікування. Правила виписування. Надання невідкладної допомоги при дифтерійному крупі, менінгококцемії, відповідно до протоколів лікування. Заходи в осередку інфекції. Активна імунізація. Чинні накази МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Дійсні проблеми пацієнтів з дифтерією та менінгоковою інфекцією, медсестринське оцінювання стану. Методи лабораторної діагностики. Підготовка хворих та взяття матеріалу для дослідження. Особиста гігієна та безпека медичної сестри. Значення ранньої діагностики дифтерії та менінгокової інфекції. Невідкладна долікарська допомога при дифтерійному крупі та менінгококцемії відповідно до протоколів лікування. Специфічна та неспецифічна профілактика. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Поточна дезінфекція.

Заходи і засоби особистої безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

Практичні навички:

- техніка введення вакцин АКДП, АаКДП, АДП-М анатоксину;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення всіх видів ін'єкцій;
- введення антитоксичної протидифтерійної сироватки;
- взяття мазків з носа та зіва для бактеріологічного дослідження на коринебактерію та менінгокок;

- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- допомога під час проведення спинномозкової діагностичної пункції;
- догляд за дитиною після спинномозкової пункції;
- невідкладна допомога при дифтерійному крупі та менінгококцемії;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 18. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція

ЛЕКЦІЯ

Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип, парагрип, аденовірусна інфекція. Визначення, етіологія, класифікація. Медсестринський процес при цій патології. Медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Виконання лікарських призначень. Специфічні засоби лікування. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика. Заходи в осередку інфекції. Чинні накази МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу під час гострих респіраторних вірусних інфекцій, грипу, парагрипу. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних і супутніх проблем, установлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, сечі, змивів з носової частини глотки тощо), особистої безпеки медичної сестри. Виконання лікарських призначень. Особливості обслуговування та догляду за дітьми в інфекційній лікарні. Поточна дезінфекція.

Практичні навички:

- накладання гірчичників на грудну клітку;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- закапування крапель у ніс, очі;
- накладання зігрівального компресу на вухо;
- проведення змивів з носової частини глотки для вірусологічного дослідження;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- невідкладна допомога під час гіпертермії відповідно до протоколів лікування;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо.

Тема 19. Кір. Краснуха.

ЛЕКЦІЯ

Кір. Краснуха. Визначення, етіологія, епідеміологія. Медсестринський процес при цій патології. Участь медичної сестри в діагностиці. Диференціальна діагностика. Заходи в осередку інфекції. Активна імунізація. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Ускладнення, пов'язані з дією вірусу та зумовлені вторинною інфекцією. Реалізація плану медсестринських втручань під час обстеження, спостереження та догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Специфічна і неспецифічна профілактика. Заходи в осередку інфекції. Чинні накази МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу під час кору, краснухи. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Виконання лікарських призначень. Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, роботи з кров'ю та іншим біологічним матеріалом.

Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Методика транспортування вакцин, використання сумки-холодильника та холодкових елементів. Специфічна і неспецифічна профілактика. Поточна дезінфекція.

Практичні навички:

- введення вакцини проти кору, краснухи;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- взяття крові та сечі для проведення загального аналізу;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- закапування крапель у ніс, очі;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом.

Тема 20. Вітряна віспа. Скарлатина

ЛЕКЦІЯ

Вітряна віспа. Скарлатина. Визначення, етіологія, епідеміологія. Медсестринський процес при цій патології: медсестринське обстеження, виявлення дійсних і супутніх проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань.

Ускладнення, пов'язані з дією вірусу та зумовлені вторинною інфекцією. Реалізація плану медсестринських втручань під час обстеження, спостереження та догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика. Заходи в осередку інфекції. Чинні накази МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу під час вітряної віспи, скарлатини. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Виконання лікарських призначень. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Поточна дезінфекція.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо.

Практичні навички:

- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- взяття крові та сечі для проведення загального аналізу.
- взяття мазка з ротоглотки на β -гемолітичний стрептокок;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- годування тяжкохворих дітей;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом.

Тема 21. Паротитна інфекція. Кашлюк. Паракашлюк

ЛЕКЦІЯ

Паротитна інфекція. Кашлюк. Паракашлюк. Визначення, етіологія, епідеміологія. Особливості перебігу кашлюку в немовлят. Медсестринський процес під час паротитної інфекції, кашлюку, паракашлюку: медсестринське обстеження, визначення дійсних і супутніх проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові та сечі, взяття слизу для бактеріологічного дослідження). Спостереження, догляд та опіка за пацієнтом. Особливості перебігу кашлюку в немовлят. Принципи лікування в різні періоди захворювання та залежно від віку дитини. Заходи в осередку інфекції. Активна імунізація. Чинні накази МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виявлення дійсних проблем під час паротитної інфекції, кашлюку,

паракашлюку. Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Підготовка пацієнта та участь медичної сестри в проведенні обстежень. Виконання лікарських призначень. Участь медичної сестри в проведенні фізіотерапевтичних процедур. Навчання пацієнта та оточення само- та взаємодогляду. Проведення профілактичних заходів. Поточна дезінфекція.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- введення вакцин АКДП, АаКДП, протипаротитної інфекції;
- накладання зігрівального компресу на привушні слинні залози;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- надання допомоги у разі зупинки дихання під час нападу кашлю при кашлюку;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом.

Тема 22. Кишкові інфекції

ЛЕКЦІЯ

Кишкові інфекції: дизентерія, сальмонельоз, колі-інфекція. Визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація. Медсестринський процес при цій патології: медсестринське обстеження, медсестринські діагнози, планування медсестринських втручань (взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, особливості догляду за пацієнтом, дієтотерапія). Заходи в осередку інфекції. Профілактика. Роль медсестри в проведенні профілактики гострої кишкової інфекції.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при дизентерії, сальмонельозі, колі-інфекції. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних і супутніх проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Планування та реалізація плану медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення лабораторних досліджень (загальний клінічний аналіз крові, сечі, дослідження випорожнень, блювотних мас тощо).

Особиста професійна безпека медичної сестри. Проведення профілактичних заходів. Поточна дезінфекція.

Практичні навички:

- реєстрація та характеристика випорожнень;
- підготовка та взяття калу для бактеріологічного, копрологічного дослідження;

- методика оральної регідратації;
- проведення водно-чайної дієти;
- заповнення листка гідробалансу;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- проведення поточної дезінфекції;
- невідкладна допомога при токсикозі з екземкозом;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом.

Тема 23. Вірусний гепатит. Поліомієліт. ВІЛ-інфекція/СНІД

ЛЕКЦІЯ

Вірусний гепатит. Поліомієліт, ВІЛ-інфекція/СНІД. Визначення, етіологія, класифікація.

Медсестринський процес при цій патології: медсестринське обстеження (скарги, анамнестичні дані, дані об'єктивного обстеження), виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань, реалізація, оцінювання та корекція. Заходи в осередку інфекції. Чинні накази МОЗ України. Активна імунізація.

Виконання заходів з профілактики внутрішньолікарняних заражень ВІЛ-інфекцією згідно з чинними наказами МОЗ України. Заходи неспецифічної профілактики. Скринінгові дослідження для виявлення інфікованих осіб. Тестування донорів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виконання медсестринського процесу при вірусному гепатиті, поліомієліту, ВІЛ-інфекції/СНІДі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження та спостереження за пацієнтом, визначення його дійсних і супутніх проблем, установлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Оволодіння навичками догляду за пацієнтом. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом. Профілактика.

Практичні навички:

- проведення профілактичних щеплень (проти поліомієліту, гепатиту);
- розведення та введення антибіотиків;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- підготовка хворого та взяття сечі для проведення загального аналізу,

- дослідження на вміст жовчних пігментів;
- взяття калу для копролічного дослідження;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками
- проведення поточної дезінфекції;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо.

Тема 24. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі та в стаціонарі. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Основні чинники, які сприяють виникненню судомного та гіпертермічного синдромів. Механізм розвитку. Основні клінічні прояви. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.

Алергійний синдром (кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок, сироваткова хвороба). Причини. Клінічні прояви. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги на догоспітальному етапі.

Токсичний синдром. Кишковий токсикоз. Нейротоксикоз. Причини, механізм виникнення. Клінічні прояви. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги.

Коматозний синдром. Визначення поняття синдрому. Причини виникнення. Клінічні прояви I, II, і III ступенів коми. Медсестринська діагностика. Надання допомоги на догоспітальному етапі.

Синдром стенозуючого ларинготрахеїту та астматичний стан. Причини, механізм розвитку, клінічні прояви. Медсестринський процес. Невідкладна допомога.

Синдром недостатності кровообігу. Судинна недостатність. Класифікація. Причини, механізм розвитку. Зомління, колапс. Надання невідкладної допомоги.

Синдром гострої ниркової недостатності. Причини, механізм розвитку. Клінічні прояви. Принципи надання невідкладної допомоги.

Геморагічний синдром у дітей. Причини, механізм розвитку. Симптоми. Невідкладна допомога. Роль медсестри в догляді за пацієнтами з геморагічним синдромом.

Гіпокальціємічний синдром. Причини, механізм розвитку. Симптоматика. Невідкладна допомога.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Оцінювання стану пацієнта при судомному, гіпертермічному, алергійному, токсичному, коматозному синдромі, дихальній недостатності, синдромі недостатності кровообігу, дихальній та нирковій недостатності, геморагічному, гіпокальціємічному синдромі. Показ пацієнтів, що перебувають у термінальному стані (або аналіз навчальних історій хвороби). Визначення провідного патологічного синдрому та ступеня його тяжкості. Участь у наданні невідкладної допомоги хворій дитині відповідно до протоколів лікування. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація.

Допомога медичній сестрі в палаті інтенсивної терапії під час надання

невідкладної допомоги. Особливості госпіталізації дітей з невідкладними станами. Участь у догляді за дитиною. Спостереження за функцією життєво важливих органів.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- надання невідкладної допомоги під час судомного синдрому;
- надання невідкладної допомоги під час гіпертемічного синдрому;
- надання невідкладної допомоги під час алергійного синдрому;
- надання невідкладної допомоги під час кишкового токсикозу та ексикозу;
- надання невідкладної допомоги під час коматозних станів;
- надання невідкладної допомоги під час стенозуючого ларинготрахеїту;
- надання невідкладної допомоги при дифтерійному крупі;
- надання невідкладної допомоги під час бронхоспазму;
- надання невідкладної допомоги під час зомління, колапсу;
- надання невідкладної допомоги за наявності чужорідного тіла в дихальних шляхах;
- надання невідкладної допомоги в разі гострої ниркової недостатності;
- надання невідкладної допомоги під час кровотеч;
- надання невідкладної допомоги під час ларингоспазму;
- годування тяжкохворих дітей;
- роздавання медикаментів;
- виконання лікарських призначень;
- робота з реанімаційною апаратурою;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Проводити перший і ранковий туалет новонародженої дитини.
2. Проводити антропометрію.
3. Обробляти пупковий залишок і пупкову ранку.
4. Годувати недоношену дитини через зонд.
5. Сповивати дитину.
6. Розраховувати разову та добову потребу в їжі.
7. Обробляти шкіру та слизові оболонки.
8. Проводити контрольне зважування.
9. Проводити гігієнічну та лікувальну ванну.
10. Скласти схеми-меню дітям різного віку.
11. Здійснювати етапи медсестринського процесу в разі захворювань новонароджених.
12. Доглядати за пупковою ранкою під час омфаліту.
13. Доглядати за дитиною з гіпоксично-травматичним ураженням ЦНС.
14. Проводити штучну вентиляцію легень і закритий масаж серця.
15. Застосовувати міхур з льодом, грілку.
16. Доглядати за дитиною з гіпертермією.
17. Відсмоктувати слиз із верхніх дихальних шляхів.
18. Здійснювати етапи медсестринського процесу при гіпо- та гіпервітамінозах.
19. Проводити профілактику рахіту вітамінами групи D.
20. Спостерігати за пацієнтом і вирішувати його дійсні та супутні проблеми.
21. Закапувати краплі в очі, ніс, вуха.
22. Проводити інгаляції.
23. Накладати зігрівальний компрес і гірчичники.
24. Підраховувати частоту дихання і серцевих скорочень.
25. Вимірювати артеріальний тиск.
26. Вести харчовий щоденник для дітей з аномаліями конституції.
27. Планувати медсестринські втручання та здійснювати їх реалізацію при захворюваннях травного каналу.
28. Промивати шлунок.
29. Проводити очисну та лікувальну клізму.
30. Доглядати за дитиною під час блювання.
31. Здійснювати підготовку пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень: загального аналізу крові та сечі, дослідження сечі за методикою Нечипоренка, Зимницького, бактеріологічного; загального та бактеріологічного дослідження харкотиння; дослідження калу на наявність гельмінтів, зскрібок із періанальних складок, копрологічне та бактеріологічне дослідження калу.
32. Розводити і вводити антибіотики.
33. Володіти навичками виконання всіх видів ін'єкцій.
34. Проводити взяття крові з вени для біохімічних і серологічних досліджень.
35. Здійснювати етапи медсестринського процесу при захворюваннях органів дихання.
36. Доглядати за дитиною із стенозуючим ларинготрахеїтом.
37. Доглядати за дитиною із пневмонією.
38. Допомогати під час проведення плевральної пункції.
39. Здійснювати підготовку дитини до функціональних та інструментальних

методів обстеження (комп'ютерної томографії, рентгенологічних, ендоскопічних, УЗД тощо).

40. Спостерігати за пацієнтами та вирішувати дійсні та супутні проблеми при захворюваннях сечової, серцево-судинної, кровотворної та ендокринної систем.
41. Доглядати за дитиною з гострою нирковою недостатністю та хронічними захворюваннями нирок.
42. Допомогати під час проведення спинномозкової та стернальної пункції.
43. Доглядати за дитиною з цукровим діабетом.
44. Проводити введення інсуліну.
45. Визначати наявність глюкози в сечі.
46. Визначати добовий діурез.
47. Доглядати за шкірою з висипаннями при різних інфекційних захворюваннях.
48. Проводити пробу Манту.
49. Проводити профілактичні щеплення відповідно до наказу МОЗ України.
50. Проводити взяття мазків, змиви з носоглотки для вірусологічного та бактеріологічного дослідження.
51. Доглядати за реконвалесцентами.
52. Проводити диспансерне спостереження за дітьми з хронічною патологією.
53. Дотримуватися правил особистої гігієни.
54. Проводити санітарно-освітню роботу серед населення з питань профілактичної медицини, пропаганди здорового способу життя.
55. Забезпечити лікувально-охоронний і санітарно-протиепідемічний режим у структурних підрозділах дитячих установ та лікарень.
56. Заповнювати медичну документацію.
57. Дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Організація профілактичної та лікувальної допомоги дітям, обов'язки медичної сестри щодо їх виконання. Лікувально-профілактичні заклади.
2. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженої дитини.
3. Характеристика та ознаки, фізіологічні стани новонароджених.
4. Характеристика та ознаки недоношеної дитини. Функціональні особливості органів і систем недоношеної дитини. Вигодовування та зігрівання.
5. Періоди дитячого віку та їх характеристика. Фізичний розвиток дитини.
6. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Нервово-психічний розвиток дитини.
7. Характеристика природного вигодовування. Переваги грудного вигодовування. Протипоказання й утруднення під час грудного вигодовування. Види й строки введення підгодовування.
8. Характеристика змішаного вигодовування. Гіпогалактія та її профілактика.
9. Характеристика штучного вигодовування. Молочні суміші.
10. Харчування дітей старших одnorічного віку. Контроль за харчуванням у дитячому дошкільному закладі.
11. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри. Захворювання шкіри новонародженої дитини. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес у разі везикулопустульозу, пухирчатки новонароджених.
12. Хвороби пупка. Етіологія. Медсестринський процес під час омфаліту.
13. Сепсис новонароджених. Етіологія. Медсестринський процес при сепсисі.
14. Гемолітична хвороба новонароджених. Етіологія. Медсестринський процес.
15. Асфіксія новонароджених. Етіологія. Медсестринський процес.
16. Пологові травми. Гіпоксично-травматичне ураження центральної нервової системи. Етіологія. Медсестринський процес у разі пологових травм і гіпоксично-травматичного ураження центральної нервової системи.
17. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи.
18. Гіповітамінози. Рахіт. Етіологія. Медсестринський процес під час рахіту.
19. Гіпокальціємічний синдром. Етіологія. Медсестринський процес у разі гіпокальціємічного синдрому.
20. Гіпервітаміноз. Медсестринська діагностика.
21. Алергійні діатези. Екскудативно-катаральний, лімфатико-гіпопластичний і нервово-артритичний діатези. Етіологія. Медсестринський процес у разі діатезів.
22. Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Етіологія. Медсестринський процес.
23. Гіпотрофія. Етіологія. Медсестринський процес. Стоматит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
24. Стоматит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
25. Гострий гастрит. Гастроентерит. Хронічний гастрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
26. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Етіологія. Медсестринський процес.

27. Хронічний холецистохолангіт, дисфункція жовчних шляхів, дуоденіт. Медсестринське обстеження та спостереження.
28. Гельмінтози. Етіологія. Медсестринський процес під час аскаридозу, ентеробіозу, трихоцефальозу тощо.
29. Пілоростеноз і пілороспазм. Медсестринський процес у разі пілоростенозу і пілороспазму.
30. Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання. Назофарингіт. Стенозуючий ларинготрахеїт. Етіологія. Клінічні прояви. Невідкладна допомога під час стенозуючого ларинготрахеїту.
31. Тонзиліт. Отит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
32. Бронхіт. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
33. Пневмонія. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
34. Особливості перебігу пневмонії новонароджених і недоношених дітей. Невідкладна допомога в разі гіпертермії.
35. Бронхіальна астма. Етіологія. Медсестринський процес. Медсестринське обстеження та спостереження; невідкладна допомога під час нападу бронхіальної астми.
36. Анатомо-фізіологічні особливості сечових органів. Пієлонефрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес. Підготовка пацієнта до лабораторних та інструментальних методів обстеження.
37. Гломерулонефрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
38. Гостра ниркова недостатність та хронічне захворювання нирок. Етіологія. Класифікація. Медсестринська діагностика. Невідкладна допомога в разі гострої затримки сечі.
39. Анатомо-фізіологічні особливості органів кровообігу. Природжені вади серця, судин. Етіологія. Медсестринський процес при природжених вадах серця і судин.
40. Ревматична лихоманка. Етіологія. Класифікація. Медсестринське обстеження та реалізація плану медсестринських втручань. Профілактика.
41. Вегетосудинна дисфункція. Етіологія. Медсестринська діагностика.
42. Анатомо-фізіологічні особливості кровотворної системи. Анемія. Етіологія. Класифікація. Медсестринське обстеження в разі анемії.
43. Лейкоз. Етіологія. Класифікація. Виконання лікарських призначень, оцінювання результатів, корекція. Догляд.
44. Геморагічні захворювання. Етіологія. Медсестринський процес під час тромбоцитопенії та тромбоцитопатії, геморагічного васкуліту, гемофілії.
45. Анатомо-фізіологічні особливості ендокринних залоз (залоз внутрішньої секреції). Цукровий діабет. Етіологія. Підготовка пацієнтів до лабораторних досліджень. Інсуліно- та дієтотерапія. Профілактика.
46. Гіпотиреоз. Етіологія. Медсестринський процес.
47. Грип. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринський процес під час грипу.
48. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
49. Туберкульоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринська діагностика. Виконання лікарських призначень. Вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта. Специфічна та неспецифічна профілактика. Диспансерне спостереження.
50. Дифтерія. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринське обстеження. Встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація.
51. Менінгококова інфекція. Етіологія. Класифікація. Медсестринська

- діагностика. Планування та реалізація медсестринських втручань.
52. Кір. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринський процес.
 53. Краснуха. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринське обстеження. Догляд.
 54. Скарлатина. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринська діагностика та реалізація плану медсестринських втручань.
 55. Вітряна віспа. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринське обстеження.
 56. Кашлюк. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринський процес.
 57. Паротитна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Особливості спостереження за пацієнтом та вирішення його дійсних і супутніх проблем.
 58. Дизентерія. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринський процес. Виконання лікарських призначень. Реалізація плану медсестринських втручань, оцінювання результатів. Корекція.
 59. Колі-ентерит. Етіологія. Медсестринський процес.
 60. Вірусний гепатит. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринське обстеження, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань, реалізація, оцінювання, корекція.
 61. Профілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень.
 62. Поліомієліт. Етіологія. Класифікація. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних і супутніх проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів.
 63. ВІЛ-інфекція/СНІД. Етіологія. Медсестринський процес. Медсестринське спостереження і вирішення його дійсних проблем.
 64. Судомний синдром. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 65. Анафілактичний шок. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 66. Кишковий токсикоз. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 67. Гіперглікемічна кома. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 68. Гіпоглікемічна кома. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 69. Гостра дихальна недостатність. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 70. Зомління. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 71. Колапс. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 72. Носова кровотеча. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 73. Гіпокальціємічний синдром. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 74. Реанімація у випадку клінічної смерті.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Організація профілактичної та лікувальної допомоги дітям, обов'язки медсестри щодо їх виконання. Лікувально-профілактичні заклади.
2. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженої дитини.
3. Характеристика та ознаки доношеної новонародженої дитини. Фізіологічні стани новонароджених.
4. Характеристика та ознаки недоношеної дитини. Функціональні особливості органів і систем недоношеної дитини. Вигодовування та зігрівання.
5. Періоди дитячого віку та їх характеристика. Фізичний розвиток дитини.
6. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Нервово-психічний розвиток дитини.
7. Характеристика природного вигодовування. Переваги грудного вигодовування. Протипоказання й утруднення під час грудного вигодовування. Види й строки введення підгодовування.
8. Характеристика змішаного вигодовування. Гіпогалактія та її профілактика.
9. Характеристика штучного вигодовування. Молочні суміші.
10. Харчування дітей старших одnorічного віку. Контроль за харчуванням у дитячому дошкільному закладі.
11. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри. Захворювання шкіри новонародженої дитини. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес у разі везикулопустульозу, пухурчатки новонароджених.
12. Хвороби пупка. Етіологія. Медсестринський процес під час омфаліту.
13. Сепсис новонароджених. Етіологія. Медсестринський процес.
14. Гемолітична хвороба новонароджених. Етіологія. Медсестринський процес.
15. Асфіксія новонароджених. Етіологія. Медсестринський процес.
16. Пологові травми. Гіпоксично-травматичне ураження центральної нервової системи. Етіологія. Медсестринський процес у разі пологових травм і гіпоксично-травматичного ураження центральної нервової системи.
17. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи.
18. Гіповітамінози. Рахіт. Етіологія. Медсестринський процес під час рахіту.
19. Гіпокальціємічний синдром. Етіологія. Медсестринський процес у разі гіпокальціємічного синдрому.
20. Гіпервітаміноз. Медсестринська діагностика.
21. Алергійні діатези. Екскудативно-катаральний, лімфатико-гіпопластичний і нервово-артритичний діатези. Етіологія. Медсестринський процес у разі діатезів.
22. Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Етіологія. Медсестринський процес.
23. Гіпотрофія. Етіологія. Медсестринський процес при гіпотрофії.
24. Стоматит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
25. Гострий гастрит. Гастроентерит. Хронічний гастрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
26. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Етіологія. Медсестринський процес.
27. Хронічний холецистохолангіт, дисфункція жовчних шляхів, дуоденіт.

Медсестринське обстеження та спостереження.

28. Гельмінтози. Етіологія. Медсестринський процес під час аскаридозу, ентеробіозу, трихоцефальозу тощо.
29. Пілоростеноз і пілороспазм. Медсестринський процес у разі пілоростенозу і пілороспазму.
30. Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання. Назофарингіт. Стенозуючий ларинготрахеїт. Етіологія. Клінічні прояви. Невідкладна допомога під час стенозуючого ларинготрахеїту.
31. Тонзиліт. Отит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
32. Бронхіт. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
33. Пневмонія. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
34. Особливості перебігу пневмонії новонароджених і недоношених дітей. Невідкладна допомога у разі гіпертермії.
35. Бронхіальна астма. Етіологія. Медсестринський процес. Медсестринське обстеження та спостереження; невідкладна допомога під час нападу бронхіальної астми.
36. Анатомо-фізіологічні особливості сечових органів. Пієлонефрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес. Підготовка пацієнта до лабораторних та інструментальних методів обстеження.
37. Гломерулонефрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
38. Гостра ниркова недостатність та хронічне захворювання нирок. Етіологія. Класифікація. Медсестринська діагностика. Невідкладна допомога в разі гострої затримки сечі.
39. Анатомо-фізіологічні особливості органів кровообігу. Природжені вади серця, судин. Етіологія. Медсестринський процес при природжених вадах серця і судин.
40. Ревматична лихоманка. Етіологія. Класифікація. Медсестринське обстеження та реалізація плану медсестринських втручань. Профілактика.
41. Вегетосудинна дисфункція. Етіологія. Медсестринська діагностика.
42. Анатомо-фізіологічні особливості кровотворної системи. Анемія. Етіологія. Класифікація. Медсестринське обстеження в разі анемії.
43. Лейкоз. Етіологія. Класифікація. Виконання лікарських призначень, оцінювання результатів, корекція. Догляд.
44. Геморагічні захворювання. Етіологія. Медсестринський процес під час тромбоцитопенії- та тромбоцитопатії, геморагічного васкуліту, гемофілії.
45. Анатомо-фізіологічні особливості ендокринних залоз (залоз внутрішньої секреції). Цукровий діабет. Етіологія. Підготовка пацієнтів до лабораторних досліджень. Інсуліно- та дієтотерапія. Профілактика.
46. Гіпотиреоз. Етіологія. Медсестринський процес.
47. Грип. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринський процес.
48. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
49. Туберкульоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринська діагностика. Виконання лікарських призначень. Вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта. Специфічна та неспецифічна профілактика. Диспансерне спостереження.
50. Дифтерія. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринське обстеження. Встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація.
51. Менінгококова інфекція. Етіологія. Класифікація. Медсестринська

- діагностика. Планування та реалізація медсестринських втручань.
52. Кір. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринський процес.
 53. Краснуха. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринське обстеження. Догляд.
 54. Скарлатина. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринська діагностика та реалізація плану медсестринських втручань.
 55. Вітряна віспа. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринське обстеження.
 56. Кашлюк. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринський процес.
 57. Епідемічний паротит. Етіологія. Епідеміологія. Особливості спостереження за пацієнтом та вирішення його дійсних і супутніх проблем.
 58. Дизентерія. Етіологія. Епідеміологія. Медсестринський процес. Виконання лікарських призначень. Реалізація плану медсестринських втручань, оцінювання результатів. Корекція.
 59. Колі-ентерит. Етіологія. Медсестринський процес.
 60. Вірусний гепатит. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринське обстеження, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань, реалізація, оцінювання, корекція.
 61. Профілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень.
 62. Поліомієліт. Етіологія. Класифікація. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних і супутніх проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів.
 63. ВІЛ-інфекція/СНІД. Етіологія. Медсестринський процес. Медсестринське спостереження і вирішення його дійсних проблем.
 64. Судомний синдром. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 65. Анафілактичний шок. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 66. Кишковий токсикоз. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 67. Гіперглікемічна кома. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 68. Гіпоглікемічна кома. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 69. Гостра дихальна недостатність. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 70. Зомління. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 71. Колапс. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 72. Носова кровотеча. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 73. Гіпокальціємічний синдром. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
 74. Реанімація у випадку клінічної смерті.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

- Актуальні питання педіатрії* / За ред. В.В. Бережного. — К., 2006.
- Гаврилюк О.Ф., Залюбівська Л.С.* Ріст і розвиток людини. Практикум. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010.
- Дитячі хвороби: підручник* / За ред. В.М. Сидельникова. — К.: Здоров’я, 1999.
- Невідкладні стани в педіатрії: навч. посіб.* / За ред. Р.І. Поцюрка. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010.
- Педіатрія* / За ред. С.К. Ткаченко, Р.І. Поцюрка. — К.: Здоров’я, 2003.
- Педіатрія: навч. посіб.* / За ред. О.В. Тяжкої. — К.: Медицина, 2005.
- Педіатрія: навч. посіб.* / За ред. В.С. Тарасюка, І.Ю. Андрієвського. — К.: Медицина”, 2009.
- Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник* / За ред. С.К. Ткаченко, Р.І. Поцюрка. — К.: Медицина, 2011. — 552 с.
- Практикум з педіатрії в модулях: навч. посіб.* / Н.О. Курдюмова, Т.Г. Поліщук. — К.: Медицина, 2011. — 160 с.

Додаткова

- Интенсивная терапия в педиатрии. Практическое руководство* / Под ред. В.А. Михельсона. — М., 2003.
- Інфекційні хвороби у дітей* / А.М. Михайлова. — К.: Здоров’я, 1998.
- Майданник В.Г.* Педиатрия: учебник. — К., 1999.
- Медицина дитинства* / За ред. П.С. Мощича. — К.: Здоров’я, 1994.
- Медсестринство в педіатрії* / За ред. В.С. Тарасюка. — К.: Здоров’я, 2001.
- Петрушина А.Д.* Неотложные состояния у детей. — М., 2001.
- Практикум з педіатрії* / О.Н. Бура, В.С. Тихомирова, М.П. Шаніна, О.І. Юркін. — К.: Здоров’я, 1995.

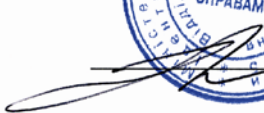
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО
Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець

МЕДСЕСТРИНСТВО В АКУШЕРСТВІ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В АКУШЕРСТВІ

Укладачі:

В.В. Кравцов — викладач вищої категорії, викладач акушерства та гінекології Черкаського базового медичного коледжу;

О.Я. Курненко — викладач I категорії, викладач акушерства та гінекології Черкаського базового медичного коледжу;

І.Я. Губенко — викладач вищої категорії, директор Черкаського базового медичного коледжу, канд. мед. наук, заслужений лікар України, викладач-методист;

Т.Б. Прокопенко — викладач вищої категорії, голова циклової комісії педіатрії, акушерства та гінекології Черкаського базового медичного коледжу.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії педіатричних та акушерсько-гінекологічних дисциплін Черкаського базового медичного коледжу (протокол № 2 від 17 жовтня 2011 р.) та рекомендовано до затвердження опорною цикловою комісією ВМ(Ф)НЗ I—III рівнів акредитації МОЗ України (протокол № 1 від 26 жовтня 2011 р.).

Рецензенти:

В.М. Зеленько — головний лікар пологового будинку № 1 м. Черкас, лікар вищої категорії;

О.І. Гаркавенко — завідувач відділення патології вагітності Черкаського пологового будинку № 1, канд. мед. наук, лікар вищої категорії;

І.Б. Назарова — заслужений працівник освіти АРК, викладач-методист, викладач вищої категорії, голова опорної циклової комісії з акушерства Кримського вищого навчального закладу “Кримський медичний коледж”.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство в акушерстві” для вищих медичних навчальних закладів України І—ІІІ рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” напряму підготовки 1201 “Медицина” відповідно до складових галужевих стандартів вищої освіти — освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) та освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки фахівців, затверджених МОН та МОЗ України у 2011 р. Навчальні плани складено і затверджено в 2011 р.

“Медсестринство в акушерстві” вивчають протягом одного семестру, на другому році навчання. На вивчення курсу відводиться 108 годин, з них 24 — лекції, 40 — навчальна практика, 44 год — самостійна робота.

Мета дисципліни “Медсестринство в акушерстві” — ознайомити студентів з досягненнями світового та вітчизняного акушерства, фізіологічним перебігом вагітності, пологів та післяпологового періоду, доглядом за новонародженими, основними видами акушерської патології. Теоретичні заняття проводяться з використанням різних форм роботи — лекції, ділові ігри, розв’язування ситуаційних завдань, тестових завдань. Важливим моментом в організації навчальної практики під керівництвом викладача є проведення їх в кабінеті доклінічної практики, жіночої консультації, пологовому будинку, що створює оптимальні умови для засвоєння практичних навичок, формування вмінь, використання теоретичних знань у клінічних ситуаціях.

“Медсестринство в акушерстві” як навчальна дисципліна інтегрується з такими дисциплінами, як медсестринство в гінекології, медсестринство в педіатрії, медсестринство в хірургії, медсестринство при інфекційних хворобах, медсестринство в анестезіології та реаніматології.

Циклова комісія має право вносити зміни (15 %) до навчальної програми залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, відповідно до вимог кінцевої мети ОКХ та ОПП за фахом підготовки і навчальним планом.

Після вивчення дисципліни ***студенти повинні знати:***

- основи організації акушерської допомоги в Україні, профілактичну спрямованість охорони здоров’я;
- основи медичної етики та деонтології;
- засоби забезпечення санітарно-гігієнічного режиму в акушерському стаціонарі;
- правила техніки безпеки в роботі з медичними інструментами та обладнанням;
- основи фізіологічного та патологічного перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду.

Студенти повинні вміти:

- оформлювати медичну документацію;
- виконувати основні лікувально-діагностичні процедури;
- здійснювати догляд за новонародженими.

Студенти мають бути поінформовані про:

- основи законодавства України про охорону здоров’я матері та дитини;
- діагностику вагітності у ранні та пізні терміни;

- допомогу під час пологів;
- фізіологію та патологію в післяпологовий період;
- основні види акушерської патології.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Розділ 1. Організація акушерської допомоги в Україні				
1	Організація акушерської допомоги в Україні. Охорона праці в галузі	8	2	4	4
2	Профілактика захворювань в акушерських стаціонарах	8	2		4
	Розділ 2. Фізіологічне акушерство				
3	Фізіологія вагітності	10	2	4	4
4	Діагностика вагітності	10	2	4	4
5	Пологи	8	2	4	4
6	Фізіологічний післяпологовий період	8	2		4
7	Багатоплідна вагітність	10	2	4	4
	Розділ 3. Патологічне акушерство				
8	Гестоз вагітних	10	2	4	4
9	Кровотечі під час вагітності та пологів	10	2	4	4
10	Вузькі тази. Неправильні положення плода	10	2	4	4
11	Тазові передлежання плода	8	2	4	2
12	Патологія пологової діяльності	8	2	4	2
	Усього	108	24	40	44

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Організація акушерської допомоги в Україні. Охорона праці в галузі	4
2	Профілактика захворювань в акушерських стаціонарах	4
3	Фізіологія вагітності	4
4	Діагностика вагітності	4
5	Пологи	4
6	Фізіологічний післяпологовий період	4
7	Гестози вагітних	4
8	Кровотечі під час вагітності та пологів	4
9	Вузькі тази. Неправильні положення плода. Тазові передлежання плода	4
10	Тазові передлежання плода. Патологія пологової діяльності	4
11	Багатоплідна вагітність	4
	Усього	44

ЗМІСТ

Розділ 1. Організація акушерської допомоги в Україні

Тема 1. Організація акушерської допомоги в Україні. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про акушерську науку. Основні етапи розвитку акушерства. Акушерсько-гінекологічні заклади охорони здоров'я в місті та селі. Жіноча консультація: структура, функції, принципи роботи. Пологовий будинок: принципи організації акушерської допомоги. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги працівникам промислових підприємств. Робота медичної сестри в акушерському стаціонарі. Накази МОЗ України з питань охорони материнства та дитинства. Охорона праці в галузі. Нормативно-правові документи. Заходи безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами.

Тема 2. Профілактика захворювань в акушерських стаціонарах

ЛЕКЦІЯ

Поняття про асептику та антисептику. Профілактика інфекційних захворювань в акушерських стаціонарах (Наказ МОЗ України від 10.02.2003 р. № 59 “Про удосконалення заходів щодо профілактики внутрішньолікарняних інфекцій у пологових будинках”), засоби забезпечення санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму. Особиста гігієна медичних працівників пологового будинку.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Заняття проводиться в жіночій консультації, пологовому будинку, де студенти ознайомлюються зі структурою, обладнанням, документацією, організацією медичної допомоги, із засобами забезпечення санітарно-гігієнічного режиму, беруть участь у приготуванні дезінфекційних розчинів, обробленні інструментів.

Практичні навички:

- заповнення медичної документації;
- оформлення направлень для лабораторного дослідження;
- приготування мийного розчину;
- підготовка рук до приймання пологів;
- оброблення інструментів і підготовка їх до стерилізації;
- участь у прибиранні палат.

Розділ 2. Фізіологічне акушерство

Тема 3. Фізіологія вагітності

ЛЕКЦІЯ

Нормальний менструальний цикл. Уявлення про фізіологію вагітності. Будова яйцеклітини та сперматозоїдів. Запліднення, імплантація, утворення оболонки, плаценти, пуповини, навколоплодових вод. Зміни в організмі жінки під час вагітності. Критичні періоди вагітності.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, де студенти ознайомлюються з ознаками зрілого плода, впливом шкідливих чинників на плід у різні терміни вагітності, принципами антенатальної охорони плода.

Практичні навички:

- визначення ознак зрілості плода;
- вимірювання зросту, маси тіла вагітних.

Тема 4. Діагностика вагітності

ЛЕКЦІЯ

Методи обстеження вагітних: опитування, об'єктивне обстеження. Лабораторні та додаткові методи обстеження вагітних. Діагностика вагітності в ранні терміни. Сумнівні та ймовірні ознаки вагітності. Діагностика вагітності в пізні терміни. Імовірні ознаки вагітності. Визначення положення, позиції, виду та передлежання плода. Визначення термінів вагітності та пологів. Надання декретної допологової відпустки.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики, жіночій консультації, відділенні патології вагітності, де студенти ознайомлюються зі збиранням анамнезу, оглядом вагітних, вимірюванням зовнішніх розмірів таза, висоти стояння дна матки та окружності живота, вислуховуванням серцебиття плода. Визначення термінів вагітності та пологів.

Практичні навички:

- збирання анамнезу;
- вимірювання зовнішніх розмірів таза;
- вимірювання висоти стояння дна матки;
- вимірювання окружності живота;
- вислуховування серцебиття плода;
- визначення положення, позиції, виду та передлежання плода.

Тема 5. Пологи

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про пологи. Сучасний погляд на причину настання пологів. Періоди пологів, тривалість їх. Перебіг першого періоду пологів. Спостереження за загальним станом роділлі, розкриттям шийки матки. Пологові сили, що сприяють розкриттю шийки матки. Своєчасність відходження навколоплодових вод. Перебіг другого періоду пологів. Поняття про біомеханізм пологів, уявлення про потуги.

Перебіг третього періоду пологів, ознаки відшарування плаценти. Уявлення про фізіологічну кровотечу. Способи виділення посліду, що відшарувався. Перший туалет новонародженого.

Тема 6. Фізіологічний післяпологовий період

ЛЕКЦІЯ

Загальне уявлення про післяпологовий період (ранній, пізній). Зміни в організмі породіллі. Режим післяпологового відділення. Догляд за породіллею. Ускладнення, які найчастіше виникають у післяпологовий період.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики відпрацьовують методику акушерського обстеження, біомеханізм пологів у передньому та задньому видах потиличного передлежання, механізм відшарування та виділення посліду на фантомі. У пологовому будинку студенти приймають та проводять санітарне оброблення роділь, спостерігають у передпологових палатах за загальним станом роділь, динамікою пологових сил, беруть участь у визначенні цілості плаценти, крововтрати під час пологів, проведенні першого туалету новонародженого. Заняття проводяться в післяпологовому відділенні, де студенти ознайомлюються з режимом відділення, беруть участь у проведенні туалету породіль, прикладанні дитини до грудей, у процесі зціджування молока.

Практичні навички:

- відтворення біомеханізму пологів при передньому та задньому потиличних передлежаннях (на фантомі);
- визначення ознак відшарування посліду (на фантомі);
- виділення посліду, що відшарувався (на фантомі);
- участь в огляді плаценти та визначенні її цілості;
- визначення крововтрати в пологах;
- проведення туалету породіль;
- догляд за грудними залозами;
- проведення зціджування молока;
- виконання призначень лікаря.

ЛЕКЦІЯ

Тема 7. Багатоплідна вагітність

Багатоплідна вагітність: перебіг, діагностика, особливості ведення вагітності та пологів. Значення своєчасної діагностики та госпіталізації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в пологовому будинку, де студенти ознайомлюються з методами діагностики багатоплідної вагітності, історіями пологів при багатоплідній вагітності.

Практичні навички:

- вислуховування серцебиття плодів;

- складання плану ведення вагітності та пологів при багатоплідній вагітності.

Розділ 3. Патологічне акушерство

Тема 8. Гестоз вагітних

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про гестоз вагітних. Сучасні теорії виникнення, класифікація. Ранні гестози. Пізні гестози, сучасні методи діагностики. Невідкладна допомога при тяжких формах пізнього гестозу.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в жіночій консультації, відділенні патології вагітності, де студенти ознайомлюються з оформленням медичної документації, виявленням вагітних із прегестозом, загальним станом вагітних, хворих на гестоз, здійснюють спостереження та догляд за вагітними.

Практичні навички:

- виявлення прегестозу у вагітних;
- заповнення медичної документації;
- взяття сечі та дослідження її на наявність білка;
- вимірювання артеріального тиску;
- складання плану ведення вагітності при різних формах гестозу.

Тема 9. Кровотечі під час вагітності та пологів

ЛЕКЦІЯ

Кровотечі під час вагітності. Мимовільний аборт: класифікація, клінічний перебіг, невідкладна допомога. Передлежання плаценти, передчасне відшарування нормально розташованої плаценти: причини, клінічні прояви, ускладнення, невідкладна допомога. Кровотеча під час пологів та в ранній післяпологовий період.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в жіночій консультації, пологовому будинку, де студенти ознайомлюються з виявленням жінок із чинниками ризику виникнення кровотечі, заповненням медичної документації, обстеженням вагітних із загрозою переривання вагітності, передлежанням плаценти, передчасним відшаруванням нормально розташованої плаценти.

Практичні навички:

- виявлення жінок групи ризику щодо виникнення кровотечі;
- вимірювання артеріального тиску та підрахунок частоти пульсу;
- визначення групи крові та резус-фактора;
- підготовка системи для внутрішньовенних ін'єкцій;
- катетеризація сечового міхура.

Тема 10. Вузькі таз. Неправильні положення плода

ЛЕКЦІЯ

Поняття про анатомічно та клінічно вузький таз. Класифікація вузьких тазів. Форми вузьких тазів, що трапляються найчастіше.

Поняття про неправильні положення плода: причини виникнення, діагностика, ускладнення, профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики, жіночій консультації, де студенти ознайомлюються з формами вузьких тазів, обстеженням вагітних, вимірюванням розмірів таза та оцінюванням їх. Проводиться в кабінеті доклінічної практики та пологовому будинку, де студенти ознайомлюються з діагностикою неправильних положень плода, тазових передлежань плода, з принципами та методами коригувальної гімнастики, складають план ведення вагітних з неправильними положеннями плода, розглядають історії пологів при поперечному та косому положенні плода.

Практичні навички:

- вимірювання зовнішніх розмірів таза;
- вимірювання індексу Соловйова;
- обчислення справжньої кон'югати;
- вимірювання додаткових розмірів таза;
- участь у проведенні діагностики неправильного положення плода;
- відпрацьовування навичок коригувальної гімнастики.

Тема 11. Тазові передлежання плода

ЛЕКЦІЯ

Класифікація тазових передлежань плода, особливості перебігу вагітності, коригувальна гімнастика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводяться в кабінеті доклінічної практики та пологовому будинку, де студенти ознайомлюються з діагностикою тазових передлежань плода, з принципами та методами коригувальної гімнастики, складають план ведення вагітних з тазовими передлежаннями плода, розглядають історії пологів при тазових передлежаннях плода.

Практичні навички:

- участь у проведенні діагностики тазового передлежання плода;
- відпрацьовування навичок коригувальної гімнастики.

Тема 12. Патологія пологової діяльності

ЛЕКЦІЯ

Фізіологія та патологія пологової діяльності. Аномалії пологової діяльності: класифікація, діагностика, методи лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в пологовому будинку, де студенти спостерігають за роділлями в перший та другий періоди пологів з патологією пологової діяльності, використанням методів реєстрації скорочувальної діяльності матки, веденням другого періоду пологів, ознайомлюються з методами стимуляції пологової діяльності.

Практичні навички:

- визначення тривалості переймів та пауз між ними;
- вислуховування серцебиття плода;
- спостереження за апаратом, що реєструє пологову діяльність матки та стан плода;
- виявлення вагітних із чинниками ризику виникнення аномалій пологової діяльності.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Оформлення направлень для лабораторного дослідження.
2. Обробляння інструментів і підготовка їх до стерилізації.
3. Приготування мийного розчину.
4. Підготовка рук до приймання пологів.
5. Визначення ознак зрілості плода.
6. Вимірювання зросту, маси тіла вагітних.
7. Збирання анамнезу.
8. Вимірювання зовнішніх розмірів таза.
9. Вимірювання висоти стояння дна матки.
10. Вимірювання окружності живота.
11. Вислуховування серцебиття плода.
12. Визначення положення, позиції, виду та передлежання плода.
13. Відтворення біомеханізму пологів при передньому та задньому видах потиличного передлежання (на фантомі).
14. Визначення ознак відшарування посліду (на фантомі).
15. Виділення посліду, що відшарувався (на фантомі).
16. Участь в огляді посліду та визначенні його цілісності.
17. Визначення крововтрати під час пологів.
18. Проведення туалету породіль.
19. Догляд за грудними залозами.
20. Виявлення прегестозу у вагітних.
21. Взяття сечі та дослідження її на наявність білка.
22. Вимірювання артеріального тиску та підрахунок частоти пульсу.
23. Визначення групи крові та резус-фактора.
24. Визначення тривалості переймів та пауз між ними.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Основоположники вітчизняного акушерства.
2. Законодавство України про охорону материнства та дитинства.
3. Перинатальна медицина, перспективи її розвитку.
4. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні.
5. Медична етика та деонтологія в акушерстві.
6. Нормальний менструальний цикл.
7. Будова жіночого таза.
8. Елементи плодового яйця, будова їх, функції.
9. Плід у різні терміни вагітності.
10. Сучасні методи діагностики вагітності.
11. Методи обстеження вагітних, визначення терміну допологової відпустки та майбутніх пологів.
12. Пологи. Періоди пологів. Догляд за роділлем.
13. Фізіологічний післяпологовий період. Догляд за породіллем.
14. Гестози вагітних. Класифікація, форми, невідкладна допомога.
15. Кровотечі під час вагітності та пологів.
16. Неправильні положення плода.
17. Багатоплідна вагітність.
18. Вузький таз.
19. Тазові передлежання плода.
20. Патологія пологової діяльності.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Основоположники вітчизняного акушерства.
2. Законодавство України про охорону материнства та дитинства.
3. Перинатальна медицина, перспективи її розвитку.
4. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні.
5. Медична етика та деонтологія в акушерстві.
6. Нормальний менструальний цикл.
7. Будова жіночого таза.
8. Елементи плодового яйця, будова їх, функції.
9. Плід у різні терміни вагітності.
10. Сучасні методи діагностики вагітності.
11. Методи обстеження вагітних, визначення терміну допологової відпустки та майбутніх пологів.
12. Пологи. Періоди пологів. Догляд за роділлем.
13. Фізіологічний післяпологовий період. Догляд за породіллем.
14. Гестози вагітних. Класифікація, форми, невідкладна допомога.
15. Кровотечі під час вагітності та пологів.
16. Неправильні положення плода.
17. Багатоплідна вагітність.
18. Вузкий таз.
19. Тазові передлежання плода.
20. Патологія пологової діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Акушерство: підручник / С.В. Хміль, Л.І. Романчук, З.М. Кучма. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. — 624 с.

Акушерство і гінекологія: У 2 кн. — Кн. 1: *Акушерство: підручник* / За ред. В.І. Грищенка, М.О. Щербини. — К.: ВСВ “Медицина”, 2011. — 424 с.

Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апшай В.Г. Медсестринський процес. — К.: Здоров’я, 2001.

Медсестринство в акушерстві: підручник / С.В. Хміль, З.М. Кучма, Л.І. Романчук. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. — 336 с.

Назарова І.Б. Невідкладні стани в акушерстві: навч. Посібник. — К.: Медицина, 2006. — 102 с.

Назарова І.Б., Самойленко В.Б. Фізіологічне акушерство: підручник. — К.: Медицина, 2009. — 408 с.

Посібник для практичних занять з акушерства / О.М. Колодочка, В.В. Пузій, О.П. Шамаріна та ін.; за ред. Л.О. Мороз. — К.: Здоров’я, 2006. — 280 с.

Назарова І.Б. Медсестринство в акушерстві: Підручник. — К.: Медицина, 2008. — 224 с.

Додаткова

Айламазян Е.К. Акушерство. — СПб: Специальная литература, 1997.

Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апшай В.Г. Медсестринський догляд за пацієнтом. — К.: Здоров’я, 2000 — 248 с.

Інструкція з профілактики внутрішньолікарняного та професійного зараження ВІЛ-інфекцією (витяг з Наказу МОЗ України “Про вдосконалення організації медичної допомоги хворим на ВІЛ-інфекцію, СНІД” № 120 від 25.05.03 р.).

Кудрявцева Т.О. Сестринський процес: етапи, зміст, документація. — К.: Здоров’я, 2001.

Наказ № 288 “Про затвердження інструкції по дотриманню санітарно-протиепідемічного режиму лікарні”.

Планування сім’ї. Інститут захисту життя. — Львів, 1998.

Присяжнюк М.С. Російсько-український медичний словник. — К.: КМ Academia, 1995.

Степанковская Г.К. Неотложное акушерство. — К.: Здоров’я, 1994.

Хміль С. Медсестринство в акушерстві. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець

МЕДСЕСТРИНСТВО В ГІНЕКОЛОГІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В ГІНЕКОЛОГІЇ

Укладачі:

О.Я. Курненко — викладач I категорії Черкаського базового медичного коледжу;

В.В. Кравцов — викладач вищої категорії Черкаського базового медичного коледжу;

І.Я. Губенко — викладач-методист, директор Черкаського базового медичного коледжу, канд. мед. наук, заслужений лікар України;

Т.Б. Прокопенко — викладач вищої категорії, голова циклової комісії педіатричних та акушерсько-гінекологічних дисциплін Черкаського базового медичного коледжу.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії педіатричних та акушерсько-гінекологічних дисциплін Черкаського базового медичного коледжу (протокол № 2 від 17 жовтня 2011 р.) та рекомендовано до затвердження опорною цикловою комісією ВМ(Ф)НЗ I—III рівнів акредитації (протокол № 1 від 26 жовтня 2011 р.).

Рецензенти:

В.М. Зеленько — головний лікар пологового будинку № 1 м. Черкас, лікар вищої категорії;

О.І. Гаркавенко — завідувач відділення патології вагітності Черкаського пологового будинку № 1, канд. мед. наук, лікар вищої категорії;

І.Б. Назарова — заслужений працівник освіти АРК, викладач-методист, викладач вищої категорії, голова опорної циклової комісії з акушерства Кримського вищого навчального закладу “Кримський медичний коледж”.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму “Медсестринство в гінекології” складено на основі складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН і МОЗ України в 2011 р. і навчальних планів підготовки молодших спеціалістів.

Мета дисципліни “Медсестринство в гінекології” — ознайомити студентів з принципами надання гінекологічної допомоги в Україні. Основна увага приділяється організації роботи медичних сестер у гінекологічному стаціонарі та маніпуляційному кабінеті жіночої консультації.

Теоретичні заняття проводяться з використанням різних форм роботи (лекції, ділові ігри, розв’язування ситуаційних задач та клінічних ситуацій, тестових завдань). Під час викладання теоретичного матеріалу доцільним є ознайомлення студентів з новітніми досягненнями гінекологічної науки, вивчення наказів Міністерства охорони здоров’я України.

Навчальна практика під керівництвом викладача проводиться в кабінеті доклінічної практики, жіночій консультації, гінекологічному відділенні пологового будинку, що створює оптимальні умови для засвоєння практичних навичок, формування вмінь, використання теоретичних знань у клінічних ситуаціях.

Програма розрахована на вивчення дисципліни протягом одного семестру. Програмою передбачені лекції, навчальна практика під керівництвом викладача та самостійна робота студентів. Форми підсумкового контролю визначаються навчальним планом.

На вивчення дисципліни відводиться 135 год; із них 24 — на лекції, 60 — на навчальну практику та 51 — на самостійну роботу. Вивчення дисципліни завершується диференційованим заліком та комплексним кваліфікаційним екзаменом.

Після вивчення дисципліни ***студенти повинні знати:***

- основні принципи медичної етики та деонтології;
- засоби забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму в гінекологічному стаціонарі;
- правила техніки безпеки під час роботи з медичним обладнанням та інструментами;
- форми та методи санітарно-освітньої роботи;
- особливості підготовки гінекологічних хворих до обстеження;
- основні гінекологічні захворювання та профілактику їх;
- підготовку хворих до гінекологічних операцій та післяопераційний догляд за гінекологічними хворими.

Студенти повинні вміти:

- визначати основні та другорядні симптоми гінекологічних захворювань;
- визначати первинні і вторинні проблеми пацієнтки з гінекологічними захворюваннями;
- інтерпретувати дані отриманих результатів клінічного обстеження пацієнтки (лабораторних, інструментальних тощо);
- визначати тактику при невідкладних станах у гінекології;
- надавати невідкладну допомогу при травмах жіночих статевих органів, а також різновидах кровотеч зі статевих органів;

- складати плани профілактичних заходів щодо запобігання захворюванням жіночих статевих органів.

Студенти мають бути поінформовані про:

- основні принципи організації гінекологічної допомоги в Україні на сучасному етапі;
- нормативні акти та накази Міністерства охорони здоров'я з питань охорони здоров'я жінок;
- досягнення медицини, що втілюються в практику охорони здоров'я;
- нові лікарські засоби і методи їх застосування;
- нові методи діагностики гінекологічних захворювань;
- стан захворюваності на гінекологічні хвороби в регіоні та країні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Розділ 1. Організація гінекологічної допомоги в Україні				
1	Організація гінекологічної допомоги в Україні. Основи законодавства України про охорону здоров'я жінки. Медична етика та деонтологія в гінекології. Охорона праці в галузі	8	2	—	6
	Розділ 2. Методи обстеження гінекологічних хворих				
2	Методика обстеження гінекологічних хворих: основні та додаткові методи обстеження гінекологічних хворих	14	4	8	2
	Розділ 3. Основні гінекологічні захворювання				
3	Специфічні та неспецифічні запальні захворювання жіночих статевих органів: запалення зовнішніх статевих органів, запалення внутрішніх статевих органів (клініка, лікування, ускладнення, профілактика)	18	4	8	6
4	Безпліддя. Основи сексології	6	2	4	—
5	Доброякісні пухлини: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, лікування, ускладнення, профілактика	10	2	4	4
6	Злоякісні пухлини: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, лікування, ускладнення, профілактика	10	2	4	4
7	Циклічні та ациклічні розлади менструальної функції: етіопатогенез, класифікація, лікування, невідкладна допомога	10	2	4	4
8	Неправильні положення та аномалії розвитку жіночих статевих органів: класифікація, причини, клініка, лікування, профілактика	10	2	8	
9	Невідкладна допомога в гінекології	11	2	4	5
	Розділ 4. Загальні методи лікування гінекологічних хворих та догляд за ними				
10	Консервативні методи лікування гінекологічних хворих. Передопераційна підготовка та післяопераційний догляд за гінекологічними хворими	38	2	16	20
Усього		135	24	60	51

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Історія розвитку гінекологічної допомоги в Україні	2
2	Чинне законодавство України про охорону здоров'я жінки	2
3	Охорона праці в галузі	2
4	Додаткові методи обстеження гінекологічних хворих	2
5	Неспецифічні запальні захворювання жіночої статеві системи	2
6	Специфічні запальні захворювання: генітальний герпес, туберкульоз статевих органів, хламідійна інфекція, уроплазмоз , СНІД	4
7	Кісти яєчників	2
8	Ендометріоз	2
9	Фонові та передракові стани жіночої статеві системи	2
10	Рак грудної залози	2
11	Дисгормональні захворювання грудних залоз	2
12	Нейроендокринні синдроми в гінекології	2
13	Невідкладна допомога в гінекології	5
14	Консервативні методи лікування гінекологічних хворих: фітотерапія, фізіотерапія, ЛФК, санаторно-курортне лікування	10
15	Основні етапи гінекологічних операцій	8
16	Ендоскопічні гінекологічні операції	2
	Усього	51

ЗМІСТ

Розділ 1. Організація гінекологічної допомоги в Україні

Тема 1. Організація гінекологічної допомоги в Україні. Основи законодавства України про охорону здоров'я жінки. Медична етика та деонтологія в гінекології. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Гінекологія як наука. Історія розвитку гінекології в Україні. Відомі вчені акушери-гінекологи. Сучасна організація надання гінекологічної допомоги. Лікувально-профілактичні установи, у яких надається гінекологічна допомога. Робота медичної сестри у гінекологічному відділенні. Вимоги до особистої гігієни медичного персоналу. Поняття про асептику та антисептику. Оброблення інструментів та матеріалу.

Поняття про етику та деонтологію в гінекології. Основи законодавства України про охорону здоров'я жінки. Нормативно-правові документи, що забезпечують охорону праці в галузі.

Розділ 2. Методи обстеження гінекологічних хворих

Тема 2. Методика обстеження гінекологічних хворих: основні та додаткові методи обстеження гінекологічних хворих

ЛЕКЦІЇ

Гінекологічний анамнез, його особливості та роль у визначенні діагнозу. Етапи обстеження гінекологічних хворих. Паспортні дані. Скарги пацієнтки (біль, виділення, порушення менструальної функції, неможливість завагітніти тощо). Анамнез хвороби (динаміка розвитку захворювання, види та способи лікування, його ефективність). Анамнез життя (умови життя, перенесені хвороби, операційні втручання в різні вікові періоди). Спеціальний акушерсько-гінекологічний анамнез: менструальна, статева, генеративна та секреторна функції жінки. Способи об'єктивного обстеження (огляд, обстеження грудних залоз та лімфатичних вузлів). Спеціальне гінекологічне обстеження, огляд зовнішніх статевих органів, обстеження за допомогою піхвових дзеркал, пальцьове та бімануальне обстеження, ректальне та ректо-абдомінальне обстеження.

Додаткові методи обстеження в гінекології: лабораторні (бактеріоскопічне, онкоцитологічне, кольпоцитологічне, бактеріологічне); інструментальні (біопсія, зондування порожнини матки, пункція черевної порожнини через заднє склепіння піхви); апаратні (рентгенологічний, ендоскопічний, УЗД). Підготовка пацієнтки, інструментарію та матеріалів для проведення обстеження.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У гінекологічному відділенні та жіночій консультації.

Вивчення медичної документації. Участь у проведенні гінекологічного обстеження пацієнток (збирання анамнезу, проведення загального об'єктивного обстеження, обстеження за допомогою дзеркал, проведення

бімануального обстеження, участь у проведенні апаратних та інструментальних методів обстеження).

Практичні навички:

- збирання анамнезу;
- оформлення необхідної облікової документації;
- огляд зовнішніх статевих органів;
- підготовка набору інструментів для зондування порожнини матки, роздільного вишкрібання порожнини матки, пункції черевної порожнини через заднє склепіння піхви, для біопсії шийки матки;
- підготовка жінки до УЗД;
- збирання, зберігання та відправлення матеріалу для гістологічного дослідження.

Розділ 3. Основні гінекологічні захворювання

Тема 3. Специфічні та неспецифічні запальні захворювання жіночих статевих органів: запалення зовнішніх статевих органів, запалення внутрішніх статевих органів (клініка, лікування, ускладнення, профілактика)

ЛЕКЦІЇ

Загальні відомості про запальні захворювання жіночих статевих органів. Шляхи поширення інфекції в організмі.

Запальні захворювання неспецифічної етіології: види збудників, типи класифікацій залежно від стадії перебігу захворювання та за локалізацією запального процесу (бартолініт, вульвіт, кольпіт, ендочервіцит, ендометрит, аднексит, параметрит, пельвіоперитоніт), клінічний перебіг, діагностика, методи лікування.

Специфічні запальні хвороби: збудники, що їх спричинюють, захворювання, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ).

Гонорейні захворювання у жінок: класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, критерії виліковування.

Туберкульоз геніталій.

Паразитарні захворювання жіночих статевих органів: характеристика збудників, принципи лікування, критерії виліковування.

Вірусні захворювання жіночих статевих органів. СНІД.

Принципи профілактики захворювань, що передаються статевим шляхом.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації та гінекологічному відділенні.

Догляд за пацієнтами із запальними захворюваннями жіночих статевих органів. Участь у взятті піхвового вмісту на бактеріоскопічне та бактеріологічне дослідження. Відпрацювання на фантомі навичок із проведення: піхвових спринцювань, введення піхвових тампонів та порошкоподібних лікарських засобів. Проведення санітарно-просвітницької роботи.

Практичні навички:

- взяття матеріалу для бактеріоскопічного дослідження;
- оформлення направлень до лабораторії;
- проведення піхвової ванночки, піхвового спринцювання;
- закладання у піхву тампона;
- закладання у піхву порошкоподібних лікарських засобів;
- проведення методів провокації.

Тема 4. Безпліддя. Основи сексології

ЛЕКЦІЯ

Жіноче та чоловіче безпліддя. Причини та класифікація жіночого безпліддя. Обстеження подружніх пар зі скаргами на відсутність вагітності. Обстеження чоловіка (спермограма). Визначення овуляції у жінки. Дослідження прохідності маткових труб, спеціальні додаткові обстеження. Методи лікування жіночого безпліддя. Профілактика.

Основи жіночої фізіології. Поняття про фізіологію статевого життя. Основні види сексуальних порушень. Методика обстеження.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації, гінекологічному відділенні. Участь у проведенні обстеження жінок зі скаргами на неможливість завагітніти. Розв'язування ситуаційних задач та клінічних ситуацій.

Практичні навички:

- вимірювання базальної температури;
- підготовка жінки до УЗД;
- підготовка жінки та необхідних інструментів до проведення метросальпінгографії, гідротубації.

Тема 5. Доброякісні пухлини: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, лікування, ускладнення, профілактика

ЛЕКЦІЯ

Загальне уявлення про пухлиноподібні утворення та справжні пухлини жіночих статевих органів. Характеристика доброякісних пухлин. Доброякісні пухлини вульви та матки, частота поширення. Сучасні теорії етіопатогенезу. Класифікація. Клініка. Методи діагностики. Види лікування — консервативне (гормональна, симптоматична терапія) та хірургічне (радикальне, напіврадикальне, консервативне). Показання до проведення оперативного лікування. Доброякісні пухлини яєчників. Кісти та кістоми: класифікація, клініка, діагностика. Принципи сестринського догляду.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації, у гінекологічному відділенні пологового будинку.

Участь в обстеженні хворих з доброякісними пухлинами жіночих

статевих органів та догляді за ними.

Практичні навички:

- підготовка пацієнтки до УЗД;
- підготовка набору інструментів для роздільного діагностичного вишкрібання матки;
- взяття мазків на цитологічне дослідження;
- оформлення та направлення матеріалу на гістологічне дослідження.

Тема 6. Злоякісні пухлини: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, лікування, ускладнення, профілактика

ЛЕКЦІЯ

Злоякісні пухлини жіночих статевих органів. Фонові та передракові захворювання жіночих статевих органів. Диспансеризація хворих із фоновими та передраковими захворюваннями геніталій. Рак та саркома вульви, піхви: клініка, діагностика. Особливості сестринського догляду. Рак шийки матки (класифікація, клініка, методи діагностики, догляд за пацієнтками після променевої терапії). Рак тіла матки (клінічні прояви, методи діагностики, види та методи лікування, профілактика). Злоякісні пухлини яєчників (стадії, клініка, діагностика, методи лікування). Оперативне та гормональне лікування, променева та хіміотерапія при злоякісних пухлинах жіночих статевих органів, профілактика онкозахворювань та рання діагностика злоякісних новоутворень.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації, гінекологічному відділенні онкодиспансеру.

Участь в обстеженні пацієнток та догляді за ними. Допомога лікареві під час проведення малих гінекологічних операцій. Проведення санітарно-просвітницької роботи.

Практичні навички:

- взяття мазків на цитологічне дослідження;
- оформлення та направлення матеріалу на гістологічне дослідження;
- підготовка набору інструментів для аспіраційної біопсії, біопсії шийки матки;
- участь у проведенні онкопрофоглядів та санітарно-просвітницької роботи.

Тема 7. Циклічні та ациклічні розлади менструальної функції: етіопатогенез, класифікація, лікування, невідкладна допомога

ЛЕКЦІЯ

Види порушень менструального циклу.

Аменорея (справжня та несправжня, первинна та вторинна, фізіологічна та патологічна): діагностика, принципи лікування.

Маткові кровотечі при двофазовому циклі, ановуляторні цикли. Ювенільні та клімактеричні кровотечі. Альгодисменорея: діагностика, принципи лікування хворих з порушенням менструального циклу.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації, гінекологічному відділенні пологового будинку.

Участь в обстеженні пацієток з різними формами порушення менструального циклу, розв'язування ситуаційних задач, участь у догляді за пацієнтками.

Практичні навички:

- вимірювання базальної температури;
- підготовка жінки та інструментів до роздільного вишкрібання слизової оболонки шийки і тіла матки;
- надання невідкладної долікарської допомоги при дисфункціональних маткових кровотечах.

Тема 8. Неправильні положення та аномалії розвитку жіночих статевих органів: класифікація, причини, клініка, лікування, профілактика

ЛЕКЦІЯ

Аномалії будови жіночих статевих органів. Класифікація аномалій, причини аномалій розвитку жіночих статевих органів. Атрезія дівочої плівки і піхви, подвоєння і перфорація матки, синдром склерокістозних яєчників (Штейна—Левентала).

Неправильне положення матки, класифікація, причини.

Опущення стінок піхви та матки. Клінічні прояви, лікування (консервативне та оперативне), догляд у післяопераційний період. Профілактика опущень матки.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У гінекологічному відділенні. Обстеження хворих з аномаліями статевих органів та неправильним положенням матки, ознайомлення з методами консервативного та оперативного лікування, догляд за хворими після операції.

Практичні навички:

- гінекологічне обстеження пацієток за допомогою дзеркал, бімануального обстеження;
- підготовка жінки та інструментів до МСГ, УЗД.

Тема 9. Невідкладна допомога в гінекології

ЛЕКЦІЯ

Основні види гінекологічних захворювань, які потребують невідкладної допомоги.

Позаматкова вагітність: причини, класифікація, діагностика, клініка, долікарська невідкладна допомога.

Апоплексія яєчника: причини, клінічні форми, діагностика, долікарська невідкладна допомога.

Перекручування ніжки кістоми яєчника: причини, клініка, діагностика, невідкладна долікарська допомога.

Травми зовнішніх статевих органів, перша медична допомога при ушкодженні зовнішніх статевих органів, піхви, матки. Показання та протипоказання до транспортування хворих, які потребують невідкладної допомоги.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У гінекологічному стаціонарі. Участь в обстеженні хворих з ознаками гострого живота, маткової кровотечі, травмами. Оволодіння методами надання першої допомоги жінкам, які потребують невідкладної гінекологічної допомоги.

Практичні навички:

- підготовка набору інструментів для проведення пункції черевної порожнини через заднє склепіння піхви;
- підготовка набору інструментів для вишкрібання порожнини матки;
- тампонада піхви (на фантомі).

Розділ 4. Загальні методи лікування гінекологічних хворих та догляд за ними

Тема 10. Консервативні методи лікування гінекологічних хворих. Передопераційна підготовка та післяопераційний догляд за гінекологічними хворими

ЛЕКЦІЯ

Види допомоги хворим із гінекологічною патологією (амбулаторна, стаціонарна, санаторно-курортна); характер лікування (консервативне та хірургічне). Консервативне лікування: загальне та місцеве (ванночки, спринцювання, тампони), показання, протипоказання, техніка виконання.

Загальні принципи медикаментозного лікування в гінекології. Основні види фізіотерапевтичних процедур. Санаторно-курортне лікування хворих із гінекологічною патологією.

Оперативне лікування гінекологічних хворих. Передопераційна підготовка. Підготовка операційної, інструментів, перев'язувального матеріалу. Післяопераційний догляд за гінекологічними хворими.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації та гінекологічному стаціонарі. Оволодіння технікою виконання піхвових ванночок, спринцювань, закладання у піхву тампонів.

Ознайомлення з підготовкою перев'язувального та шовного матеріалу, підготовка та стерилізація наборів інструментів, участь у підготовці хворих, догляд за тяжкохворими.

Практичні навички:

- закладання у піхву тампона;
- проведення піхвових ванночок;
- проведення піхвових спринцювань;
- підготовка жінки до гінекологічних операцій.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Заповнення паспортної частини медичної карти.
2. Оформлення направлень для лабораторного дослідження.
3. Збирання анамнезу.
4. Гоління зовнішніх статевих органів.
5. Постановка очисної та лікувальної клізми.
6. Передстерилізаційне очищення шприців, голок та гінекологічних інструментів.
7. Контроль якості передстерилізаційного очищення шприців та інструментів.
8. Дезінфекція шприців та інструментів кип'ятінням.
9. Підготовка до стерилізації біксів з перев'язувальним матеріалом.
10. Підготовка рук до операції за допомогою розчину діюциду.
11. Підготовка рук до операції за допомогою препарату С-4.
12. Підготовка рук до операції за методом Альфельда.
13. Техніка обробки рук у розчині хлоргексидину біглюконату (гібітан).
14. Правила приготування дезінфекційних хлоровмісних робочих розчинів.
15. Огляд шийки матки у дзеркалах.
16. Взяття матеріалу із цервікального каналу для цитологічного дослідження.
17. Взяття матеріалу з піхви та цервікального каналу для бактеріоскопічного дослідження.
18. Взяття матеріалу з піхви та цервікального каналу для бактеріологічного дослідження.
19. Взяття матеріалу з піхви для гормональної кольпоцитодіагностики.
20. Проведення бімануального дослідження.
21. Підготовка пацієнтки до УЗД.
22. Проведення спринцювання піхви.
23. Проведення вагінальної ванночки.
24. Закладання піхвового тампона.
25. Підготовка набору інструментів для роздільного діагностичного вишкрібання слизової оболонки шийки та тіла матки, біопсії шийки матки, пункції черевної порожнини через заднє склепіння піхви.
26. Виконання непрямого масажу серця.
27. Надання невідкладної допомоги при гострому животі в гінекології.
28. Надання невідкладної допомоги при травмах жіночих статевих органів.
29. Надання невідкладної допомоги при маткових кровотечах.
30. Надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоку.
31. Проведення туалету післяопераційних хворих, догляд за швами на промежині.
32. Підготовка хворої до піхвового дослідження та малих гінекологічних операцій.
33. Асистування під час проведення малих гінекологічних операцій.
34. Профілактика пролежнів.
35. Допомога під час проведення гемотрансфузії.
36. Підготовка гінекологічного крісла до огляду хворих.
37. Підготовка процедурного кабінету до роботи.
38. Проведення санітарно-просвітницької роботи.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Особливості та значення анамнезу в гінекології; методика збирання анамнезу.
2. Методика і значення гінекологічного дослідження.
3. Додаткові методи дослідження в гінекології (інструментальні).
4. Піхвові мазки: види, техніка взяття.
5. Аномалії жіночих статевих органів: причини, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
6. Неправильні положення матки: причини, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
7. Порушення менструального циклу (за типом дисфункційних маткових кровотеч): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
8. Порушення менструального циклу (за типом аменореї): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
9. Запальні захворювання жіночих статевих органів (загальні дані).
10. Гонорея (гостра, підгостра, торпідна, хронічна, латентна).
11. Трихомоніаз.
12. Запальні хвороби зовнішніх статевих органів та піхви неспецифічної етіології: клініка, діагностика, лікування.
13. Безплідне подружжя: причини жіночого та чоловічого безпліддя. Поняття про сексопатологію.
14. Методика обстеження безплідного подружжя.
15. Поняття про пухлини. Характеристика злоякісних та доброякісних пухлин. Онкологічна служба в Україні.
16. Поняття про передракові хвороби. Значення профілактичних оглядів у діагностиці пухлиноподібних захворювань і пухлин. Рання діагностика раку.
17. Доброякісні пухлини матки: клініка, діагностика, принципи лікування.
18. Доброякісні пухлини яєчників: клініка, діагностика, лікування.
19. Злоякісні пухлини шийки матки: стадії поширення, клініка, діагностика, значення біопсії, принципи комбінованого лікування.
20. Рак тіла матки: значення діагностичного вишкрібання, принципи комбінованого лікування. Саркома тіла матки: клініка, лікування.
21. Злоякісні новоутворення яєчників: стадії поширення, діагностика, принципи лікування.
22. Травми жіночих статевих органів (ушкодження, нориці): етіологія, клініка, лікування, діагностика, профілактика.
23. Позаматкова вагітність: причини, клініка, діагностика, лікування, невідкладна допомога.
24. Апоплексія яєчників, перекручування ніжки кісти та кістома яєчника: клініка, діагностика, невідкладна допомога.
25. Консервативне лікування гінекологічних пацієнток. Догляд за гінекологічними хворими.
26. Хірургічне лікування в гінекології: підготовка хворих до операції, догляд за післяопераційними хворими.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Особливості та значення анамнезу в гінекології; методика збирання анамнезу.
2. Методика і значення гінекологічного дослідження.
3. Додаткові методи дослідження в гінекології (інструментальні).
4. Піхвові мазки: види, техніка взяття.
5. Аномалії жіночих статевих органів: причини виникнення, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
6. Неправильні положення матки: причини, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
7. Порушення менструального циклу (за типом дисфункційних маткових кровотеч): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
8. Порушення менструального циклу (за типом аменореї): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
9. Запальні захворювання жіночих статевих органів (загальні дані).
10. Гонорея (гостра, підгостра, торпідна, хронічна, латентна).
11. Трихомоніаз.
12. Запальні хвороби зовнішніх статевих органів та піхви неспецифічної етіології: клініка, діагностика, лікування.
13. Безплідне подружжя: причини жіночого та чоловічого безпліддя. Поняття про сексопатологію.
14. Методика обстеження безплідного подружжя.
15. Поняття про пухлини. Характеристика злоякісних та доброякісних пухлин. Онкологічна служба в Україні.
16. Поняття про передракові хвороби. Значення профілактичних оглядів у діагностиці пухлиноподібних захворювань і пухлин. Рання діагностика раку.
17. Доброякісні пухлини матки: клініка, діагностика, принципи лікування.
18. Доброякісні пухлини яєчників: клініка, діагностика, лікування.
19. Злоякісні пухлини шийки матки: стадії поширення, клініка, діагностика, значення біопсії, принципи комбінованого лікування.
20. Рак тіла матки: значення діагностичного вишкрібання, принципи комбінованого лікування. Саркома тіла матки: клініка, лікування.
21. Злоякісні новоутворення яєчників: стадії поширення, діагностика, принципи лікування.
22. Травми жіночих статевих органів (ушкодження, нориці): етіологія, клініка, лікування, діагностика, профілактика.
23. Позаматкова вагітність: причини, клініка, діагностика, лікування, невідкладна допомога.
24. Апоплексія яєчників, перекручування ніжки кісти та кістома яєчника: клініка, діагностика, невідкладна допомога.
25. Консервативне лікування гінекологічних пацієнток. Догляд за гінекологічними хворими.
26. Хірургічне лікування в гінекології: підготовка хворих до операції, догляд за післяопераційними хворими.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Гінекологія: підручник для мед. ВНЗ I—III рівн. акред. / О.В. Степанківська, М.О. Щербина. — К.: Медицина. — 2010. — 432 с.

Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апишай В.Г. Медсестринський процес: Основи сестринської справи та клінічного медсестринства. — К.: Здоров'я, 2001.

Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / За загальною редакцією І.Я. Губенко. — Черкаси, 2003.

Мороз Л.О. Гінекологія. — К.: Здоров'я, 2002.

Хміль С.В. Медсестринство в гінекології. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2006.

Медсестринство в гінекології: навч. посіб. / І.Б. Назарова, А.А. Пісарєв, О.В. Михайлов. — 2-е вид., переробл. та допов. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 248 с.

Хохліч Т.І. Практикум з гінекології. — К.: Здоров'я, 2000.

Додаткова

Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апишай В.Г. Медсестринський догляд за пацієнтом. — К.: Здоров'я, 2000.

Планування сім'ї. Інститут захисту життя. — Львів, 1998.

Методические рекомендации по применению дезинфицирующих средств, разрешенных к применению в Украине. — Одесса, 2005.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України» Т.І. Чернишенко 	ЗАТВЕРДЖУЮ Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України О.П. Волосовець
--	---

МЕДСЕСТРИНСТВО В ІНФЕКТОЛОГІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В ІНФЕКТОЛОГІЇ

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

В.В. Кравців — викладач-методист Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського, викладач вищої категорії, відмінник освіти України;

С.В. Барчук — викладач вищої категорії Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії медико-профілактичних дисциплін Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 03 червня 2011 р., протокол № 16.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з дисциплін терапевтичного профілю та інфекційних хвороб.

Рецензенти:

О.М. Зінчук — доктор медичних наук, завідувач кафедри інфекційних хвороб Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького;

І.М. Луць — викладач-методист Вищого навчального комунального закладу “Львівський медичний коледж післядипломної освіти”, викладач вищої кваліфікаційної категорії, доктор філософії в галузі соціології, магістр державного управління.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство в інфектології” для вищих медичних навчальних закладів України І—ІІІ рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” відповідно до складових галузевих стандартів освіти ОКХ та ОПП, затверджених МОН і МОЗ України в 2011 р. та навчальних планів (2011 р.). За навчальним планом “Медсестринство в інфектології” вивчають на другому році навчання. Для вивчення дисципліни передбачено 135 год, з них лекцій — 24, навчальних практик — 60, самостійної позааудиторної роботи — 51 год.

Інфекційні хвороби супроводжують людство впродовж усієї історії його розвитку. Успіх боротьби з інфекційними хворобами залежить від багатьох факторів (соціальних, економічних, науково-технічних тощо), а також значною мірою — від кваліфікації медичних працівників усіх ланок, які повинні оволодіти теоретичними знаннями і практичними навичками, чітко усвідомлювати свою роль у системі охорони здоров'я населення для вирішення питань щодо зниження інфекційної захворюваності в нашій країні.

Зростання вагомості інфекційних хвороб у загальній структурі захворюваності людей диктує потребу поліпшувати відповідну підготовку медичних кадрів, яка здійснюватиметься під час вивчення багатьох дисциплін.

Мета викладання дисципліни “Медсестринство в інфектології” — дати знання з питань етіології, епідеміології, класифікації, усіх етапів медсестринського процесу та профілактики найпоширеніших інфекційних хвороб.

Навчальною метою дисципліни є підготовка сучасного медичного працівника, який, працюючи з інфекційними пацієнтами, буде здатний, здійснюючи усі етапи медсестринського процесу, проводити медсестринське обстеження, ставити медсестринські діагнози, планувати та здійснювати реалізацію медсестринської допомоги з лабораторної діагностики, медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень з оцінювання і корекцією медсестринських втручань. Крім того, має бути чітке усвідомлення ролі медсестри в проведенні профілактичних заходів для зниження інфекційної захворюваності.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- навчальна практика;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Теми лекцій розкривають етіолого-епідеміологічні дані, класифікацію, медсестринський процес під час найпоширеніших інфекційних хвороб, принципи профілактики.

Навчальна практика передбачає самостійну практичну роботу студентів із пацієнтами з медсестринського обстеження, медсестринської діагностики, планування медсестринських втручань з їх практичною реалізацією та оцінюванням і корекцією медсестринської діяльності відповідно до всіх етапів медсестринського процесу.

Предметна (циклова) комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних і технічних можливостей, різних науково-дослідницьких напрямів, екологічних особливостей регіону, але відповідно до кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Засвоєння тем контролюється на практичних заняттях. Рекомендується

застосовувати такі засоби діагностики рівня знань студентів: комп'ютерні тести, ситуаційні задачі, оцінювання результатів медсестринських втручань, практичних навичок тощо.

Після вивчення дисципліни ***студенти повинні знати:***

- структуру інфекційної служби, функції та особливості роботи її різних підрозділів;
- санітарний і протиепідемічний режим інфекційних відділень різного профілю, правила техніки безпеки та охорони праці;
- етіологію, епідеміологію, класифікацію найпоширеніших інфекційних хвороб та принципи їх профілактики;
- медсестринський процес під час конкретної інфекційної нозології;
- тактику медичного персоналу в разі карантинних інфекцій;
- правила техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки; заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом;
- чинні накази та інструктивні листи МОЗ України, обласного управління охорони здоров'я щодо інфекційних захворювань.

Студенти повинні вміти:

- здійснювати медсестринський процес під час інфекційних хвороб: проводити медсестринське обстеження пацієнта, встановлювати медсестринські діагнози, здійснювати планування медсестринських втручань, їх реалізацію з лабораторної діагностики, медсестринського спостереження, догляду за пацієнтами, виконувати лікарські призначення, оцінювати результати медсестринських втручань, здійснювати їх корекцію;
- здійснювати взяття і транспортування інфікованого матеріалу для специфічних лабораторних досліджень;
- підготувати пацієнта до інструментальних досліджень;
- надавати невідкладну медсестринську допомогу інфекційним пацієнтам під час ускладнених станів;
- володіти навичками та дотримувати правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки з інфекційним пацієнтом, кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичним інструментарієм тощо в структурі інфекційної служби; знати заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом;
- дотримуватися правил морально-етичних і деонтологічних норм в інфектології;
- дотримуватися чинних наказів та інструктивних листів МОЗ України, обласного управління охорони здоров'я.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасний стан інфекційної захворюваності в регіоні, Україні, світі;
- появу та поширеність нових інфекційних хвороб;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються медсестринства в інфектології;
- практичні рекомендації та сучасні медичні технології стосовно медсестринства в інфектології;
- екологічний та санітарно-епідеміологічний стан регіону, країни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
Загальна частина					
1	Вчення про інфекційні хвороби. Загальна патологія інфекційних хвороб. Основи профілактики інфекційних хвороб. Структура і режим інфекційної лікарні	6	2	4	
2	Методи діагностики інфекційних хвороб. Медсестринський процес при інфекційних хворобах	10	2	8	
Спеціальна частина					
	Розділ 1. Захворювання переважно з фекально-оральним механізмом передавання				
3	Черевний тиф. Паратифи А і В. Харчові токсикоінфекції. Сальмонельоз. Ботулізм. Ешерихіози. Кишковий ерсиніоз. Шигельоз. Холера. Поліомієліт. Вірусні гепатити	32	8	24	
	Розділ 2. Захворювання переважно з повітряно-крапельним механізмом передавання				
4	Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція. Дифтерія. Ангіна. Менінгококова інфекція. Інфекційний моноклеоз	18	6	12	
	Розділ 3. Захворювання переважно з трансмісивним механізмом передавання				
5	Малярія. Висипний тиф. Кліщовий енцефаліт	6	2	4	
	Розділ 4. Захворювання переважно з рановим та інокуляційним механізмом передавання				
6	ВІЛ-інфекція /СНІД. Сказ. Правець. Лептоспіроз	10	2	8	
	Розділ 5. Захворювання переважно з множинним механізмом передавання				
7	Чума. Сибірка. Туляремія. Лістеріоз. Охорона праці в галузі	2	2		
	Самостійна робота	51			51
	Усього	135	24	60	51

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами циклові методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Фактори, що впливають на розвиток інфекційного процесу	2
2	Кабінет інфекційних захворювань. Відпрацювання практичних навичок	3
3	Кабінет щеплень. Відпрацювання практичних навичок	3
4	Паратифи А і В. Медсестринський процес при паратифах А і В. Відпрацювання практичних навичок	1
5	Ешерихіози. Медсестринський процес у разі ешерихіозу. Відпрацювання практичних навичок	3
6	Кишковий єрсиніоз. Медсестринський процес у разі кишкового єрсиніозу. Відпрацювання практичних навичок	3
7	Ботулізм. Медсестринський процес під час ботулізму. Відпрацювання практичних навичок	3
8	Поліомієліт. Медсестринський процес у разі поліомієліту. Відпрацювання практичних навичок	3
9	Вірусний гепатит Е. Медсестринський процес у разі вірусного гепатиту Е. Відпрацювання практичних навичок	2
10	Вірусні гепатити С, D. Медсестринський процес при вірусних гепатитах С, D. Відпрацювання практичних навичок	3
11	Парагрип. Медсестринський процес у разі парагрипу. Відпрацювання практичних навичок	1
12	Аденовірусна інфекція. Медсестринський процес у разі аденовірусної інфекції. Відпрацювання практичних навичок	2
13	Інфекційний моноклеоз. Медсестринський процес у разі інфекційного моноклеозу. Відпрацювання практичних навичок	3
14	Ангіна. Медсестринський процес у разі ангіни. Відпрацювання практичних навичок	3
15	Кліщовий енцефаліт. Медсестринський процес у разі кліщового енцефаліту. Відпрацювання практичних навичок	3
16	Сказ. Медсестринський процес у разі сказу. Відпрацювання практичних навичок	3
17	Правець. Медсестринський процес у разі правця. Відпрацювання практичних навичок	3
18	Лептоспіроз. Медсестринський процес у разі лептоспірозу. Відпрацювання практичних навичок	3
19	Туляремія. Медсестринський процес при туляремії. Відпрацювання практичних навичок	2
20	Лістеріоз. Медсестринський процес при лістеріозі. Відпрацювання практичних навичок	2
	Усього	51

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Вчення про інфекційні хвороби. Загальна патологія інфекційних хвороб. Основи профілактики інфекційних хвороб. Структура і режим інфекційної лікарні

ЛЕКЦІЯ

Поняття про інфекційні хвороби, інфекцію, інфекційний процес. Короткі історичні відомості. Різні форми взаємодії макро- та мікроорганізму. Характерні ознаки інфекційних хвороб (специфічність, контагіозність, епідемічність, циклічність, формування реакцій імунітету та ін.). Особливості перебігу та клінічні форми інфекційних хвороб. Реактивність організму, імунітет і алергія, їх роль у перебігу інфекційного процесу.

Класифікація інфекційних хвороб, міжнародна та адаптована до міжнародних вимог класифікація Л.В. Громашевського.

Поняття про епідемічний процес, епідемічний осередок, спорадичну захворюваність, епідемію, пандемію, ендемію. Ланки епідемічного ланцюга (джерело збудника інфекції, механізми і фактори передавання збудників, сприйнятливість населення). Основні принципи профілактики інфекційних хвороб. Профілактика специфічна і загальна. Кабінет щеплень (документація, оснащення, бактерійні препарати для щеплень, умови зберігання їх, правила проведення вакцинації, ревакцинації, протипоказання). Кабінет інфекційних захворювань. Профілактичні заходи щодо джерела інфекції, розриву шляхів передавання, сприйнятливого колективу. Роль медсестри в їх проведенні. Медсестринське спостереження в осередку інфекції. Правила техніки безпеки, охорони праці та протиепідемічного режиму в структурі інфекційної служби.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Структура та режим інфекційної лікарні.

Структура інфекційної служби, інфекційної лікарні, особливості планування, улаштування та режим роботи інфекційного стаціонару (відділень різного профілю). Функції приймального відділення, ізоляторів і боксів. Правила приймання пацієнтів. Заповнення первинної медичної документації на пацієнта. Проведення первинного санітарного оброблення пацієнта під час госпіталізації. Особливості розподілу пацієнтів у різнопрофільні відділення інфекційного стаціонару. Санітарно-епідемічний режим інфекційного стаціонару. Дезінфекція, застосування різних хімічних дезінфекційних засобів. Режим роботи медичного персоналу в інфекційних відділеннях різного профілю. Правила медичної етики та деонтології. Внутрішньолікарняна (нозокоміальна) інфекція. Профілактичні заходи щодо інфекційної захворюваності, які здійснюються в інфекційному стаціонарі медичною сестрою. Принцип універсальної перестороги медичних працівників. Використання індивідуальних засобів захисту медичної сестри, що стосуються правил професійної медичної безпеки під час роботи з інфекційним пацієнтом. Основні чинні документи щодо санітарно-протиепідемічного режиму, охорони праці в галузі, в лікувально-профілактичних закладах.

Практичні навички:

- заповнення первинної медичної документації на інфекційного пацієнта, що надходить до стаціонару;
- оформлення і передавання екстреного повідомлення;
- санітарне оброблення пацієнта;
- приготування робочих розчинів відповідних дезінфекційних засобів;
- проведення поточної дезінфекції в інфекційному стаціонарі;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки з інфекційним пацієнтом, кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичним інструментарієм тощо в структурі інфекційної служби. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 2. Методи діагностики інфекційних хвороб. Медсестринський процес при інфекційних хворобах

ЛЕКЦІЯ

Методи діагностики інфекційних хвороб: суб'єктивні, об'єктивні та лабораторні методи дослідження.

Медсестринський процес при інфекційних хворобах. Медсестринське обстеження пацієнта. Значення скарг, анамнезу. Роль епідеміологічного анамнезу в інфектології. Характерні опорні симптоми і синдроми інфекційної патології. Значення медсестринських діагнозів та складання плану медсестринських втручань для наступної медсестринської діяльності з медсестринського обстеження та догляду за інфекційними пацієнтами. Лабораторна діагностика, роль специфічних методів дослідження (бактеріологічних, мікроскопічних, серологічних, алергологічних тощо). Сучасні методи інструментальної діагностики. Лікувально-охоронний режим. Значення медсестринського процесу в реалізації медсестринських втручань із медсестринського спостереження та догляду. Особливості догляду за інфекційними пацієнтами. Роль медсестри у виконанні лікарських призначень. Засоби специфічного лікування (антибіотики, сульфаніламідні препарати, нітрофуранові, бактеріофаги, антипаразитарні, імуноглобуліни, лікувальні сироватки і вакцини тощо). Можливі побічні реакції: алергійні, ендотоксичні і дисбактеріозні. Анафілактичний шок: його симптоми, принципи надання допомоги, заходи з профілактики. Засоби неспецифічного лікування: патогенетичного і симптоматичного (дезінтоксикаційні, десенсибілізуючі, регідратаційні, протизапальні, гормональні, протисудомні, знеболювальні, вітаміни тощо). Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція за необхідності.

Заходи професійної безпеки з інфекційним пацієнтом. Дотримання правил медичної етики та деонтології.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Методи обстеження пацієнтів з інфекційними хворобами.

Медсестринське обстеження інфекційного пацієнта: збирання скарг, даних анамнезу хвороби та життя, епідеміологічного анамнезу, проведення медсестринського об'єктивного обстеження різних органів і систем.

Визначення провідних симптомів і синдромів в інфектології. Виявлення дійсних проблем пацієнта, медсестринське оцінювання стану пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань. Участь у реалізації заходів із специфічної лабораторної діагностики. Взяття інфікованого матеріалу для бактеріологічних (крові, сечі, калу), серологічних і біохімічних (крові) досліджень. Техніка проведення внутрішньошкірної діагностично-алергійної проби.

Особиста безпека, охорона праці медичного працівника, що працює з інфекційним пацієнтом з інфікованим матеріалом (кров'ю та іншими біологічними рідинами), медичним інструментарієм тощо. Застосування індивідуальних засобів захисту. Дотримання правил принципу універсального застереження. Дотримання правил протиепідемічного режиму. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- збирання скарг, анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу;
- проведення медсестринського об'єктивного обстеження пацієнта;
- трактування анамнестичних даних, оцінювання загального стану, визначення проблем пацієнта та встановлення медсестринських діагнозів;
- складання плану медсестринських втручань;
- взяття і висівання крові, сечі, калу для бактеріологічних досліджень;
- взяття крові для серологічних та біохімічних досліджень;
- здійснення внутрішньошкірної діагностично-алергійної проби;
- володіння навичками застосування індивідуальних засобів захисту, дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

Розділ 1. Захворювання переважно з фекально-оральним механізмом передавання

Тема 3. Черевний тиф. Паратифи А і В. Харчові токсикоінфекції. Сальмонельоз. Ботулізм. Ешерихіози. Кишковий ерсиніоз. Шигельоз. Холера. Поліомієліт. Вірусні гепатити

ЛЕКЦІЇ

Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація.

Медсестринський процес при черевному тифі, паратифах А і В, харчових токсикоінфекціях, сальмонельозі, ботулізмі, ешерихіозах, кишковому ерсиніозі, шигельозі, холері, поліомієліті, вірусних гепатитах: значення даних анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи із специфічної лабораторної діагностики. Роль медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень із специфічної та неспецифічної

терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.
Принципи профілактики.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу в пацієнтів при черевному тифі, паратифах А і В, харчових токсикоінфекціях, сальмонельозі, ботулізмі, ешерихіозах, кишковому ерсиніозі, шигельозі, холері, поліомієліті, вірусних гепатитах: скарги, основні відомості з анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Складання плану медсестринських втручань. Реалізація медсестринських втручань.

Здійснення заходів із специфічної лабораторної діагностики: взяття крові з вени на гемокультуру, серологічні та біохімічні дослідження, сечі — на уринокультуру, калу — на копрокультуру, блювотних мас та промивних вод — для бактеріологічного дослідження. Дотримання протиепідемічних заходів під час взяття та транспортування до лабораторії інфікованого матеріалу при холері.

Медсестринське спостереження за загальним станом пацієнта, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, диханням, фізіологічними відправленнями (характеристика випорожнень), водним балансом, кольором шкіри, сечі тощо. Контроль за дотриманням пацієнтом ліжкового режиму, дієти, інтенсивним питтям. Догляд за пацієнтом у разі гарячки, інтоксикації, метеоризму, закреп, проносу, блювання, зневоднення тощо залежно від медсестринського діагнозу.

Медсестринська невідкладна допомога під час харчових токсикоінфекцій та ускладнених станів (кишкової кровотечі, перфорації кишки, інфекційно-токсичного шоку, печінкової енцефалопатії).

Виконання лікарських призначень зі специфічного та неспецифічного лікування (антибактеріальної, дезінтоксикаційної, регідратаційної терапії, введення сорбентів, бактеріальних препаратів, протиботулінічної сироватки тощо) згідно з протоколами лікування за цих захворювань. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція.

Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Запобігання професійному зараженню при вірусних гепатитах В, С. Здійснення заходів санітарно-протиепідемічного режиму в оточенні пацієнтів, дотримання правил охорони праці в галузі техніки особистої безпеки медичного персоналу. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- збирання даних епідеміологічного анамнезу;
- взяття та висівання крові для бактеріологічного дослідження на гемокультуру;
- взяття та висівання фекалій для бактеріологічного дослідження на копрокультуру;
- взяття та висівання сечі для бактеріологічного дослідження на уринокультуру;
- взяття та висівання блювотних мас і промивних вод для бактеріологічного дослідження;
- взяття крові з вени для серологічних і біохімічних досліджень;

- введення газовідвідної трубки при метеоризмі;
- техніка проведення очисної та сифонної клізми;
- промивання шлунка;
- допомога під час блювання, зневоднення;
- виконання призначень з регідратаційної, дезінтоксикаційної терапії;
- надання невідкладної медсестринської допомоги під час кишкової кровотечі, перфорації кишки;
- надання невідкладної медсестринської допомоги в разі інфекційно-токсичного шоку;
- надання невідкладної медсестринської допомоги в разі печінкової енцефалопатії;
- здійснення протиепідемічних заходів щодо карантинної інфекції;
- дотримання протиепідемічних заходів під час взяття та транспортування до лабораторії інфікованого матеріалу при холері;
- дотримання правил техніки особистої безпеки під час роботи з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та іншими біологічними рідинами, надання невідкладної допомоги медичним працівникам у разі професійних поранень, необхідність реєстрації аварій в “Журналі реєстрації аварій” за формою № 108-О;
- володіння навичками застосування індивідуальних засобів захисту, дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Розділ 2. Захворювання переважно з повітряно-крапельним механізмом передавання

Тема 4. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція. Дифтерія. Ангіна. Менінгококова інфекція. Інфекційний мононуклеоз

ЛЕКЦІЯ

Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація.

Медсестринський процес під час грипу та інших ГРВІ, дифтерії, ангіни, менінгокової інфекції, інфекційного мононуклеозу: значення відомостей анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи щодо лабораторної діагностики. Роль медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень із специфічної та неспецифічної терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики. Протиепідемічний режим. Роль специфічних (вакцинація, противірусні препарати, імуноглобулін тощо), загальних санітарно-гігієнічних та індивідуальних заходів щодо профілактики під час грипу; значення планової активної імунізації під час дифтерії та менінгокової інфекції.

Особиста безпека медичного персоналу.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу у пацієнтів під час грипу та інших ГРВІ, дифтерії, ангіни, менінгококової інфекції, інфекційного мононуклеозу: скарги, основні відомості з анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація.

Здійснення заходів зі специфічної лабораторної діагностики: приготування мазків та змивів з носоглотки на вірусологічне дослідження; взяття мазків слизу з мигдаликів, носа, глотки для бактеріологічного та мікроскопічного досліджень з дотриманням вимог щодо транспортування інфікованого матеріалу до лабораторії.

Медсестринське спостереження за дотриманням ліжкового режиму, загальним станом пацієнта, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, станом свідомості, диханням, за змінами нальоту в ротоглотці. Медсестринський догляд у разі гіпертермічного синдрому, головного болю, кашлю тощо залежно від медсестринського діагнозу. Ретельне спостереження за пацієнтом для виявлення ознак та проявів токсикозу, крупу (стенозу гортані) тощо. Надання медсестринської допомоги під час стенозуючого ларинготрахеїту.

Виконання лікарських призначень зі специфічного та неспецифічного лікування. При грипі та інших ГРВІ — з антивірусної терапії, при дифтерії — заходи по серотерапії: особливості введення протидифтерійної антитоксичної сироватки (методом дробної десенсибілізації за методом Безредки в присутності лікаря) тощо; при менінгококовій інфекції — з антибактеріальної, дезінтоксикаційної терапії тощо згідно з протоколами лікування при цих захворюваннях.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Здійснення медичним персоналом санітарно-гігієнічного режиму та дотримання правил техніки особистої безпеки (марлеві маски, часте миття рук, вологе прибирання, провітрювання, УФО тощо) і заходів з охорони праці та дотримання протиепідемічного режиму, охорона праці в галузі. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- збирання епідеміологічного анамнезу;
- взяття мазків і змивів з носоглотки на вірусологічне дослідження;
- розведення та закапування в ніс лейкоцитарного інтерферону, лаферону;
- надання медсестринської допомоги в разі гіпертермічного синдрому;
- виготовлення марлевих масок;
- трактування характерного для дифтерії нальоту під час огляду мигдаликів і ротоглотки;
- взяття мазків з мигдаликів, глотки, носа при дифтерії та менінгококовій інфекції для бактеріологічного і мікроскопічного досліджень з дотриманням вимог щодо транспортування інфікованого матеріалу до лабораторії;
- підготовка пацієнта до спинномозкової пункції, медсестринське спостереження після процедури;

- надання невідкладної медсестринської допомоги під час стенозуючого ларинготрахеїту;
- оволодіння технікою введення протидифтерійної сироватки за методом Безредки (методом дробної десенсибілізації);
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки з інфекційним пацієнтом, кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичним інструментарієм тощо в структурі інфекційної служби. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Розділ 3. Захворювання переважно з трансмісивним механізмом передавання

Тема 5. Малярія. Висипний тиф. Кліщовий енцефаліт

ЛЕКЦІЯ

Визначення. Етіологія. Епідеміологія (роль переносників інфекції).

Класифікація: малярії — за видом збудника, періодом хвороби, циклічністю, тяжкістю; висипного тифу — за перебігом, варіантами. Хвороба Брілла.

Медсестринський процес при малярії, висипному тифу, кліщовому енцефаліті: значення відомостей анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи зі специфічної лабораторної діагностики. Роль медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень зі специфічної та неспецифічної терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики: при малярії — боротьба з комарами, хіміопротифілактика тощо; висипному тифі — дезінсекція, боротьба з педикульозом тощо; кліщовому енцефаліті — знищення кліщів і захист від їх укусів тощо.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу в пацієнтів з малярією, висипним тифом, кліщовим енцефалітом: скарги, основні відомості з анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація. Необхідність проведення санітарного оброблення під час вошиного висипного тифу.

Здійснення заходів із специфічної лабораторної діагностики: у разі малярії — взяття крові з пальця для виготовлення товстої краплі та мазка крові для паразитоскопічного дослідження; взяття крові з вени для серологічних досліджень при вошиному висипному тифі.

Медсестринське спостереження за загальним станом пацієнта, свідомістю, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, фізіологічними відправленнями. Медсестринський догляд під час гарячки, збудження, порушення свідомості тощо залежно від медсестринського діагнозу. Догляд

під час малярійного нападу.

Виконання лікарських призначень зі специфічного та неспецифічного лікування (застосування протималярійних препаратів, антибактеріальної, дезінтоксикаційної терапії, імуноглобуліну при кліщовому енцефаліті тощо) згідно з протоколами лікування при цих захворюваннях.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, здійснення заходів санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму.

Практичні навички:

- збирання епідеміологічного анамнезу;
- огляд пацієнта на наявність педикульозу, проведення санітарного оброблення;
- взяття крові з пальця і виготовлення товстої краплі та мазка для виявлення малярійного плазмодія;
- взяття крові з вени для серологічних досліджень;
- надання медсестринської допомоги під час гіпертермічного синдрому;
- надання медсестринської допомоги під час малярійного нападу;
- профілактика пролежнів;
- оволодіння медичним персоналом санітарно-гігієнічного режиму та правил техніки професійної безпеки, протиепідемічного режиму та заходів охорони праці.

Розділ 4. Захворювання переважно з рановим та інокуляційним механізмом передавання

Тема 6. ВІЛ-інфекція /СНІД. Сказ. Пращець. Лептоспіроз

ЛЕКЦІЯ

ВІЛ-інфекція/СНІД. Короткі історичні відомості. Захворюваність на СНІД у світі, Україні, регіоні. Визначення, етіологія, епідеміологія (джерело збудника інфекції, середовища людського організму, що містять збудник, характеристика механізмів передавання). Класифікація. Опортуністичні хвороби.

Медсестринський процес у разі ВІЛ-інфекції/СНІДу: значення даних анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу, планування та реалізація медсестринських втручань із специфічної лабораторної діагностики, медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики. Розширення можливостей доступу населення до добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію, особливо серед певних груп підвищеного ризику. Значення санітарно-освітньої роботи, пропаганда культури статевих стосунків ("захищений секс"), боротьба з наркоманією, проституцією. Проблеми професійного інфікування медичних працівників. Профілактика внутрішньолікарняного зараження ВІЛ-інфекцією, заходи щодо донорства, широке забезпечення одноразовим медичним інструментарієм. Заходи і засоби особистої безпеки медичних працівників усіх ланок.

Сказ. Правець. Лептоспіроз. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес при сказі, правці, лептоспірозі: значення даних анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи щодо лабораторної діагностики. Роль медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень зі специфічної та неспецифічної терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики. Значення при сказі антирабійних щеплень, ветеринарних заходів тощо. Роль планової та екстреної імунізації при правці. При лептоспірозі — боротьба з гризунами, ветеринарні заходи та заходи щодо специфічної профілактики.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу в пацієнтів з ВІЛ-інфекцією: скарги, основні дані з анамнезу хвороби, анамнезу життя, епідеміологічного анамнезу (можливість виявлення шляхів інфікування, належності до груп ризику тощо). Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація. Створення умов медичної безпеки під час роботи з ВІЛ-інфікованим пацієнтом.

Здійснення заходів зі специфічної лабораторної діагностики — взяття крові з вени для серологічних досліджень (імуноферментним методом (ІФА), методом імуноблотингу (ІБ) для виявлення антитіл до ВІЛ).

Медсестринське спостереження за загальним станом пацієнта, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, фізіологічними відправленнями та догляд залежно від стадії перебігу та наявності опортуністичних хвороб.

Виконання лікарських призначень щодо застосування антиретровірусних препаратів, імуномодуляторів, симптоматичних засобів тощо згідно з протоколами лікування. Оцінювання результатів медсестринських втручань з наступною корекцією медсестринської діяльності.

Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Здійснення заходів щодо санітарно-протиепідемічного режиму, охорони праці та техніки безпеки. Застосування індивідуальних засобів захисту.

Виконання заходів з профілактики внутрішньолікарняних заражень ВІЛ-інфекцією (згідно з наказами МОЗ України № 120 від 25.05.2000 р. та № 580 від 12.12.2003 р.). Дотримання правил принципу “універсальної перестороги” медичними працівниками в практичній діяльності. Здійснення заходів постекспозиційної профілактики в разі поранень, забруднень шкіри, слизових оболонок медичного персоналу під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, догляду за пацієнтами. Реєстрація аварій в “Журналі реєстрацій аварій під час надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим” за формою № 108-О.

Здійснення медсестринського процесу в пацієнтів зі сказом, правцем, лептоспірозом: скарги, основні дані з анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу. Медсестринське обстеження, виявлення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація. Здійснення заходів зі специфічної лабораторної діагностики. Медсестринське спостереження за

загальним станом пацієнта, свідомістю, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, диханням, фізіологічними відправленнями. Догляд за пацієнтом у разі збудження, судом, нападів буйності, порушення ковтання, дихання тощо залежно від медсестринського діагнозу.

Виконання лікарських призначень зі специфічного та неспецифічного лікування (застосування протилептоспірозного імуноглобуліну, антиправцевої сироватки та імуноглобуліну за методом Безредки, правцевого анатоксину, антибактеріальної, дезінтоксикаційної терапії, заспокійливих, протисудомних засобів тощо) згідно з протоколами лікування при цих захворюваннях.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Застосування індивідуальних засобів захисту, дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму під час роботи з інфікованим матеріалом, інфекційним пацієнтом. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- збирання епідеміологічного анамнезу;
- застосування засобів індивідуального захисту медичних працівників;
- взяття крові для серологічних досліджень на виявлення антитіл до ВІЛ;
- надання допомоги медичним працівникам у випадку професійних поранень (прокол, поріз використаним медичним інструментом, забруднення шкіри, слизових оболонок кров'ю та іншими біологічними рідинами тощо);
- реєстрування професійних аварій в “Журналі реєстрацій аварій під час надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим” за формою № 108-О;
- введення протилептоспірозного імуноглобуліну, антиправцевої сироватки та імуноглобуліну за методом Безредки;
- створення в оточенні пацієнта умов обмеження дії зовнішніх подразників при сказі та правці;
- оволодіння медичним персоналом навичками техніки безпеки, санітарно-гігієнічного режиму, правил особистої безпеки, застосування індивідуальних засобів захисту та заходів з охорони праці в галузі, дотримання протиепідемічного режиму. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом

Розділ 5. Захворювання переважно з множинним механізмом передавання

Тема 7. Чума. Сибірка. Туляремія. Лістеріоз. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Характеристика чуми як карантинної особливо небезпечної інфекції. Класифікація. Клінічні форми чуми: шкірно-бубонна, легенева (первинна, вторинна), кишкова, септична; сибірки — шкірна, легенева, кишкова, септична; туляремії — виразково-бубонна, очно-бубонна, ангінозно-бубонна, абдомінальна, легенева, генералізована; лістеріозу — легенева, нервова, ангінозно-септична, септико-

гранульоматозна, змішана тощо.

Медсестринський процес при чумі, сибірці, туляремії, лістеріозі; значення даних анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення дійсних проблем пацієнта. Встановлення медсестринських діагнозів. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи зі специфічної лабораторної діагностики (взяття крові, вмісту виразок, нориць, харкотиння, випорожнень тощо для бактеріологічного дослідження; у випадку чуми і сибірки — з дотриманням суворого протиепідемічного режиму під час взяття та транспортування до лабораторії інфікованого матеріалу; взяття крові для серологічних досліджень; здійснення внутрішньошкірної проби з тулярином, антраксином). Медсестринське спостереження та догляд: під час гарячки, інтоксикації, збудження, кашлю, гнійно-виразкових процесів на шкірі, в бубонах, ротоглотці, очах тощо залежно від медсестринських діагнозів. Виконання лікарських призначень зі специфічної та неспецифічної терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики. Значення протиепідемічних заходів під час чуми як особливо небезпечної карантинної інфекції. Особиста безпека медичного персоналу, використання протичумного костюма. Тактика медичного персоналу в разі виявлення пацієнта з підозрою на карантинні інфекції.

Застосування індивідуальних засобів захисту, дотримання правил техніки безпеки, протиепідемічного режиму під час роботи з інфікованим матеріалом, інфекційним пацієнтом. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Охорона праці в галузі.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Заповнення первинної медичної документації на поступаючого інфекційного пацієнта, що надходить у станціонар.
2. Оформлення і передавання екстреного повідомлення.
3. Проведення санітарного оброблення пацієнта. Огляд на педикульоз.
4. Приготування робочих розчинів відповідних дезінфекційних засобів.
5. Проведення поточної дезінфекції в інфекційному стаціонарі.
6. Дотримання правил техніки особистої медичної безпеки з інфекційним пацієнтом, під час роботи з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та іншими біологічними рідинами організму.
7. Здійснення протиепідемічних заходів і дотримання правил санітарно-гігієнічного режиму в інфекційному стаціонарі.
8. Збирання скарг, анамнезу хвороби та життя.
9. Збирання епідеміологічного анамнезу у випадку найпоширеніших інфекційних хвороб.
10. Трамбування анамнестичних даних, оцінювання загального стану.
11. Проведення медсестринського об'єктивного обстеження різних органів і систем пацієнта.
12. Огляд шкіри, слизових оболонок, оцінювання висипки.
13. Огляд зівів і мигдаликів.
14. Пальпація лімфатичних вузлів.
15. Огляд та оцінювання фізіологічних випорожнень.
16. Визначення проблем пацієнта на фоні конкретної нозології.
17. Встановлення медсестринських діагнозів.
18. Складання плану медсестринських втручань.
19. Взяття та висівання крові для бактеріологічного дослідження.
20. Взяття та висівання фекалій для бактеріологічного дослідження.
21. Взяття та висівання сечі для бактеріологічного дослідження.
22. Взяття крові з вени для серологічних досліджень.
23. Здійснення внутрішньошкірної діагностично-алергічної проби.
24. Взяття блювотних мас і промивних вод шлунка для бактеріологічного дослідження.
25. Взяття мазків та змивів з носоглотки на вірусологічне дослідження.
26. Розведення і закапування в носові ходи лейкоцитарного інтерферону та лаферону.
27. Виготовлення марлевих масок.
28. Огляд мигдаликів і ротоглотки з трактуванням характерного для дифтерії нальоту.
29. Взяття мазків з мигдаликів, глотки, носа для бактеріологічного дослідження при дифтерії та менінгококовій інфекції.
30. Підготовка пацієнта до проведення спинномозкової пункції, спостереження після процедури.
31. Транспортування інфікованого матеріалу (слизу з носоглотки, спинномозкової рідини) при менінгококовій хворобі до лабораторії.
32. Взяття крові з пальця і виготовлення товстої краплі та мазка крові для паразитоскопії на малярійні плазмодії.
33. Взяття крові для серологічних досліджень щодо виявлення антитіл до ВІЛ.
34. Надання медсестринської допомоги в разі зневоднення.
35. Введення газовідвідної трубки при метеоризмі.
36. Техніка проведення очисної та сифонної клізм.

37. Здійснення промивання шлунка.
38. Допомога під час блювання.
39. Надання невідкладної медсестринської допомоги під час кишкової кровотечі, перфорації кишки.
40. Надання невідкладної медсестринської допомоги в разі інфекційно-токсичного шоку.
41. Надання невідкладної медсестринської допомоги в разі анафілактичного шоку.
42. Надання невідкладної медсестринської допомоги в разі печінкової енцефалопатії.
43. Надання медсестринської допомоги у випадку гіпертермічного синдрому.
44. Надання невідкладної медсестринської допомоги під час стенозуючого ларинготрахеїту.
45. Надання медсестринської допомоги під час малярійного нападу.
46. Надання невідкладної медсестринської допомоги під час судомного синдрому.
47. Виконання лікарських призначень зі специфічної та неспецифічної терапії.
48. Виконання лікарських призначень з регідратаційної терапії під час холери.
49. Виконання призначень з дезінтоксикаційної терапії.
50. Техніка введення донорського імуноглобуліну.
51. Введення протидифтерійної, протиботулінічної сироватки (методом дробної десенсибілізації за методом Безредки).
52. Застосування індивідуальних засобів захисту медичних працівників.
53. Дії медичного працівника в разі виявлення пацієнта з підозрою на карантинну інфекцію.
54. Надання допомоги медичним працівникам під час професійних поранень (прокол, поріз використаним медичним інструментом, забруднення шкіри, слизових оболонок кров'ю та іншими біологічними рідинами тощо).
55. Реєстрація професійних аварій медичних працівників у “Журналі реєстрації аварій ...” за формою № 108-О.
56. Навички медичного персоналу щодо здійснення протиепідемічних заходів, ретельного проведення поточної і кінцевої дезінфекції, санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму. Дотримання правил техніки особистої безпеки медичного персоналу з профілактики професійних заражень. Охорона праці медичних працівників.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ ТА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Загальна частина

1. Поняття “інфекція”, “інфекційний процес”. Основні питання загальної патології інфекційних хвороб. Сучасне вчення про інфекційні хвороби. Поширення інфекційних хвороб. Поняття про носійство.
2. Фактори, що впливають на розвиток інфекційного процесу. Різні форми взаємодії мікро- і макроорганізму. Значення чинника патогенності мікроорганізмів. Значення імунітету та вікової реактивності організму в інфекційному процесі. Значення чинників навколишнього середовища, попередніх і супутніх захворювань, умов харчування, професійних чинників, вітамінної недостатності тощо.
3. Найхарактерніші відмітні ознаки інфекційних хвороб (специфічність, заразність, епідемічність, циклічність, розвиток імунних реакцій у динаміці хвороби), їх характеристика.
4. Форми перебігу інфекційної хвороби (за тривалістю, тяжкістю тощо). Загострення, рецидиви, ускладнення. Носійство.
5. Поняття про епідемічний процес, епідемічний осередок, спорадичну захворюваність, епідемію, пандемію, ендемію. Чинники епідемічного процесу (джерело збудника інфекції, механізми і фактори передавання збудників, сприйнятливість населення).
6. Класифікація інфекційних хвороб, міжнародна та адаптована до міжнародних вимог класифікація Л.В. Громашевського.
7. Основні принципи профілактики інфекційних хвороб. Профілактика специфічна і загальна. Профілактичні заходи щодо джерела інфекції, розриву шляхів передавання, сприйнятливого населення. Роль медсестри в проведенні їх. Медсестринське спостереження в осередку інфекції.
8. Кабінет щеплень: основна документація (календар щеплень, “Журнал обліку профілактичних щеплень”, “Звіт про профілактичні щеплення”, пояснювальні записки тощо), оснащення, бактеріальні препарати для щеплень, правила та умови зберігання вакцин і сироваток. Принципи організації проведення щеплень. Щеплення планові та за епідемічними показаннями. Вакцинація, ревакцинація. Протипоказання щодо щеплень, можливі ускладнення та наслідки вакцинації.
9. Структура інфекційної служби, інфекційної лікарні. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим інфекційного стаціонару. Дезінфекція, методи і засоби (застосування різних дезінфекційних розчинів).
10. Режим роботи медичного персоналу в інфекційних відділеннях різного профілю. Профілактика внутрішньолікарняних (нозокоміальних) інфекцій. Правила техніки особистої безпеки медичних працівників. Використання індивідуальних засобів захисту. Принцип універсальної перестороги.
11. Кабінет інфекційних захворювань: участь у виявленні, реєстрації та ізоляції інфекційних пацієнтів. Участь медсестри в проведенні протиепідемічних заходів щодо хворих, носіїв, контактних осіб. Організація і методи диспансерного нагляду. Принципи санітарно-освітньої роботи та участь медсестри в протиепідемічній пропаганді.

Загально-санітарні заходи щодо розриву шляхів передавання під час інфекційних захворювань з різним механізмом передавання, що здійснюються впливом на фактори передавання.

12. Методи діагностики інфекційних хвороб: суб'єктивні, об'єктивні та лабораторні методи дослідження.
13. Медсестринський процес при інфекційних хворобах. Медсестринське обстеження: скарги, анамнез, характерні опорні симптоми і синдроми інфекційної патології. Значення встановлення медсестринського діагнозу та складання плану медсестринських втручань для наступної медсестринської діяльності з медсестринського спостереження та догляду за інфекційними пацієнтами.
14. Лабораторна діагностика, роль медичної сестри в підготовці пацієнта та взятті інфікованого матеріалу для специфічних методів дослідження (бактеріологічних, мікроскопічних, серологічних, алергологічних тощо). Сучасні методи інструментальної діагностики.
15. Лікувально-охоронний режим. Значення медсестринського спостереження та догляду за пацієнтами в медсестринському процесі.
16. Роль медсестри у виконанні лікарських призначень. Засоби специфічного лікування (антибіотики, сульфаніламід, нітрофуранові, бактеріофаги, антипаразитарні, лікувальні сироватки та вакцини, імуноглобуліни тощо). Можливі побічні реакції: алергічні, ендотоксичні і дисбактеріозні. Засоби неспецифічного лікування: патогенетичного і симптоматичного (дезінтоксикаційні, десенсибілізуючі, регідратаційні, протизапальні, гормональні, протисудомні, знеболювальні, вітаміни тощо). Оцінювання результатів медсестринських втручань та корекція їх за необхідності. Заходи особистої медичної безпеки з інфекційним пацієнтом.
17. Анафілактичний шок: його симптоми, принципи надання медсестринської допомоги, заходи з профілактики.
18. Морально-етичні правила та деонтологічні норми в інфектології. Правила техніки безпеки, охорони праці та протиепідемічного режиму в структурі інфекційної служби. Чинні накази та інструктивні листи МОЗ України, обласного управління охорони здоров'я щодо інфекційних захворювань.

Спеціальна частина

19. Черевний тиф. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, їхня реалізація з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (під час гарячки, інтоксикації, закрепів — очисні клізми, під час метеоризму — газовідвідна трубка; медсестринська допомога в разі ускладнень: кишкової кровотечі, перфорації кишки, інфекційно-токсичного шоку). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
20. Паратифи А і В. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів,

- планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом, оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Порівняльна характеристика хвороби з черевним тифом.
21. Харчові токсикоінфекції. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі нудоти, блювання, болю в животі, промивання шлунка; очисні клізми, введення сорбентів тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
 22. Сальмонельоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі інтоксикації, нудоти, блювання, проносів, контроль за характером випорожнень, промивання шлунка, очисні клізми). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
 23. Ботулізм. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (зондове промивання шлунка, сифонні клізми, введення сорбентів, протиботулінічної сироватки тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
 24. Шигельоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі інтоксикації, тенезмів тощо; характеристика випорожнень: домішки слизу, крові, гною). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
 25. Холера. Визначення, характеристика хвороби як особливо небезпечної, карантинної інфекції. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики (правила взяття та трансформації інфікованого матеріалу), спостереження, догляду за пацієнтом (у разі проносів, блювання, зневоднення, судом, гіпотермії, здійснення точного обліку кількості рідини, яку втрачає пацієнт, виконання лікарських призначень з регідраційної терапії тощо). Оцінювання та корекція медсестринських

втручань. Принципи профілактики. Значення санітарно-протиепідемічного режиму під час особливо небезпечної карантинної хвороби. Особиста безпека медичного персоналу в оточенні пацієнтів.

26. Ешерихіози (кишкова колі-інфекція). Етіологія (характеристика ентероінвазивних, ентеропатогенних та ентеротоксичних *E.coli*). Епідеміологія. Класифікація (за клінічними формами: шигельозоподібна, сальмонельозоподібна, холероподібна, позакишкова). Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі блювання, проносів, дегідратації тощо; враховуючи швидкість розвитку гіпокаліємії — з перших годин відвари, які містять солі калію: із сухофруктів, каротинова овочева суміш тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
27. Кишковий єрсиніоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі інтоксикації, нудоти, блювання, проносів, контроль характеру випорожнень тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
28. Поліомієліт. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
29. Вірусні гепатити А і Е. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта (особливості перебігу гепатиту Е у вагітних). Встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (ліжковий режим, дієтотерапія, лужні мінеральні води, контроль за кольором шкіри, слизових оболонок, сечі, калу, регулярністю випорожнень). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
30. Вірусні гепатити В, С, Д. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (ліжковий режим, дієтотерапія, лужні мінеральні води, контроль за кольором шкіри,

слизових оболонок, сечі, калу, регулярністю випорожнень, за проявами геморагічного синдрому; медсестринська допомога під час печінкової енцефалопатії). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Протиепідемічні заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо).

31. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (під час гарячки, інтоксикації — гаряче пиття, протирання тіла теплою водою з оцтом, содове полоскання ротоглотки, оксигенотерапія тощо). Виконання лікарських призначень з антивірусної терапії: ремантадин, аміксин, арбідол, амізон, лейкоцитарний інтерферон, лаферон, оксолінова мазь тощо. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Заходи з профілактики внутрішньолікарняних заражень на грип. Особиста безпека медичного персоналу. Протиепідемічні заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо, поточна дезінфекція).
32. Парагрип. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
33. Аденовірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, їх реалізація з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
34. Дифтерія. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (виявлення ознак токсикозу, крупу, медсестринська допомога під час стенозуючого ларинготрахеїту). Виконання лікарських призначень (введення протидифтерійної сироватки за методом Безредки тощо). Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики, значення планової активної імунізації. Протиепідемічні заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо, поточна дезінфекція).
35. Ангіна. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський

процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, їх реалізація з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.

36. Інфекційний мононуклеоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
37. Менінгококова інфекція. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Менінгококовий назофарингіт, менінгококцемія, менінгоенцефаліт. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, ознобу, блювання, збудження, порушення свідомості, геморагічних проявах на шкірі тощо). Вимоги до взяття інфікованого матеріалу (слизу з носоглотки, крові, спинномозковий рідини тощо) та його транспортування до лабораторії. Роль медсестри в підготовці пацієнта до спинномозкової пункції, спостереженні після процедури. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
38. Малярія. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (під час малярійного нападі — ознобу, гарячки, профузного потовиділення; взяття і приготування мазка і товстої краплі для паразитоскопії). Виконання лікарських призначень. Протималярійні препарати. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
39. Висипний тиф (епідемічний, вошивий). Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, порушення свідомості, збудження, висипки; профілактика пролежнів, контроль за сечовипусканням тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Заходи в осередку інфекції. Значення огляду на педикульоз, проведення санітарного оброблення пацієнта. Боротьба з педикульозом серед населення.

Хвороба Брілла.

40. Кліщовий енцефаліт. Визначення. Етіологія. Епідеміологія (роль іксодових кліщів як резервуара інфекції та переносників). Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, блювання, нудоти, головного болю, непритомності, порушенні ковтання, болю у м'язах шиї, плечового пояса тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики (знищення кліщів та захист від їх укусів).
41. ВІЛ-інфекція/СНІД. Визначення, короткі історичні відомості. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Створення умов медичної безпеки під час роботи з ВІЛ-інфікованим пацієнтом. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (за температурою тіла, випорожненнями, збільшенням лімфатичних вузлів, наявністю висипки, проявами кашлю, масою тіла тощо, а також спостереження та догляд залежно від стадії перебігу та наявності опортуністичних хвороб). Виконання лікарських призначень (антиретровірусна терапія, імуномодулятори тощо). Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Виконання заходів з профілактики внутрішньолікарняних заражень ВІЛ-інфекцією (згідно з чинними наказами МОЗ України). Дотримання правил принципу універсальної перестороги медичними працівниками в практичній діяльності. Обов'язковість користування індивідуальними засобами захисту (гумовими рукавичками, захисними масками для обличчя, захисними окулярами для очей, непромокальними фартухами та ін.). Здійснення за необхідності (у разі поранень, забруднень шкіри, слизових оболонок медичного персоналу під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами пацієнтів під час діагностичних і лікувальних процедур, а також під час здійснення догляду за пацієнтами) заходів постекспозиційної профілактики. Ознайомлення з вмістом аптечки для надання термінової медичної допомоги. Реєстрація аварій в "Журналі реєстрацій аварій під час надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим..." за формою № 108-О.
42. Сказ. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта (страх води, рухів повітря, світла, звуків, слинотеча, збудження, агресія, судоми тощо), встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (максимальне забезпечення умов для зменшення страждань пацієнта, обмеження дії зовнішніх подразників: перебування в затемненій палаті, без шуму, вібрацій, подувів вітру, протягів, із закритими водопровідними кранами тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Антирабічні щеплення. Протиепідемічні

заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо, поточна дезінфекція).

43. Правець. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі судом, порушень акту ковтання, дихання, затримання сечовипускання, пітливості, закривів тощо). Встановлення цілодобового постійного спостереження з оптимальними умовами (затемнене приміщення, м'яке ліжко, свіже повітря, уникнення зайвих рухів під час процедур тощо). Виконання лікарських призначень (антиправцевий імуноглобулін, сироватка за методом Безредки, введення протисудомних, заспокійливих, серцевих засобів тощо). Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики: неспецифічної та специфічної (значення планової вакцинації, заходів екстреної імунізації тощо).
44. Лептоспіроз. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта (гарячка, міалгії, блювання, олігурія, спрага, висипка, крововиливи, кровотечі, гепатоспленомегалія, інтоксикація тощо). Встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, м'язового болю, спраги, кровотечі; контроль за водним балансом, діурезом, дотриманням дієти тощо). Виконання лікарських призначень (протилептоспірозний імуноглобулін за методом Безредки, антибіотики, сечогінні, антигістамінні, дезінтоксикаційні тощо). Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики: заходи в осередку, загально-санітарні (роль дератизації, охорони джерел водопостачання тощо) та специфічні (вакцинація певних контингентів населення).
45. Чума. Етіологія. Епідеміологія: характеристика хвороби як карантинної інфекції. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, постановка медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, інтоксикації, виразкових процесів на шкірі, набрятання бубонів тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики: особиста безпека медичного персоналу, протичумний костюм. Значення протиепідемічних заходів під час чуми як особливо небезпечної карантинної інфекції. Тактика медичного персоналу під час карантинних інфекцій.
46. Сибірка. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (при гарячці, інтоксикації,

сибірково-виразкового карбункула тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Протиепідемічні заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо, поточна дезінфекція).

47. Туляремія. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація (за клінічними формами: шкірно-бубонна, очно-бубонна, ангінозно-бубонна, абдомінальна, легенева). Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики (внутрішньо-шкірна проба з тулярином тощо). Медсестринське спостереження, догляд за пацієнтом (зігрівальний компрес, сухе тепло на ділянку бубона, промивання очей, полоскання ротоглотки, допомога під час кашлю тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Протиепідемічні заходи в осередку. Специфічна та екстрена медикаментозна профілактика. Санітарно-освітня робота (особливо серед сільського населення та тих, що контактують з тваринами і гризунами).
48. Лістероз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, їх реалізація з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Андрейчин М.А., Івахів О.Л. Медсестринство при інфекційних хворобах: підручник. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.

Денисенко О.В. Інфекційні хвороби в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2011. — 168 с.

Догляд за дітьми з інфекційними хворобами / В.С. Тарасюк, Г.Г. Титаренко, Н.В. Титаренко та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. — К.: Здоров'я, 2002.

Шегедин М.Б., Кравців В.В., Барчук С.В. Медсестринство при інфекційних хворобах. — Вінниця: Нова Книга, 2009.

Чорновіл А.В., Грицко Р.Ю. Клінічне медсестринство в інфектології з елементами епідеміології. — К.: Здоров'я, 2002.

Чорновіл А.В., Грицко Р.Ю. Інфекційні хвороби. — К.: медицина, 2011. — 432 с.

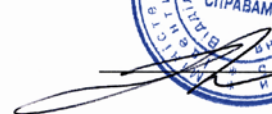
Додаткова

Возіанова Ж.І. Інфекційні і паразитарні хвороби. — К.: Здоров'я, 2003.

Запорожан В.М., Аряєв М.Л. ВІЛ-інфекція і СНІД. — К.: Здоров'я, 2004.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України» Т.І. Чернишенко 	ЗАТВЕРДЖУЮ Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України О.П. Волосовець
--	---

МЕДСЕСТРИНСТВО В ОФТАЛЬМОЛОГІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В ОФТАЛЬМОЛОГІЇ

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

Ю.О. Антоненко — викладач вищої категорії, викладач-методист Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні предметної (циклової) методичної комісії педіатричних і клінічних дисциплін Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 03 червня 2011 р., протокол № 13.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з дисциплін педіатричного профілю.

Рецензенти:

Л.Б. Павлів — кандидат медичних наук, завідувач відділення Львівської обласної клінічної лікарні;

М.А. Колішецька — викладач дисципліни “Очні хвороби” ТзОВ «Медичний коледж “Монада”».

© МОЗ України, 2011
© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство в офтальмології” для вищих медичних навчальних закладів України І—ІІІ рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” відповідно до галузевих стандартів вищої освіти, затверджених МОН і МОЗ України в 2011 р. та навчальних планів 2011 р. Навчальним планом для вивчення дисципліни передбачено 81 год, з них лекцій — 12 год, навчальної практики — 30 год, самостійної роботи — 39 год.

Офтальмологія — наука, що вивчає особливості будови органа зору, зв'язок його з організмом у цілому, особливості перебігу захворювань та їх лікування і профілактику в різні вікові періоди. У лікувальній практиці медсестра повинна використовувати сучасну діагностичну апаратуру, уміти оцінити результати обстеження пацієнта, здійснити медсестринську діагностику, створити оптимальні умови для спостереження та догляду.

Вивчаючи дисципліну “Медсестринство в офтальмології”, студент повинен: отримати повний обсяг професійних знань, умінь, навичок, необхідних для самостійної роботи медичної сестри офтальмологічного відділення, поліклінічного прийому; повинен навчитися надавати невідкладну допомогу при травмах та ушкодженнях органа зору.

Знання та навички, які формуються при вивченні дисципліни “Медсестринство в офтальмології”, відповідають ОКХ та ОПП і є фундаментом для формування професійної діяльності.

За навчальним планом “Медсестринство в офтальмології” вивчають на другому році навчання.

Види навчальних занять згідно з навчальним планом:

- лекції;
- навчальна практика під керівництвом викладача;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Циклова комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але відповідно до кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Засвоєння тем контролюється на навчальній практиці. Під час вивчення дисципліни рекомендується застосовувати такі засоби визначення рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, аналіз та оцінювання результатів обстежень, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок тощо.

У програмі відображено теми і розділи, які студенти повинні засвоїти, практичні навички, якими вони мають оволодіти, та про що повинні бути поінформовані.

Зміст програми відповідає навчальному плану за розподілом годин, досягненням науки і практики.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- зв'язок органа зору з центральною нервовою системою та організмом у цілому;
- причини виникнення захворювань;
- ознаки захворювань ока, допоміжного апарату очей, захисного апарату очей;
- способи та методи лікування в офтальмології;
- способи обстеження пацієнтів в офтальмологічній практиці;

- можливі ускладнення захворювань ока;
- етапи медсестринського процесу в офтальмологічній практиці;
- будову органа зору;
- особливості функцій усіх частин ока;
- правила техніки безпеки, охорони праці, особливості протиепідемічного режиму під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо.

Студенти повинні вміти:

- проводити медсестринське обстеження пацієнта;
- здійснювати медсестринський догляд;
- проводити медсестринське спостереження за пацієнтом;
- здійснювати профілактику ускладнень;
- надавати невідкладну допомогу;
- проводити корекцію лікування;
- здійснювати всі етапи медсестринського процесу;
- збирати анамнез;
- володіти правилами техніки безпеки в галузі, протиепідемічного режиму під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасні технології лікування захворювань ока;
- сучасні напрями застосування лазерів у лікуванні пацієнтів з офтальмологічною патологією;
- стан захворюваності на очні хвороби в регіоні, Україні, світі;
- екологію та санітарно-епідеміологічний стан регіону, країни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ. Історія розвитку офтальмології. Анатомія та фізіологія органа зору. Рефракція та акомодация	10	2	8	
2	Захворювання кон'юнктиви і повік	6	2	4	
3	Захворювання слізного та окорухового апарату очей, орбіти	6	2	4	
4	Захворювання склери, рогівки, судинної оболонки очей і кришталика	6	2	4	
5	Глаукома	6	2	4	
6	Захворювання сітківки і зорового нерва. Ушкодження органа зору. Травми, контузії, опіки. Охорона праці в галузі	8	2	6	
	Самостійна робота	39			39
	Усього	81	12	30	39

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Історія розвитку офтальмології в Україні	3
2	План обстеження пацієнтів із захворюваннями очей. Відпрацювання практичних навичок	3
3	Ускладнення аномалій рефракції. Медсестринська діагностика. Відпрацювання практичних навичок	3
4	Медсестринський процес при гонобленореї. Відпрацювання практичних навичок	3
5	Ускладнення захворювань слізного апарату, їх медсестринська діагностика. Відпрацювання практичних навичок	3
6	Роль медсестри в профілактиці і лікуванні косоокості. Відпрацювання практичних навичок	3
7	Профілактика захворювань повік. Роль медсестри. Відпрацювання практичних навичок	3
8	Патологічні зміни очей при ендокринних захворюваннях та авітамінозах. Медсестринська діагностика. Відпрацювання практичних навичок	3
9	Природжена глаукома. Медсестринський процес при ній. Відпрацювання практичних навичок	3
10	Захворювання очей, пов'язані з патологією серцево-судинної системи. Медсестринська діагностика. Відпрацювання практичних навичок	3
11	Види і причини сліпоти. Медсестринський процес при них. Відпрацювання практичних навичок	3
12	Професійні ушкодження очей. Роль медсестри в їх профілактиці і діагностиці. Відпрацювання практичних навичок	3
13	Характеристика тяжких ушкоджень органа зору. Медсестринська діагностика, догляд. Відпрацювання практичних навичок	3
	Усього	39

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Історія розвитку офтальмології. Анатомія та фізіологія органа зору. Рефракція та акомодация

ЛЕКЦІЯ

Історія розвитку офтальмологічної науки, сучасні досягнення офтальмології в Україні. Організація офтальмологічної допомоги. Роль медичної сестри в збереженні зору в населення.

Зв'язок органа зору з центральною нервовою системою та організмом в цілому. Групи ризику при очних хворобах та методи подолання загрози зниження зору.

Анатомо-фізіологічні особливості ока, захисного і додаткового апарату ока. Функції органа зору. Центральний, периферійний та бінокулярний зір. Методи дослідження зорових функцій, участь медичної сестри в їх проведенні. Медсестринська оцінка порушень зорових функцій.

Оптична система ока. Поняття про рефракцію та акомодацию. Види порушень рефракції та способи їх визначення. Астигматизм, міопія, гіперметропія. Контактні та хірургічні способи корекції порушень рефракції. Вікові зміни рефракції. Профілактика ускладнень високого ступеня міопії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Улаштування та обладнання очного кабінету поліклініки. Таблиці для визначення гостроти зору, кольоровідчуття, периметр для визначення поля зору.

Медсестринське обстеження пацієнта: збирання анамнезу, скарг, визначення загальних захворювань, професійних шкідливостей. Дослідження зорових функцій, аналіз отриманих результатів.

Ознайомлення з набором лінз. Проведення визначення рефракції. Аналіз отриманих результатів. Підбір окулярів при міопії, гіперметропії, астигматизмі. Оформлення рецептів на окуляри.

Ознайомлення з контактними лінзами, засвоєння навичок догляду за лінзами та окулярами.

Визначення високого ступеня міопії, профілактика ускладнень. Роль медичної сестри у збереженні зору населення.

Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці при обстеженні пацієнта.

Практичні навички:

- визначення гостроти зору;
- визначення поля зору;
- визначення кольоросприйняття;
- дослідження бінокулярного зору;
- аналіз результатів обстеження;
- проведення суб'єктивного визначення рефракції;
- трактування результатів обстежень;
- проведення корекції порушень рефракції;
- пояснювання призначення лінз при міопії, гіперметропії, астигматизмі;
- виписування рецептів на окуляри;

- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі під час обстеження пацієнта.

Тема 2. Захворювання кон'юнктиви і повік

ЛЕКЦІЯ

Проблеми пацієнтів в разі запальних захворювань кон'юнктиви. Диференціація перебігу запального процесу у випадку бактеріального та вірусного кон'юнктивіту. Особливості медсестринської діяльності в процесі діагностики та лікування пацієнтів при кон'юнктивіті: бактеріальному, вірусному, хламедійному (трахома), алергічному. Профілактика ускладнень.

Основні принципи та методи лікування при захворюваннях ока. Напрямок лікування та способи введення препаратів в очній практиці.

Проблеми пацієнтів при захворюванні повік. Медсестринська оцінка запальних і незапальних патологічних процесів у повіках. Види блефаритів (простий, виразковий, мейбомієвий).

Ячмінь, медсестринська діагностика та догляд за пацієнтом. Ускладнення ячменя. Лікування та профілактика виникнення халазіона.

Правила техніки безпеки та дотримання правил особистої гігієни при обстеженні пацієнта та догляді за ним.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання етапів медсестринського процесу в разі кон'юнктивіту, блефариту, ячменю, халазіону. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та реалізація їх, оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Дотримання правил техніки безпеки при обстеженні та догляді за пацієнтом, правил професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Практичні навички:

- збирання анамнезу;
- закапування очей;
- закладання мазей за повіку;
- накладання пов'язки на око;
- промивання очей;
- проведення масажу повік;
- оброблення хрящового краю повік;
- вивертання повіки;
- дотримання правил техніки безпеки при обстеженні та догляді за пацієнтом, правил професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Тема 3. Захворювання слізного та окорухового апарату очей, орбіти

ЛЕКЦІЯ

Роль медичної сестри в діагностиці захворювань слізного апарату. Особливості перебігу дакріюциститу, профілактика ускладнень. Участь медичної сестри в діагностиці прохідності слізних шляхів.

Дакріoadеніт. Причини виникнення. Медсестринська діагностика та

спостереження. Роль медичної сестри у запобіганні виникнення захворювань слізної залози.

Медсестринське обстеження та діагностика при хворобах орбіти. Особливості лікування, профілактики ускладнень при остеоперіоститі та флегмоні орбіти. Медсестринська опіка над пацієнтом до і після хірургічного втручання.

Проблеми пацієнтів при захворювання рухового апарату очей. Поняття про співдружню і паралітичну косоокість, диференціальна діагностика. Визначення кута косоокості. Участь медсестри в діагностиці і лікуванні амбліопії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання етапів медсестринського процесу при захворюваннях орбіти: остеомієліті, флегмоні орбіти. Медсестринська діагностика та спостереження при різних видах косоокості. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час догляду за пацієнтом.

Дотримання правил техніки безпеки під час обстеження, догляду за пацієнтом, правил професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Відпрацювання етапів медсестринського процесу в разі захворювань слізного апарату очей (дакріоденіті, дакріоциститі).

Практичні навички:

- збирання анамнезу;
- закапування очей;
- закладання мазей за повіку;
- накладання пов'язки на око;
- промивання очей;
- промивання слізних шляхів;
- дослідження прохідності слізних шляхів;
- проведення масажу ділянки слізного мішка;
- вивертання повіки;
- здійснення догляду за дренажем;
- введення ліків внутрішньом'язово, внутрішньовенно;
- досліджування біокулярного зору (методом Соколова);
- визначення кута косоокості (способом Гіршберга);
- накладання монокулярної пов'язки;
- проведення оклюзії здорового ока;
- дотримання правил охорони праці лузі при обстеженні, догляді за пацієнтом, професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Тема 4. Захворювання склери, рогівки, судинної оболонки очей і кришталика

ЛЕКЦІЯ

Вирішення проблем пацієнтів з захворюваннями склери. Запальний і незапальний склерит. Зв'язок захворювань склери з хронічними хворобами організму (туберкульоз, ревматизм, хвороби травного каналу тощо). Медсестринська діагностика та лікування.

Захворювання рогівки. Причини гострих і хронічних кератитів. Основні

ознаки бактеріальних і вірусних кератитів. Ускладнення та роль медсестри в їх профілактиці. Участь медсестри в діагностиці та лікуванні хронічного кератиту. Зв'язок з такими захворюваннями, як ревматизм, туберкульоз, сифіліс тощо.

Проблеми пацієнтів при захворюваннях переднього і заднього відділів судинної оболонки ока. Причини виникнення. Гострий і хронічний увеїт, зв'язок їх з загальними захворюваннями організму (туберкульоз, ревматизм, атеросклероз, гіпертонічна хвороба тощо).

Особливості медсестринської діяльності в процесі діагностики і лікування пацієнтів при іридоцикліті і хоріоїдиті. Невідкладна допомога при гострому іриті. Роль медсестри в профілактиці ускладнень. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час догляду за пацієнтом.

Роль медсестри в діагностиці та лікуванні катаракти. Основні симптоми вродженої та набутої катаракти. Медсестринська опіка над пацієнтом до і після операції.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання етапів медсестринського процесу при склериті, кератиті, увеїті, катаракті.

Медсестринське обстеження пацієнта: збирання анамнезу, скарг, визначення причин виникнення кератиту, склериту, іридоцикліту.

Медсестринська діагностика та планування медсестринських втручань при катаракті. Післяопераційний догляд. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму при догляді за пацієнтом.

Догляд за пацієнтом, виконання лікарських призначень, надання невідкладної долікарської допомоги при гострому кератиті відповідно до протоколів лікування.

Практичні навички:

- промивання очей;
- закапування очей;
- закладання мазі за повіку;
- проведення коларголової та флюоресцеїнової проби;
- взяття матеріалу з кон'юнктиви для бактеріологічного обстеження;
- дотримання правил охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму при догляді за пацієнтом.

Тема 5. Глаукома

ЛЕКЦІЯ

Поняття про дренажну систему ока, гідродинаміку внутрішньоочної рідини та внутрішньоочний тиск. Глаукома як одна з причин сліпоти. Класифікація глаукоми. Медсестринська діагностика та особливості догляду при глаукомі. Стадії глаукоми і їх визначення. Проби на глаукому. Сучасні лікувальні препарати.

Гострий напад глаукоми, причини, ознаки. Роль медсестри в профілактиці ускладнень глаукоми та запобіганні гострого нападу. Невідкладна допомога в разі гострого нападу глаукоми. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час догляду за пацієнтом.

Догляд за пацієнтом, виконання лікарських призначень, надання невідкладної долікарської допомоги в разі гострого нападу глаукоми відповідно до протоколів лікування.

Сучасні хірургічні методи лікування глаукоми. Роль диспансерного спостереження та профілактичних оглядів. Особливості режиму дня, харчування та фізичного навантаження у випадку глаукоми. Роль медсестри в запобіганні сліпоти.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання етапів медсестринського процесу в разі глаукоми: медсестринське обстеження, діагноз, планування медсестринських втручань відповідно до протоколів лікування.

Медсестринська діагностика гострого нападу глаукоми, надання невідкладної долікарської допомоги відповідно до протоколів лікування.

Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

Практичні навички:

- визначення гостроти зору;
- визначення поля зору;
- вимірювання величини внутрішньоочного тиску;
- проведення проб на глаукому;
- трактування результатів проведених проб;
- збирання анамнезу;
- закапування очей;
- закладання мазей за повіку;
- введення ліків внутрішньом'язово, внутрішньовенно;
- постановка п'явок на скроні;
- дотримання правил охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

Тема 6. Захворювання сітківки і зорового нерва. Ушкодження органа зору. Травми, контузії, опіки. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Проблеми пацієнтів при захворюванні сітківки. Зв'язок патології сітківки з загальними захворюваннями організму (гіпертонічна хвороба, атеросклероз, цукровий діабет, хвороби нирок тощо). Оцінка стану пацієнта при емболії центральної артерії сітківки, відшаруванні та розриві сітківки. Надання невідкладної допомоги. Медсестринська опіка над пацієнтом. Особливості післяопераційного догляду. Роль медсестри в профілактиці захворювань сітківки.

Гострі та хронічні захворювання зорового нерва. Причини їх виникнення. Особливості медсестринської діяльності в процесі діагностики та лікування пацієнтів при гострому невриті та атрофії зорового нерва. Роль медсестри в профілактиці сліпоти, що виникає внаслідок захворювань зорового нерва.

Проблеми пацієнтів з травмами та опіками органа зору. Класифікація травм органа зору. Основні симптоми контузії придатків ока та очного яблука. Медсестринська оцінка стану пацієнта, невідкладна допомога при проникних і

непроникних пораненнях очного яблука.

Особливості термічних, хімічних і променевих опіків органа зору. Медсестринська оцінка стану пацієнта та невідкладна допомога при опіках.

Особливості обстеження пацієнтів при травмах органа зору, участь медсестри в їх проведенні. Роль медсестри в профілактиці очного травматизму.

Правила техніки безпеки та охорони праці в галузі. Заходи безпеки при експлуатації електроапаратури. Особливі вимоги при роботі з балонами заповненими газом.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Особливості медсестринської діагностики захворювань зорового нерва. Роль медсестри у запобіганні ускладнень. Медсестринський догляд і спостереження. Виявлення захворювань, які провокують розвиток атрофії зорового нерва. Медсестринська профілактика сліпоты.

Відпрацювання етапів медсестринського процесу при увеїті, захворюваннях сітківки: крововилив в сітківку, розрив та відшарування сітківки, емболія центральної артерії сітківки.

Відпрацювання етапів медсестринського процесу при ушкодженнях очного яблука та його захисного апарату. Засвоєння та надання невідкладної долікарської допомоги при травмах, контузіїх, опіках органу зору відповідно до протоколів лікування. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму.

Практичні навички:

- визначення гостроти зору;
- визначення поля зору;
- визначення кольоросприйняття;
- трактування результатів обстежень;
- збирання анамнезу;
- закапування очей;
- введення ліків під кон'юнктиву;
- здійснення догляду після операції;
- введення ліків внутрішньом'язово, внутрішньовенно;
- накладання монокулярної пов'язки;
- накладання бінокулярної пов'язки;
- проведення огляду та пальпації ока, захисного апарату очей;
- взяття крові на біохімічне дослідження;
- надання невідкладної долікарської допомоги при травмах, контузіїх, опіках органу зору;
- дотримання правил техніки безпеки та охорони праці в галузі; професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Проведення зовнішнього огляду ока та захисного апарату.
2. Вивертання повіки.
3. Збирання анамнезу.
4. Визначення гостроти зору.
5. Визначення поля зору.
6. Вимірювання величини внутрішньоочного тиску.
7. Визначення кольоросприйняття.
8. Досліджування бінокулярного зору (метод Соколова).
9. Визначення кута косоокості (спосіб Гіршберга).
10. Вимірювання температури тіла.
11. Проведення проби на глаукому.
12. Визначення стадії глаукоми.
13. Проведення пальпації ока.
14. Перевірка прохідності слізних шляхів.
15. Трамбування результатів обстежень.
16. Проведення коларголової проби.
17. Промивання очей.
18. Закапування очей.
19. Закладання мазі за повіку.
20. Промивання слізних шляхів.
21. Введення ліків під кон'юнктиву.
22. Ставлення п'явок на скроні.
23. Введення ліків підшкірно, внутрішньом'язово, внутрішньовенно.
24. Догляд за дренажем.
25. Накладання монокулярної пов'язки.
26. Накладання бінокулярної пов'язки.
27. Корекція порушень рефракції.
28. Надання пояснень використуванню лінз при різних видах порушень рефракції.
29. Проведення оклюзії здорового ока.
30. Масаж повік.
31. Оброблення хрящового краю повік.
32. Взяття крові на біохімічне дослідження.
33. Взяття матеріалу з кон'юнктиви на бактеріологічне дослідження.
34. Догляд хворого після операції.
35. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму при роботі в офтальмологічному відділенні лікувально-профілактичного закладу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Оболонки очного яблука.
2. Будова та функції зовнішньої оболонки ока.
3. Будова внутрішньої оболонки ока, функції.
4. Будова середньої оболонки ока, функції.
5. Біокулярний зір.
6. Функції зорового нерва.
7. Будова кута передньої камери, функції.
8. Будова повік.
9. Гідродинаміка ока.
10. Будова слізного апарату ока.
11. Характеристика внутрішньоочного тиску.
12. Шляхи відтоку водянистої вологи.
13. Будова та функції склистого тіла.
14. Слізовивідні шляхи.
15. Характеристика периферійного зору.
16. Оптична система ока.
17. Основа кольорового зору.
18. Зорові функції органа зору.
19. Визначення центрального зору.
20. Поняття про клінічну рефракцію.
21. Поняття про акомодацію.
22. Вікові особливості кришталика, вплив їх на його функцію.
23. Види акомодації.
24. Поняття про астигматизм.
25. Еметропічна рефракція.
26. Особливості догляду за контактними лінзами.
27. Визначення периферійного зору.
28. Визначення гіперметропічної рефракції.
29. Визначення міопії.
30. Особливості корекції короткозорості та далекозорості.
31. Поняття за пресбіопією.
32. Вимоги до використання очних крапель.
33. Механізми забезпечення стабільності очного тиску.
34. Препарати, що звужують зіницю.
35. Препарати, що розширюють зіницю.
36. Лікарські засоби, які використовують для місцевого лікування очей.
37. Способи місцевого лікування очей.
38. Відмінності ячменя від блефариту.
39. Трахома, причини виникнення, ознаки.
40. Медсестринський процес при трахомі.
41. Причини виникнення виразкового блефариту.
42. Поверхнева ін'єкція, відмінності від глибинної.
43. Відмінності лусочкового та виразкового блефаритів.
44. Ускладнення ячменя.
45. Медсестринська діагностика кон'юнктивіту.
46. Ускладнення кон'юнктивіту.
47. Відмінності бактеріального та вірусного кон'юнктивіту.
48. Медсестринська діагностика дакриоцистити.

49. Причини та ознаки дакриоденіту.
50. Способи визначення прохідності слізних шляхів.
51. Препарати для лікування вірусного і бактеріального кон'юнктивіту.
52. Профілактика кон'юнктивіту.
53. Медсестринське спостереження при кон'юнктивіті.
54. Особливості алергійного кон'юнктивіту.
55. Загальне і місцеве лікування алергійного кон'юнктивіту.
56. Запалення рогівки, класифікація.
57. Медсестринська діагностика кератиту.
58. План медсестринських втручань при кератиті.
59. Ускладнення кератиту.
60. Причини виникнення кератиту.
61. Невідкладна допомога при ушкодженнях рогівки.
62. Медсестринська діагностика іридоцикліту.
63. Відмінності гострого іридоцикліту від нападу глаукоми.
64. Медсестринська діагностика глаукоми.
65. Медсестринські втручання при іридоцикліті.
66. Принципи лікування більма.
67. Профілактика гострого нападу глаукоми.
68. Медсестринський процес при глаукомі.
69. Причини та ознаки гострого нападу глаукоми.
70. Препарати, які використовують для зниження очного тиску.
71. Невідкладна допомога при гострому нападі глаукоми.
72. Показання до хірургічного лікування глаукоми.
73. Медсестринська діагностика захворювань переднього та заднього відділів судинної оболонки ока.
74. Причини захворювань судинного тракту.
75. Види ушкоджень ока.
76. Визначення тяжкості контузії.
77. Медсестринська діагностика ушкоджень ока.
78. Основні ознаки проникних поранень ока.
79. Медсестринська допомога при проникних пораненнях ока.
80. Діагностика різних ступенів опіку.
81. Види опіків.
82. Медсестринська допомога при різних видах опіків.
83. Ознаки другого ступеня опіку.
84. Медсестринський процес при захворюваннях сітківки.
85. Причини виникнення крововиливу у сітківку.
86. Медсестринська діагностика крововиливу у сітківку.
87. Медсестринське спостереження при крововиливі у сітківку.
88. Причини виникнення розриву сітківки.
89. Медсестринська діагностика розриву сітківки.
90. Особливості лікування розриву сітківки.
91. Види косоокості.
92. Роль медичної сестри в діагностиці та лікуванні косоокості.
93. Роль загальних захворювань організму в розвитку захворювань ока.
94. Види катаракти.
95. Медсестринська діагностика катаракти.
96. Особливості лікування катаракти.
97. Медсестринська діагностика захворювань орбіти.
98. Консервативне та хірургічне лікування захворювань орбіти.
99. Гострі та хронічні захворювання зорового нерва.

100. Причини та ознаки гострого неврита зорового нерва.
101. План медсестринських втручань при невриті зорового нерва.
102. Причини атрофії зорового нерва.
103. Медсестринська діагностика атрофії зорового нерва.
104. Лікування атрофії зорового нерва.
105. Роль медичної сестри у профілактиці виникнення атрофії зорового нерва.
106. Причини сліпоти.
107. Зв'язок захворювань ока з хворобами серцево-судинної системи.
108. Зв'язок захворювань ока з ендокринними захворюваннями.
109. Професійні захворювання очей.
110. Роль медичної сестри в профілактиці професійних захворювань очей.
111. Правила техніки безпеки та охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму в офтальмологічному відділенні лікувально-профілактичного закладу.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Жабоедов Г.Д., Кіреєв В.В. Практикум з очних хвороб: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2002. — 64 с.

Жабоедов Г.Д. Терапевтична офтальмологія: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2003. — 134 с.

Корконішко О.М. Медсестринство в офтальмології. — К.: Медицина, 2008. — 200 с.

Новицький І.Я. Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 184 с.

Шегедин М.Б., Антоненко Ю.О., Ольхова О.В. Медсестринство в офтальмології: навч. посібник — Вінниця: Нова книга, 2008. — 104 с.

Додаткова

Офтальмологія: Нормативне виробничо-практичне видання. — К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ “Медінформ”, 2006. — 408 с.

Сомов Е.Е. Глазные болезни и травмы. — СПб: Санкт-Петербургское мед. изд-во, 2001. — 236 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України» Т.І. Чернишенко 	ЗАТВЕРДЖУЮ Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України О.П. Волосовець
--	---

МЕДСЕСТРИНСТВО В ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ

Укладачі:

Л.Л. Кулагіна — викладач I категорії циклової комісії хірургії Черкаського медичного коледжу;

І.Я. Губенко — директор Черкаського медичного коледжу, канд. мед. наук, заслужений лікар України, викладач-методист, викладач вищої категорії;

І.В. Радзієвська — заступник директора Черкаського медичного коледжу з навчальної роботи, викладач-методист, викладач вищої категорії;

І.А. Козинець — викладач вищої категорії Черкаського медичного коледжу, голова циклової комісії хірургії, завідувач медсестринського відділення,.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії хірургічних дисциплін Черкаського медичного коледжу (протокол № 1 від 31 серпня 2011 р.) та рекомендовано до затвердження опорною цикловою комісією ВМ(Ф)НЗ I—III рівнів акредитації МОЗ України (протокол № 1 від 26 жовтня 2011 р.).

Рецензенти:

В.І. Коваль — завідувач відділення обласної спеціалізованої комісії, канд. мед. наук, лікар-хірург, спеціаліст вищої категорії;

І.Ю. Андрієвський — директор Вінницького базового медичного коледжу ім. акад. Д.І. Заболотного, канд. мед. наук;

А.М. Савченко — завідувач кафедри менеджменту та економіки охорони здоров'я Східноєвропейського університету економіки та менеджменту (м. Черкаси), лікар-хірург, спеціаліст вищої категорії, д-р мед. наук.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з предмета “Медсестринство в оториноларингології” орієнтована на медичну сестру як основного спеціаліста по догляду за хворими.

У зв'язку з подальшим розвитком оториноларингології, що характеризується все ширшим застосуванням нових складних діагностичних методів дослідження та хірургічних втручань, значно зростають вимоги до роботи медичних сестер.

Медична сестра, перебуваючи поруч із пацієнтом, слідкує за всіма змінами в перебігу захворювання, виконує необхідні маніпуляції і надає долікарську допомогу.

Вивчення курсу “Медсестринство в оториноларингології” спрямоване на вироблення навичок з догляду за ЛОР-хворими, засвоєння основних принципів медичної етики та деонтології. У розрізі навчальної дисципліни студенти вивчають патологічні стани ЛОР-органів, їх причини та симптоми, оволодівають сучасними методами діагностики і лікування, ознайомлюються з роботою в операційній, перев'язувальній ЛОР-відділення, простежують взаємозв'язки патології ЛОР-органів і захворювань інших функціональних систем організму.

Програма розрахована на вивчення дисципліни протягом одного семестру. Форми підсумкового контролю визначаються навчальним планом.

Програму “Медсестринство в оториноларингології” для вищих медичних навчальних закладів України I—III рівнів акредитації складено відповідно до галузевого стандарту вищої освіти зі спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа”. На вивчення дисципліни відводиться 81 год, з них 12 — на лекції, 30 — на навчальну практику під керівництвом викладача і 39 — на самостійну роботу.

Програма передбачає такі цілі:

- максимальна орієнтація на формування базових професійних знань, умінь, навичок, необхідних для діяльності медичної сестри;
- оволодіння на рівні умінь медсестринським процесом як науковим методом надання медичної допомоги пацієнту в конкретній клінічній ситуації.

Після вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- анатомію, фізіологію ЛОР-органів;
- патологічні стани при захворюваннях вуха, горла, носа і приносних пазух; їх причини, симптоми, методи лікування та догляду;
- роль медичної сестри в лікувально-діагностичному процесі, відповідальність за своєчасність і правильність виконання медичних маніпуляцій;
- значення догляду за хворими як лікувального фактора;
- правила дотримання медичної етики та деонтології.

Студенти повинні вміти:

- виконувати найпоширеніші маніпуляції;
- надавати першу долікарську допомогу;
- приготувати необхідні інструменти, дотримуватися правил стерилізації інструментарію, асептики й антисептики;

- проводити догляд за хворими у ЛОР-відділенні, поліклініці, вдома.

Студенти мають бути поінформовані про:

- досягнення медицини, що втілюються в практику охорони здоров'я;
- нові лікарські засоби і методи їх застосування;
- нові методи діагностики захворювань.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Розділ 1. Історія оториноларингології. Роль медичної сестри в процесі лікування хворого				
1	Вступ. Історія оториноларингології. Роль медичної сестри в процесі лікування хворого. Охорона праці в галузі	4	2		2
	Розділ 2. Ніс і приносові пазухи				
2	Анатомія носа та приносних пазух. Фізіологія носа та приносних пазух. Методи обстеження при патологічних станах носа та приносних пазух	6	1	3	2
3	Хвороби зовнішнього носа. Хвороби порожнини носа. Хвороби приносних пазух	9	1	3	5
	Розділ 3. Глотка				
4	Анатомія глотки. Фізіологія глотки. Методи обстеження при патологічних станах глотки	9	1	4	4
5	Гострі захворювання глотки. Хронічні захворювання глотки. Ускладнення при хворобах глотки	11	1	4	6
	Розділ 4. Гортань				
6	Анатомія гортані. Фізіологія гортані. Методи обстеження гортані	9	1	4	4
7	Гострі захворювання гортані. Хронічні захворювання гортані. Ускладнення при хворобах гортані	11	1	4	6
	Розділ 5. Вухо				
8	Анатомія вуха. Фізіологія вуха. Методи обстеження при патологічних станах вуха	10	2	4	4
9	Захворювання зовнішнього вуха. Захворювання середнього вуха. Отогенні внутрішньочерепні ускладнення	12	2	4	6
	Усього	81	12	30	39

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Охорона праці в галузі	2
2	Доброякісні пухлини носа та приносових пазух	3
3	Злоякісні пухлини носа та приносових пазух	3
4	Риногенні очноямкові та внутрішньочерепні ускладнення	3
5	Доброякісні пухлини глотки	3
6	Злоякісні пухлини глотки	3
7	Дифтерія глотки	4
8	Доброякісні пухлини гортані	3
9	Злоякісні пухлини гортані	3
10	Склерома верхніх дихальних шляхів	2
11	Отосклероз	3
12	Сенсоневральна приглухуватість	3
13	Хвороба Мен'єра	4
	Усього	39

ЗМІСТ

Розділ 1. Історія оториноларингології. Роль медичної сестри в процесі лікування хворого

Тема 1. Вступ. Історія оториноларингології. Роль медичної сестри в процесі лікування хворого. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Історія оториноларингології. Роль медичної сестри в процесі лікування хворого. Організація праці ЛОР-кабінету, стаціонару, обов'язки медичної сестри.

Дотримання правил охорони праці. Знищення та знезараження предметів забруднених кров'ю, екскретами хворих. Складання плану заходів профілактики поширення ВІЛ інфекції, гепатиту С.

Розділ 2. Ніс і приносові пазухи

Тема 2. Анатомія носа та приносових пазух. Фізіологія носа та приносових пазух. Методи обстеження при патологічних станах носа та приносових пазух

ЛЕКЦІЯ

Зовнішній ніс, порожнина носа, її зв'язок з приносковими пазухами, глоткою, вухом, кон'юнктивним мішком.

Дихальна, захисна, нюхова, рефлекторна функції носа. Функції приносових пазух. Бакостеження при хворобах носа. Рентгенологічне обстеження.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Анатомія і фізіологія носа та приносових пазух (повторення). Правила користування лобним рефлектором. Визначення дихальної та нюхової функцій носа. Ознайомлення з методами передньої й задньої риноскопії.

Практичні навички:

- огляд зовнішнього носа;
- огляд присінка порожнини носа;
- пальпація носа і приносових ділянок;
- проведення обстеження дихальної функції;
- проведення обстеження нюхової функції за допомогою набору пахучих речовин;
- накручування вати на зонд та взяття мазка зі слизової оболонки носа.

Тема 3. Хвороби зовнішнього носа. Хвороби порожнини носа. Хвороби приносових пазух

ЛЕКЦІЯ

Опіки, відмороження, травми, фурункул зовнішнього носа. Причини, клінічні симптоми, методи лікування, догляд за хворими. Гострий риніт, причини, клінічні симптоми, лікування, профілактика. Носова кровотеча. Причина, засоби спинення кровотечі, догляд за хворими.

Сторонні тіла. Видалення їх з порожнини носа. Гострі й хронічні захворювання приносових пазух. Причини, клінічні симптоми, методи обстеження та лікування. Профілактика. Догляд за хворими.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Підготовка хворих до операції на носі, приносових пазухах. Підготовка медичного інструментарію та перев'язувального матеріалу. Післяопераційний догляд за хворими. Ознайомлення з пункцією верхньощелепної пазухи. Ознайомлення з методами видалення сторонніх тіл з порожнини носа.

Практичні навички:

- туалет носа;
- введення лікарських речовин у ніс: закапування крапель у ніс, змащування слизової оболонки носа, інсуфляція в ніс медикаментозних засобів;
- проведення передньої тампонади носа;
- накладання зігрівального компресу на ніс і ділянку верхньощелепної пазухи;
- накладання пращоподібної пов'язки на ніс.

Розділ 3. Глотка

Тема 4. Анатомія глотки. Фізіологія глотки. Методи обстеження при патологічних станах глотки

ЛЕКЦІЯ

Анатомічні межі глотки, її відділи. Лімфоепітеліальне глоткове кільце. Функції глотки: дихальна, захисна, ковтання (смоктання), мовленнєва. Функції глоткового кільця Пирогова. Методи обстеження при патологічних станах глотки.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Анатомія та фізіологія глотки (повторення). Зовнішній огляд і пальпація шиї і лімфатичних вузлів. Огляд порожнини рота. Проведення середньої фарингоскопії.

Практичні навички:

- огляд порожнини рота;
- проведення середньої фарингоскопії;
- пальпація шиї та підщелепних лімфатичних вузлів.

Тема 5. Гострі захворювання глотки. Хронічні захворювання глотки. Ускладнення при хворобах глотки

ЛЕКЦІЯ

Гіпертрофія носоглоткового мигдалика. Аденоїдит. Причини, симптоми, методи лікування, профілактика. Вплив аденоїдів на прилеглі органи і розвиток дитячого організму. Ангіна, її види. Етіологія, симптоми, лікування, ускладнення, догляд за хворими, профілактика. Відмінності між дифтерією та ангіною. Хронічний тонзиліт. Причини, симптоми, методи лікування, профілактика. Гострий фарингіт. Причини, симптоми, лікування. Сторонні тіла глотки. Симптоми, методи видалення.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Аденотомія. Підготовка хворого до операції. Допомога медсестри при аденотомії у дітей. Догляд за хворими після операції. Проведення бактеріологічного обстеження (взяття мазка на дифтерію). Організаційні заходи в разі підозри на дифтерію. Тонзилектомія. Підготовка хворого до операції. Післяопераційний догляд.

Практичні навички:

- взяття мазка зі слизової оболонки глотки на дифтерію;
- змащування піднебінних мигдаликів і задньої стінки глотки;
- накладання зігрівального компресу на підщелепну ділянку, шию;
- приготування розчинів для полоскання глотки й інгаляцій.

Розділ 4. Гортань

Тема 6. Анатомія гортані. Фізіологія гортані. Методи обстеження гортані

ЛЕКЦІЯ

Анатомічні межі гортані, її відділи. Функції гортані: дихальна, захисна, голосова. Методи дослідження гортані: пряма і непряма ларингоскопія.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Анатомія і фізіологія гортані (повторення). Ознайомлення з методами прямої та непрямої ларингоскопії.

Практичні навички:

- зовнішній огляд і пальпація шиї, лімфатичних вузлів;
- пальпація гортані.

Тема 7. Гострі захворювання гортані. Хронічні захворювання гортані. Ускладнення при хворобах гортані

ЛЕКЦІЯ

Гострий ларингіт. Причини, симптоми, лікування, профілактика. Набряк гортані, причини. Стеноз гортані, причини, ступені тяжкості, клінічні симптоми, засоби терапевтичного лікування. Гортанна ангіна, причини, симптоми, лікування, профілактика. Гострий стенозувальний

ларинготрахеобронхіт у дітей, причини, симптоми, лікування, профілактика. Сторонні тіла гортані, трахеї, бронхів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з методами видалення сторонніх тіл з гортані, трахеї, бронхів. Показання до трахеотомії. Набір медичних інструментів для трахеотомії. Догляд за хворими після трахеотомії. Ознайомлення з методами введення лікарських засобів у гортань (змащування слизової оболонки гортані, вливання в гортань лікарських речовин, вдування порошкоподібних речовин, пульверизація гортані, інгаляції).

Практичні навички:

- накладання зігрівального компресу на ділянку гортані;
- туалет і заміна внутрішньої трахеостомічної трубки;
- перев'язування хворих після трахеотомії;
- введення лікарських засобів у гортань;
- введення носостравохідного зонда.

Розділ 5. Вухо

Тема 8. Анатомія вуха. Фізіологія вуха. Методи обстеження при патологічних станах вуха

ЛЕКЦІЯ

Зовнішнє, середнє, внутрішнє вухо. Анатомічні межі. Зв'язок середнього вуха з носоглоткою. Слуховий апарат внутрішнього вуха. Звукопровідність, звукосприймання. Вестибулярний аналізатор. Функціональний зв'язок з мозочком.

Отоскопія. Методи дослідження слуху шепітним і голосним мовленням. Дослідження слуху камертонами. Аудіометрія (суб'єктивна й об'єктивна). Дослідження вестибулярних функцій.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Анатомія і фізіологія вуха (повторення). Огляд і пальпація ділянки зовнішнього вуха. Пальпація вушної раковини, козелка, соскоподібного відростка. Отоскопія. Дослідження слуху шепітним і голосним мовленням. Дослідження вестибулярних функцій (пальценосова та вказівна проби, проба Ромберга, проба витягнутих рук, обертова проба).

Практичні навички:

- огляд та пальпація ділянки зовнішнього вуха;
- визначення стану лімфатичних вузлів, соскоподібного відростка;
- дослідження слуху шепітним і голосним мовленням;
- проведення вестибулярних проб.

Тема 9. Захворювання зовнішнього вуха. Захворювання середнього вуха. Отогенні внутрішньочерепні ускладнення

ЛЕКЦІЯ

Травми вуха: механічні, термічні (відмороження та опіки), хімічні. Перша допомога. Фурункул. Причини, клінічні симптоми, лікування, догляд за хворими. Сірчана пробка. Особливості видалення. Отогематома. Причини, клінічні симптоми, лікування. Дифузний зовнішній отит. Причини, клінічні симптоми, лікування. Сторонні тіла вуха. Симптоми, допомога. Гостре та хронічне запалення середнього вуха. Причини, клінічні симптоми, лікування, догляд за хворими, профілактика. Особливості перебігу гострого середнього отиту в дітей грудного віку. Отогенні внутрішньочерепні ускладнення: синустромбоз і отогенний сепсис, отогенний менінгіт, абсцес мозку та мозочка. Клінічна картина, лікування та профілактика. Догляд за хворими з внутрішньочерепними ускладненнями.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Підготовка хворих до операції на вусі. Догляд за хворими після операції.

Ознайомлення з методами видалення сторонніх тіл із зовнішнього вуха.

Ознайомлення з історіями хвороб хворих із внутрішньочерепними ускладненнями.

Ознайомлення з методиками лікування хворих (консервативне і хірургічне).

Ознайомлення з методом спинномозкової пункції.

Практичні навички:

- проведення туалету зовнішнього вуха (сухий і вологий способи);
- взяття мазка із зовнішнього слухового ходу;
- отоскопія;
- введення лікувальних засобів у зовнішній слуховий хід (закапування крапель, введення турунд, вдування порошкоподібних ліків);
- накладання зігрівального компресу на ділянку вуха;
- накладання вушних пов'язок — великої та малої;
- видалення сірчаних пробок із зовнішнього слухового ходу методом вимивання;
- продування слухових труб за методом Політцера;
- пневмомасаж барабанної перетинки;
- підготовка хворого до спинномозкової пункції;
- догляд за хворими після спинномозкової пункції.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Передня риноскопія за допомогою лобового рефлектора.
2. Накручування вати на зонд і взяття мазка зі слизової оболонки носа.
3. Закапування в ніс лікарських засобів, уведення мазі.
4. Проведення передньої тампонади носа.
5. Накладання зігрівального компресу на ділянку верхньощелепної пазухи.
6. Накладання пращоподібної пов'язки на ніс.
7. Огляд порожнини рота.
8. Проведення середньої фарингоскопії.
9. Узяття мазка зі слизової оболонки глотки на дифтерію.
10. Змазування піднебінних мигдаликів і задньої стінки глотки.
11. Пальпація шиї та підщелепних лімфатичних вузлів.
12. Приготування розчинів для полоскання глотки та інгаляцій.
13. Накладання зігрівального компресу на підщелепну ділянку.
14. Набір інструментів для трахеотомії.
15. Туалет і заміна внутрішньої трахеостомічної трубки.
16. Перев'язка хворих після трахеотомії.
17. Уведення лікарських засобів у гортань, проведення інгаляцій.
18. Накладання зігрівального компресу на ділянку гортані.
19. Уведення носостравохідної трубки.
20. Огляд і пальпація ділянки зовнішнього вуха та козелка.
21. Проведення туалету зовнішнього слухового ходу.
22. Узяття мазка із зовнішнього слухового ходу.
23. Отоскопія.
24. Уведення лікувальних засобів у зовнішній слуховий хід.
25. Накладання зігрівального компресу на ділянку вуха.
26. Накладання вушних пов'язок — великої та малої.
27. Видалення сірчаних пробок із зовнішнього слухового ходу методом вимивання.
28. Продування слухових труб за методом Поліцера.
29. Пневмомасаж барабанної перетинки.
30. Дослідження слуху шепітним і голосним мовленням.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Участь медичної сестри в профілактиці та лікуванні хвороб ЛОР-органів, наданні невідкладної допомоги, догляді за хворими. Робота медичної сестри у ЛОР-кабінеті та стаціонарі.
2. Дотримання правил охорони праці. Знищення і знезараження предметів, забруднених кров'ю, екскретами хворих. Складання плану заходів профілактики поширення ВІЛ-інфекції, гепатиту С.
3. Анатомія та фізіологія носа і приноскових пазух.
4. Опіки, відмороження носа. Лікування та догляд.
5. Фурункул носа. Клінічні симптоми, методи лікування, догляд.
6. Гострі риніти. Лікування, догляд, профілактика.
7. Носова кровотеча. Причини, засоби спинення кровотечі, догляд.
8. Види сторонніх тіл порожнини носа. Принципи їх видалення.
9. Причини гострих і хронічних захворювань приноскових пазух. Клінічні симптоми. Методи лікування та догляду.
10. Анатомія і фізіологія глотки.
11. Аденоїди. Аденоїдити. Клінічні симптоми, методи лікування та догляду за хворими, профілактика. Вплив аденоїдів на прилеглі органи і розвиток дитячого організму.
12. Підготовка хворого до аденоотомії. Допомога медичної сестри при аденоїдиті у дітей. Догляд за хворими після операції.
13. Ангіни. Причини, класифікація, догляд. Ускладнення.
14. Дифтерія глотки. Ознаки дифтерійного нальоту. Взяття мазка на дифтерію.
15. Хронічний тонзиліт. Причини, методи лікування та догляду.
16. Підготовка хворого до операції тонзилектомії. Післяопераційний догляд.
17. Сторонні тіла глотки. Методи видалення.
18. Анатомія та фізіологія гортані і трахеї.
19. Гострий ларингіт. Клінічні симптоми, лікування, догляд.
20. Гострий стенозувальний ларинготрахеобронхіт у дітей. Особливості перебігу, методи лікування та догляду.
21. Стеноз гортані. Причини, ступені тяжкості, клінічні симптоми, засоби терапевтичного лікування, догляд.
22. Набір медичного інструментарію для трахеотомії. Догляд за хворими з трахеостомаю.
23. Методи видалення сторонніх тіл з гортані, трахеї, бронхів.
24. Анатомія та фізіологія вуха (зовнішнього, середнього та внутрішнього).
25. Механічні, термічні, хімічні травми зовнішнього вуха.
26. Фурункул зовнішнього вуха. Причини, клінічні симптоми, лікування, догляд.
27. Сірчана пробка. Особливості видалення.
28. Сторонні тіла зовнішнього вуха, їх різновиди, особливості видалення.
29. Гостре та хронічне запалення середнього вуха. Причини, лікування, догляд.
30. Особливості гострого отиту в дітей грудного віку.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Абизов Р.А., Шкоба Я.В. Невідкладні стани в оториноларингології. — К.: Нічлава, 2006.

Губенко І.Я. та ін. Медсестринський процес: Основи сестринської справи та клінічного медсестринства. — К.: Здоров'я, 2001. — 208 с.

Заболотний Д.І., Мітін Ю.В. та ін. Оториноларингологія. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 471 с.

Мітін Ю.В. Основи хвороб вуха, горла, носа. К.: Здоров'я, 2001.

Мітін Ю.В. Хвороби вуха, горла, носа. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 190 с.

Додаткова

Абизов Р.А., Шкоба Я.В. Невідкладні та ургентні стани в оториноларингології. — К.: Нічлава, 2010. — 190 с.

Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Пустовойт Г.Т. Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 494 с.

Сабедишин Р.О., Гошинский І.В., Маркович О.В. Коледжна хірургія. — Рівне: Б. в., 2003. — 783 с.

Усенко О.Ю., Білоус Г.В., Путинцева Г.Й. Хірургія. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 399 с.